

Begroting 2026

gemeente Hilvarenbeek

gemeente **Hilvarenbeek**

Begroting 2026

Hilvarenbeek, 12 september 2025

Versie 1.1
Zaaknr 1045384

Gemeente Hilvarenbeek
Postbus 3
5080 AA Hilvarenbeek

Bezoekadres:
Vrijthof 10
5081 CA Hilvarenbeek

Telefoon
(013) 505 83 00

E-mail
gemeente@hilvarenbeek.nl

Internet
www.hilvarenbeek.nl

Inhoudsopgave

Inleiding

Beleidsbegroting

1. Programmaplan	7
1.1 Samenlevend Hilvarenbeek	8
1.2 Belevend Hilvarenbeek	32
1.3 Ondernemend Hilvarenbeek	58
1.3 Dienstverlenend Hilvarenbeek	60
1.5 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	67
1.6 Overhead en VPB	71
2. Paragrafen	83
2.1 Lokale heffingen	84
2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	91
2.3 Onderhoud kapitaalgoederen	99
2.4 Financieringsparagraaf	103
2.5 Bedrijfsvoering	107
2.6 Verbonden partijen	115
2.7 Grondbeleid	121
2.7 Wet Open Overheid (Woo)	124
2.7 Bezuinigingsmaatregelen	126
3. Uiteenzetting van de financiële positie en toelichting	133
3.1 Overzicht van baten en lasten incl. meerjarenraming	134
3.2 Meerjarige vermogenspositie (balansprognose)	145
4. Bijlagen	150
4.1 Beleidsindicatoren	151
4.2 Overzicht reserves en voorzieningen	153
4.3 Overzicht investeringen (meerjarig)	155
4.4 Onderbouwing kostendekkendheid heffingen	159
4.5 Risicokaart	161
4.6 Berekening renteresultaat	167

Inleiding

Begroting 2026

We beginnen met een korte terugblik op het college programma 2023 t/m 2026. We zien we dat dit heel succesvol verloopt en dat het overgrote gedeelte al is afgerond. We zijn bezig met de laatste onderdelen. De verwachting is dat we aan het eind van deze periode ongeveer 96% van alle gewenste resultaten hebben behaald. Daar zijn we trots op!

Voor u ligt de begroting van 2026 van de gemeente Hilvarenbeek. We leven in een tijd waarin de politiek sterk in beweging is, zowel landelijk als lokaal. In een tijd van grote veranderingen en uitdagingen. Er ligt veel nadruk op de klimaatverandering, migratie, de druk op de woningmarkt en veiligheid. Ook blijft de vraag naar goede en toegankelijke zorg en ondersteuning groeien, met als gevolg stijgende kosten.

Op Europees en landelijk niveau worden beslissingen hierover genomen die onze gemeente raken. We merken steeds vaker dat we deze uitdagingen niet alleen binnen onze gemeente kunnen oplossen. Daarom is het belangrijk om te bepalen welke richting we in de toekomst op willen en hoe we deze uitdagingen het beste kunnen aanpakken.

Ook binnen onze gemeente spelen ontwikkelingen die invloed hebben op onze organisatie. Eind 2025 waren de landelijke verkiezingen, begin 2026 neemt onze burgemeester afscheid en daarna zijn de lokale verkiezingen. Uiteraard gaan we ondertussen al wel aan de slag met de uitdagingen waar we als gemeente voor staan.

In onze domeinen zien we als gemeente verschillende uitdagingen:

Zowel vanuit Samenleving als Dienstverlening zien we als grootste aandachtspunten

1. Veel van de maatschappelijke opgaven waar we voor staan komen van het Rijk, dat verwacht dat we hier voortvarend mee aan de slag gaan. En daar wringt voor een groot deel de financiële schoen. Onze (deels opgelegde) ambities en de middelen die we krijgen van het Rijk sluiten onvoldoende op elkaar aan.

Dit vertaalt zich in de meerjarenbegroting in jaarschijven die vanaf 2028 structureel negatief zijn. Terwijl de komende jaren mogelijk nog andere structurele uitgaven op ons af zullen komen. En dat brengt risico met zich mee, waarvoor oplossingen moeten worden gezocht. U leest hier meer over onder het onderdeel “Financiële positie”.

2. Onze ambities vragen om een goed bemenste organisatie. We zien dat het steeds lastiger is om de juiste mensen op de juiste plek in te hebben. Dit heeft een aantal oorzaken (onder andere verloop en relatief slechtere arbeidsvoorwaarden) waar we in hoofdstuk 3 verder op terug zullen komen.

Naast bovenstaande aandachtspunten zien we vanuit Ruimte ook nog een andere grote uitdaging:

1. Een grote uitdaging die op ons afkomt in de fysieke leefomgeving is hoe wij aan “Samen, gezond groeien”, het motto van de Omgevingsvisie uitvoering kunnen gaan geven. De visie vindt zijn vertaling naar programma’s met projecten en thema’s, waarbij de visie wordt omgezet in concrete uitvoering waaraan in een aantal gevallen ook budgetten moeten worden gekoppeld.

Graag biedt het college u dan ook de begroting 2026 en de meerjarenbegroting 2027-2029 aan, met daarin een structureel sluitende jaarschijf 2026. In de begroting is uw besluitvorming vanuit de Voorjaarsnota (VJN) 2025 verwerkt. Ook zijn teksten ongewijzigd overgenomen uit de VJN 2025. Waar amendementen zijn aangenomen is dit reeds in de cijfers verwerkt. Met de VJN 2025 heeft u richtlijnen mee gegeven aan ons college met betrekking tot nieuwe ontwikkelingen en dekkingsmaatregelen binnen het door u gekozen scenario Samenwerkend Hilvarenbeek.

Verder is deze begroting gebaseerd op de Meicirculaire 2025. Zoals gebruikelijk ontvangt u de uitkomsten van de Septembercirculaire via een Raadsinformatiebrief en verwerken we de financiële consequenties daarvan in de Najaarsnota.

Het door u gekozen scenario Samenwerkend Hilvarenbeek geeft aan dat de gemeente alleen als onderdeel van een netwerk de grote (regionale) maatschappelijke opgaven kan aanpakken. Dus willen en moeten we samenwerken met inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en andere overheden. Met duidelijkheid over de rollen die we daarbij als gemeente kunnen vervullen. En waarin we nadenken over effecten op de toekomst, ook als die 10 of 15 jaar verder ligt.

De voorliggende begroting staat vol met acties en projecten waarmee de gemeente bijdraagt aan een sterkere, betere en mooiere Hilvarenbeekse samenleving. Het (geamendeerde) Collegeprogramma is onze leidraad. En het college staat met enthousiasme klaar om ook weer in 2026 aan de slag te gaan.

Financiële positie

In de afgelopen periode is er een aantal keuzes gemaakt door de gemeenteraad (o.a. Hart van Haghorst, School Doelakkers etc.). Deze keuzes hebben (flink) effect op onze financiële positie. We zien dat de solvabiliteitsratio vanaf 2028 onder de signaleringswaarde van 0,20 zakt naar een risicovol profiel. De signaleringswaarde is geen normeringsinstrument in het kader van het financieel toezicht door de provincie maar is primair bedoeld als instrument voor de raad. Ook zien we dat de al enkele jaren gehanteerde 0,75% norm (van het totaal van de begroting) onder druk staat.

Gezien onze financiële positie zijn we gedwongen scherp aan de wind te varen, zowel qua opbrengsten als qua uitgaven. Dat doen we op verschillende manieren:

- We blijven de lobby voortzetten om het Rijk te bewegen de noodzakelijke middelen op de langere termijn vrij te maken die nodig zijn. Dit doen we onder andere met de K80.
- Daarnaast sturen we ook op het realiseren van eerder verkende dekkingsmaatregelen.
- Tenslotte brengen we ook in kaart aan welke knoppen we nog meer kunnen draaien indien bovenstaande onvoldoende leidt tot een sluitende begroting en gewenste ratio's. Daarbij kunt u denken aan het meer kostendekkend maken van leges, het verhogen van OZB tarieven (we zitten 16% lager dan het landelijk gemiddelde) en de hoogte en gelijkmatige verdeling van de toeristenbelasting. Ons doel hierbij is om een gelijk speelveld te creëren voor alle ondernemers in de recreatiesector die belastingplichtig zijn voor de toeristenbelasting. Het is ook noodzakelijk dat we de komende jaren zelf keuzes maken m.b.t. taken die we anders of minder willen doen.

Daarbij houden we ons doel scherp voor ogen: financieel levensvatbaar blijven en daardoor onze dienstverlening op peil te houden.

Wat het gaat kosten

Aan de basis van deze begroting ligt de door uw gemeenteraad vastgestelde Voorjaarsnota 2025, inclusief de aangenomen amendementen. Dat wil zeggen dat onder andere de autonome ontwikkelingen, nieuwe ontwikkelingen en dekkingsmaatregelen waarover u besloot verwerkt zijn in de begroting en het meerjarenperspectief. Die uitkomsten vormen dan ook het vertrekpunt van deze begroting voor de jaren 2026 – 2029. Nadat de Voorjaarsnota 2025 is vastgesteld zijn er nog een aantal nieuwe ontwikkelingen op ons afgekomen die ook financiële effecten met zich meebrengen. Hierbij denken we specifiek aan:

- Het vormgeven van de personele mutatie van een bestuurder
- De uitgaven aan Regionale jeugdhulp
- Optimaliseren van BCF en de toerekening van overhead naar Afval en Riolerings
- Effect nieuwe doorrekening kapitaallasten (door latere oplevering van investeringen)

Het volledige overzicht en de toelichting daarop vindt u terug in hoofdstuk 3.

Bijgestelde begroting en meerjarenperspectief waarbij - = nadelig	2026	2027	2028	2029
Saldi boekwerk Voorjaarsnota(+) 2025 incl. amendementen en Meicirculaire 2025	480	-225	-471	-45
Structureel saldo	408	318	-431	-5
Incidenteel saldo	72	-543	-40	-40
1. Mutaties begroting 2026	-314	141	-26	-431
2. Reguliere Financiële technische mutaties begroting 2026	-6	10	26	26
3. Actualisatie berekening leges	-15	-15	-15	-15
Subtotaal mutaties 1 t/m 3	-335	136	-15	-420
Structureel saldo	-309	126	-41	-446
Incidenteel saldo	-26	10	26	26
Saldi begroting 2026 -2029	145	-89	-486	-465
Structureel saldo	99	444	-472	-451
Incidenteel saldo	46	-533	-14	-14

Tot slot

Ondanks de uitdagingen op financieel gebied, maken we toch de komende jaren mooie ambities waar. Hier zijn we gepast trots op.

Het college van Hilvarenbeek.

Beleidsbegroting

1. Programmaplan

Programma 1

Samenlevend Hilvarenbeek

In dit programma staat het versterken van onze actieve en zorgzame samenleving centraal. Zorg, ondersteuning en onderwijs vormen daarbij de basis. We stimuleren daarnaast een breed aanbod aan sport en cultuur, zodat inwoners van alle leeftijden zich kunnen ontwikkelen en nieuwe dingen kunnen ontdekken.

We willen een gezonde en veilige leefomgeving en moedigen een gezonde leefstijl aan. Onze inwoners krijgen de ondersteuning die zij nodig hebben zo snel en eenvoudig mogelijk. We voeren dit programma samen met inwoners, maatschappelijke organisaties, verenigingen en ondernemers uit. We houden de voortgang in de gaten en sturen bij waar nodig.

Dit programma richt zich op vier thema's:

1. Zorg, jeugd en participatie
2. Sport en cultuur
3. Onderwijs
4. Gezondheidszorg

In dit programma staan de ambities uit het collegeprogramma én de ambities uit het Koersdocument Sociaal Domein 'Ruimte voor dóórontwikkeling', die is vastgesteld op 21 december 2017.

Ontwikkelingen 2026

In 2026 hebben verschillende ontwikkelingen van (Rijks)programma's invloed op ons werk. Het gaat onder meer over de Hervormingsagenda Jeugd, het Gezond en Actief Leven Akkoord en het Integraal Zorgakkoord. Ook geldt per 1 januari 2026 de Participatiewet in balans. Onze ambities zijn groot en we willen deze ontwikkelingen integraal aanpakken. Dit vraagt de nodige inzet van ambtelijke capaciteit én financiële middelen.

Onze ambities

‘Iedereen kan meedoen naar vermogen, ook in de kleine kernen’. Dit sluit goed aan bij de ambities uit het Koersdocument Sociaal Domein (2017): vanuit eigen kracht, dichtbij, samen en voorkómen. Als onze inwoners ondersteuning nodig hebben, bieden we die op tijd en op een passende manier. De grootste prioriteit is de ondersteuning van onze meest kwetsbare inwoners. Omdat de tekorten steeds groter worden, vooral binnen Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Jeugdzorg, moeten we belangrijke keuzes maken. Hierbij blijft het uitgangspunt dat zorg terechtkomt bij de inwoners die het echt nodig hebben.

We zetten het gezin centraal. Waar het kan ondersteunen we via inzet van de sociale basis en waar het echt nodig is met specialistische zorg. We doen dit in een tijd waarin maatschappelijke problemen toenemen. De doorontwikkeling en versterking van de sociale basis is belangrijk om ook in de toekomst passende zorg te kunnen bieden. Dit past ook bij de ambitie om bijvoorbeeld zoveel mogelijk jongeren zonder jeugdzorg te laten opgroeien, maar oplossingen te vinden in het normale leven. Dat noemen we normaliseren. De ontwikkeling van de toegang tot zorg speelt hierbij een belangrijke rol.

Activiteiten in 2026

Bij elke ambitie leest u de activiteiten die wij in 2026 uitvoeren.

Ambitie 1: zorgen dat inwoners vanuit eigen kracht kunnen deelnemen

1. Taalhuis

Wij helpen inwoners om beter te worden in basisvaardigheden. Hiermee bedoelen we lezen, schrijven, rekenen en omgaan met een computer. Als inwoners dit beter kunnen, kunnen ze meer zelf doen. Of met een beetje hulp van iemand anders. Dat noemen we **zelfredzaam** of **samen-redzaam**. Sinds 2020 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het verbeteren van deze basisvaardigheden. Dit staat in de **Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB)**. Het landelijke programma ‘**Tel mee met Taal**’ gaf ideeën voor een regionale aanpak: **Samen begrijpen we elkaar**. Dit plan is verlengd tot eind 2025. Vanaf 2026 is er een nieuw plan: **Verbeteren basisvaardigheden 2026–2028**. We kiezen voor een positieve en brede aanpak. We gebruiken niet meer het woord ‘laaggeletterdheid’. Dat klinkt te negatief en past niet meer. In 2026 willen we zoveel mogelijk mensen bereiken. We werken samen met artsen en scholen. Zij kunnen mensen herkennen die hulp nodig hebben en hen doorsturen.

2. Doorgaan met inburgering

Statushouders worden vanuit de Asielzoekerscentra gekoppeld aan gemeenten. De gemeenten zijn verplicht om deze statushouders te huisvesten en om inburgeringstrajecten aan te bieden. Er zijn er alleen wetsvoorstellen in behandeling die ervoor zorgen dat statushouders geen voorrang meer krijgen bij huisvesting en dat de taakstelling voor huisvesting vervalt. Deze voorstellen zorgen voor veel onzekerheid over de taken en verantwoordelijkheden voor de gemeente en de beschikbare budgetten. Toch is het belangrijk dat statushouders goed inburgeren. Alleen zo kunnen zij via eigen werk hun eigen inkomen verdienen en zelfstandig hun weg vinden in de Nederlandse samenleving. Daarom gaan we door met het inburgeren van statushouders volgens de huidige regels. We bouwen het nu niet af in afwachting van mogelijke nieuwe wetgeving.

Ambitie 2: zorgen dat voorzieningen en ondersteuning dichtbij beschikbaar zijn

3. Mensen sneller en passender aan het werk

In 2026 zet de gemeente Hilvarenbeek actief in op arbeidsparticipatie. We werken daarbij nauw samen met regionale partners. Voor specifieke doelgroepen ontwikkelen we maatwerktrajecten. Hiervoor gebruiken we de regionale arbeidsmarktinfrastructuur. Dit financieren we vanuit het gemeentelijke re-integratiebudget en regionale middelen. Het regionaal werkcentrum Midden-Brabant is volledig operationeel. Het ondersteunt werkgevers, werknemers en werkzoekenden. Vanaf 1 januari 2026 gelden de herziene Participatiewet en de nieuwe wet 'Van school naar duurzaam werk'.

- De Participatiewet geeft gemeenten meer vrijheid om bijstand af te stemmen op de persoonlijke situatie van inwoners. Dat gebeurt via nieuwe beleidsregels en verordeningen.
- De wet 'Van school naar duurzaam werk' legt meer verantwoordelijkheid bij gemeenten voor de begeleiding van kwetsbare jongeren van onderwijs naar werk.

Beide wetten hebben gevolgen voor onze uitvoering en de beschikbare budgetten. Daarnaast spelen landelijke en regionale arbeidsmarktontwikkelingen mee, zoals krapte op de arbeidsmarkt en nieuwe uitdagingen bij de inzet van arbeidskrachten. Deze ontwikkelingen beïnvloeden de uitvoering van trajecten en de inzet van middelen.

Ambitie 3: benutten kracht van de samenleving; binnen en buiten onze gemeente

4. Positief jeugdbeleid

Met het Positief Jeugdbeleid zorgen we dat jongeren in de gemeente Hilvarenbeek gezond en gelukkig opgroeien en zich goed ontwikkelen. We versterken hun directe leefomgeving en bouwen aan een sterke sociale basis, zoals ook beschreven in de Hervormingsagenda Jeugd. Vanuit deze ambities organiseren we verschillende activiteiten.

Kansrijke start

Om jonge kinderen en hun ouders in kwetsbare omstandigheden goed te ondersteunen, is de lokale coalitie *Kansrijke Start* opgericht. Elf partijen uit het sociale en medische domein hebben zich hieraan verbonden. Na een positieve evaluatie van het eerste halfjaar in 2025, zetten we in 2026 het sociaal-medisch multidisciplinair overleg voor zwangeren voort. Ook de ontmoetingsplek *Bikse Ouders blijft actief*. Deze is bedoeld voor jonge ouders en hun ondersteunend netwerk. Binnen de coalitie *Kansrijke Start* staat het versterken van de samenwerking tussen (zorg)partners centraal. Daarom organiseren we zowel lokaal als regionaal bijeenkomsten voor onderlinge kennismaking en verbeteren van kennis en vaardigheden.

Onderwijs en (zorg)partners

In 2025 zijn een aantal preventieve trainingen schooloverstijgend aangeboden. Ouders ervaren alleen een drempel om hun kinderen naar trainingen in andere dorpen te brengen. Daarom zoeken we in 2026 samen met het onderwijs naar nieuwe mogelijkheden voor preventief groepsaanbod, passend bij de dekkingsmaatregel om meer in te zetten op groepsbegeleiding. Het jongerenwerk blijft zichtbaar aanwezig tijdens pauzes in het primair onderwijs. Daarnaast organiseren we samen met onderwijs, zorg en jongerenwerk inspiratieavonden voor professionals en ouders.

Het jongerenwerk R-Newt- HEBE

Het jongerenwerk is een kernpartner binnen het Positief Jeugdbeleid. Het biedt een blijvend programma voor ontmoeting, vrijetijdsbesteding en ondersteuning. Om de doelen van de Hervormingsagenda Jeugd te halen, is het belangrijk om de samenwerking met partners te versterken en zorgen we voor een geschikte locatie. Voor de huisvesting van het jongerenwerk zijn beperkte middelen beschikbaar. Het jongerenwerk is nu gevestigd in accommodatie The Box. Sinds 2025 is er een nieuw bestuur. Dit bestuur onderzoekt in 2025 welke voorwaarden en mogelijkheden er zijn om het jongerenwerk blijvend in The Box te huisvesten. In 2026 wordt duidelijk welke financiële middelen nodig zijn om het jongerenwerk op deze locatie te behouden.

5. Regionale inkoop sociaal domein

Vanaf 1 januari 2023 kopen we Jeugdhulp, Wmo en Ontwikkelingsgerichte Arbeidsmatige Dagbesteding (OAD) regionaal in. Het doel van deze brede inkoop is om de kwaliteit van zorg en ondersteuning te verbeteren en kosten beter te beheersen. Deze regionale inkoop is een belangrijk middel om de noodzakelijke transformatie van zorg naar welzijn in het sociaal domein te bevorderen. Zo houden we het zorglandschap toegankelijk en betaalbaar. Ook in 2026 richten we ons op deze brede transformatie van het sociaal domein. Voor sommige onderdelen werken we hierbij sub-regionaal samen met de gemeenten Goirle en Oisterwijk. Samen met deze gemeenten vormt gemeente Hilvarenbeek één gebied voor Wmo-begeleiding en dagopvang en Jeugd segment 3 en 4. Voor OAD zetten we in 2026 regionaal in op verdere doorontwikkeling van het product en een bredere toepassing. De implementatie van de inkoop en de transformatie van het sociaal domein werd aangestuurd door het regionale programmteam inkoop. In 2025 is deze verantwoordelijkheid weer ondergebracht bij de reguliere regionale samenwerking Hart van Brabant.

In de Voorjaarsnota 2025 is de begroting voor Jeugdzorg incidenteel verhoogd met € 411.000. Voor 2026 en de jaren erna adviseren wij dit bedrag structureel op te nemen, omdat naar verwachting de jeugdzorgkosten blijven stijgen (zie ook raadsinformatiebrief 2025-18). De regionale begroting voor 2025 en 2026 is daarom aangepast. Met deze bijstelling borgen we dit in de lokale begroting. De Provincie houdt er toezicht op dat deze begrotingen in lijn liggen met elkaar. De hogere kosten ontstaan door jaarlijkse indexaties en meer complexere en dus duurdere zorgvragen. Daarnaast zijn de verwachte besparingen van de regionale inkoop tot nu toe niet bereikt.

Als beheersmaatregel is er een regionale Taskforce ingericht. Deze Taskforce richt zich onder andere op het beperken van de kostenstijging. De resultaten hiervan verwerken we in de Najaarsnota 2025. De kosten voor jeugdzorg blijven zonder structurele maatregelen stijgen. Om ontwikkeling te stoppen, moeten we meer grip krijgen op de complexe zorgvragen en sterker inzetten op preventie. Daarvoor is een ingrijpende organisatiewijziging nodig. Het opzetten van een Stevig Lokaal Team in Hilvarenbeek is daarbij een noodzakelijke stap (zie punt 7 Hervorming Sociaal Domein).

6. Transformatief werken in de regio Hart van Brabant

In 2026 werken we verder aan de herinrichting van de samenwerking in de regio Hart van Brabant. We maken de beweging naar opgavengericht werken, waarbij de regio een meer inhoudelijke rol krijgt in de sturing op transformatie. Het doel is het gewone leven en de veerkracht van personen, huishoudens en de samenleving te versterken, met de nadruk op collectieve en preventieve voorzieningen. Waar nodig bieden we een samenhangend ondersteuningsaanbod voor de inwoners van de regio. Hiermee bouwen we regionaal aan een toekomstbestendig sociaal domein. In 2025 is het regionaal transformatieteam sociaal domein gestart. De komende vier jaar dragen de gemeenten in de regio Hart van Brabant financieel bij. Voor Hilvarenbeek betekent dit een bijdrage van € 26.000 per jaar.

7. Hervorming Sociaal Domein

Door maatschappelijke trends zoals vergrijzing, toenemende ongelijkheid en complexiteit van de samenleving is het noodzakelijk dat gemeenten de toegang tot hulp en ondersteuning herzien. De huidige systemen dreigen onhoudbaar te worden. Om ook in de toekomst passende hulp te bieden aan degene die het echt nodig hebben, moeten gemeenten inwoners op een andere manier ondersteunen en meer gebruik maken van de kracht van de samenleving. In dit kader hebben het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, zorgaanbieders, cliënten (vertegenwoordigers), professionals en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) de Hervormingsagenda Jeugd opgesteld. De Hervormingsagenda Jeugd geeft aan dat een groot gedeelte van de specialistische jeugdzorg moet worden uitgevoerd door de toegang, de basisvoorzieningen en algemene voorzieningen. Dit geldt vooral voor segment 3 en 4. Dat vraagt om een andere manier van samenwerken met regiogemeenten en heeft gevolgen voor de samenwerking met onze ketenpartners in de sociale basis en de hulpverlening aan

jeugd, volwassenen en ouderen. Voor Hilvarenbeek zijn dit onder andere de O3-partners (Farent, MEE, ContourdeTwern), het SamenZorgTeam en de huisartsen.

Om dit vorm te geven is gemeenten Hilvarenbeek vanaf 2025 gestart met het programma 'Hervorming Sociaal Domein'. In het programma richt zich op de volgende thema's:

1. De sociale basis versterken met de nadruk op normaliseren en gebruik maken van de kracht van de Beekse samenleving
2. Een toekomstbestendig SamenZorgTeam als toegang voor de inwoner naar hulp en ondersteuning (volgens het landelijk concept Stevig Lokaal Team)
3. Gespecialiseerde zorg voor de inwoners die dit echt nodig hebben; dichtbij de inwoner, integraal, snel en op maat.

Binnen dit programma vallen verschillende projecten die invulling geven aan deze thema's:

1) Versterken van de sociale basis

Om de sociale basis te versterken en eenzaamheid tegen te gaan, stellen we in 2026 een bedrag van € 9.000 beschikbaar voor Wijkcirkel de Schutterij. Daarnaast willen we de sociale kaart meer bekendheid geven, zodat inwoners inzicht krijgen in alle initiatieven die bijdragen aan een sterke samenleving. Hierop zijn alle initiatieven in de sociale basis van onze gemeente terug te vinden. Hiervoor is een bedrag van € 3.000 beschikbaar. Vanaf 2026 is er ook budget van € 10.000 beschikbaar voor de Participatieraad. Hiermee kan de Participatieraad haar rol als adviesraad voor het sociaal domein beter uitvoeren.

2) Implementatie Stevig Lokaal Team (toekomstig SamenZorgTeam)

De vorming van Stevige Lokale Teams is één van de 10 opgaven uit de *Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028* en is een belangrijk onderdeel van het *Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming*. Beide landelijke kaders vragen om de ontwikkeling van stevige lokale teams die in staat zijn zelf hulp te bieden. Ook bij complexe situaties waarin sprake is van onveiligheid, zoals huiselijk geweld of kindermishandeling. De gemeente Hilvarenbeek heeft de opdracht en verantwoordelijkheid om haar bestaande lokale toegang en ondersteuning verder te ontwikkelen volgens het landelijk concept van het Stevig Lokaal Team.

Stevig Lokaal Team betekent:

- Toegang tot hulp organiseren, maar ook zelf lichte ondersteuning bieden;
- versterken van het gewone leven en veerkracht van gezinnen en jongeren centraal stellen;
- integraal werken: ze kijken breed naar de situatie van jongeren in hun gezinscontext en werken samen met huisartsen, de Geestelijke gezondheidszorg (GGZ), onderwijs, kinderopvang, bestaanszekerheid en andere domeinen;
- onderdeel zijn in de wijk, met kennis van het lokale aanbod en informele steunfiguren
- zelf hulp bieden bij zorgen over veiligheid of ontwikkelachterstanden en indien nodig specialistische hulp inschakelen.

In het kort, stevige lokale teams bieden dichtbij effectieve en samenhangende ondersteuning. Ze helpen huishoudens en gezinnen zoveel mogelijk zelf en met hun netwerk, problemen op te lossen. Waar nodig schakelen ze professionele hulp in.

Voor Jeugdhulp wordt op dit moment de lichte ondersteuning regionaal ingekocht in segment 3 en 4. We willen er naartoe om deze hulp zoveel mogelijk aan te bieden in de vorm van algemene en collectieve voorzieningen. Dat betekent dat deze hulpvragen de verantwoordelijkheid worden van het Stevig Lokaal Team. De komende jaren gaan we in Hilvarenbeek aan de slag om het huidige SamenZorgTeam verder te ontwikkelen naar een Stevig Lokaal Team, oftewel het toekomstige SamenZorgTeam. Het streven is om eind 2025 een completer beeld te hebben van de aard van zorg waarvoor de gemeente

verantwoordelijk wordt. Mede op basis daarvan kunnen we een zorgvuldigere financiële vertaling maken.

3) Toegang tot (specialistische) ondersteuning

Veranderingen binnen de toegang tot (specialistische) ondersteuning moeten leiden tot de beweging van zorg naar welzijn. Hierbij leunen we op het gedachtegoed van Positieve Gezondheid. Het doel is om ondersteuning gericht toe te wijzen en beter aan te laten sluiten bij de persoonlijke behoeften en mogelijkheden van inwoners. Dit moet passen binnen het normale leven. Daarnaast leidt het mogelijk tot efficiënter gebruik van bestaande capaciteit, expertise en middelen. Het uitgangspunt is gebruik maken van de eigen kracht van onze inwoners en de samenleving als geheel. In 2026 onderzoeken we hoe de toegang tot (specialistische) ondersteuning kan bijdragen aan deze beweging binnen wettelijke kaders en landelijke regelgeving en of extra investeringen nodig zijn. Daarbij moeten we rekening houden met het feit dat de Wmo 2015 en de Jeugdwet opneemende wetten zijn. Dit betekent dat er geen budgetplafond kan worden vastgesteld. Daarnaast verwachten we dat onder andere door de vergrijzing en de wens om langer zelfstandig thuis te blijven wonen, de vraag naar (specialistische) ondersteuning de komende jaren verder toeneemt. Mogelijke positieve financiële effecten worden de komende jaren zichtbaar.

Ambitie 4: vroegtijdig signaleren en oppakken problemen om ergere situaties te voorkomen

7. *Implementatie van de Participatiewet in balans*

De Participatiewet wordt minder streng. Hierdoor krijgen gemeenten meer vrijheid om hun eigen invulling hieraan te geven. Daardoor kunnen we bijstand beter afstemmen op de persoonlijke omstandigheden. Wij willen volledig gebruikmaken van de mogelijkheden van deze nieuwe wet. Door nieuwe beleidsregels en verordeningen passen we de uitvoering aan, zodat er meer ruimte is voor maatwerk.

8. *Aanpak thuis- en dakloosheid*

Uit de regionale telling en analyse van het aantal dak- en thuislozen in de regio Hart van Brabant blijkt dat ook in de gemeente Hilvarenbeek sprake is van dak- en thuisloosheid. Het is daarom belangrijk om zowel regionaal als lokaal in te blijven zetten op de aanpak en het voorkomen van dak- en thuisloosheid. Hiervoor stelt het Rijk een 'Blokhuismiddelen' van € 43.000 beschikbaar.

Kosten

In de volgende tabel vindt u een overzicht van de begrote kosten en opbrengsten voor uitvoering van dit thema. In het overzicht geven wij expliciet inzicht in welke ontwikkelingen uit de voorjaarsnota 2025 in dit thema financieel landen. Ook de nieuwe ontwikkelingen met financiële effecten die we in deze begroting hebben doorgevoerd en in dit thema landen maken we hier inzichtelijk.

Zorg jeugd en participatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo 2026	2027	2028	2029
Saldi uitvoering bestaand beleid	15.416	2.187	-13.228	-12.930	-12.679	-12.691
Mutaties voorjaarsnota 2025						
<u>Autonome ontwikkelingen</u>						
Ontwikkeling en implementatie Stevig Lokaal Team (knop 1)	0	0	0	0	-100	-100
Inrichting gezondheidscentrum (knop 3)	20	0	-20	0	0	0
<u>Nieuwe ontwikkelingen</u>						
Bouwkundige aanpassingen voormalig Kwetternest / Hercules (knop 23)	3	0	-3	-3	-3	-3
Sociale Kaart (knop 24)	3	0	-3	-3	-3	-3
Programma Hervorming Sociaal Domein (knop 25)	145	0	-145	0	0	0
Transformatief werken regio Hart van Brabant (knop 27)	26	0	-26	-26	-26	0
Participatieraad (knop 29)	10	0	-10	-10	-10	-10
Herijking subsidiebeleid (knop 30)	84	0	-84	-9	0	0
Schuldhelpverlening (knop 31)	-13	0	13	11	9	9
Schoolmaatschappelijk werk (knop 38)	5	0	-5	-5	-5	-5
<u>Bijstellingen taakstellingen</u>						
Invoeren scootmobiel poule (knop 127)	28	0	-28	-28	-28	-28
Niet gebruik passen collectief vervoer (knop 128)	3	0	-3	-3	-3	-3
Versnellen van de beweging naar "gewenste situatie" inzetten (knop 129)	15	0	-15	-15	-15	-15
Versoberen herindicaties, kritisch beoordelen (knop 134)	25	0	-25	0	0	0
Meer uitgaan van eigen kracht bij huishoudelijke hulp (knop 138)	145	0	-145	-100	-70	0
Mutaties begroting 2026						
Uitgaven regionale jeugdhulp	411	0	-411	-411	-411	-411
Bijstelling kostendekkendheid leges 2026	0	2	2	2	2	2
Saldi begroting 2026-2029	16.326	2.189	-14.136	-13.530	-13.341	-13.258

Mutaties voorjaarsnota 2025

Autonome ontwikkelingen

Ontwikkeling en implementatie Stevig Lokaal Team (knop 1)

Er is een aantal grote landelijke ontwikkelingen op het gebied van jeugdhulp. De cijfers liegen er niet om; 1 op de 10 jongeren in de regio Hart van Brabant ontvangt een vorm van jeugdhulp. Dit is een maatschappelijk probleem. Daarom wordt er landelijk, geïnitieerd door Rijk, gemeenten, zorgaanbieders, professionals en clientvertegenwoordigers, ingezet op een aantal verbeteringen waarvan de belangrijkste veranderingen lopen via de Hervormingsagenda Jeugd, het Integraal Zorgakkoord en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming.

Al deze plannen hebben één ding met elkaar gemeen: het moet écht anders. Een kind groeit op in de driehoek van gezin, school/opvang en straat (en online). Hoe sterker en inclusiever deze basis is, hoe beter en preventiever vragen en problemen die bij opgroeien horen in het gewone leven kunnen worden opgepakt.

De Hervormingsagenda Jeugd zet daarom in op het versimpelen van het systeem en het voorliggender en laagdrempeliger inrichten van hulp en ondersteuning door de inrichting van stevige lokale teams (SLT) en het versterken van de basis. Gemeenten, onderwijs en zorgpartners staan hiervoor samen aan de lat.

Een stevig lokaal team is toegankelijk en stevig verankerd in de leefwereld van kinderen en volwassenen. Ze bieden zelf jeugdhulp en ondersteuning, maar halen ook andere hulp op maat erbij. Zonder deze investering blijft de gemeente afhankelijk van relatief dure maatwerkvoorzieningen waarvan de kosten al jaren stijgen en die een aanzienlijk risico vormen voor de financiële duurzaamheid van de begroting. De commissie van Ark ondersteunt nadrukkelijk de inhoudelijke opgave om SLT's te formeren en heeft het kabinet geadviseerd gemeenten financieel te compenseren voor deze extra ontwikkelopgaven. In de landelijke voorjaarsnota zijn besluiten genomen over de hervormingsagenda en de wijzigingen in de jeugdwet:

- Gemeenten krijgen 3 miljard extra voor de jaren 2025 tot en met 2027.
- Geen compensatie voor opgelopen tekorten van de voorgaande jaren.
- Vanaf 2028 is er geen compensatie meer en dreigt opnieuw een financieel ravijn.

Op dit moment wordt de huidige veel voorkomende jeugdhulp (segment 3 en 4) regionaal ingekocht. We willen er naartoe om deze hulp zoveel mogelijk aan te bieden in de vorm van algemene en collectieve voorzieningen. Concreet betekent dat deze hulpvragen (nu in segment 3 en 4) de verantwoordelijkheid worden van het lokale SLT. Dat betekent enerzijds dat deze jongeren bij het SLT gaan aankloppen, waar ze dat nu deden bij (regionaal ingekochte) zorgaanbieders. Maar ook dat het SLT deze ondersteuning (expertise) aan die jongeren moet kunnen aanbieden.

Dat maakt dat er sprake is van:

- Structurele kosten: het toevoegen taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden (o.a. specialistische expertise) voor het SLT zodat de gemeente Hilvarenbeek blijft voldoen aan de wettelijke taak
- Incidentiele kosten: het aanjagen en coördineren van de gewenste transformatie van zorg naar welzijn inclusief het 'creëren' van het SLT.

In de situatie van Hilvarenbeek is het de uitdaging om het huidige SamenZorgTeam verder te ontwikkelen naar een SLT, een SamenZorgTeam 2.0.

Vooroplopende gemeenten die het SLT-model al hebben geïmplementeerd, tonen aan dat gerichte investeringen leiden tot aantoonbare vermindering van instroom in specialistische jeugdzorg, en daarmee structurele besparingen opleveren. Op basis van deze ervaringen kan voor Hilvarenbeek een reëel besparingspotentieel worden verwacht. Nu investeren is essentieel om op langere termijn de financiële beheersbaarheid van de gemeentelijke begroting veilig te stellen en te kunnen voldoen aan de ingeboekte besparingen vanuit het Rijk. Met de inzet van een Stevig Lokaal Team moet er meer grip zijn en de instroom in specialistische jeugdhulp moet sterk verminderen. Daarmee kan de verschuiving daadwerkelijk leiden tot structurele besparingen.

Besparing door uitvoering SLT (reductie verwijzingen segment 4 Jeugdzorg)

- Oppakken cliënten in meest voorkomende vragen
- Individueel naar collectief aanbod

- Niet langer inzetten op zorg bij vragen die behoren tot het gewone opvoeden en opgroeien

Besparing door uitvoering SLT (concentratie uitvoeringscapaciteit)

- Efficiëntere inzet van personeel
- Beter benutten van expertise
- Lagere kosten voor overhead (niet meer versnipperd per organisatie)
- Sterkere sturing vanuit eigen rol als regiehouder

Financieel:

Ontwikkelen, creëren van SLT (SamenZorgTeam 2.0)

Het ontwerp van het SLT, waaronder aanvullende formatie, expertise en kosten, is pas eind 2025 beschikbaar. Dan is er een completer beeld van de aard van zorg waarvoor de gemeente verantwoordelijk wordt. Mede op basis daarvan kan een zorgvuldiger financiële vertaling worden gemaakt van het SLT. Momenteel is louter sprake van een inschatting en nog geen officiële doorrekening. In de Najaarsnota is hier een beter, scherper beeld van aan te geven. Het Rijk onderkent en ondersteunt de ontwikkeling van het SLT en zegt financiën toe in haar Voorjaarsnota (zie ook bijlage 7.1).

Daarnaast wordt ervan uitgegaan dat sprake gaat zijn van dekking van de kosten door verminderde regionale uitgaven jeugdzorg. De veronderstelling is dat er regionaal budget lokaal beschikbaar komt voor wat betreft jeugdhulp segment 3 en 4. Dit zal echter niet 1-op-1 zijn. De exacte doorrekening hiervan wordt meegenomen in het ontwerp van het SLT. En is naar verwachting eind 2025 beschikbaar.

Vanwege de nog onvolledige financiële vertaling, de extra middelen vanuit het Rijk (VJN) en beschikbare financiële reserves worden de kosten project SLT voor 2025-2026-2027 op €0 gezet. Vanaf 2028 ontstaat er een nieuwe financiële werkelijkheid die op dit moment ongewis is. De jaren 2025 en 2026 moeten in het teken staan van de nadere verfijning en concretisering van 'de organisatie' van het SLT. Helder moet worden welke aanvullende expertise nodig is om het huidige SamenZorgteam te kunnen transformeren (kwantitatief en kwalitatief) naar een Stevig Lokaal Team.

Inrichting gezondheidscentrum (knop 3)

Met de in gebruik name van het Gezondheidscentrum in zicht, worden we ook geconfronteerd met (inrichtings)kosten waar we niet eerder rekening mee hebben gehouden.

In de begroting 2025 is (op pagina 18) het volgende hierover opgenomen:

Autonome ontwikkelingen

De huurovereenkomst tussen het Gezondheidscentrum en de Gemeente en de verhuurovereenkomsten tussen de Gemeente en ContourdeTwern-Farent-MEE hebben een looptijd van tien jaar. Dit leidt tot hogere kosten voor de huur van € 11.000,- ten opzichte van de huidige locatie en tot kosten van jaarlijks € 3.000,- aan kapitaallasten voor de inrichting van de gehuurde ruimte. Het investeringsbedrag van € 30.000,- wordt afgeschreven in tien jaar. Deze hogere/extra kosten worden gedekt door verwachte lagere kosten Wmo en Jeugdzorg door de betere samenwerking tussen partijen

Van de verwachte lagere kosten Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Jeugd is vooralsnog geen sprake. Vooral over de toename van jeugdzorgkosten is de gemeenteraad geïnformeerd. Uiteindelijk moet een STL er mede voor zorgen dat daadwerkelijk kosten kunnen worden bespaard. Dat krijgt naar verwachting pas vorm in 2027.

Tot die tijd is belangrijk om het gezondheidscentrum voor ons en onze zorgpartners zodanig in te richten en te faciliteren waardoor efficiëntere samenwerking tussen het medisch en sociaal domein nog meer gestalte kan krijgen.

Het bedrag van € 30.000,- dat voor 2025 beschikbaar is gesteld, is naar verwachting toereikend voor dat jaar. In 2026 worden ook nog uitgaven verwacht voor verdere inrichting en automatisering, afsluiten schoonmaakcontract in het kader van beheer en exploitatie. Hiervoor is op dit moment geen budget beschikbaar.

Nieuwe ontwikkelingen

Bouwkundige aanpassingen voormalig Kwetternest / Hercules (knop 23)

Het voormalig Kwetternest is per 2017 om niet in bruikleen gegeven aan Hercules met de mogelijkheid tot het om niet in gebruik geven aan maatschappelijke partijen uit Diessen.

Eerder organiseerde verenigingsraad Diessen een 'beursvloer' en vonden er diverse overleggen plaats over een mogelijke financiële bijdrage vanuit de gemeente voor aanpassingen in bouwkundige zin.

De verenigingsraad Diessen heeft hiertoe een eerste opzet gemaakt zodanig dat alle partijen hun materialen op een (logistiek) verantwoorde manier kunnen opslaan. De vereniging heeft aangegeven een aantal werkzaamheden zelf uit te willen voeren om zo kosten te besparen. De omvang daarvan is nog niet duidelijk. De aangegeven investering is daarom een indicatie.

Dit vraagt om een investering van € 35.000,- in 2025 met een afschrijvingstermijn van 20 jaar.

Sociale Kaart (afkomstig uit participatietraject) (knop 24)

We willen de bekendheid en het gebruik van de Sociale Kaart in Hilvarenbeek vergroten. Het past binnen scenario 2, "Samenwerkend Hilvarenbeek". Dit scenario benadrukt samenwerking met verschillende stakeholders zoals inwoners, ondernemers, verenigingen, onderwijs en (semi)overheden. De focus ligt op verbinding en samenhang. Hierbij neemt de gemeente een netwerkende en flexibele houding aan. Door de Sociale Kaart te verbeteren en de bekendheid hiervan te vergroten, versterken we de samenwerking en betrokkenheid binnen de gemeenschap.

De aanleiding is de behoefte om de bekendheid en het gebruik van de Sociale Kaart te vergroten. Dit is een ontwikkeling die expliciet speelt vanuit de samenleving. Het is een advies dat voortkomt uit het participatietraject van de voorjaarsnota. Daarnaast ondersteunt het ook het beleid en de uitvoering binnen het sociale domein.

Op dit moment ontwikkelen we een website die dient als uitgangspunt voor het versterken van de sociale basis. Hierbij ligt de focus op preventie en zelfredzaamheid. Uitgangspunten die nadrukkelijke onderdeel uitmaken van het beleid binnen het sociaal domein. De Sociale Kaart is hier een onderdeel van.

Om te voldoen aan de vraag van de samenleving, zijn aanvullende middelen nodig om de Sociale Kaart te verbeteren en structureel te beheren.

Eenmalig:

- Ontwikkeling van een interactieve, digitale versie van de Sociale Kaart om de leesbaarheid en het gebruik te verbeteren.
- Ontwikkeling van communicatiemiddelen ter promotie van de Sociale Kaart.

Structureel:

- Digitale toegankelijkheid van de Sociale Kaart en de website, inclusief een jaarlijkse toets om te voldoen aan wettelijke verplichtingen.
- Media-inzet om de doelgroepen te bereiken met een passende boodschap, op de juiste momenten.

Als we de voorgestelde maatregelen niet uitvoeren, blijft de bekendheid en het gebruik van de Sociale Kaart beperkt. Dit leidt mogelijk tot hogere kosten voor de gemeenten, omdat inwoners niet op tijd de juiste hulp en ondersteuning vinden. Daarnaast missen we de kans om preventie en zelfredzaamheid te stimuleren. Dit werkt op langere termijn kostenbesparend, omdat we meer inzetten op het voorliggend veld.

Programma Hervorming Sociaal Domein (knop 25)

Sinds begin 2023 zijn we binnen de gemeente Hilvarenbeek gestart met het opstarten van programmatisch werken. Aanleiding hiertoe is de bestuurlijke opdracht 'Functioneren afdeling Ruimte' geweest waarna er voor de afdeling Ruimte een budget is gereserveerd voor programmatisch werken. De programma's 'Duurzaam Hilvarenbeek' en 'Ruimtelijke kwaliteit' zijn hier resultanten van. Ook in het sociaal domein zijn veel complexe ontwikkelopgaven die gebaat zijn bij een programmatische aanpak. Voor deze manier van werken is nog niet eerder budget gereserveerd binnen de afdeling Samenleving. Niet vanuit het collegeprogramma maar ook niet in andere begrotingsrondes.

Vanaf januari 2025 is het programma 'Hervorming Sociaal Domein' gestart. Door maatschappelijke trends zoals vergrijzing, toenemende ongelijkheid en complexiteit van de samenleving, is het noodzakelijk dat de toegang tot hulp en ondersteuning door gemeenten wordt herzien. De huidige systemen dreigen onhoudbaar te worden. Om ook in de toekomst passende hulp te kunnen bieden aan degene die het echt nodig hebben, moeten gemeenten hun burgers op een andere manier gaan ondersteunen en daarbij vooral ook gebruik maken van de kracht van de samenleving zelf.

Hoewel de opgave niet nieuw is, is de keuze voor een programmatische aanpak wel nieuw. De complexiteit van de opgave en de rol van de gemeente die meer en meer draait om het verbinden van partijen maken dat het belang van programmasturing als werkwijze toeneemt. Doelgerichte sturing op samenhang is in deze noodzakelijk. We onderscheiden in het programma de volgende thema's:

1. De sociale basis versterken met het accent op normaliseren en benutten van de kracht van de Beekse samenleving.
2. Een toekomstbestendig SamenZorgTeam 2.0 (zie ook knop 1 in deze Voorjaarsnota) als toegang voor de inwoner naar hulp en ondersteuning (ook Sterk Lokaal Team genoemd).
3. Gespecialiseerde zorg voor diegene die dit echt nodig heeft; dichtbij de inwoner, integraal, snel en op maat.

Gemeente Hilvarenbeek sluit zich voor deze thema's aan bij de landelijke ontwikkelingen, de uitgangspunten van de regionale aspiratie transformatie sociaal domein Hart van Brabant en de drie pijlers die in GH0 verband hiervoor gekozen zijn. Volgens de uitgangspunten van Scenario 2 organiseren we regionaal wat regionaal kan en moet, subregionaal als dat mogelijk is en lokaal als het de inwoners van gemeente Hilvarenbeek dient.

Onder de paraplu van dit programma gaan verschillende projecten vallen die invulling geven aan de thema's, waaronder bijvoorbeeld de ontwikkeling en implementatie van een Stevig Lokaal Team (SLT) en het verstevigen van de sociale basis.

Uitgangspunt voor de raming van de kosten is dat binnen het programma Hervorming Sociaal Domein alleen die kosten vallen die direct te relateren zijn aan het programmamanagement. Daarnaast is ook sprake van incidentele facilitaire bijeenkomsten, ook met zorgpartners.

De extra benodigde inzet van medewerkers van de afdeling samenleving in de periode 2025 en 2026 in de rol van programmameteamleden (o.a. beleidsadviseur, communicatie- en financieel adviseur) is omgerekend 0,6 fte op jaarbasis. Dit gaat deels ten koste van andere reguliere werkzaamheden van de medewerkers van de afdeling samenleving. Omgerekend is hier bedrag mee gemoeid van € 200.000. Maar dit verdisconteren we binnen de reguliere formatie. Met als gevolg dat er keuzes gemaakt moeten worden in de verschillende werkpakketten, projecten e.d.

In beginsel kent het programma een looptijd van vijf jaar. Op dit moment bevindt het programma zich in de definitiefase, waarbij eind april 2025 een programmaplan en een eerste faseplan worden opgeleverd. Het streven is om zo snel mogelijk daarna het programmaplan in route te brengen richting het college en de gemeenteraad hierover te informeren.

De kosten voor algemeen programmamanagement kunnen voor de jaren 2025 en 2026 worden ingeschat. Voor de jaren 2027 tot 2030 is het op dit moment niet mogelijk een inschatting te maken. We kunnen nu nog niet overzien welke specifieke activiteiten zullen plaatsvinden na 2026.

FTE	Rol	Kosten	
		2025	2026
0,8	Programmamanager(s) 2025 vanaf mei = 32 wkn x 32u p/wk (36 wkn – 4 vakantieweken) 2026 = 46 wkn x 32u p/wk (52 weken – 6 vakantieweken) X uurtarief	€163.000	€235.000
-	Programmabijeenkomsten: spreker, facilitaire kosten (locatie, eten en drinken)	€ 10.000	€ 10.000
	Totale kosten	€ 173.000	€ 245.000
	Dekking reserve jaarrekening 2023 Dekking volledig voor 2026 om die volledige jaar-schijf zoveel als mogelijk te dekken	€ 0	€ 100.000
	Totaal	€ 173.000	€ 145.000

Transformatief werken regio Hart van Brabant (knop 27)

In de regio Hart van Brabant werken we op een groot aantal projecten aan de transformatie van het sociaal domein. Momenteel wordt regionaal gewerkt aan de herinrichting van deze regionale samenwerking. De beweging wordt gemaakt naar opgavengericht werken, waarbij de regio een meer inhoudelijke rol krijgt in de sturing op de transformatie. Het doel is het gewone leven en de veerkracht van individuen, huishoudens en de samenleving te versterken met een focus op collectieve en preventieve voorzieningen. Daar waar nodig is er een samenhangend ondersteuningsaanbod voor onze inwoners. Hiermee bouwen we regionaal aan een toekomstbesteding sociaal domein.

Er is geconstateerd dat deze gewenste verandering/transformatie verschillende uitdagingen kent. Om regionaal in te kunnen zetten op die opgaven waarmee we het verschil maken, is een aanzet gemaakt om meer transformatief te werken in het sociaal domein. Daarbij is een uitwerking gemaakt van de bovengenoemde inhoudelijke beweging die de regio nastreeft, passend binnen de kernagenda, de verdere uitwerking van het SLT, de doorontwikkeling van segment 3 en 4 van de specialistische jeugdhulp, als ook een andere manier van werken in het sociaal domein.

De kosten voor transformatiesturing hebben betrekking op de kosten voor het regionale transformatieteam sociaal domein, dat in 2025 is gestart. Het team heeft als doel om meer transformatieve werkwijzen te realiseren, gericht op efficiënter en effectiever werken. Om deze transformatiedoelen te bereiken wordt een team opgericht. Afrekening met de deelnemende gemeenten vindt plaats op basis van werkelijke kosten.

Regionaal is voor 2026 een bedrag van € 817.000,- begroot voor het transformatie werken. Hilvarenbeek betaald op basis van inwonersaantal 3,2% van dit bedrag wat neerkomt op € 26.358,-. De komende vier jaar zal een bijdrage van de gemeenten in de regio Hart van Brabant gevraagd worden.

Participatieraad (knop 29)

De wettelijke basis van de adviesraad sociaal domein is gebaseerd op de volgende drie wetten: de Participatiewet, Jeugdwet en Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Binnen Hilvarenbeek is hiervoor de Participatieraad opgericht. De participatieraad sociaal domein zorgt ervoor dat het brede inwonersperspectief, de leef- en belevingswereld van inwoners naar binnen wordt gebracht bij de wethouder en de beleidsmedewerkers, zodat zij dit perspectief kunnen benutten bij alle facetten van hun werk (beleidsontwikkeling en uitvoering). In 2024 hebben zij extra budget aangevraagd omdat zij hun werkzaamheden niet langer uit kunnen voeren binnen het huidige budget. Dit is in eerste instantie afgewezen, maar naar aanleiding van een sessie met de Koepel van Adviesraden is duidelijk geworden dat het budget niet toereikend is om hun rol als adviesraad van het sociaal domein voldoende te kunnen vervullen. Dit zit bijvoorbeeld in ambtelijke ondersteuning, het beheer van de website, verslaglegging en archivering.

Herijking subsidiebeleid (knop 30)

Herijking van het subsidiebeleid aan de hand van het gekozen scenario 2 Samenwerkend Hilvarenbeek, de wettelijke taken en gemeentelijke ambities op grond van later vastgesteld beleid.

1. In 2026 stellen we nieuw subsidiebeleid vast passend bij de gemeentelijke ambities en visies binnen scenario 2 Samenwerkend Hilvarenbeek vast. En in 2027 gaan we werken met dit nieuwe beleid. Van belang hierbij is dat in 2025 scenario 2 geconcretiseerd is (nader ingekleurd) mede in relatie tot de gemeentelijke ambities. Ook dient duidelijk te worden wat scenario 2 niet is, maar waar de gemeente wel een taak of bevoegdheid in heeft op grond van wetgeving en later vastgesteld beleid. Scenario 2 houdt in dat wij als onderdeel van de bredere samenleving opgaven samen met stakeholders oppakken (met inwoners, ondernemers, verenigingen, onderwijs en (semi)overheden). We anticiperen op verandering door verbinding te zoeken. Onze houding is netwerkend en responsief. De focus ligt op verbinding en integraliteit.
2. Het subsidiebeleid is in 2015 vastgesteld, het beleid is al bijna 10 jaar oud. Daarnaast heeft de gemeenteraad gekozen voor scenario 2 Samenwerkend Hilvarenbeek voor de gemeentelijke ambities en rol. Naast scenario 2 zijn de wettelijke taken en recent vastgestelde ambities van de gemeente van belang om mee te nemen in dit proces. Deze ontwikkelingen zijn de reden om het subsidiebeleid te herijken.
3. We vragen eenmalig een projectbudget voor 2026 aan.

Het risico als we het subsidiebeleid niet herijken is dat ons gemeentelijke subsidiebeleid niet aangepast is op onze gemeentelijke doelstellingen en ambities passend bij de nieuwe gemeentelijke rolopvatting binnen scenario 2 Samenwerkend

Schuldhulpverlening (knop 31)

Tijdens de gemeenteraad van 5 juni 2025 behandelde u het meerjarenplan schuldhulpverlening 2025-2028. De budgettaire effecten van dit raadsvoorstel zijn hier verwerkt.

Schoolmaatschappelijk werk (knop 38)

Hilvarenbeek kent geen eigen school voor voortgezet onderwijs, waardoor veel van onze leerlingen uitwijken naar scholen in de regio Tilburg. Het is van groot belang dat onze jongeren toegang hebben tot schoolmaatschappelijk werk (SMW). Dit laagdrempelige en preventieve aanbod helpt om problemen op tijd te zien en ondersteuning te geven, waardoor escalatie en inzet van specialistische jeugdhulp waar mogelijk niet nodig is.

Binnen het samenwerkingsverband Portfolio is de financiering van SMW gebaseerd op solidariteit tussen de betrokken gemeenten. Dit betekent dat alle leerlingen, ongeacht hun woonplaats, gebruik kun-

nen maken van deze ondersteuning op hun school. De vraag naar SMW is wel groter geworden, waardoor aanvullende middelen nodig zijn om deze dienst structureel en kwalitatief goed te blijven uitvoeren.

Deze investering sluit aan bij de beweging die we willen maken in het kader van de Hervormingsagenda Jeugd. Door te investeren in SMW, helpen we mee aan deze verandering en zorgen we dat er later geen grotere problemen ontstaan.

Bijstellingen taakstellingen

Invoeren scootmobiel poule (knop 127)

Het gebruik van de bestaande scootmobiel poule in Diessen is geëvalueerd. Uit de evaluatie zijn aanknopingspunten naar voren gekomen om de poule specifiek in te richten voor de Wmo doelgroep. Alleen is een besparing van € 28.000 de komende jaren niet reëel. Om deze besparing te realiseren moet circa 50% van de verstrekte scootmobielen worden ingenomen en moeten deze cliënten verwezen worden naar een scootmobiel poule. Daarnaast moet rekening gehouden worden met het feit dat op dit moment circa 50% van de verstrekte scootmobielen aangepast zijn, waardoor deze cliënten per definitief niet in aanmerking komen voor een scootmobiel uit de poule.

Op termijn zou een scootmobiel poule als collectieve, voorliggende voorziening mogelijk kunnen leiden tot een afvlakking van de stijgende kosten. Dit vraagt een investering in meerdere poules in de verschillende kernen, de aanschaf en het onderhoud van de scootmobielen en daarnaast een investering in zowel ambtelijke als vrijwillige capaciteit.

Niet gebruik passen collectief vervoer (knop 128)

Er heeft onderzoek plaatsgevonden naar de omvang van het aantal passen dat niet in gebruik is. Er is gebleken dat ongeveer 30% van de verstrekte passen vorig jaar niet is gebruikt. Daarnaast is onderzocht wat de kosten zijn van deze niet actieve passen. Deze kosten zijn vrijwel nihil. De jaarlijkse besparing bedraagt ongeveer € 400,- als je alle niet actieve passen beëindigt. Hier staat wel tegenover dat op het moment dat een inwoner zich meldt voor een nieuwe pas/activeren van de 'oude' pas er nieuwe kosten (onderzoek/administratie afhandeling/eenmalige kosten verstrekken nieuwe pas) moeten worden gemaakt. Kortom de baten wegen niet op tegen de nieuwe kosten daarmee is deze dekkingsmaatregel niet haalbaar.

Versnellen van de beweging naar "gewenste situatie" inzetten (knop 129)

De POH GGZ jeugd werkt het maximaal aantal uur dat mogelijk is. Uitbreiding is met huidige professionaliteit niet mogelijk. Dekkingsmaatregel is vooralsnog niet uitvoerbaar.

Versoberen herindicaties, kritisch beoordelen (knop 134)

Op dit moment wordt nader onderzocht op welke wijze de herindicaties verder versoberd kunnen worden. Het aanscherpen van beleid is noodzakelijk om kritisch te kunnen beoordelen. Daarnaast is scholing over het HHM normenkader nodig, dit wordt op korte termijn ingepland. Randvoorwaardelijk is ambtelijke capaciteit (kwaliteitsmedewerker) voor het coachen, instrueren en toetsen van de toegang. Het realiseren van een besparing van € 50.000 in 2025 is vooralsnog niet reëel. Daarnaast zit er overlap in de besparingen opgenomen bij knop 134 en knop 138. Deze twee dekkingsmaatregelen hangen nauw met elkaar samen.

Meer uitgaan van eigen kracht bij huishoudelijke hulp (knop 138)

Een besparing van € 145.000 vanaf 2026 lijkt niet reëel. Het vergt tijd om in te regelen en de effecten te zien. Het hangt sterk samen met de afschaffing van het abonnementstarief, eerder gepland per 1 januari 2026, maar nu uitgesteld naar 1 januari 2027. Deze afschaffing heeft naar verwachting een positieve invloed op de afname van indicaties en het bevorderen van inwoners om op eigen kracht een oplossing te vinden.

In de gemeente Goirle is in 2024 gestart met een pilot reablement, dit heeft positieve resultaten opgeleverd. Er wordt nader onderzocht of met een dergelijk werkwijze/pilot ook in Hilvarenbeek gestart kan worden. Dit vraagt alleen wel een investering, Mogelijk kan dit worden opgepakt in het kader van knop 137.

Communicatie richting inwoners over waar we als gemeente nog wel en ook niet van (kunnen) zijn, is van groot belang. Om de inzet vanuit de Wmo nog (financieel) houdbaar te houden, is inzet vanuit inwoners zelf nodig.

De overlap met de besparing opgenomen bij knop 134 is een belangrijke kanttekening.

Een meer rigoureuze maatregel in dit kader kan zijn dat alle huishoudelijke hulp van maximaal 2 uur per week wordt beëindigd. En de inwoners worden aangewezen op hun eigen zelfredzaamheid en netwerk.

Mutaties begroting 2026

Uitgaven regionale jeugdhulp

In de Voorjaarsnota 2025 is de begroting voor Jeugdzorg incidenteel verhoogd met € 411.000. Voor 2026 en de jaren erna adviseren wij dit bedrag structureel op te nemen, omdat naar verwachting de jeugdzorgkosten blijven stijgen (zie ook raadsinformatiebrief 2025-18). De regionale begroting voor 2025 en 2026 is daarom aangepast. Met deze bijstelling borgen we dit in de lokale begroting. De Provincie houdt er toezicht op dat deze begrotingen in lijn liggen met elkaar. De hogere zorgkosten zijn ontstaan door de wijze van verdeling van regionale jeugdzorgkosten in segment 1, indexaties en instroom segment 4. U bent in de verenigde vergadering meegenomen in deze ontwikkelingen. In Hilvarenbeek zien we enerzijds een redelijk stabiele zorgvraag, maar ook toenemende complexiteit. Naast onze preventieve acties zetten we (regionaal) in op een eerlijke verdeling van de kosten segment 1. De financiële vertaling hiervan is met het tot stand komen van de begroting nog niet inzichtelijk. Voor de lange termijn is de landelijke hervormingsagenda van belang. In dit kader werken ook wij aan de ontwikkeling van Stevige Lokale Teams, waarmee we meer van de zorg die nu in segment 4 wordt ondergebracht meer in eigen beheer gaan uitvoeren en mogelijk zorgkosten gaan besparen. Wij komen hier met de Voorjaarsnota 2026 op terug.

Bijstelling kostendekkendheid leges 2026

Jaarlijks stellen we onze legestarieven voor het volgend jaar bij en maken we daarbij een berekening voor de kostendekkendheid. De totale opbrengsten mogen namelijk niet meer zijn dan de totale kosten. Ook nu hebben we de legestarieven 2026 bijgesteld en in deze begroting financieel vertaald. U neemt met het raadsvoorstel belastingverordeningen 2026 het besluit over de legestarieven 2026.

Onze ambitie

‘Iedereen neemt vanuit eigen kracht deel aan activiteiten op het gebied van sport, bewegen en cultuur’. We stimuleren sport en bewegen, cultuur en een gezonde leefstijl voor jong en oud. In het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) ligt de nadruk op de verbinding tussen sport, bewegen en cultuur aan de ene kant en gezondheid, preventie en het versterken van de sociale basis aan de andere kant.

Activiteiten in 2026

Bij elke ambitie leest u de activiteiten die wij in 2026 uitvoeren.

Ambitie 1: stimuleren van sport en bewegen voor jong en oud

1. Uitvoering geven aan het Herijkt Sportakkoord 2023-2026

In 2023 is het lokale Sportakkoord ‘Heel Hilvarenbeek beweegt’ vernieuwd. Daarbij sluiten we aan bij drie landelijke ambities, die vertaalt zijn naar de situatie in Hilvarenbeek:

- versterken van het fundament van de sportaanbieders;
- vergroten van het bereik
- zichtbaar maken van sport en bewegen

We richten ons op de thema’s die landelijk zijn bepaald:

- inclusie en diversiteit
- sociaal veilige sport
- vitale sportaanbieders
- vaardig in bewegen
- ruimte voor sport en bewegen

Actief Hilvarenbeek organiseert activiteiten die bijdragen aan het bereiken van de ambities. Dit zijn activiteiten als de Diabetes Challenge, de Gezondheidsmarkt en de Koningsspelen. De Sportraad besteedt aandacht aan een sociaal, veilig sportklimaat en ondersteunt verenigingen. Ze organiseert onder andere bijeenkomsten voor verenigingscontactpersonen en thema avonden. Eind 2025 stellen we in met de regio een plan van aanpak sociaal veilige sport op. Dit is één van de vereisten uit het Sportakkoord. In 2026 werken we dit voor onze gemeente verder uit.

De subsidie die wij verlenen aan Actief Hilvarenbeek en de Sportraad voor uitvoering van het Sportakkoord komt uit de specifieke uitkering (SPUK) GALA. Vanaf 1 januari 2026 verlaagt het Rijk deze uitkering met 10%. Dat betekent dat we in 2026 minder activiteiten kunnen uitvoeren. De GALA regeling loopt tot en met 2026. Hoe deze er daarna uit ziet is op dit moment niet bekend.

2. We verbinden de combinatiefunctionarissen met het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

Ook in 2026 zetten we de combinatiefunctionarissen vanuit de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC) in. Dit zijn sport- en beweegcoaches. Dit is onderdeel van het Sportakkoord en daarmee ook van het GALA. We verbinden sport en cultuur met thema’s zoals preventie, zorg en participatie. De combinatiefunctionarissen proberen zoveel mogelijk inwoners te bereiken door de verbinding te leggen met de basisscholen en kinderopvang, (sport)verenigingen, jongeren (buurtsport) en ouderen.

Het Rijk verlaagt ook deze regeling vanaf 1 januari 2026 met 10%. De BRC is een regeling waarbij de gemeente samen met andere partijen projecten financiert. Dit heet een cofinancieringsregeling. Tegenover de subsidie vanuit het Rijk moet minimaal 60 % cofinanciering staan. De huidige regeling loopt

tot en met 2026. We verwachten dat deze blijft bestaan. Vanaf 2026 vervalt door een wijziging in de BRC, een groot deel van de cofinanciering vanuit het onderwijs. Ook vervalt vanaf 1 januari 2027 de gemeentelijke cofinanciering van € 52.000,-. Dat betekent dat meer dan de helft van het beschikbare budget voor inzet van sport- en beweegcoaches vervalt. Als er meer duidelijk is over de BRC, bepalen we in 2026 wat vanaf 2027 mogelijk is.

Ambitie 2: Er is sprake van een adequate infrastructuur die het onder meer mogelijk maakt dat iedereen die dat wil, kan meedoen aan sport en cultuur.

In 2026 voeren we het cultuurbeleid 'Cultuur met karakter – eigenzinnig en vernieuwend' verder uit. Dit beleid geldt voor de periode 2025–2029. De gemeenteraad heeft dit beleid vastgesteld in januari 2025. Tijdens de raadsvergadering van 30 januari 2025 besloot de gemeenteraad om in de Voorjaarsnota 2025 een structurele last van € 19.075,- op te nemen en een incidentele last van € 10.000,- in 2026. De middelen zijn nodig voor het uitvoeren van het cultuurbeleid. Het beleid richt zich op drie hoofdlijnen:

- we stimuleren creatieve ontwikkeling
- we maken creatieve ontmoeting en beleving mogelijk
- We ondersteunen het organiserend vermogen in de cultuursector

1. Creatieve ontwikkeling stimuleren

We versterken cultuureducatie op scholen en moedigen kinderen en jongeren aan om in hun vrije tijd actief te zijn met kunst en cultuur. In 2026 voeren we de regeling 'Cultuureducatie met Kwaliteit' (CmK) uit en richten we ons op goede cultuureducatie op scholen door middel van 'Units en Samenspel'. De lasten bestaan vanaf 2026 uit structureel € 4.075,- voor de herwaardering van de functie cultuurdocenten. Met de herwaardering van de functie cultuurdocenten zorgen we voor binnenschools cultuuronderwijs voor eerlijke en realistische vergoedingen van de gemeente voor de uitvoerende cultuurdocenten. Zo voldoet gemeente Hilvarenbeek vanaf 2026 aan de landelijke standaard voor eerlijke betaling voor cultuurdocenten.

2. Creatieve ontmoeting en beleving faciliteren

We behouden het bestaande culturele aanbod en werken actief aan de verdere versterking ervan. We ondersteunen bestaande initiatieven en starten nieuwe projecten. Zo ondersteunen we de bibliotheek als ontmoetingsplek en kennispunt voor alle inwoners. Ook geven we invulling aan de landelijke verplichtingen en verwachtingen voor de bibliotheek. We ondersteunen cultureel centrum Elckerlyc als ontmoetingsplek voor cultuurdeelname en kruisbestuiving. Daarnaast nemen we deel aan het Jeugdfonds sport en cultuur. We ondersteunen cultuurverenigingen, stimuleren vernieuwing en onderzoeken informele verbanden. Verder ondersteunen we geregistreerde musea, versterken hun educatieve rol en voeren de motie 'Ruimte voor lokale kunstenaars' uit.

3. Het organiserend vermogen ondersteunen

In 2026 blijven we werken aan een sterke culturele infrastructuur. We bouwen verder aan een stabiele, zichtbare en vindbare organisatie voor cultuureducatie. De gemeenteraad heeft structureel € 15.000,- beschikbaar gesteld voor de coördinatie en loketfunctie. Een goed georganiseerde cultuureducatieve organisatie is nodig voor een kwalitatief hoogwaardig, divers en stabiel aanbod van cultuuronderwijs in gemeente Hilvarenbeek. Daarom zorgen we voor coördinatie en een loketfunctie is waar inwoners, docenten, organisaties en de gemeente terecht kunnen. Daarnaast is er in 2025 en 2026 incidenteel € 10.000,- beschikbaar voor de uitvoering van de pilot Cultuurverbinder. De Cultuurverbinder krijgt een centrale rol in het versterken van het culturele netwerk in Hilvarenbeek. Met de pilot maken we van Hilvarenbeek een plek waar cultuur zich blijft ontwikkelen en vernieuwen. Samen met iedereen die wil meedoen.

4. Opstellen accommodatie- en vastgoedbeleid

Op 3 juli 2025 heeft de gemeenteraad het accommodatiebeleid vastgesteld. Op dit moment werken we het werkproces en bijbehorende aanvraagprocedure uit. Ook richten we ons op een zorgvuldige communicatie om het aanvraagproces uit te leggen aan de stakeholders.

Kosten

In de volgende tabel vindt u een overzicht van de begrote kosten en opbrengsten voor uitvoering van dit thema. In het overzicht geven wij expliciet inzicht in welke ontwikkelingen uit de voorjaarsnota 2025 in dit thema financieel landen. Ook de nieuwe ontwikkelingen met financiële effecten die we in deze begroting hebben doorgevoerd en in dit thema landen maken we hier inzichtelijk.

Sport en Cultuur (x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo 2026	2027	2028	2029
Saldi uitvoering bestaand beleid	3.232	569	-2.663	-2.336	-2.555	-2.497
Mutaties voorjaarsnota 2025						
<u>Nieuwe ontwikkelingen</u>						
verhoging subsidie Heemkundige Kring Ioannes Goropius Becanus (knop 33)	1	0	-1	-1	-1	-1
Uitvoering van Cultuurbeleid (knop 35)	29	0	-29	-19	-29	-29
Uitvoering accommodatiebeleid en -plan (knop 36)	90	0	-90	0	0	0
Hart van Haghorst (knop 51)	0	0	0	-126	-126	-126
Saldi begroting 2026-2029	3.352	569	-2.783	-2.482	-2.711	-2.653

Mutaties voorjaarsnota 2025

Nieuwe ontwikkelingen

Verhoging subsidie Heemkundige Kring Ioannes Goropius Becanus (afkomstig uit participatietraject) (knop 33)

De Heemkundekring heeft een aanvraag ingediend voor een verhoging van de jaarlijkse gemeentelijke subsidie. De organisatie is in de afgelopen jaren gegroeid, zowel in het aantal leden als in de activiteiten die zij organiseert. Ze leveren een grote bijdrage aan de zorg voor en het uitdragen van het erfgoed van de gemeente Hilvarenbeek. Op dit moment ontvangen zij €611,-subsidie wat ontoereikend is voor het uitvoeren van al hun taken.

De gemeente Hilvarenbeek heeft in de vastgestelde erfgoedvisie (2022) de ambitie vastgelegd om meer te willen samenwerken met het erfgoedveld. Dit vraagt om extra inzet van de Heemkundige Kring die een verhoging van de jaarlijkse subsidie rechtvaardigt.

We gebruiken de middelen voor de volgende drie doelen.:

- Het beheren en uitbreiden van de lokale erfgoedcollectie, hiervoor wil de heemkundige kring aansluiten bij het digitale platform Brabant Cloud van Erfgoed Brabant
- Het kunnen voortzetten van het delen van lokale kennis en het verzorgen van de informatievoorziening voor inwoners en initiatiefnemers
- Het kunnen blijven uitdragen van de geschiedenis van de gemeente Hilvarenbeek door middel van het Tijdschrift

Wij vragen de gemeenteraad om hiervoor structureel een bedrag vrij te maken van € 1.450,-

Erfgoedzorg is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. De gemeente wil dit graag samen vorm en invulling geven en hiervoor is een krachtige samenwerking belangrijk. Scenario 2 in optima forma. Risico als we het niet doen is dat de heemkundige kring de werkzaamheden niet kan uitvoeren en de gezamenlijke ambities niet gerealiseerd kunnen worden.

Uitvoering van Cultuurbeleid (afkomstig uit participatietraject) (knop 35)

Tijdens de raadsvergadering van 30 januari 2025 is besloten een structurele last van €19.075 op te nemen in de Voorjaarsnota 2025, en een incidentele last van €10.000 op te nemen in 2026. De middelen zijn nodig voor de uitvoering van het cultuurbeleid 'Cultuur met Karakter – Eigenzinnig en Vernieuwend' (2025 – 2028) wat op 30 januari 2025 is vastgesteld door de gemeenteraad. De lasten bestaan uit:

€4.075 structureel vanaf 2026 voor de herwaardering van de functie cultuurdocenten. Met de herwaardering van de functie cultuurdocenten zorgen we ervoor dat de gemeentelijke vergoedingen voor binnenschools cultuuronderwijs, de Units, eerlijk en realistisch zijn voor de uitvoerende cultuurdocenten. Zo voldoet gemeente Hilvarenbeek vanaf 2026 aan de landelijke standaard voor eerlijke betaling voor cultuurdocenten.

€15.000 structureel voor de coördinatie en loketfunctie van de cultuureducatieve organisatie. Er is een goed georganiseerde cultuureducatieve organisatie nodig om een kwalitatief hoogwaardig, divers en stabiel aanbod van cultuuronderwijs in gemeente Hilvarenbeek mogelijk te maken. Hiervoor is het nodig dat er coördinatie plaatsvindt en er een loketfunctie is waar inwoners, docenten, organisaties en de gemeente terecht kunnen.

€10.000 incidenteel in 2025 en 2026 voor de uitvoering van de pilot Cultuurverbinder. De Cultuurverbinder krijgt een centrale rol in het versterken van het culturele netwerk in Hilvarenbeek. Met de pilot zorgen we ervoor dat Hilvarenbeek een plek is waar cultuur zich voortdurend ontwikkelt en vernieuwt, in samenwerking met iedereen die hieraan wil bijdragen.

€10.000 incidenteel in 2025 voor de eenmalig voor het opzetten van een passende organisatie voor cultuureducatie. Dit betekent niet dat we teruggaan naar een traditionele cultuurschool, maar dat we een organisatie opzetten die past bij Hilvarenbeek. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van een cultuureducatieplatform en een cultuureducatienetwerk, mogelijk op zichzelf staand of hangend onder een bestaande organisatie.

Uitvoering accommodatiebeleid en -plan (knop 36)

Aanleiding

Op 30 april heeft de gemeenteraad de uitgangspunten-criteria voor accommodatiebeleid vastgesteld. Samen met Companen en Public Result werken we de komende periode aan de beleidsnota. Voor het zomerreces presenteren we deze beleidsnota mét afwegingskader voor initiatieven aan de gemeenteraad. Het voorhanden hebben van beleid en afwegingscriteria betekent ook dat we op een adequate manier uitvoering moeten kunnen geven aan dat beleid, samen met stakeholders in de samenleving.

Dilemma

De vraagstukken rondom accommodaties (nu en in de toekomst) bevinden in het ‘midden’ van enerzijds uitvoering (het doen van daadwerkelijke aanpassingen aan accommodatie) en beleid (datgene wat de gemeenteraad heeft en gaat vaststellen). Er is momenteel een gebrek aan kennis en expertise om een vertaling te maken van het beleid naar een handelingsperspectief waar de operatie (in samenwerking met de gebouwenbeheerders) mee aan de slag kunnen. Ondanks dat er een aanspreekpunt is voor verenigingen en dergelijke, lopen we tegen vragen die nu in dat middenveld liggen, en dus niet of onvoldoende opgepakt kunnen worden. Dat geldt niet alleen voor een vertalen van het accommodatiebeleid. Maar bijvoorbeeld ook in relatie tot het nog op- en vast te stellen IHP Onderwijs.

Advies

Er is behoefte aan een inhoudelijke schakel tussen management, projectleiders, beleidsmedewerkers, onderhouds-coördinatoren, beheerders en de gebruikers.

Risico

Bij ongewijzigde omstandigheden kunnen vraagstukken die met de uitvoering van het accommodatiebeleid minder voortvarend kunnen worden opgepakt. En is daar het risico op inhuur bij specifieke vraagstukken.

Hart van Haghorst (knop 51)

Hart van Haghorst omvat de ontwikkeling en realisatie van maximaal 23 woningen in combinatie met een multifunctionele accommodatie MFA bestaande uit een basisschool, kinderdagopvang, een gymzaal en een dorps huis in de kern Haghorst.

Het MFA betreft een gemeentelijk investeringsproject waarvoor in 2023 een richtinggevend investeringskrediet ter grootte van € 8,4 miljoen beschikbaar is gesteld (inclusief de aankoop van de benodigde gronden).

Op basis van de huidige inzichten (kostenraming schetsontwerp september 2024) is dit bedrag niet toereikend en is een aanvullend investeringskrediet benodigd van

€ 2,0 miljoen. De mogelijke kansen en risico's zijn hierin verdisconteerd.

Met betrekking tot de begroting heeft voornoemde tegenvaller zowel een eenmalig als structureel (als gevolg van extra kapitaallasten) effect zoals hieronder aangegeven.

Dekking kan mogelijk gevonden worden indien sprake is van hogere opbrengsten in de grex Hart van Haghorst een en ander volgens raadsbesluit 3 juli 2024. Het is nog wel te voorbarig om hier op te anticiperen.

Het aanvullende krediet is nodig om het MFA te realiseren volgens de eisen die hieraan worden gesteld.

Onze ambitie**‘Kinderen ontwikkelen zich tot gelukkige inwoners die erbij horen en meedoen in de samenleving’.**

In Hilvarenbeek willen we dat alle kinderen zich goed kunnen ontwikkelen. We geven ze een goede start, gelijke kansen en helpen hen om hun talenten te ontdekken. Dit doen we met sterk onderwijs en goede begeleiding, in een veilige omgeving, zo dicht mogelijk bij huis. De plannen voor het onderwijs staan in de Lokale Educatieve Agenda (LEA) 2023-2026.

Activiteiten in 2026

De LEA is in 2026 de basis voor de activiteiten die we uitvoeren. De afspraken in de LEA zijn voor 4 jaar gemaakt. Hierdoor kiezen we bewust voor plannen op de lange termijn. Dat geeft duidelijkheid en zekerheid. De activiteiten lijken daarom op die van vorig jaar. In 2026 werken we met de scholen en kinderopvang aan een nieuwe LEA.

Ambitie 1: Goede samenwerking in zorg en onderwijs

Hiervoor werken we goed samen met scholen, opvang, jeugdhulp en leerplicht. We bekijken zo vroeg mogelijk of een kind extra hulp nodig heeft. We geven preventieve trainingen in groepen. Het is belangrijk dat dit dichtbij huis gebeurt, zodat kinderen er makkelijk naartoe kunnen. In 2026 kijken we hoe we dit het beste kunnen doen.

In 2026 organiseren we ook weer inspiratieavonden voor ouders en professionals, samen met onderwijs, zorg, jongerenwerk en de gemeente.

Ambitie 2: Kinderen sociaal sterker maken

We helpen kinderen om emotioneel en sociaal sterker te worden. In 2026 ondersteunen we een programma voor mentale weerbaarheid. Dit is voor kinderen in de midden- en bovenbouw van de basisschool.

Ambitie 3: Onderwijs dat past bij het kind en dichtbij is

We zorgen voor passend onderwijs en opvang, zo dicht mogelijk bij huis. In 2026 helpen we scholen met onderwijs voor nieuwkomers en hoogbegaafde kinderen.

Nieuwkomers starten zo veel mogelijk op een school in hun buurt. En hoogbegaafde kinderen krijgen onderwijs dat past bij hun niveau.

Ambitie 4: Een goede start voor jonge kinderen

We bieden peuters van 2 tot 4 jaar een educatief programma op de peutergroep. Kinderen die risico lopen op een achterstand gaan extra dagdelen naar de peutergroep. Zo krijgt ieder kind een eerlijke kans om goed te starten op school. We volgen hierbij het beleid voor onderwijsachterstanden.

Ambitie 5: Goede onderwijshuisvesting**1. Voorbereiden nieuwbouw kindcentrum St. Jozef in Haghorst**

Midden 2023 stemde de gemeenteraad in met de ontwikkeling en realisatie van Hart van Haghorst. Dit project bestaat uit ongeveer 20 woningen en een multifunctionele accommodatie (mfa) met een school, buitenschoolse opvang, gymzaal en een dorps huis. In 2024 hebben we de voorbereidingen hiervoor gedaan. Het bestemmingsplan is vastgesteld en de programmatische en financiële uitgangspunten van het mfa verder uitgewerkt.

In 2025 werken we het ontwerp verder uit en kiezen we een uitvoerende partij voor het bouwen van de multifunctionele accommodatie. De start van de bouw is gepland in 2026. We verwachten dat de nieuwe huisvesting in 2027 klaar is en in gebruik wordt genomen.

2. *Nieuwbouw Kindcentrum De Doelakkers in Hilvarenbeek*

In 2025 is het programma van eisen voor het nieuwe kindcentrum afgerond en vastgesteld. In 2026 werken we verder met het ontwerp van het gebouw. Het kindcentrum krijgt ook een gymzaal.

Met het definitief ontwerp berekenen we de kosten van het project. Als dit allemaal klaar is starten we met de bouw van het nieuwe kindcentrum.

Kosten

In de volgende tabel vindt u een overzicht van de begrote kosten en opbrengsten voor uitvoering van dit thema. In het overzicht geven wij expliciet inzicht in welke ontwikkelingen uit de voorjaarsnota 2025 in dit thema financieel landen. Ook de nieuwe ontwikkelingen met financiële effecten die we in deze begroting hebben doorgevoerd en in dit thema landen maken we hier inzichtelijk.

Onderwijs (x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo 2026	2027	2028	2029
Saldi uitvoering bestaand beleid	1.718	482	-1.236	-1.288	-1.155	-1.440
Mutaties voorjaarsnota 2025						
<u>Nieuwe ontwikkelingen</u>						
Kindcentrum De Doelakkers (knop 37)	0	0	0	-925	-351	-351
Saldi begroting 2026-2029	1.718	482	-1.236	-2.213	-1.506	-1.791

Mutaties voorjaarsnota 2025

Nieuwe ontwikkelingen

Kindcentrum De Doelakkers (knop 37)

De realisatie van Kindcentrum De Doelakkers loopt al langere tijd. Voor de realisatie van de school en kinderopvang zijn middelen gereserveerd in de begroting. De realisatie van een nieuwe gymzaal en tijdelijke huisvesting zijn destijds niet meegenomen in dit budget.

Het vraagt een extra investering en structurele lasten in de begroting om de gymzaal en tijdelijke huisvesting alsnog te financieren. Om deze extra investering te beperken is met de school besproken om de gymzaal te realiseren van de huidige afmetingen en te combineren met het speellokaal. Dat scheelt vierkante meters en daarmee een lagere investering.

De tijdelijke huisvesting is minimaal nodig om het project te realiseren. Het betreft een incidentele last van € 925.000.

Voor de realisatie van het totale project inclusief gymzaal is daarnaast een extra investering van € 4.050.000 nodig met de bijbehorende structurele lasten vanaf 2028. Hier staat een kostprijs dekkende huur tegenover voor het deel van de kinderopvang. Voor het restant is nog geen dekking.

Onze ambities

‘Onze inwoners hebben het vermogen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan en voeren zoveel mogelijk zelf regie op hun leven’. Positieve gezondheid is een belangrijk uitgangspunt in ons beleid. De nadruk ligt niet op ziekte, maar op mensen zelf. We zetten in op de veerkracht van inwoners en wat hun leven betekenisvol maakt. Door breed naar gezondheid te kijken, helpen we mensen omgaan met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen. Zo krijgen ze meer grip op hun eigen leven. Dit sluit goed aan bij de ambities van het koersdocument Sociaal Domein.

Gezond leven betekent ook een gezonde leefstijl stimuleren, met genoeg bewegen en gezonde voeding. We maken inwoners bewust van nadelige gezondheidseffecten van roken, alcohol en drugs. Het integrale plan van aanpak voor het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) 2024 -2026 ondersteunt dit.

Activiteiten in 2026

U leest per ambitie de activiteiten die wij in 2026 uitvoeren.

Ambitie 1: Actief en preventief tegengaan van alcohol- en drugsgebruik

In 2025 is het preventie- en handavingsplan alcohol en drugs 2025-2028 vastgesteld. Dit plan vormt de basis voor het beleid van de komende jaren. We werken aan denormalisering van alcohol- en drugsgebruik. Daarnaast gaan we verder met de lokale persoonsgerichte aanpak jeugd. We pakken samen met partners het risico op crimineel gedrag bij jongeren aan. We willen er vroeg bij zijn, zodat we jongeren in een kwetsbare fase beter kunnen ondersteunen en problemen voor henzelf en hun omgeving kunnen voorkomen.

Hiervoor is samenwerking tussen professionals vanuit verschillende leefdomeneinen nodig om de problematiek vroegtijdig inzichtelijk te maken. Op dit moment werken we aan een convenant. Hiermee kunnen betrokken partijen persoonsgegevens van een jongere samenbrengen en bespreken. Zo ontstaat een compleet beeld van de problematiek rondom de jongere en kan beter worden bepaald welke hulp of maatregelen nodig zijn.

Ambitie 2: Actief inzetten op een gezonde leefstijl

4. Uitvoeren plan van aanpak GALA 2024-2026

In het kader van het GALA zijn wij verplicht een aantal ketenaanpakken in te richten. In 2026 werken we verder aan de ketenaanpak Valpreventie. Dit doen we regionaal met gemeenten in Hart voor Brabant en de GGD, en lokaal met de seniorennetwerken, fysiotherapeuten en sport- en beweegaanbieders.

Eind 2024 zijn we met de GGD en de gemeenten Goirle en Oisterwijk (GHO) gestart de ketenaanpak Kind naar Gezonder Gewicht. In 2026 gaan we hier mee door en evalueren we de resultaten. In 2024 is er ook een coalitie gevormd voor de ketenaanpak Kansrijke start. Hier gaan we in 2026 mee door.

Daarnaast onderzoeken we in 2026 hoe we met de komst van het gezondheidscentrum de ketenaanpak Welzijn op recept kunnen vormgeven.

Naast deze ketenaanpakken richten we ons in 2026 op het versterken van de sociale basis. We werken aan eenzaamheidsbestrijding, het bevorderen van mentale gezondheid en het verbinden van inwoners. Een voorbeeld hiervan is de pilot buurtcirkels 'Samen in de buurt'.

Vanaf 2026 wordt het budget voor SPUK GALA verlaagd met 10% . Daardoor hebben we minder budget te besteden. Daarnaast is onduidelijk of de subsidie na 2026 doorgaat en hoe dat er dan uit ziet.

Kosten

In de volgende tabel vindt u een overzicht van de begrote kosten en opbrengsten voor uitvoering van dit thema. In het overzicht geven wij expliciet inzicht in welke ontwikkelingen uit de voorjaarsnota 2025 in dit thema financieel landen. Ook de nieuwe ontwikkelingen met financiële effecten die we in deze begroting hebben doorgevoerd en in dit thema landen maken we hier inzichtelijk.

Volksgezondheid (x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo 2026	2027	2028	2029
Saldi uitvoering bestaand beleid	834	106	-727	-727	-727	-727
Mutaties voorjaarsnota 2025						
<u>Autonome ontwikkelingen</u>						
GGD (knop 4)	30	0	-30	-30	-30	-30
Saldi begroting 2026-2029	864	106	-757	-757	-757	-757

Mutaties

Autonome ontwikkelingen

GGD (knop 4)

Vanaf 2026 is sprake van een stijging van de kosten voor de GGD van € 48.372. Dit wordt veroorzaakt door:

- aanpassingen van de inwonersbijdrage vanwege indexering
- de groei van het aantal inwoners

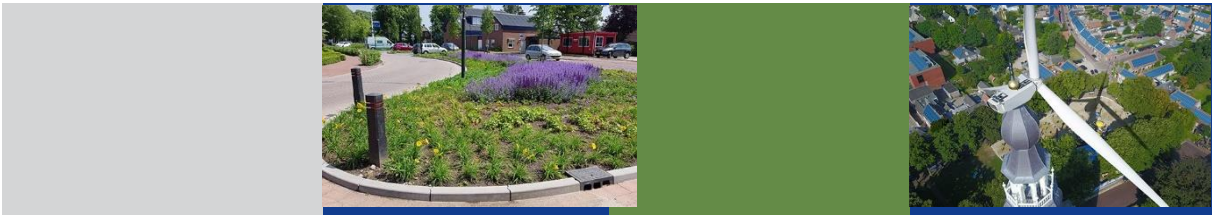
Dit bedrag is opgebouwd uit:

- € 18.000 indexering voor 2026
- € 30.000 compensatie van de indexering 2025

In 2025 is de indexering expliciet in het raadsvoorstel rondom de begroting GGD 2025 meegenomen en besloten in de gemeenteraad van 30 mei 2024. Deze is ten onrechte niet in de voorjaarsnota 2024 verwerkt, waardoor de indexering voor 2025 niet in de gemeentelijke begroting 2025 is opgenomen.

Dekking:

- € 18.000 via de stelpost indexaties zoals wordt opgenomen in de gemeentelijke begroting voor 2026 en verder.
- € 30.000 door budget beschikbaar te stellen via deze Voorjaarsnota.

Programma 2

Belevend Hilvarenbeek

Thema 1

Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Onze ambities

Ruimtelijke ordening

We sturen intergraal op versterking van de ruimtelijke kwaliteit van onze gemeente. Dit gaat over de gebouwde omgeving, het buitengebied, natuur en landschap en erfgoed. Die ruimtelijke kwaliteit is vooral belangrijk voor onze dorps identiteit. Het bepaalt ook dat inwoners met plezier en trots in Hilvarenbeek wonen. De nieuwe Omgevingsvisie geeft richting hieraan. Hiermee beoordelen we plannen op hun bijdrage aan de Beekse identiteit en ondersteunen we initiatieven van uit de samenleving beter.

Volkshuisvesting

Voldoende en passen woningaanbod voor starters, gezinnen en senioren is noodzakelijk om gemeente Hilvarenbeek vitaal te houden. Het is deze mix die er voor zorgt dat onze samenleving kan bruisen. Naast voldoende en passend woningaanbod zijn ook voldoende bouwlocaties nodig. We werken samen met lokale initiatiefnemers, lokale marktpartijen en regionale medeoverheden om te zorgen voor passende volkshuisvesting. We kijken ook naar de behoefte aan andere woonvormen en andere oplossingen voor het woningtekort. Naast meer woningaanbod is de ruimtelijke kwaliteit van de bouwplannen ook een belangrijke ambitie. Plannen moeten passen bij onze gebouwen, natuur en landschap. We betrekken de omgeving daar altijd op een zorgvuldige manier bij.

Activiteiten in 2026

Ambitie 1: doelgerichte betaalbare woningen bouwen in alle kernen

1. Intensiveren woningbouw

Voor iedere dorpskern staan in 2026 één of meer woningbouwplannen gepland. In Gelderakkers 2, De Welder 2, Hispohalterrein, Hart van Haghorst en Tilbugseweg/Roodloop is het al planologisch mogelijk om te bouwen. We werken nu nog aan het (planologisch) mogelijk maken van de realisatie van woningbouw in De Wingerd, Leeuwerik 3 en 4, Beverakkers 5, Vroonacker 4 en Brouwershof. Ook bepalen we het woningbouwprogramma voor Gelderakkers 3 en voor de Molenstraat en omgeving. We werken aan een realistisch woningbouwprogramma binnen de kaders van de gemeenteraad. Ook zijn er veel grotere en kleinere (particuliere) initiatieven die de woonbehoefte kunnen vervullen. We controleren bij elk project en initiatief of ze voldoen aan de Woonvisie, Woondeal en Woonzorgvisie.

2. *Onderzoek naar mogelijkheden om bij te dragen aan de vergrote woningbouwambitie*

De verhoogde woningbouwambitie vraagt veel van onze organisatie en van de gemeenschap. Om dit goed aan te pakken, onderzoekt het college hoe we kunnen bijdragen aan de grote woningbehoefte. Op een manier die past binnen de wettelijk gestelde kaders, de gemeentelijke en provinciale ambities én het 'laadvermogen' van de gemeente. Het mag dus niet ten koste gaan van de leefbaarheid, kwaliteit en draagkracht.

3. *Evalueren beleidsregel Woonvormen Hilvarenbeek 2024*

Eind 2024 stelde het college de beleidsregel Woonvormen Hilvarenbeek 2024 vast. Met deze beleidsregel geven we meer ruimte aan inwoners voor het splitsen van een woning of kavel. In 2025 ontvingen we veel aanvragen voor deze nieuwe woonvormen, mede dankzij een brede communicatiecampagne. Het college heeft eind 2024 toegezegd om de beleidsregel een jaar na vaststelling te evalueren en waar nodig aan te passen. In het afgelopen jaar zijn alle verzoeken voor kavel- en woningsplitsing bijgehouden in onze woningbouwmonitor. Daardoor hebben we nu een duidelijk overzicht van het aantal initiatieven en de fases waarin deze verzoeken zitten. In eerste kwartaal van 2026 starten we daarom met de evaluatie van de beleidsregel. We brengen de knelpunten in kaart en lossen deze op waar mogelijk. Zo zorgen we ervoor dat de beleidsregel beter aansluit op de praktijk.

4. *Project verbeteren bouwproces en versterken slagkracht in dossier woningbouw*

We werken programmagericht aan wonen. Dit geeft overzicht, inzicht, coördinatie en controle op het bouwproces en het woningbouwprogramma. Er is al een woningbouwmonitor opgeleverd en in gebruik. Die gaan we nu ook gebruiken in regionale samenwerkingen. De volgende stap is het doorlichten van het hele woningbouwproces: van idee tot aan de oplevering van de woning. Hiervoor is het inhuren van externe specialisten noodzakelijk. Het doel is om de werkprocessen efficiënter te maken met de LEAN-methode en die duidelijk toe te passen.

5. *Programmatisch werken aan Ruimtelijke Kwaliteit*

De Omgevingswet vraagt om een samenhangende en gebiedsgerichte manier van werken. Zo kunnen we onze ambities en strategie uit de omgevingsvisie *Samen gezond groeien* ook waarmaken. Ons strategische doel is om groei en ruimtelijke kwaliteit daarbij in balans te houden. We zorgen ervoor dat verschillende partijen (inwoners, bedrijven, agrariers etc.), projecten en doelen in een gebied goed samenwerken. Zo levert het meer op dan dan als iedereen alleen voor zichzelf werkt. Zo versterken we de Hilvarenbeekse omgevingskwaliteit. Om beter overzicht te krijgen, werken we met een duidelijk plan. Daarmee stemmen we alles goed op elkaar af en zorgen we voor een logisch en georganiseerd beleid. Door programmatisch te werken krijgen we grip op die balans. Zo sturen we vanuit samenhang en structuur.

6. *Natuur & landschap en erfgoed*

Natuur, landschap en erfgoed zijn belangrijk voor de identiteit van gemeente Hilvarenbeek. Ze zijn belangrijk voor hoe een gebied eruitziet, maar krijgen nu te weinig aandacht. Voor de (regionale) ontwikkeling van een toekomstbestendig landelijk gebied is het belangrijk om aandacht te hebben voor opgaves als 'water en bodem sturend' en de natuur- en waterdoelen bij GGA Kempenland-West. Ook de duurzame ontsluiting van een gebied kan helpen om de structuur te versterken. Maar ook de gebiedsvisie De Baars en Kattenberg en het maken van een visie voor de Hilvarenbeekse landgoederen. We voeren ook de erfgoednota die de gemeenteraad vaststelde uit in het buitengebied en de kernen. Initiatieven en ontwikkelingen op deze beleidsterreinen pakken we samen op met de Vereniging Natuur en Milieu Hilvarenbeek, het B-team Hilvarenbeek en de heemkundige kringen.

Ambitie 2: behouden en versterken unieke karakter dorpskernen

7. Hart voor Haghorst

In 2023 is een besluit genomen over de planvariant. Er komt nieuwbouw van een multifunctionele accommodatie met een school, kinderopvang, gymzaal en horeca in één compact gebouw. Daarnaast komen er zeventien grondgebonden woningen. In 2024 is de planologische procedure doorlopen en de grondverwerving afgesloten. In 2025 is het bestek van de bouwplannen klaar en starten we met het aanbestedingstraject. In 2026 begint de bouw.

8. Uitvoeren Centrumvisie

In 2025 pakken we verschillende onderwerpen uit het Uitvoeringsprogramma Centrumvisie verder op. het aanjaagteam nieuwe stijl blijft actief. Dit team helpt om plannen sneller uit te voeren. We versterken ook het merk *Het is hier Echt*. Dat doen we door aandacht te houden voor het dwaalmilieu: een kleinschalige, intieme woonomgeving gericht op ontspanning en ontmoeting. Ook organiseren we een periodiek overleg met vastgoedeigenaren.

9. Gebiedsontwikkeling N269

We zetten dit budget in op duurzame landschapsontwikkelingen. In 2026 werken we hierin vooral aan het project landschapspark Slibbroek-Noord. Het onderdeel landbouwverkeer hoort niet meer bij deze gebiedsopgave.

10. Van Gogh Nationaal Park

In het Van Gogh Nationaal Park werken partners samen om ons streeklandschap een duurzame, vitale en natuurinclusieve toekomst te geven. Steeds meer agrarisch ondernemers zien die opgaven ook. Van Gogh Nationaal Park helpt deze boeren via verschillende mogelijkheden. Deelname aan Van Gogh Nationaal Park is niet voor niets in onze strategische analyse financiën onderdeel van ons scenario Samenwerkend Hilvarenbeek. De beweging staat voor het creëren van doorbraken in plaats van denken in beperkingen. Hoe kan het wel, en hoe maken we het verschil in Brabant? We maken de deelname officieel en sluiten ons aan bij het samenwerkingsverband. Dan kunnen we de filosofie van Van Gogh Nationaal Park toepassen in onze eigen kerntaken en ambities. Daarmee maken we mooie voorbeelden mogelijk.

Ambitie 3: Maken Omgevingsvisie

11. Maken Omgevingsvisie, omgevingsprogramma's en omgevingsplan

In het voorjaar van 2025 lag de ontwerp-omgevingsvisie ter inzage. Na vaststelling door de gemeenteraad, werkt de visie door in het omgevingsprogramma en omgevingsplan onder de Omgevingswet. In de uitvoeringsparagraaf van de Omgevingsvisie is aangegeven welke omgevingsprogramma's we verwachten te maken. Voor het opstellen van de Omgevingsprogramma's verwachten we uit te komen met bestaande budgetten. Voor de inhoudelijke uitvoering van de programma's zullen waar aan de orde budgetten worden gevraagd via het integrale afwegingskader van de Voorjaarsnota.

Ambitie 4: Voldoen aan onze wettelijke taak van het huisvesten van ontheemden

12. Project structurele aanpak en ontheemden

De situatie in de wereld zorgt nog altijd voor vluchtelingenstromen van asielzoekers en Oekraïense vluchtelingen naar Nederland. Bovendien is er ook sprake van een achterstand in het huisvesten van statushouders. Momenteel zijn er te weinig opvangplekken en komen er te weinig woningen beschikbaar om deze mensen goed op te vangen. Naast een woning is er ook behoefte aan goede begeleiding, scholing, werk, zorg en dagbesteding om integratie te bevorderen.

Onze ambitie voor 2026 blijft hetzelfde. Deze staat in de *Strategische kadernotitie voor huisvesting van ontheemden*, die de gemeenteraad in juli 2024 heeft vastgesteld. We willen de achterstand in het huisvesten van asielzoekers en statushouders verkleinen.

Kosten

In de volgende tabel vindt u een overzicht van de begrote kosten en opbrengsten voor uitvoering van dit thema. In het overzicht geven wij expliciet inzicht in welke ontwikkelingen uit de voorjaarsnota 2025 in dit thema financieel landen. Ook de nieuwe ontwikkelingen die we in deze begroting hebben doorgevoerd en in dit thema financieel landen maken we hier inzichtelijk.

Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting (x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo 2026	2027	2028	2029
Saldi uitvoering bestaand beleid	5.565	4.374	-1.191	-1.187	-1.632	-1.631
Mutaties voorjaarsnota 2025						
<u>Nieuwe ontwikkelingen</u>						
wonen op tijdelijke locaties (knop 44)	0	0	0	-81	-81	-81
Communicatie woonvisie (knop 49)	20	0	-20	0	0	0
Van Gogh Nationaal Park (knop 66)	13	0	-13	-13	-13	0
Ontwikkeling afdeling Ruimte (knop 75)	28	0	-28	-28	0	0
<u>Dekkingsmaatregelen</u>						
Verhogen kostendekkendheid leges (knop 89)	0	140	140	140	140	140
Mutaties begroting 2026						
Bijstelling kostendekkendheid leges 2026	-40	-46	-6	-6	-6	-6
Saldi begroting 2026-2029	5.586	4.468	-1.118	-1.175	-1.592	-1.578

Mutaties voorjaarsnota 2025

Nieuwe ontwikkelingen

Wonen op tijdelijke locaties (knop 44)

De gemeenteraad heeft middelen beschikbaar gesteld om versneld betaalbare sociale huurwoningen te realiseren op tijdelijke locaties. Dit project heet: *Wonen op tijdelijke locaties* en heettevoorheen *Flexwonen*. Voor dit project werkt de gemeente samen met de woningcorporatie. Er is projectplan met uitgangspunten gemaakt en vastgesteld. Ook is er onderzoek gedaan naar mogelijke locaties.

In het beschikbare budget zitten geen kosten voor het bouw- en woonrijp maken van de locaties. Deze kosten zijn in dit geval investeringen voor een periode van 15 jaar en zijn voor rekening van de gemeente. Omdat het over tijdelijke woningen gaat, levert de grond geen inkomsten op. De kosten voor het bouw- en woonrijp maken zijn per locatie begroot. Definitieve keuze van de locaties is in het najaar van 2025.

De kosten worden gemaakt in 2026.

Kosten per locatie begroot op basis van concept stedenbouwkundig plan:

- Uranusstraat, Hilvarenbeek (27 woningen): € 263.340,-
- Lombartsstraat, Diessen (18 woningen): € 278.953,-
- Molenstraat, Diessen (18 woningen): € 259.875,-

Adviesbureau Gloudemans heeft een eerste inschatting gemaakt van de kosten. Met woonstichting Leystromen maken we verdere afspraken over een bijdrage aan de kosten woonrijp maken.

We onderzoeken of de projecten in aanmerking kunnen komen voor de Stimuleringsregeling Flex- en transformatiewoningen (SFT) van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Dit levert een bijdrage van maximaal € 14.000,- per woning op.

Het participatietraject met de samenleving is in 2024 gestart. In 2025 start het vervolgetraject rond de drie mogelijke locaties. De gemeente werkt hierin samen met Woonstichting Leystromen. We kunnen de kosten voor de locaties pas berekenen als bekend is welke locaties in aanmerking komen. Het college heeft dit in april 2025 besloten. Om te zorgen dat voor 2026 de kosten in de begroting staan, wordt dit verzoek nu gedaan. Als de middelen niet beschikbaar komen, kan het project dat door de gemeenteraad geïnitieerd is niet uitgevoerd worden. Er is een mogelijkheid dat in uiteindelijke keuze geen drie maar twee locaties ontwikkeld worden. Dat zou de kosten verlagen. De keuze voor de locaties is vooral een ruimtelijke afweging en gebaseerd op de kosten bouw- en woonrijp maken.

Communicatie woonvisie (afkomstig uit het participatietraject) (knop 49)

Tijdens de inwonersparticipatie rondom de voorjaarsnota 2025 adviseerde het inwonerspanel om over het gemeentelijk Woonbeleid met inwoners te communiceren. Nu krijgen inwoners informatie over concrete (bouw)projecten. Maar de inwoners weten niet genoeg over de achterliggende beleidsdoelstellingen van de gemeente. Als we inwoners goed willen informeren over het thema wonen, is er budget voor communicatie nodig.

Van Gogh Nationaal Park (knop 66)

Deelname Van Gogh Nationaal Park

Gemeente Hilvarenbeek kan sterker werken aan de ruimtelijke kwaliteit door niet alleen lokaal maar ook regionaal aan te sluiten bij maatschappelijke netwerken. Dit zijn netwerken die integraal kijken naar het belang van natuur, landschap, leisure, landbouw en erfgoed. In Stedelijke Regio Breda – Tilburg wordt al op deze ambitieuze manier gewerkt. Hierbij is een koppeling gemaakt met Van Gogh Nationaal Park. Van Gogh Nationaal Park heeft recent de status van Nationaal Park verkregen. Een goed moment om als Hilvarenbeek aan te sluiten.

Van Gogh Nationaal Park kijkt vanuit groen mét economische dragers, in meerdere thema's. Van Gogh Nationaal Park help projecten vooruit en kan van 'iets kleins iets groots maken'. Het samenwerkingsconcept versterkt de internationale positie en zichtbaarheid en kan 'massa maken'. Daar profiteren alle partners ook individueel van. Het voorstel sluit aan bij het Scenario Samenwerkend Hilvarenbeek. We kijken namelijk integraal en kwalitatief naar ruimtelijke opgaven vanuit de inhoudelijke raakvlakken. Daarnaast gebruiken we de kracht van netwerken, want de netwerkorganisatie biedt toegang tot een groot netwerk op Brabants, provinciaal en Rijksniveau. Toegang tot budgetten en subsidies bij hogere overheden hoort daar ook bij. Het voorstel past bij het collegeprogramma en beleid met ambities en opgaven voor:

- versterken van authentiek landschap(selementen)
- groenblauwe dooradering in het agrarisch cultuurlandschap
- plattelandsontwikkeling en duurzame landbouw
- klimaatadaptatie
- recreatie en erfgoed
- plattelandsontwikkeling

Beleidsmatig zijn er dus raakvlakken, fysiek ligt Hilvarenbeek aan de rand van het formele nationaal park.

Het kost de gemeente wel geld en tijd. Deelname aan Van Gogh Nationaal park kost € 12.500,- per jaar, als we uitgaan van de samenwerkingsovereenkomst die van 2024-2028 loopt. Daarbij komt nog de ureninzet die later bepaald wordt.

Ontwikkeling afdeling Ruimte (knop 75)

Het karakter van de afdeling Ruimte verandert. Dit komt door de grote veranderingen in het ruimtelijk domein zoals:

- de energietransitie
- de Omgevingswet
- duurzaamheidsprojecten
- woningbouw
- democratische vernieuwing
- klimaatverandering
- integraal opgavegericht werken

Deze verandering vraagt om een nieuwe beoordeling van structuur, in- en externe samenwerking, verdergaande invoering van planmatig werken en aanpassing werkprocessen. We zijn halverwege 2025 begonnen met deze veranderingen en verwachten dat dit 2 jaar duurt.

Tijdens deze periode vragen we om inhoudelijke ondersteuning van het veranderproces. We verwachten beperkte uitvoeringskosten voor extra hulp bij specialistische vragen nodig te hebben. Hetzelfde geldt voor de kosten om de organisatie mee te nemen in de verandering.

Dekkingsmaatregelen

In de raadsvergadering van 4 juli 2024 stemde de gemeenteraad in met het scenario van een Samenwerkend Hilvarenbeek. De gemeenteraad vroeg om te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor een meer efficiënte werkwijze en/of minder regelgeving. In april 2025 leverde een externe partij een focusdocument aan. Dit document helpt om kansrijke scenario's verder uit te werken. Hierbij is bijvoorbeeld gekeken naar:

- het wel of niet inzetten van een bode bij een huwelijksvoltrekking
- het bevorderen van digitaal aanvragen van een rijbewijs
- het opwerpen van drempelbedragen bij omgevingsvergunningen, zodat we capaciteit beter kunnen inzetten

De kansrijke scenario's worden op dit moment geïmplementeerd. De verwachting is dat het grootste financiële voordeel van € 140.000,- kan worden gerealiseerd door het invoegen van een tussen categorie voor Bopa. Daarom is de legesverordening en de daarbij behorende tarieventabel 2026 aangepast.

Mutaties begroting 2026

Bijstelling kostendekkendheid leges 2026

Jaarlijks stellen we onze legestarieven voor het volgend jaar bij en maken we een berekening voor de kostendekkendheid. De totale opbrengsten mogen namelijk niet meer zijn dan de totale kosten. Ook nu zijn de legestarieven 2026 bijgesteld en in deze begroting financieel verwerkt. De gemeenteraad neemt met het raadsvoorstel *Belastingverordeningen 2026* het besluit over de legestarieven 2026.

Onze ambities

Een toegankelijk en veilig openbaar gebied voor alle inwoners.

Maatregelen voor het vergroten van de verkeersveiligheid zijn onder andere opgenomen in het Omgevingsprogramma Mobiliteit. Op dit moment is er alleen voor het onderzoek naar een extra ontsluiting van Hilvarenbeek-Zuid op de N269 budget beschikbaar gesteld. In 2026 zullen verkeerstechnische verbeteringen daardoor alleen mogelijk zijn door ze te combineren met andere werken, zoals reconstructies van wegen en/of onderhoud aan wegen en/of riolering.

Activiteiten in 2026

U leest per ambitie de activiteiten die wij in 2026 uitvoeren.

Ambitie 1: zorgen voor een toegankelijk en veilig openbaar gebied

Herinrichting Hoge Zij: voorbereiding in volle gang

Ter verbetering van de leefbaarheid en de verblijfskwaliteit in het dorpshart wordt gewerkt aan de Hoge Zij en de toegangswegen van het Vrijthof. De aanpak sluit aan bij de Omgevingswet, die participatie en ruimtelijke kwaliteit centraal stelt.

Na het autovrij-maken van de Hoge Zij in 2023 is gewerkt aan de voorbereiding van de herinrichting. Door afhankelijkheid van de nutsbedrijven wordt naar verwachting pas eind 2025 duidelijk wanneer werkzaamheden kunnen starten. We willen 'werk met werk' maken door de werkzaamheden met partners goed op elkaar af te stemmen. Zo beperken we de overlast voor bewoners, bezoekers en ondernemers.

De omgevingsdialoog wordt al wel gestart, waarbij we de eerste schetsen delen met belanghebbenden.

Ambitie 2: het ontwikkelen van het omgevingsprogramma Mobiliteit

1. Omgevingsprogramma Mobiliteit

In 2026 gaan we aan de slag de uitvoering van het om Omgevingsprogramma Mobiliteit. We betrekken de gemeenteraad waarna het college het programma definitief vaststelt.

2. Actualiseren parkeernota

In 2026 actualiseren we de parkeernota. We gebruiken hiervoor de ambities en speerpunten uit het omgevingsprogramma Mobiliteit.

3. Onderzoek extra ontsluiting Hilvarenbeek-Zuid op N269

Door de woningbouwontwikkelingen aan de zuidzijde van Hilvarenbeek verwachten we extra verkeer op onze gemeentelijke wegen. In 2026 starten we daarom het onderzoek naar een extra ontsluiting van Hilvarenbeek-Zuid op de N269. Het doel hiervan is om het doorgaande verkeer door het centrum van Hilvarenbeek te verminderen.

Ambitie 3: Mensgerichte verkeerseducatie

4. Uitbreiding verkeerseducatie

In 2026 werken we aan verkeersveiligheid door het aanbieden van educatie aan verschillende doelgroepen in onze gemeente. Met deze activiteiten willen we bewust gedrag stimuleren, passend bij de leeftijd en leefwereld van de deelnemers.

Verschillende lesprogramma's worden voortgezet, waar mogelijk breiden we het bereik verder uit, zodat we nog meer inwoners bereiken met verkeerseducatie. Het gaat onder andere om :

- het Brabants Verkeersveiligheidslabel voor basisscholen
- educatie over landbouwverkeer
- opfriscursussen voor senioren
- fietsworkshops en acties gericht op fietsverlichting
- de dodehoek-trainingen
- en voorlichting voor leerlingen die de overstap maken naar de middelbare school.

Dit doen we samen met regionale partners zoals scholen, verkeersveiligheidsorganisaties en de provincie Noord-Brabant. Deze inzet sluit aan bij landelijke en provinciale beleidsdoelen voor verkeersveiligheid.

Kosten

In de volgende tabel vindt u een overzicht van de begrote kosten en opbrengsten voor uitvoering van dit thema. In het overzicht geven wij expliciet inzicht in welke ontwikkelingen uit de voorjaarsnota 2025 in dit thema financieel landen. Ook de nieuwe ontwikkelingen die we in deze begroting hebben doorgevoerd en in dit thema financieel landen maken we hier inzichtelijk.

Verkeer en vervoer (x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo 2026	2027	2028	2029
Saldi uitvoering bestaand beleid	1.847	38	-1.809	-1.904	-2.025	-2.054
Mutaties voorjaarsnota 2025						
<u>Autonome ontwikkelingen</u>						
Vertragen investeringen (knop 21)	-45	0	45	0	0	0
<u>Nieuwe ontwikkelingen</u>						
Onderhoud zandwegen (knop 52)	35	0	-35	0	0	0
Omgevingsprogramma Mobiliteit (knop 53)	30	0	-30	0	0	0
Aanleg Verkeersmaatregelen Beverakkers V (knop 54)	7	0	-7	-7	-7	-7
Mutaties begroting 2026						
Bijstelling kostendekkendheid leges 2026	0	1	1	1	1	1
Saldi begroting 2026-2029	1.874	38	-1.836	-1.910	-2.032	-2.060

Mutaties voorjaarsnota 2025

Autonome ontwikkelingen

Vertragen investeringen (knop 21)

Wij beoordeelden of de investeringen die voor 2025 gepland zijn ook werkelijk in gebruik gaan nemen. Een paar investeringen schuiven door naar 2026. Dat betekent voor deze kredieten geen afschrijvingslasten in 2026.

Nieuwe ontwikkelingen

Onderhoud zandwegen (knop 52)

Het structureel jaarlijks onderhoud van de 70 km aan zandwegen in ons beheer bestaat uit frezen en schaven. De werkzaamheden worden uitgevoerd nadat de agrariërs hun gewassen hebben gezaaid of gepoot. De kosten hiervoor zijn toegenomen en bedragen naar schatting € 67.000, - extra per jaar.

De oorzaken van het toegenomen onderhoud liggen in een sterke klimaatverandering wat zorgt voor langere natte perioden. Dit heeft een grote impact op onze zandwegen. Door de bredere teelten krijgen de paden minder tijd om te herstellen. Daarnaast zorgen 4X4 tochten door het buitengebied voor extra slijtage aan de zandwegen.

Het gevraagde budget is gebaseerd op een lager onderhoudsniveau dan tot nu gebruikelijk. Eind dit jaar wordt het integrale groenbeleidsplan (incl zandpaden) aan u voorgelegd. Eventuele andere keuzes die de gemeenteraad dan maakt over het gewenste onderhoudsniveau kunnen betekenen dat het meerjarige budget dan opnieuw wordt bijgesteld (bij de vjn2026, naar boven of naar beneden, afhankelijk van de dan gemaakte keuzes).

Omgevingsprogramma Mobiliteit (knop 53)

In het tweede kwartaal van 2025 stellen we het omgevingsprogramma Mobiliteit vast. Hierbij komt een uitvoeringsprogramma dat in het voorjaar door het college aan de gemeenteraad is voorgelegd voor wensen en bedenkingen. Het college stelt het omgevingsprogramma inclusief het uitvoeringsprogramma daarna definitief vast. De gepresenteerde cijfers zijn van vóór het moment van bespreken en vaststellingen van het plan. In de cijfers is niet vooruitgelopen op mogelijk te verkrijgen subsidies voor verschillende projecten van het uitvoeringsprogramma.

Aanleg Verkeersmaatregelen Beverakkers V (knop 54)

Voor Beverakkers V is onderzoek verricht naar verkeer en parkeerbehoefte als gevolg van de realisatie van maximaal 72 woningen. Het verkeerskundig onderzoeksbureau adviseert aanpassingen aan de bestaande wegen die, vooruitlopend op Beverakkers V, de verkeersveiligheid in de bestaande buurt verbeteren.

Voorgestelde maatregelen

- Aanleg van een trottoir aan de Beverstraat. Kosten gemeente € 93.000,-
- Inrichting van de aansluiting Eekhof en Biestestraat. Deze maatregelen wordt door Van der Weegen Bouwontwikkeling uitgevoerd i.h.k.v. Beverakkers 4.
- Aanleggen trottoir langs De Eekhof. Deze maatregelen wordt door Van der Weegen Bouwontwikkeling uitgevoerd i.h.k.v. Beverakkers 4.
- Aanleggen verkeersplateau aansluiting Eekhof – Biestestraat.
Kosten gemeente €27.500,- .

Mutaties begroting 2026

Bijstelling kostendekkendheid leges 2026

Jaarlijks stellen we onze legestarieven voor het volgend jaar bij en maken we daarbij een berekening voor de kostendekkendheid. De totale opbrengsten mogen namelijk niet meer zijn dan de totale kosten. Ook nu hebben we de legestarieven 2026 bijgesteld en in deze begroting financieel vertaald. U neemt met het raadsvoorstel belastingverordeningen 2026 het besluit over de legestarieven 2026.

Onze ambities

Behouden en versterken van het groene karakter.

Dit is één van de ambities uit de toekomstagenda HLVRNBK2030 en het Samenlevingsakkoord 2022-2026. Het blijft belangrijk om biodiversiteit te verbeteren en versterken in de openbare ruimte. We werken hier op verschillende manieren aan. Zo maaien we bijvoorbeeld de bermen en watergangen anders: 'Maai mei niet' en stimuleren we inwoners om hun kennis en kunde in te zetten om de leefbaarheid te behouden en verbeteren.

We moeten zuinig zijn op onze zandpaden en bermen. Ze bieden leefruimte aan vogels, kleine zoogdieren, insecten, bloemen en planten. We beschermen cultuurhistorisch waardevolle zandpaden en zetten ons in voor een verantwoord en gifvrij beheer. Meer over onderhoud van openbaar groen, openbare verlichting of speeltoestellen in de openbare ruimte leest u in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Activiteiten in 2026

U leest per ambitie de activiteiten die wij in 2026 uitvoeren.

Ambitie 1: Behouden en versterken groene karakter van onze gemeente

1. Versterken identiteit van alle kernen en buitengebied

Bij reguliere onderhoudswerkzaamheden houden we rekening met de individuele karakters van de dorpen en het buitengebied. We proberen zoveel mogelijk werk te combineren om de kernen mooier en veiliger maken.

2. Een integraal beleidskader openbare ruimte

Vanuit de kaders uit de omgevingsvisie volgt een aanpak van zandpaden, bomen en groen in samenhang met elkaar. Hierdoor zijn er geen aparte plannen meer nodig voor individuele onderdelen in de openbare ruimte.

Kosten

In de volgende tabel vindt u een overzicht van de begrote kosten en opbrengsten voor uitvoering van dit thema. In het overzicht geven wij expliciet inzicht in welke ontwikkelingen uit de voorjaarsnota 2025 in dit thema financieel landen. Ook de nieuwe ontwikkelingen die we in deze begroting hebben doorgevoerd en in dit thema financieel landen maken we hier inzichtelijk.

Openbare ruimte (x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo 2026	2027	2028	2029
Saldi uitvoering bestaand beleid	1.997	131	-1.866	-1.917	-1.903	-1.901
Mutaties voorjaarsnota 2025						
<u>Autonome ontwikkelingen</u>						
Beheersen invasieve exoten (knop 7)	15	0	-15	-15	-15	-15
Vervanging natzout installatie (knop 8)	6	0	-6	-6	-6	-6
<u>Nieuwe ontwikkelingen</u>						
Beleidsplan Openbare Verlichting (knop 59)	21	0	-21	-28	-36	-44
Hondenlosloopgebied (knop 60)	6	0	-6	-6	-6	-6
Tractie gladheidbestrijding (knop 63)	0	0	0	-2	-2	-2
Meetpunt ten behoeve van gladheidbestrijding (knop 64)	2	0	-2	-2	-2	-2
Bescherming groeiplaats Geboden linde (knop 65)	3	0	-3	-3	-3	-3
Uitdiepen watergangen / bermsloten (knop 67)	30	0	-30	0	0	0
Mutaties begroting 2026						
Bijstelling kostendekkendheid leges 2026	0	21	21	21	21	21
Saldi begroting 2026-2029	2.080	131	-1.949	-1.979	-1.973	-1.979

Mutaties voorjaarsnota 2025

Autonome ontwikkelingen

Beheersen invasieve exoten (knop 7)

Ter bestrijding van invasieve exoten als Japanse Duizendknoop, Reuzenberenklauw en Knolcyperus zijn aparte maaibeurten noodzakelijk met gescheiden afvoer van het maaisel. De verwerking hiervan gebeurt ook gescheiden, ter voorkoming van verdere verspreiding. Het aantal locaties waar dit noodzakelijk is, is na inventarisatie groter gebleken dan vooraf ingeschat. Ook de stortkosten zijn toegenomen.

Vervanging natzout installatie (knop 8)

De huidige bak voor opslag natzout op de gemeentewerf is aangetast door betonrot en afgekeurd als arbeidsmiddel. Het krediet betreft vervanging en verwijdering van de oude bak.

Nieuwe ontwikkelingen

Beleidsplan Openbare Verlichting (knop 59)

De gemeenteraad besloot in april 2025 tot vaststelling van beleidsplan openbare verlichting (incl. de uitvoering voor de komende jaren). Daarbij werd besloten tot vervanging en onderhoud voor de komende jaren. De financiële effecten van dit besluit zijn in dit voorstel vervat. Conform de toezegging nogmaals naar het plan te kijken en wijzigingen op te nemen bij de afwegingen voor de voorjaarsnota, stelt het college nu voor om:

- Masten die aan vervanging toe zijn voortaan te vervangen door masten met een langere levensduur. De besparingen daarvan zijn beperkt. De masten worden over weliswaar langere tijd

afgeschreven, daar staat tegenover dat de aanschafprijs hoger is. Minder benodigd onderhoud (schilderen) van deze masten leidt wel tot besparingen.

- Op basis van ervaringen van de afgelopen jaren minder in te zetten op
 - o reinigen van armaturen (conform wat in den lande gebruikelijk is en wat eigenlijk nooit tot problemen leidt)
 - o uitvoeren van stabiliteitsmetingen

Hondenlosloopgebied (knop 60)

Voor een uitgebreide inhoudelijke toelichting en onderbouwing verwijzen we uw gemeenteraad naar RIB van over het voornemen om te komen tot realisatie van een tweetal hondenlosloopgebieden.

Voor de realisatie vragen we een krediet van € 40.000,- in 2025 en de structurele lasten die daaruit komen van € 6.000,- vanaf 2026.

Tractie gladheidbestrijding (knop 63)

Bij slechte weersomstandigheden wordt er minder gefietst. Daarnaast is door het gebruik van e-bikes de snelheid hoger geworden. Ons strooi beleid moet hierop worden aangepast en het vereist materieel dat een meer gelijkwaardig strooi beeld verzorgt, ter voorkoming van valpartijen.

Meetpunt ten behoeve van gladheidbestrijding (knop 64)

In de winter van 2024-2025 hebben we binnen GH0 een koude meting laten doen. We willen in iedere gemeente een meetpunt in het wegdek aanbrengen. Oisterwijk heeft dit al gerealiseerd. Hiermee kan de coördinator de situatie van het wegdek met restzout beter monitoren.

Bescherming groeiplaats Geboden linde (knop 65)

De monumentale linde op de Vrijthof is een belangrijk historisch en ecologisch object in de gemeente en wordt intensief gebruikt als ontmoetingsplek. De verdichting van de bodem door betreding verslechtert de water- en luchthuishouding van de boomwortels. Om de levensduur van de boom te verlengen zijn maatregelen nodig.

- Herstel van de bodemstructuur door toepassing van luchtinjectie en/of bodemverbetering € 2.500,-
- Plaatsen van een houten vlonder of andere oplossing om betreding direct rond de stam te verminderen € 30.000,-
- Informatiebord over het belang van bescherming van de boom.

Risico's & aandachtspunten

- Afstemming nodig met erfgoedinstanties en natuurorganisaties.
- Keuze van materialen en methodes moet afgestemd worden op de boomgezondheid.

Onderzoeken mogelijkheden bijdrages provincie en/of fondsen erfgoed en natuurbeheer.

Uitdiepen watergangen / bermsloten (knop 67)

Door klimaatverandering krijgen we meer meldingen van waterschap en grondeigenaren over slechte afwatering van landbouwpercelen. Om de gevolgen van deze extreme situaties te beperken is structureel meer onderhoud van duikers nodig en moeten watergangen worden geherprofileerd.

Bermen langs (landbouw)wegen zijn op een aantal locaties te hoog, waardoor er wateroverlast op straat ontstaat, wat tot onveilige situaties leidt. Het afschrappen van deze bermen vraagt structureel meer inzet.

Het gevraagde budget is gebaseerd op het huidige onderhoudswerk. Eind dit jaar wordt het integrale groenbeleidsplan (inclusief berm) aan u voorgelegd. Eventuele andere keuzes die de gemeenteraad dan maakt over het gewenste onderhoudsniveau kunnen betekenen dat het meerjarige budget dan

opnieuw wordt bijgesteld (bij de vjn2026, naar boven of naar beneden, afhankelijk van de dan gemaakte keuzes).

Mutaties begroting 2026

Bijstelling kostendekkendheid leges 2026

Jaarlijks stellen we onze legestarieven voor het volgend jaar bij en maken we daarbij een berekening voor de kostendekkendheid. De totale opbrengsten mogen namelijk niet meer zijn dan de totale kosten. Ook nu hebben we de legestarieven 2026 bijgesteld en in deze begroting financieel vertaald. U neemt met het raadsvoorstel belastingverordeningen 2026 het besluit over de legestarieven 2026.

Onze ambities

In dit thema gaan we in op de ontwikkeling van het duurzaamheidsbeleid en de onderwerpen energietransitie, circulariteit en grondstoffen en klimaatbewustzijn. Ook komen onze communicatie- en participatie ambities m.b.t. duurzaamheid aan de orde.

Activiteiten in 2026

U leest per ambitie de activiteiten die wij in 2026 uitvoeren.

Ambitie 1: Actualiseren en versterken van het duurzaamheidsbeleid Hilvarenbeek

1. Actualiseren van het beleid

Na het vaststellen van de omgevingsvisie door de gemeenteraad verwachten wij het nieuwe omgevingsprogramma Duurzaam Hilvarenbeek door het college te laten vaststellen. In 2026 en verder gaan we aan de slag met de uitvoering daarvan.

In het omgevingsprogramma Duurzaam Hilvarenbeek staan de volgende onderwerpen centraal;

1. Energie- en warmtetransitie.
2. Circulariteit en grondstoffen.
3. Klimaatbewustzijn.

Communicatie en participatie is belangrijk bij de uitwerking van het omgevingsprogramma, zodat duurzaam denken en handelen onderdeel wordt van het dagelijkse leven van onze inwoners, ondernemers, instellingen en medewerkers.

2. Realisatie programma Duurzaam Hilvarenbeek

Het programma duurzaamheid is in 2025 opgezet. Centraal stond hierbij het aannemen van extra medewerkers en het afbakenen van de werkzaamheden. De thema's energie en warmte, circulariteit en klimaatbewustzijn zijn de thema's waarmee het programmateam nu verder gaat in de komende jaren. Per thema zijn we bezig om voldoende capaciteit en expertise te borgen in de organisatie met vaste medewerkers.

Duurzaamheid omvat meer dan alleen de thema's van het programma. Het is daarom belangrijk dat wij de komende jaren duurzaam denken en handelen in het DNA van alle medewerkers van de gemeente krijgen, en dat duurzaamheid daarmee een onderdeel wordt van kwaliteitsdenken. Als team duurzaamheid bieden wij daarom ook ondersteuning aan verduurzaming van andere thema's.

Ambitie 2: uitvoeren van de energie- en warmtetransitie.

3. Publiek Ontwikkelbedrijf vanuit de Regionale Energie- en Klimaatstrategie (REKS)

De gemeente Hilvarenbeek is aandeelhouder van het Publiek Ontwikkelbedrijf (POB). Het POB zit in een overgangsfase: van pionieren naar structureel organiseren. Dat vraagt om duidelijke verhoudingen tussen de betrokken partijen en POB REKS, en een helder uit te zetten koers. Deze heldere koers en de verdere ontwikkeling van de zoekgebieden De Baars en Kattenberg staan centraal voor 2026 bij het realiseren van duurzame energie in Hart van Brabant. Voor Kattenberg zijn de ontwikkelkansen minder gericht op windenergie. Het POB gaat zich in de toekomst steeds meer opstellen als bedrijf en ontwikkelaar.

4. Gebiedsontwikkeling De Baars

Voor de ontwikkeling van wind energie van de regio in REKS is het gebied van De Baars in beeld (grondgebied Tilburg, Oisterwijk, Goirle en Hilvarenbeek en waterschap de Dommel). In een zogenaamde Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) zijn de mogelijke alternatieven beschreven voor de wind- en wateropgave.

De concept NRD lag in de zomer van 2025 ter inzage en er waren inloopbijeenkomsten in Tilburg en Goirle. De ingekomen reacties worden verwerkt, waarna de NRD begin 2026 definitief wordt vastgesteld door de colleges van de betrokken gemeenten. Vervolgens starten de onderzoeken en zal de Omgevingseffectrapportage (OER) worden gemaakt. Hierin worden de effecten van de verschillende alternatieven in beeld gebracht waarna het Voorkeursalternatief kan worden gekozen (begin 2027). Op basis van de OER en het gekozen Voorkeursalternatief wordt de gebiedsvisie gemaakt voor De Baars.

5. Gebiedsontwikkeling Kattenberg

De gebiedsontwikkeling Kattenberg is losgekoppeld van het gebiedsproces voor De Baars. Ook is duidelijk geworden dat in het gebied Kattenberg geen hoge windturbines (tiphoogte 250 meter) mogelijk zijn. POB REKS brengt in kaart welke mogelijkheden er (wel) zijn voor Energiehub Kattenberg. Mogelijke scenario's worden in 2026 ter besluitvorming voorgelegd aan de colleges van Oisterwijk en Hilvarenbeek en ter informatie aan beide gemeenteraden aangeboden.

6. Energieloket en One Stop Shop

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat elke gemeente in Nederland over een onafhankelijk Energieloket moet beschikken. Een Energieloket is een centrale plek waar bewoners terecht kunnen met hun vragen over bijvoorbeeld het verduurzamen van hun woning. Dit kan een fysieke of digitale plek zijn. In onze gemeente wordt dit uitgevoerd door Stichting Hilvarenbeek Duurzaam (fysiek en digitaal).

Vanaf 2026 zijn we verplicht de zogenaamde One Stop Shop (OSS of éénloketsysteem) te realiseren, waar alle doelgroepen terecht moeten kunnen met vragen over verduurzaming. We onderzoeken hoe we deze verschillende ontwikkelingen kunnen combineren. Onderzoek en mogelijk ook de uitvoering doen we samen met de gemeenten Goirle en Oisterwijk (GHO) en de andere gemeenten uit de Regionale Energie en Klimaat Strategie (REKS). Voor het uitvoeren van het Energieloket en/of de One Stop Shop starten wij met het beschikbare budget van € 50.000 per jaar.

7. Uitvoering geven aan het Warmteprogramma

De gemeente heeft de regierol in de warmtetransitie. De gemeente bepaalt zelf wat de verschillende warmtealternatieven zijn om van het aardgas af te gaan. Het Warmteprogramma is de uitvoering daarvan. In het Warmteprogramma wordt voor de aankomende 10 jaar aangegeven wat en wanneer er in de dorpen en wijken gaat gebeuren om van het aardgas af te gaan. Voor Biest-Houtakker zijn we daar al mee gestart. Het Warmteprogramma is een vervolg op de Transitievisie Warmte en zal eind 2026 vastgesteld worden. Dit is een verplichting uit de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw). In 2026 wordt er verder gewerkt aan het opstellen van het Warmteprogramma. Voor de uitvoering wordt het beschikbare budget van € 50.000 per jaar ingezet vanaf 2026.

8. *Het soortenmanagementplan*

Sinds eind 2024 wordt er gewerkt aan het soortenmanagementplan (SMP) voor de gemeente Hilvarenbeek. Zodra dit plan is opgesteld kan er grootschalig worden geïsoleerd. Bewoners hoeven dan niet meer voor hun eigen woning apart een ecologisch onderzoek te laten uitvoeren voordat zij gaan isoleren. Het SMP vergt een intensief jaarrond onderzoek en naar verwachting zal het SMP eind 2026 gereed zijn. Het onderzoeksbureau KP Adviseurs voert dit onderzoek uit voor onze gemeente. Dan zal ook duidelijk zijn welke kosten er van 2027 gemoeid zijn met de monitoring.

Ambitie 3: Uitvoeren van het beleid klimaatbewustzijn.

9. *Klimaatmakers Hilvarenbeek 2026-2030*

In de afgelopen jaren hebben we onder de noemer Klimaatmakers Hilvarenbeek succesvolle acties uitgevoerd, zoals de regentonactie, het aanleggen van geveltuintjes en de campagne 'Tegel eruit, plant erin'. Deze lijn zetten we voort en breiden we uit. Vanaf 2026 starten we met Klimaatmakers 3.0, een meerjarig programma waarin participatie, vergroening en klimaatrechtvaardigheid centraal staan.

Klimaatmakers 3.0 is gericht op het betrekken van inwoners, buurten en organisaties bij het klimaatbestendig maken van hun leefomgeving. Denk aan vergroening van tuinen en schoolpleinen, het opvangen van regenwater en het terugdringen van hittestress. Hiermee ontstaat een herkenbare, doorlopende lijn van communicatie, bewustwording en actie.

Voor de financiering van het programma vragen we bijdragen aan bij Waterschap De Dommel (cofinanciering) en de provincie Noord-Brabant (via relevante subsidieregelingen). Daarnaast wordt een deel van het beschikbare budget voor duurzaamheid uit de voorjaarsnota ingezet voor de uitvoering van Klimaatmakers 3.0.

10. *Het opstellen van een Green Deal voor bedrijventerrein Mierbeek*

In samenwerking met Midpoint Brabant werken we aan een Green Deal op bedrijventerrein Mierbeek. Hierin worden duurzame ontwikkelingen op gebied van klimaatadaptatie en energietransitie onderzocht en uitgevoerd. In de Green Deal maken we met verschillende partijen (waaronder overheden en ondernemers) afspraken over duurzame doelen die we samen willen bereiken. We leggen vast wat we willen bereiken, wat haalbare scenario's zijn, wat de aanpak is en welke bijdrage iedere partij levert. Met name op gebied van de energietransitie verwachten wij dat het nog enkele jaren duurt voordat de transitie een feit is.

11. *Doorontwikkeling REKS-klimaatprojecten*

De komende jaren bouwen we actief voort op de regionale samenwerking binnen de REKS. We richten ons niet alleen op het afronden van lopende projecten zoals de klimaatscoretool, maar vooral op het initiëren en uitvoeren van nieuwe maatregelen die bijdragen aan een klimaatrobuust Hilvarenbeek.

We zetten in op drie concrete actielijnen:

- **Lokaal afgestemd watermanagement** met agrariërs en natuurbestuurders werken aan opgaven als droogtebestrijding en wateroverlast;
- **Vergroenen en ontharden van stedelijk gebied.**
- **Verduurzaming van bedrijventerreinen;**

Door proactief te blijven investeren in regionale klimaatprojecten en lokale uitvoering te verbinden met provinciale en waterschapsdoelen versterken we zowel de leefomgeving als de samenwerkingskracht van onze gemeente.

Ambitie 4: Uitvoeren van het circulariteitsbeleid

12. Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI)

Na vaststelling van het omgevingsprogramma starten we in 2026 met het inventariseren van relevante productgroepen, kansrijke toepassingen en borgingsinstrumenten. Doel is om MVOI structureel te verankeren in het gemeentelijke inkoopbeleid. Hiermee geven we invulling aan onze duurzaamheidsambities en stimuleren we de circulaire economie via onze inkoop.

13. Verkenning Circulair Ambachtsnetwerk/-centrum

Na vaststelling van het omgevingsprogramma verkennen we in 2026 de haalbaarheid van een circulair ambachtsnetwerk of -centrum. Daarbij onderzoeken we de mogelijkheden voor regionale samenwerking, geschikte locaties, de functionele opzet en de organisatorische inrichting.

14. Verdere uitvoering van het grondstoffenbeleid

In 2026 verschuift onze inzet binnen het grondstoffenbeleid van een voornamelijk reactieve benadering naar beheersing en gerichte verbetering. We verstevigen de ingezette koers door bestaande maatregelen verder in te voeren en waar nodig bij te stellen. Zo stoppen we met de inzameling van specifieke afvalstromen op de milieustraat, wat bijdraagt aan doelmatiger beheer en een hogere scheidingskwaliteit. Daarnaast wordt de textielinzameling centraal georganiseerd en geoptimaliseerd met oog voor wijkgerichte oplossingen en samenwerking met ketenpartners.

Ook intensiveren we in 2026 de communicatie met inwoners om bewust gedrag te stimuleren en het scheidingsgedrag te verbeteren. Betrokkenheid en gedragsverandering vormen een essentieel onderdeel van onze aanpak richting afvalreductie en hergebruik.

De ingezette verbeteracties en beheersmaatregelen geven richting aan een stabiel en gericht tariefbeleid. De financiële effecten hiervan zijn verwerkt in de paragraaf 'Lokale Heffingen'.

Ambitie 5: Transitie milieu naar de Omgevingswet**1. Milieugerelateerde onderdelen waar nodig actualiseren en inregelen in het Omgevingsplan**

In de transitiefase van het tijdelijk Omgevingsplan naar de definitieve versie (2024 t/m 2031) zijn er een aantal milieu gerelateerde onderdelen die ingeregeld moeten worden en soms ook een aanpassing vereisen vanwege (komende) wetswijzigingen.

Geur

De gehanteerde gebiedsindelingen uit de Geurverordening zijn achterhaald, de gebiedsindelingen en geurnormen sluiten niet meer aan bij de actuele situatie en zijn nog gebaseerd op een verouderde gebiedsvisie. Een bredere heroverweging van de gebieden (en andere onderdelen) uit de gebiedsvisie Geurhinder en veehouderij die ten grondslag ligt aan de Geurverordening en de kaart is nodig. De eerste aanzet daartoe komt vanuit de Omgevingsvisie.

Externe veiligheid

Als gemeente moeten we voorschriftgebieden aanwijzen in het omgevingsplan. Een voorbeeld hiervan is dat zeer kwetsbare gebouwen (gebouwen met minder zelfredzame personen zoals scholen of zorglocaties) niet overal gebouwd kunnen worden. We zullen eerst als gemeente keuzes moeten maken waar we wel/geen kwetsbare gebouwen of bedrijven met risico's willen.

Bodem

In het Omgevingsplan moeten er grenswaarden worden vastgelegd voor de bodemkwaliteit

In het omgevingsplan leggen we een grenswaarde voor de bodemkwaliteit vast. Tegelijk moet er in het omgevingsplan een balans worden vastgelegd tussen het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving.

De provincie is bezig met een onderzoek naar lood in de bodem; vooral op speelplaatsen kan dit een gezondheidsrisico vormen. Er lopen nu pilots in drie Brabantse gemeenten. Daarna zullen de andere gemeenten betrokken worden. We hebben nog geen concrete aanwijzingen wanneer Hilvarenbeek wordt benaderd.

Ook loopt er een onderzoek bij 40 Brabantse locaties naar de aanwezigheid van pfas. De gemeente krijgt bericht als dit op haar grondgebied is.

Recent kwamen ook gezondheidsproblemen naar voren door de toepassing van staalslakken als halfverharding. We volgen al deze ontwikkelingen op de voet en waar nodig ondernemen we in 2026 actie. Er wordt binnen de OMWB-regio per gemeente een bodemkwaliteitskaart gemaakt. In het verleden uitgevoerde onderzoeken worden verzameld verwerkt in een digitaal bodeminformatiesysteem. Hierdoor kunnen we onderzoekslasten verminderen. De verwachting is dat deze kaart in 2026 beschikbaar zal komen.

Geluid

De Omgevingswet heeft op uiteenlopende wijzen gevolgen voor monitoring, evaluatie en gegevensverzameling. Bij het aanvullingspoor geluid moet er speciale aandacht zijn voor gegevensverzameling van geluid. Er komen nieuwe normen en meetwaarden. Gemeenten moeten een 'basisgeluidemissie' (BGE) vaststellen voor wegen met een verkeersintensiteit vanaf duizend motorvoertuigen per dag. Rond wegen ontstaan geluids-aandachtsgebieden, die een indicatie zijn van geluidsbelasting op gebouwen. Gemeenten moeten daarna de BGE te volgen. De startdatum voor de BGE is bepaald op 1 januari 2026.

Uiterlijk 1 juli 2028 moet de gemeente de resultaten van de monitoring presenteren aan de gemeenteraad. Daarna moet dit elke 5 jaar gemonitord te worden.

Kosten

In de volgende tabel vindt u een overzicht van de begrote kosten en opbrengsten voor uitvoering van dit thema. In het overzicht geven wij expliciet inzicht in welke ontwikkelingen uit de voorjaarsnota 2025 in dit thema financieel landen. Ook de nieuwe ontwikkelingen die we in deze begroting hebben doorgevoerd en in dit thema financieel landen maken we hier inzichtelijk.

Milieu (x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo 2026	2027	2028	2029
Saldi uitvoering bestaand beleid	5.280	5.092	-187	-193	-196	-196
Mutaties voorjaarsnota 2025						
<u>Autonome ontwikkelingen</u>						
OMWB (knop 9)	-80	0	80	80	80	80
<u>Nieuwe ontwikkelingen</u>						
Energieloket en One-Stop-Shop (knop 39)	0	0	0	-50	-50	-50
Uitvoering geven aan het Warmteprogramma (knop 40)	0	0	0	-50	-50	-50
uitvoering van het programma duurzaamheid (knop 46)	40	0	-40	-40	-40	-40
Mutaties begroting 2026						
Bijstelling kostendekkendheid leges 2026	0	-80	-80	-80	-80	-80
Saldi begroting 2026-2029	5.240	5.012	-227	-333	-336	-336

Mutaties voorjaarsnota 2025

Autonome ontwikkelingen

Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB) (knop 9)

De laatste jaren zien we een trend dat de OMWB meer werkzaamheden opneemt in het werkprogramma of voornemens is uit te gaan voeren vanuit een kadernota. De grondslag daarachter is de komst van de Omgevingswet en de (continu) veranderende regelgeving voor de agrariër wat de voorspelbaarheid van de inzet bijzonder moeilijk maakt. In de genoemde werkprogramma's en kaderbrieven is er vooral gekozen voor de veilige weg. Achteraf valt de inzet meer mee dan verwacht. Tijdens de besprekingen omtrent de werkprogramma's wordt er strak regie gevoerd op de daadwerkelijk te verwachten en te realiseren inzet aan de hand van ons eigen vastgestelde VTH beleidsprogramma, dus vooral op de the need to have en niet de nice to have. Dit resulteert in een te verwachten structurele financiële meevaller.

Nieuwe ontwikkelingen

Energieloket en One-Stop-Shop (konop 39)

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat elke gemeente in Nederland over een onafhankelijk Energieloket moet beschikken. Dit wordt voor de gemeente Hilvarenbeek momenteel uitgevoerd door Stichting Hilvarenbeek Duurzaam, welke een subsidieverplichting tot uitvoeren van het Energieloket (Energiehuis) tot eind 2026 heeft. Daarnaast volgt uit de herziene Richtlijn Energiepresentatie van Gebouwen (EPBD) (2024/1275) dat er zorg gedragen moet worden voor een One-Stop-Shop (OSS of éénloketssysteem) waar gebouweneigenaren, zowel particulier als zakelijk, terecht kunnen voor advies. Dit moet voor eind 2026 verwerkt zijn in nationale, regionale en lokale wetgeving. Het valt daarmee samen met het vraagstuk over de invulling van het onafhankelijk Energieloket vanaf 2026.

Stichting Hilvarenbeek Duurzaam is een maatschappelijke partner die perfect past in het scenario Samenwerkend Hilvarenbeek. De Stichting wordt op dit moment voor de uitvoering van het Energiehuis betaald uit de Reserve Duurzaamheid. Na 2026 verwachten we € 50.000,- jaarlijks kwijt te zijn aan het Energieloket/OSS. Dit zijn structurele kosten. Hier is op dit moment geen dekking voor. De Reserve Duurzaamheid is niet voldoende gevuld om de kosten te dekken.

Het risico van het niet uitvoeren van het Energieloket/OSS is dat we niet voldoen aan wettelijke verplichtingen. Daarnaast is er geen mogelijkheid meer voor gebouweigenaren om (gratis) gericht advies te ontvangen en bestaat er een kans dat verduurzaming van de gebouwde omgeving stopt.

Uitvoering geven aan het Warmteprogramma (knop 40)

De gemeente heeft de regierol in de warmtetransitie. Het Warmteprogramma is de uitvoering daarvan. Het Warmteprogramma is recentelijk bestuurlijk vastgesteld, waarmee de uitvoering in 2027 kan starten. Bij de uitvoering gaat het om het wijkuitvoeringsplannen, de Lokale Aanpak Isolatie, monitoring van de voortgang, het opstarten van collectieve inkoopacties, etc.

Zonder de gevraagde middelen is er wel een Warmteprogramma, maar komen we niet tot uitvoering.

Uitvoering van het programma duurzaamheid (knop 46)

Voor de uitvoering van het programma duurzaamheid worden een aantal maatregelen voorzien. Het gevraagde budget is gebaseerd op de huidige actuele ontwikkelingen. Om snel te kunnen handelen lopen we daarbij enigszins vooruit op het nog vast te stellen omgevingsprogramma Duurzaam Hilvarenbeek 2025-2030. Onderstaande duurzaamheidsontwikkelingen worden daarbij aan de orde gesteld. Eventuele andere keuzes die in dit omgevingsprogramma worden gemaakt kunnen betekenen dat het meerjarige budget dan opnieuw wordt bijgesteld (bij de vjn2026, naar boven of naar beneden, afhankelijk van de dan gemaakte keuzes).

- Bijdragen aan slimme oplossingen als antwoord op de netcongestie en het bij elkaar brengen van opwek, opslag en afname van elektriciteit.
- Meer ruimte voor flora en fauna middels bewustwordingsacties van educatie tot participatie
- Bewustwording en facilitering (middels een subsidie met cofinanciering door waterschap en provincie) van klimaatadaptieve inrichting van woon- en werkomgeving

Mutaties begroting 2026

Bijstelling kostendekkendheid leges 2026

Jaarlijks stellen we onze legestarieven voor het volgend jaar bij en maken we daarbij een berekening voor de kostendekkendheid. De totale opbrengsten mogen namelijk niet meer zijn dan de totale kosten. Ook nu hebben we de legestarieven 2026 bijgesteld en in deze begroting financieel vertaald. U neemt met het raadsvoorstel belastingverordeningen 2026 het besluit over de legestarieven 2026.

Onze ambities

Er is veel dynamiek in ons buitengebied. Economische functies veranderen, mede door de inzet van Rijksregelingen. We willen, binnen de kaders van (Europese) regelgeving, perspectief bieden aan bestaande functies in het buitengebied. Een integrale aanpak, sturing en een intensieve samenwerking met partijen zoals ZLTO, Ondernemend Hilvarenbeek, landgoedeigenaren en medeoverheden Provincie en Waterschap zijn daarbij nodig. Zo kunnen we de economische verkleuring van het buitengebied in goede banen leiden en samen gezond te groeien.

Activiteiten in 2026

U leest per ambitie de activiteiten die wij in 2026 uitvoeren.

Ambitie 1: balans buitengebied

1. *In het uitvoeringsprogramma van de Omgevingsvisie worden projecten/activiteiten in het buitengebied opgenomen.*

Vanuit de omgevingsvisie Hilvarenbeek 'Samen gezond groeien' is het van belang de balans te behouden tussen economische groei en het versterken van een gezonde leefomgeving in het buitengebied. De ambities hiervoor en de wijze waarop we hier uitvoering aan willen geven is op hoofdlijnen opgenomen in de omgevingsvisie. We gaan dit verder uitwerken in een omgevingsprogramma. We kijken daarbij integraal naar de uitdagingen en ambities voor het buitengebied. Financiële aanvragen hiervoor worden via de Voorjaarsnota aan de raad voorgelegd.

Kosten

In de volgende tabel vindt u een overzicht van de begrote kosten en opbrengsten voor uitvoering van dit thema. In het overzicht geven wij expliciet inzicht in welke ontwikkelingen uit de voorjaarsnota 2025 in dit thema financieel landen. Ook de nieuwe ontwikkelingen die we in deze begroting hebben doorgevoerd en in dit thema financieel landen maken we hier inzichtelijk.

Buitengebied (x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo 2026	2027	2028	2029
Saldi uitvoering bestaand beleid	104	17	-87	-87	-87	-87
Mutaties voorjaarsnota 2025	0	0	0	0	0	0
Saldi begroting 2026-2029	104	17	-87	-87	-87	-87

Mutaties voorjaarsnota 2025

Er hebben geen mutaties plaatsgevonden.

Onze ambities

De openbare orde, veiligheid en crisisbeheersing in de gemeente Hilvarenbeek vragen voortdurend om aandacht. We volgen ons handhavingsbeleidsplan en grijpen snel in waar nodig, om problemen te voorkomen. We richten ons op veilige fysieke ruimtes, evenementen en crisisbeheersing. Ook willen we beter bestand zijn tegen georganiseerde criminaliteit. Hiervoor trekken wij samen op met andere partijen zoals brandweer, politie, geneeskundige hulpdiensten, het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC), Enexis, woonstichting Leystromen en belangenorganisaties.

De gemeente zorgt voor de aansturing van en samenwerking met inwoners en organisaties om Hilvarenbeek veilig te krijgen en te houden. Dat doen we allereerst lokaal. Waar dat nodig en logisch is, zoeken we regionale samenwerking op.

In 2026 gaan wij aan de slag op basis van ons Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 dat in samenwerking met de GHO-gemeenten tot stand is gekomen. We richten ons op de volgende ambities:

1. Beheersing en behoud van leefbaarheid op recreatieparken;
2. Versterken van de evenementenaanpak; we hanteren een duidelijke scheiding tussen het 'feest'; de vergunningen- en klachtenprocedure en de veiligheid op en rond de evenementen.
3. Blijvende (door-) ontwikkeling van de (gemeentelijke) crisisbeheersing
4. Een (fysiek) veilige leefomgeving: natuurbranden, cybercrime/ digitale veiligheid en bluswatervoorzieningen
5. Continueren van de aanpak van ondermijnende criminaliteit
6. Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Bibob)
7. Versterken van goed verhuurderschap in de praktijk;
8. Versterken van handhaving en beleidsuitvoering rond huisvesting arbeidsmigranten;
9. Versterking bouwkwaliteit en toezicht onder de Wet kwaliteitsborging.

Activiteiten in 2026

U leest per ambitie de activiteiten die wij in 2026 uitvoeren.

Ambitie 1: Beheersing en behoud van leefbaarheid op recreatieparken

De afgelopen jaren is met succes ingezet op de revitalisering van recreatieparken, met als doel het verhogen van de kwaliteit, veiligheid en leefbaarheid. Toezicht en handhaving spelen hierin een essentiële rol. Deze inspanningen hebben bijgedragen aan het terugdringen van ongewenste situaties, zoals permanente bewoning, en het versterken van de samenwerking met parkeigenaren en andere betrokkenen. Voor 2026 is de inzet deels afhankelijk van landelijke beleidsontwikkelingen. De vorming van een nieuw kabinet en het al dan niet invoeren van een instructieregel – waarmee duidelijkheid wordt gegeven over de juridische (on)mogelijkheden van bewoning op recreatieparken – zijn hierin bepalend. In afwachting daarvan wordt in 2026 gekozen voor een terughoudende en zorgvuldig afgestemde aanpak. We treden op bij excessen of signalen van ondermijning, om zo de rust in de parken te behouden en destabiliserende situaties te voorkomen. Deze benadering stelt ons in staat om flexibel te anticiperen op toekomstige landelijke kaders, en tegelijkertijd de basis te behouden voor duurzame en toekomstgerichte ontwikkeling van onze recreatieparken.

Ambitie 2: Verdere verdieping en borging van de huidige werkwijze en uitgangspunten evenementen

In 2026 gaan wij verder met het versterken de evenementenaanpak. De uitkomsten van de evaluatie van het evenementenjaar 2025 worden, daar waar nodig, in 2026 verwerkt in de huidige werkwijze. De focus ligt ook in 2026 met name op de grote meerdaagse muziekfestivals op de Beekse Bergen.

Ambitie 3: Gemeentelijk crisisbeheersing

1. Efficiëntere crisisorganisatie

In 2026 staat het waarborgen van de vakbekwaamheid van onze gemeentelijke crisisfunctionarissen centraal. Waar in het afgelopen jaar de nadruk lag op het opleiden, trainen en oefenen (OTO), verschuift de focus naar de verdere verdieping van de functie en het op peil houden van de aanwezige kennis en vaardigheden. Het trainingsaanbod wordt in samenwerking met de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant vormgegeven.

Daarnaast starten we met een beoordeling van alle crisisfuncties binnen onze organisatie. We onderzoeken of er voldoende vervangingscapaciteit is bij ziekte of uitval. Hiermee zetten we een belangrijke stap richting het versterken van de continuïteit en de weerbaarheid van onze gemeentelijke crisisorganisatie.

Door toenemende externe dreigingen is het ook belangrijk om gezamenlijk in te spelen op vraagstukken rondom weerbaarheid. Als gemeente hebben wij de ambitie om intern de bewustwording te vergroten en het structureel onder de aandacht te brengen. We volgen hierin de landelijke en regionale ontwikkelingen die door de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant in onze regio gecoördineerd worden.

2. Bluswatervoorziening

De brandweer en gemeente zijn samen verantwoordelijk voor voldoende bluswater in de gemeente. In 2026 evalueren we daarom het onderhoudscontract brandkranen.

Daarnaast heeft de brandweer het advies gegeven om zeven locaties van blusputten te voorzien. Aangezien een project als dit nieuw is voor VTH heeft het wat tijd en zoekwerk met andere gemeentes en de veiligheidsregio gekost om er achter te komen hoe dit in zijn werk gaat. Dankzij gemeente Goirle en ABG gemeenten zijn we nu op het punt dat we een bestek van eisen hebben en in gesprek zijn met een mogelijke uitvoerder. Als alles volgens plan gaat kunnen we in 2025 één put slaan en vanaf 2026 twee per jaar. Welke dat zijn, worden met de brandweer geprioriteerd.

Ambitie 4. Een (fysiek) veilige leefomgeving

1. Natuurbranden

Natuurbranden wordt door de Veiligheidsregio en de provincie als één van de grootste maatschappelijke veiligheidsrisico's gezien voor de komende jaren. Daarom coördineren wij, in opdracht van de Commissaris van de Koning, de gebiedscommissie De Kempische landgoederen, onder voorzitterschap van onze burgemeester. In de commissie wordt in 2025 het natuurbrandbeheersplan uitgerold, uitgevoerd en waar nodig aangescherpt.

In 2026 volgt ook de eerste fase van het project Interreg. Die bestaat uit het verzamelen van informatie en uitwerken van risico's. Interreg is een project dat met de gebiedscommissie wordt opgepakt en waarin wordt samengewerkt met de Belgische gemeenten en hulpverleningszones. Het doel is om in samenwerking de nadelige gevolgen van natuurbranden te verkleinen.

Via het rijk ontvangen we 20.000 euro voor de gebiedscommissie Natuurbrandbeheersing. Dat wordt besteed aan maatregelen binnen de gehele gebiedscommissie: gemeenten Hilvarenbeek, Reusel-De Mierden en Goirle. Daarnaast komen we in aanmerking voor twee andere subsidies. Met deze budgetten kunnen we starten met de uitvoering van het natuurbrandbeheersplan. Voor zover we nu kunnen overzien zijn er geen extra middelen noodzakelijk.

2. Cybercrime en digitale veiligheid

Als gemeente vervullen wij een belangrijke rol in het versterken van de digitale weerbaarheid van onze inwoners, zoals ook verwoord in de doelstellingen in ons Integraal Veiligheidsbeleid. Met de toenemende digitale dreigingen wordt onze rol hierin alleen maar groter.

Onze ambitie voor 2026 is om gericht bewustwording te creëren onder inwoners en lokale ondernemers. Dit doen we door het organiseren van bewustwordingsbijeenkomsten, waarbij ook partners betrokken zijn als politie, het Platform Veilig Ondernemen, Rabobank en lokale partners (bv Ondernemend Hilvarenbeek).

Door op een laagdrempelige manier in gesprek te gaan, willen we inwoners en ondernemers bewust maken van de snel veranderende werkwijzen van cybercriminelen (modus operandi), en hen beter toerusten om digitale risico's te herkennen en te weerstaan.

Ambitie 5. Continueren van de aanpak van ondermijnende criminaliteit

Conform het Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026 werken we verder aan het basisniveau van een weerbare overheid. Dit is ook zo beschreven in de Brabantse Norm Weerbare Overheid.

Als vervolg op het vergroten van de interne bewustwording over ondermijning nemen we in 2026 ook onze inwoners mee in het onderwerp ondermijning. Het doel is om inwoners bekend te maken met de signalen van ondermijning, laagdrempelig en persoonlijk, met extra aandacht voor doelgroepen als boeren en ouderen.

Ook werken we in 2026 aan het verbeteren van de informatie om daarmee over een actueel veiligheidsbeeld te beschikken. Door een informatiescan hopen we signalen van ondermijning eerder te herkennen en op te kunnen pakken. Uiteindelijk verwachten we daardoor de capaciteit doelgerichter, en dus efficiënter, in te kunnen zetten.

Ook willen we de integrale samenwerking met partners versterken. Het gaat dan onder meer om het RIEC en met de politie (lokale en regionale afstemming over casuïstiek). Vroegtijdige informatie uitwisseling is vitaal voor het opvolgen van signalen en de integrale aanpak van casuïstiek.

Ambitie 6: Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Bibob)

We passen actief de Wet Bibob toe, zoals beschreven in de Brabantse Norm Weerbare Overheid. Het eigen Bibob-onderzoek wordt onder meer op alcoholvergunningen, omgevingsvergunningen milieu en/of bouwen uitgevoerd. We zetten in op behoud van kennis en vaardigheden en op regionale samenwerkingen, zoals de GHO-samenwerking en met het RIEC. De samenwerking met regionale gemeenten ziet toe op lessen geleerd uit casuïstiek.

We passen de Wet Bibob toe bij ruim de helft van de ingediende vergunningsaanvragen waar Bibob op van toepassing is volgens de Bibob-beleidsregel.

Ambitie 7: Versterken van goed verhuurderschap in de praktijk

De Wet Goed Verhuurderschap biedt waardevolle instrumenten om misstanden op de woningmarkt aan te pakken. Door gerichte aandacht en versterking van de gemeentelijke rol zorgen we ervoor dat deze wet haar potentie daadwerkelijk kan waarmaken.

In 2026 zetten we in op verdere professionalisering van de uitvoering. We herijken de bestaande aanpak, vergroten de kennis en expertise binnen de organisatie, en zorgen voor bredere interne en externe bekendheid van de wet en het meldpunt. Daarbij wordt ook gekeken of en hoe de wet breder toegepast kan worden voor situaties waar zich ongewenst of grensoverschrijdend verhuurgedrag voordoet.

Ambitie 8: Versterken van handhaving en beleidsuitvoering rond huisvesting arbeidsmigranten

Het huisvesten van arbeidsmigranten vereist een zorgvuldige en planmatige aanpak, waarin zowel beleidsontwikkeling als toezicht en handhaving centraal staan. Tijdens de vergunningprocedure en de daaropvolgende bezwaarfase is gebleken dat de interpretatie van enkele beleidsbegrippen onduidelijkheden veroorzaakt. In 2026 wordt het beleid zo aangescherpt dat de uitvoeringspraktijk beter aansluit op de geldende kaders.

Op basis van het onderzoek naar de omvang en spreiding van mogelijke huisvestingslocaties voor arbeidsmigranten worden scenario's ontwikkeld voor de aanpak van meer dan 400 potentiële locaties. Deze scenario's bieden handvatten voor prioritering voor de inzet van toezicht en handhaving.

Ambitie 9: Versterking bouwkwaliteit en toezicht onder de Wet Kwaliteitsborging

Met de inwerkingtreding van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) op 1 januari 2024, in samenhang met de Omgevingswet, is een herziening van de gemeentelijke toezicht- en handhavingprocessen bij bouwactiviteiten noodzakelijk geworden. De implementatie richt zich op het verbeteren van de informatievoorziening, het formaliseren van werkafspraken met uitvoeringsdiensten en private kwaliteitsborgers, en het borgen van juridische en inhoudelijke kaders binnen het bouwproces.

Hoewel de wet formeel van kracht is, is de uitvoering in de praktijk nog beperkt op gang gekomen. In 2024 zijn slechts enkele aanvragen onder de nieuwe wet binnengekomen, waardoor grootschalige praktijktoepassing tot nu toe uitbleef.

In 2026 wordt een eerste evaluatie uitgevoerd om de gevolgen van de wet voor de gemeentelijke uitvoering – in termen van kosten, baten en benodigde aanpassingen – in beeld te brengen. De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor het gericht doorvoeren van verbetermaatregelen in 2026 en 2027.

Kosten

In de volgende tabel vindt u een overzicht van de begrote kosten en opbrengsten voor uitvoering van dit thema. In het overzicht geven wij expliciet inzicht in welke ontwikkelingen uit de voorjaarsnota 2025 in dit thema financieel landen. Ook de nieuwe ontwikkelingen die we in deze begroting hebben doorgevoerd en in dit thema financieel landen maken we hier inzichtelijk.

Openbare orde en veiligheid (x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo 2026	2027	2028	2029
Saldi uitvoering bestaand beleid	1.874	88	-1.786	-1.778	-1.776	-1.775
Mutaties voorjaarsnota 2025						
<u>Nieuwe ontwikkelingen</u>						
Huisvesting arbeidsmigranten (knop 50)	90	0	-90	0	0	0
Voortzetting functie Bibob coördinator 2026 e.v (knop 70)	34	0	-34	-34	-34	-34
Mutaties begroting 2026						
Bijstelling kostendekkendheid leges 2026	0	3	3	3	3	3
Saldi begroting 2026-2029	1.998	88	-1.910	-1.812	-1.810	-1.809

Mutaties voorjaarsnota 2025

Nieuwe ontwikkelingen

Huisvesting arbeidsmigranten (knop 50)

Voor de aanpak huisvesting arbeidsmigranten zijn 482 adressen in beeld waarvoor in de tweede helft van 2025 en in 2026 extra capaciteit voor toezicht en handhaving nodig is. De start van het project is voorzien in Q3 2025 met een looptijd van een jaar. Voor 2025 is hiervoor nog een budget van € 30.000,- beschikbaar. Dit is niet voldoende. De aanvullende benodigde middelen voor het projectteam (1 fte projectleider, 2 fte toezichthouder, 1 fte handhavingsjurist) zijn € 60.000,- in 2025 en € 90.000,- in 2026.

Voortzetting functie Bibob coördinator 2026 e.v (knop 70)

De wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob) geeft overheidsinstanties de mogelijkheid om de achtergrond van bedrijven en personen te screenen om zo de integriteit te beschermen. In de beleidsregels van de GHO-staat gemeenten dat zij dit uitvoeren op ten minste de:

- Beschikkingen op grond van bijzondere wetten, zoals de Algemene Plaatselijke verordening. Bijvoorbeeld bij alcoholvergunningen.
- Beschikkingen op grond van de Omgevingswet. Bijvoorbeeld bij bouwvergunningen.

Daarnaast kan de gemeente, op grond van eigen beleid ook Bibob onderzoek doen bij onder andere subsidies, verstrekken overheidsopdrachten, huisvestingsvergunningen en dergelijke.

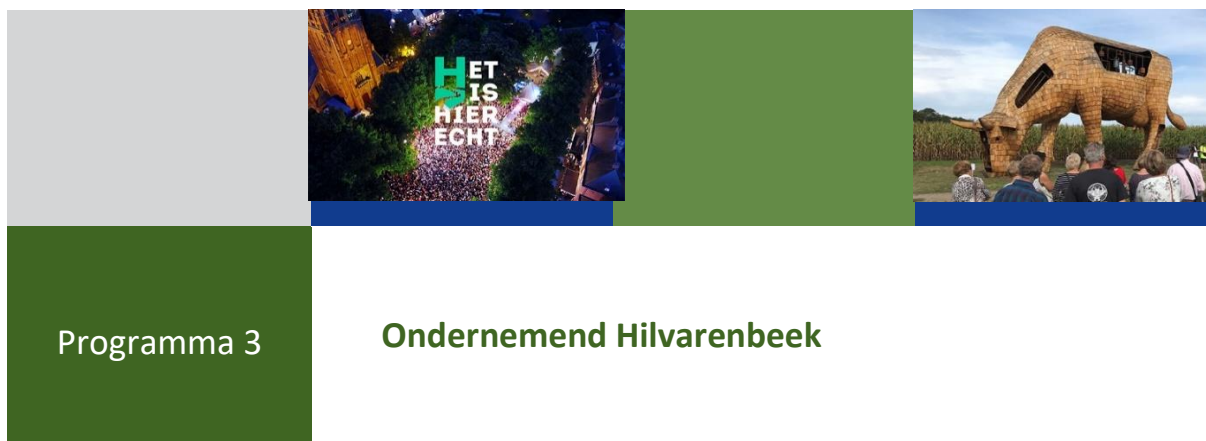
Sinds 1 september 2024 hebben de GHO-gemeenten samen één Bibob-coördinator in dienst voor 1 fte. Voor Hilvarenbeek is 0,33 fte beschikbaar. Hiervoor lag de toepassing van de wet Bibob bij verschillende medewerkers. Dit voerden zij uit naast hun eigen functie. Door de beperkte beschikbaarheid leidde dit niet tot het gewenste resultaat.

Op dit moment betaalt het RIEC de kosten van deze Bibob-coördinator. Vanaf de tweede helft van 2026 moeten de gemeenten deze kosten zelf betalen. Als gemeente Hilvarenbeek 0,33 fte blijft inzetten, kost dit jaarlijks € 34.000,-. Dit past niet binnen de huidige formatie of begroting. Het uitvoeren van Bibob-onderzoeken is belangrijk om de integriteit van de overheid te bewaken en om ondermijning tegen te gaan.

Mutaties begroting 2026

Bijstelling kostendekkendheid leges 2026

Jaarlijks stellen we onze legestarieven voor het volgend jaar bij en maken we daarbij een berekening voor de kostendekkendheid. De totale opbrengsten mogen namelijk niet meer zijn dan de totale kosten. Ook nu hebben we de legestarieven 2026 bijgesteld en in deze begroting financieel vertaald. U neemt met het raadsvoorstel belastingverordeningen 2026 het besluit over de legestarieven 2026.

Programma 3

Ondernemend Hilvarenbeek

Dit programma gaat over onze lokale economie. We bieden ruimte voor ondernemerschap en stimuleren en ondersteunen nieuwe initiatieven die passen bij de grootte van onze gemeente. We profileren ons als toeristisch-recreatieve gemeente met als kernwaarden natuur, groene ruimten, cultuur en erfgoed. Dit doen we samen met lokale en regionale partners.

Dit programma bestaat uit één thema, dat we in dit hoofdstuk verder toelichten:

1. Lokale economie

Thema 1 Lokale economie

Onze ambities

Binnen dit thema staat het versterken van de lokale economie centraal. Daarbij volgen we de uitgangspunten van de kernvisie en de ontwerp-omgevingsvisie.

In het Economisch Actieplan (EAP) werken we samen met het bedrijfsleven en belangenorganisaties om onze ambities en doelstellingen te behalen. We ondersteunen het midden- en kleinbedrijf (MKB) en de maakindustrie in onze gemeente, onder andere via voldoende ontwikkelruimte. Toerisme en recreatie zijn belangrijk voor onze lokale economie. Daarom blijven we werken aan een sterk toeristisch-recreatief profiel en geven we ruimte aan ondernemerschap. We ondersteunen en stimuleren actief nieuwe toeristisch-recreatieve initiatieven die passen bij het karakter en de grootte van onze gemeente.

Activiteiten in 2026

Per ambitie leest u de activiteiten die wij in 2026 uitvoeren.

Ambitie 1: we versterken de lokale economie

1. We pakken in 2026 door met de uitvoering van het nieuwe Economisch Actieplan

Na vaststelling van het EAP voor de periode 2025-2030 gaan we aan de slag met de acties. Dit plan laat zien hoe we de komende jaren onze lokale economie versterken volgens het scenario *Samenwerkend Hilvarenbeek*. Het EAP sluit aan op bestaande visies en beleidsstukken, zoals de centrumvisie, de toeristische beleidslijn en de ontwerp-omgevingsvisie. Het versterken van de lokale economie werken we de komende jaren verder uit in de omgevingsprogramma's. Daarbij houden we ook rekening met alle belangrijke regionale ontwikkelingen en projecten. Dit gaat bijvoorbeeld om het regionaal profiel in de SRBT, het regionale afsprakenkader voor bedrijventerreinen en de doelen die het college heeft vastgelegd in het addendum op het collegeprogramma.

Het Economisch Actieplan 2025-2030 geeft richting voor de komende jaren. Hierin leggen we vast welke activiteiten prioriteit krijgen, wat financieel haalbaar is en wie waarvoor verantwoordelijk is. We

doen het samen met andere stakeholders. Het actieplan is van de gemeente en Hilvarenbeekse ondernemers samen.

Ambitie 2: verder versterken toeristisch-recreatief profiel

2. We werken aan de uitvoering van de marketingstrategie 2030

In 2026 voeren we samen met ondernemers in de vrijetijdssector en Hilvarenbeek Infopunt (als onderdeel van Ondernemend Hilvarenbeek) de activiteiten van de marketingstrategie uit. Met de marketingstrategie 2030 maken wij Hilvarenbeek als toeristische en recreatieve gemeente nog bekender. We blijven daarbij het merk 'Het is hier Echt' gebruiken.

Ondernemend Hilvarenbeek krijgt een grotere rol bij het uitvoeren van de marketingstrategie. We maken hierover duidelijke afspraken in een dienstverleningsovereenkomst.

3. We werken met de toeristisch-recreatieve beleidslijn (2024)

We gebruiken de toeristisch-recreatieve beleidslijn als richtlijn om toeristische en recreatieve initiatieven beter en sneller te beoordelen. Daarnaast gaan we in 2026 aan de slag met sturingsinstrumenten en communicatiemiddelen om beter en makkelijker op het beleid te sturen. Ook maken we een start met de verzameling en controleren van data.

Kosten

In de volgende tabel vindt u een overzicht van de begrote kosten en opbrengsten voor uitvoering van dit thema. In het overzicht geven wij expliciet inzicht in welke ontwikkelingen uit de voorjaarsnota 2025 in dit thema financieel landen. Ook de nieuwe ontwikkelingen die we in deze begroting hebben doorgevoerd en in dit thema financieel landen maken we hier inzichtelijk.

Lokale economie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo 2026	2027	2028	2029
Saldi uitvoering bestaand beleid	448	138	-310	-293	-293	-293
Mutaties voorjaarsnota 2025	0	0	0	0	0	0
Saldi begroting 2026-2029	448	138	-310	-293	-293	-293

Mutaties voorjaarsnota 2025

Er hebben geen mutaties plaatsgevonden.

Programma 4

Dienstverlenend Hilvarenbeek

Dit programma gaat over onze dienstverlening, over ons bestuur en over - bestuurlijke - samenwerking. We blijven onze dienstverlening verbeteren, met werken voortdurend aan het verbeteren van onze dienstverlening, waarbij wensen en behoeften van onze inwoners, ondernemers en instellingen leidend zijn. Om onze maatschappelijke opgaven als zelfstandige gemeente goed uit te voeren, werken we samen met gemeenten Goirle en Oisterwijk en binnen de regio Hart van Brabant.

Dit programma bestaat uit de volgende twee thema's:

1. Dienstverlening
2. Bestuur en bestuurlijke samenwerking

Thema 1 Dienstverlening

Onze ambities

Als kleine gemeente staan we dicht bij onze inwoner. We vinden persoonlijke dienstverlening die betrouwbaar en beschikbaar is belangrijk. We staan voor duidelijkheid, vindbaarheid en oprechte aandacht voor iedere inwoner.

De wereld om ons heen verandert snel. Er zijn veel technologische veranderingen, de wetgeving verandert en inwoners verwachten van ons een hoge kwaliteit dienstverlening. Daarom werken wij planmatig en zetten we de leefwereld van onze inwoners centraal. We nemen verantwoordelijkheid, blijven ons ontwikkelen en tonen eigenaarschap. Zo blijven we goed voorbereid op veranderingen, houden we de regie en zijn we veerkrachtig bij veranderingen.

Activiteiten in 2026

Bij elke ambitie leest u de activiteiten die wij in 2026 uitvoeren.

Ambitie 1: De dienstverlening aan onze inwoners is betrouwbaar, persoonlijk en altijd beschikbaar

1. Uitvoering Verbeterplan Nulmeting Dienstverlening

In 2024 is het onderzoek Nulmeting Dienstverlening afgerond. Onze inwoners gaven onze dienstverlening gemiddeld een zeven. Landelijk gezien is dit een mooie score. We kijken daarom met gepaste tevredenheid naar het resultaat van het onderzoek. Tegelijkertijd zijn er ook concrete verbeterpunten benoemd. Ook verschilt de waardering van de verschillende onderzochte processen. Om het cijfer 7 vast te houden en de verbeterpunten aan te pakken, werkten we in 2025 aan het Verbeterplan Nulmeting Dienstverlening. Hierin zijn aanbevelingen uit het onderzoek verwerkt, gecombineerd met lopende verbeterpunten en extra verbeterpunten vanuit de organisatie. In 2025 trainden we de medewerkers van het KCC om de dienstverlening aan onze inwoners en onze eigen organisatie te verbeteren. Een deel van het budget voor de nulmeting dienstverlening is nog beschikbaar. In 2026 gebruiken

we dit om de visie op dienstverlening visueel en concreet te maken of voor een mystery-onderzoek gericht op de afhandeling van e-mails.

2. *Opvang tijdelijke toename aanvragen reisdocumenten*

In 2014 werd de geldigheidsduur van paspoorten en identiteitskaarten voor volwassenen verlengd van 5 naar 10 jaar. Begin 2024 nam daardoor het aantal aanvragen voor nieuwe reisdocumenten fors toe. In het eerste en tweede kwartaal van 2025 steeg het aantal aanvragen naar 307 per maand. Dit is 291% ten opzichte van 2023. Tot en met het 2028 verwachten we ongeveer 3.000 aanvragen per jaar. Dit is bijna 3 keer zoveel als voor de toename in de jaren voor 2024. Om hieraan uitvoering te kunnen geven stelde de gemeenteraad in de Voorjaarsnota 2023 een budget van € 48.000,- beschikbaar tot en met 2028, te financieren met inkomsten uit leges. Hiermee verwachten wij de tijdelijke toename van aanvragen van reisdocumenten ook in 2026 te kunnen opvangen.

Ambitie 2: Onze digitale communicatie uitingen zijn voor iedereen helder, duidelijk en begrijpelijk

3. *Gebruik digitale kanalen, sociale media en digitale toegankelijkheid*

Digitale kanalen en sociale media zorgen ervoor dat we snel en gericht in contact blijven met onze inwoners. Daar besteden we in 2026 extra aandacht aan. We letten erop dat we in begrijpelijke taal voor een breed publiek schrijven. Daarnaast hebben we aandacht voor het vergroten van de veiligheid en het beperken van risico's die het gebruik van sociale media met zich meebrengen.

We blijven ook ontwikkelingen op het gebied van *artificial intelligence* (AI) binnen dienstverlening volgen. Als we kansen zien, dan starten we activiteiten met het informatiemanagement budget voor verbeteren digitale dienstverlening van € 24.000,-.

In 2026 blijven we daarmee werken aan de verbetering van digitale dienstverlening. Natuurlijk met behoud van niet-digitale kanalen voor inwoners die dit blijvend nodig hebben. Ontwikkelen doen we ook op basis van de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer (Wmebv). Deze is half 2024 in werking getreden. Deze wet geeft inwoners de mogelijkheid om via digitale kanalen zaken met ons te doen. Voor elke product of dienst is in 2026 een digitaal kanaal beschikbaar. Om dit vast te leggen, leggen we in 2026 ook een aanwijzbesluit aan de gemeenteraad voor.

Ambitie 3: Onze digitale dienstverlening ontwikkelen op basis van nieuwe wetgeving

4. *Digitaliseringsopgaven vanwege implementatie nieuwe wetgeving*

Digitaal, transparant en betrouwbaar zijn belangrijke aandachtspunten voor de overheid. Door de Europese Commissie zijn hiervoor verschillende verordeningen vastgesteld die we als gemeenten in de op korte termijn moeten implementeren. Denk aan de Single Digital Gateway (die de uitwisseling van gegevens tussen Europese -lokale- overheden verplicht) of de eIDAS 2.0 (met EUDI-wallet die digitale identificatie voor online diensten mogelijk maakt). De Wet Open Overheid (Woo) en de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer (Wmebv) zijn voorbeelden van hoe ook Nederlandse wetgeving zich al inzet om deze pijlers te waarborgen en realiseren. De implementatie van deze wetten werken we meerjarig verder uit. Ook in 2026 vertalen we dit weer naar digitale en dienstverlenende oplossingen.

De Woo gaat over voor het passief en actief bekend maken van overheidsinformatie. De aanbesteding (in Equalit verband) en technische implementatie van het digitale platform dat de actieve publicatie ondersteunt, is in 2025 grotendeels afgerond. Vervolgstep voor 2026 is de brede uitrol van het proces en de publicatie richtlijnen voor de verschillende Woo informatiecategorieën in de organisatie. De adviseur dienstverlening en de Woo-coördinator die in 2025 met structurele Woo-middelen is gestart, gaat hier in 2026 mee verder.

Voor de Europese verplichtingen volgen we de ontwikkelingen op de voet. Bijvoorbeeld het product OpenBurgerzaken bij Pink Roccade dat de verordening Single Digital Gateway ondersteunt en aansluit op onze iBurgerzaken applicatie. Maar ook de goedkeuring van de eerste EUDI-Wallet voor de Nederlands markt. We verwachten dat het noodzakelijk is om hier in de loop van 2026 activiteiten voor te starten. Voor de externe kosten starten we hiermee vanuit het budget “ICT kosten voor innovatie en wetgeving”. Het overgebleven budget van voorgaanden jaren is in 2026 opnieuw aangevuld met € 10.000,-. Hierdoor komt het budget naar verwachting uit tussen de € 15.000,- en € 20.000,-. Als er grotere, structurele investeringen nodig zijn, dan nemen we dit mee in de voorjaarsnota 2027.

Ambitie 4: dienstverlening financieel toekomstbestendig houden / maken

5. Uitvoeren onderzoek kostenbeperking leges

Op 3 juli 2024 droeg de gemeenteraad het college op te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor een meer efficiënte werkwijze en/of minder regelgeving. Doel hiervan was om de leges, kosten en een verhoging daarvan te bepalen. Dit onderzoek is inmiddels uitgevoerd. Het richtte zich op de manieren om het werkproces anders in te richten of om bepaalde keuzes te maken waardoor sprake is van minder regelgeving.

Een uitkomst van het onderzoek is dat de buitenplanse omgevingsplanactiviteiten (BOPA) van elkaar verschillen en dat de huidige legestarieven niet in verhouding staan tot de werkzaamheden die er voor worden verricht. Door een tussencategorie in te voeren, kunnen zaken tegen een ander tarief worden afgehandeld.

Door verschillen in de tarieventabel neemt de kostendekkenheid toe, omdat er dan meer (niet noodzakelijk hoger) leges komen te staan tegenover de kosten van de werkzaamheden waar anders geen of minder leges voor in rekening worden gebracht.

De uitkomsten van het onderzoek dat door ANG is uitgevoerd, zijn op 26 augustus 2025 in de audit-commissie gepresenteerd.

6. Nadere uitwerking van de effecten van het scenario samenwerkend Hilvarenbeek

Bij het vaststellen van de strategische financiële analyse koos u voor het scenario Samenwerken Hilvarenbeek. In 2026 werken wij de gevolgen van deze keuze verder uit over de volle breedte van onze dienstverlening. We zullen bijvoorbeeld ons subsidieprogramma herijken. We zullen ons herbezinnen op onze rol en taken.

7. Realisatiekracht onderzoek

In 2026 zullen de resultaten bekend zijn van het onderzoek naar onze realisatiekracht. Hierdoor krijgen we meer inzicht in onze opgaven en hoe deze zich verhouden tot onze formatie (loonsom).

Kosten

In de volgende tabel vindt u een overzicht van de begrote kosten en opbrengsten voor uitvoering van dit thema. In het overzicht geven wij expliciet inzicht in welke ontwikkelingen uit de voorjaarsnota 2025 in dit thema financieel landen. Ook de nieuwe ontwikkelingen die we in deze begroting hebben doorgevoerd en in dit thema financieel landen maken we hier inzichtelijk.

Dienstverlening (x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo 2026	2027	2028	2029
Saldi uitvoering bestaand beleid	846	297	-549	-549	-547	-547
Mutaties voorjaarsnota 2025	0	0	0	0	0	0
Mutaties begroting 2026						
Bijstelling kostendekkendheid leges 2026	-33	78	111	111	111	111
Saldi begroting 2026-2029	813	375	-438	-438	-436	-436

Mutaties voorjaarsnota 2025

Er hebben geen mutaties plaatsgevonden.

Mutaties begroting 2026

Bijstelling kostendekkendheid leges 2026

Jaarlijks stellen we onze legestarieven voor het volgend jaar bij en maken we daarbij een berekening voor de kostendekkendheid. De totale opbrengsten mogen namelijk niet meer zijn dan de totale kosten. Ook nu hebben we de legestarieven 2026 bijgesteld en in deze begroting financieel vertaald. U neemt met het raadsvoorstel belastingverordeningen 2026 het besluit over de legestarieven 2026.

Onze ambities

Wij zijn een zelfbewuste en betrouwbare samenwerkingspartner. We zoeken actief de verbinding en werken op verschillende niveaus samen met lokale en regionale partners.

- Strategisch: in de regio 'Hart van Brabant', gekoppeld aan de Stedelijke regio Breda-Tilburg (SRBT).
- Tactisch en operationeel: met Goirle en Oisterwijk (de GHO-samenwerking).

We doen dit op een open en ondernemende manier, vanuit een bestuurlijke visie voor zowel GHO als regio Hart van Brabant. Deze visie vertaalden we naar een strategisch-tactische agenda voor duurzame samenwerking. We bouwen de samenwerking verder uit waar dit wenselijk of nodig is. We kiezen bewust voor samenwerking die kleinschalig, overzichtelijk en efficiënt is. Een belangrijk bestuurlijk uitgangspunt is dat we als gemeente zelfstandig blijven.

Activiteiten in 2026

Per ambitie leest u de activiteiten die wij in 2026 uitvoeren.

Ambitie 1: versnellen, verbreden en verdiepen samenwerking met Goirle en Oisterwijk

1. Uitvoering geven aan de versterkte visie op de GHO-samenwerking

De samenwerking tussen de gemeenten Goirle, Hilvarenbeek en Oisterwijk (GHO) startte in 2015. Het uitgangspunt van de start van de samenwerking was slim samenwerken om zelfstandig te blijven. In 2025 ondertekenden de gemeentesecretarissen een vernieuwde overeenkomst (Raadsinformatiebrief 2025-61). Met deze GHO-samenwerking bouwen we verder aan een toekomstgerichte lokale overheid, op basis van gelijkwaardigheid en gezamenlijke ambitie. De samenwerking krijgt richting met de GHO-samenwerkingsagenda. De voortgang van de samenwerkingsagenda en de impact op onze organisaties wordt regelmatig gedeeld. Het doel om de kwaliteit van dienstverlening te waarborgen en de kwetsbaarheid van functie te verminderen, met de nadruk op het zijn van een wendbare organisatie.

Ambitie 2: Uitbreiden en verdiepen samenwerkingsverbanden

2. We hebben grip op uitvoering geven aan de regionale kernagenda.

Sinds deze bestuursperiode werken we in regio Hart van Brabant met elf gemeenten samen op basis van een kernagenda. In 2026 houden we de status van de ambities in de kernagenda die we samen willen waarmaken in de gaten. We blijven scherp op de vraag hoe we lokale ambities in Hilvarenbeek realiseren door de samenwerking in regio Hart van Brabant. Daarnaast zijn we kritisch op de uitvoering van de zienswijze die we aan regio Hart van Brabant meegaven voor de begroting 2026.

Sinds 2019 werken negentien gemeenten, vier waterschappen en de provincie samen aan opgaven binnen het ruimtelijk domein in de Stedelijke Regio Breda Tilburg (SRBT), volgens de uitgangspunten van verlengd lokaal bestuur. Het is een jonge en lichte netwerksamenwerking die veel beleidsthema's behelst. Om helderheid te verschaffen over rollen en informatiestromen zijn samenwerkingsafspraken opgesteld. Als grondlegger voor de samenwerking hebben de samenwerkende partijen in 2023 de ontwikkelstrategie 'Bouwen aan het goede nest' opgesteld, die door alle colleges is besproken en voor zienswijzen met de gemeenteraden is gedeeld. Met de Ontwikkelstrategie ligt er een gezamenlijk en gedragen perspectief op de ontwikkeling van de SRBT. Hierin zijn de belangrijkste opgaven aangegeven, zijn richtingen voor de oplossingen opgeschreven en is de bandbreedte van de samenwerking binnen SRBT vastgelegd.

De ontwikkelstrategie beschrijft de opgaven en de ontwikkel-principes en biedt gemeenten handvaten om vanuit hun lokale bevoegdheden een bijdrage te leveren aan gemeentegrens overstijgende

opgaven. Deelnemende gemeenten, waterschappen en provincie beschouwen deze ontwikkelstrategie als leidraad voor lokale én regionale ambities en opgaven. De daadwerkelijke uitvoering van de regionale opgaven wordt vastgelegd in een uitvoeringsagenda. Deelnemende partijen houden bij de ontwikkeling van gemeentelijk, provinciaal en waterschapsbeleid rekening met afspraken, zoals binnen SRBT-verband gemaakt.

3. Verkenning uitbreiden samenwerking naar omliggende regio's

Eind 2023 bepaalde de gemeenteraad de uitgangspunten voor bestuurlijke samenwerking in Hilvarenbeek (why, how, what), zie RIB-2023-116. We blijven in 2026 letten op kansen hoe we de samenwerking met omliggende regio's kunnen uitbreiden. Vanuit strategische slagkracht versterken we strategische advisering, onder andere op het gebied van regionale samenwerking. Dit doen we als er capaciteit beschikbaar is binnen Samen Krachtig Vooruit (SKV) en/of via het opleidingsplan.

Kosten

In de volgende tabel vindt u een overzicht van de begrote kosten en opbrengsten voor uitvoering van dit thema. In het overzicht geven wij expliciet inzicht in welke ontwikkelingen uit de voorjaarsnota 2025 in dit thema financieel landen. Ook de nieuwe ontwikkelingen die we in deze begroting hebben doorgevoerd en in dit thema financieel landen maken we hier inzichtelijk.

Bestuur en bestuurlijke samenwerking (x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo 2026	2027	2028	2029
Saldi uitvoering bestaand beleid	1.672	32	-1.640	-1.578	-1.558	-1.558
Mutaties voorjaarsnota 2025						
<u>Autonome ontwikkelingen</u>						
Wijziging ledenbijdrage K80 (knop 20)	3	0	-3	-3	-3	-3
<u>Nieuwe ontwikkelingen</u>						
Democratische vernieuwing (knop 74)	20	0	-20	-20	0	0
Saldi begroting 2026-2029	1.695	32	-1.663	-1.601	-1.561	-1.561

Mutaties voorjaarsnota 2025

Autonome ontwikkelingen

Wijziging ledenbijdrage K80 (knop 20)

De K80, het netwerk van kleine gemeenten tot ongeveer 25.000 inwoners, is in de zomer van 2020 gestart als informeel netwerk. Burgemeester Weyts is al vanaf opstart en oprichting van K80 actief als lid van het dagelijks bestuur. In februari 2022 volgde de formele oprichting. Op weg naar de begroting voor 2026 en verder stelde het dagelijks bestuur van de K80 een toekomstplan op. Onderdeel van dit plan is een verandering van de systematiek van de berekening van de ledenbijdrage. Voor alle gemeenten zorgt dit voor een hogere ledenbijdrage, om de komende jaren meer impact te kunnen maken op twee ambities die de leden belangrijk vinden.

Concreet betekent dit voor Hilvarenbeek dat de ledenbijdrage voor de komende jaren verandert naar ongeveer € 3.000,-. Dit is gebaseerd op het aantal inwoners van onze gemeente. De afgelopen twee jaar was deze bijdrage € 2.500,- per jaar. In plaats van het representatiebudget te gebruiken, nemen we dit voorstel op in de voorjaarsnota.

Via ons lidmaatschap van de K80 willen we opkomen voor de belangen van kleine gemeenten. Dat doen we door actief mee te praten en invloed uit te oefenen (lobby), én door kennis te delen en te

versterken. We zoeken actief de samenwerking met vergelijkbare gemeenten, zodat we beter kunnen inspelen op veranderingen.

Om meer impact te maken voor en met de leden, is een hogere bijdrage nodig. De ambtelijke organisaties die het dagelijks bestuur ondersteunen, zitten aan hun maximale capaciteit. Daarom is extra budget nodig om hen beter te kunnen ondersteunen.

Nieuwe ontwikkelingen

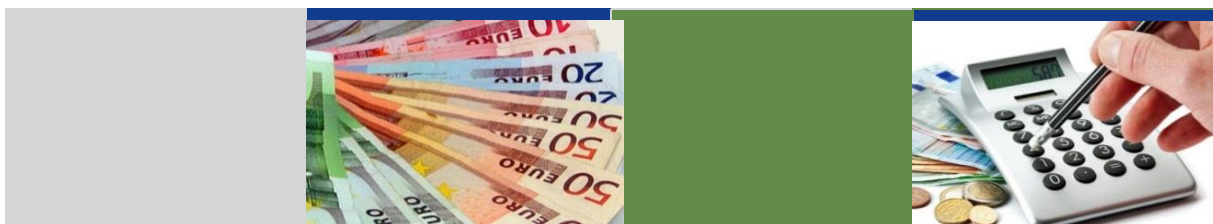
Democratische vernieuwing (knop 74)

In 2023 tot 2025 werken we aan democratische vernieuwing. We voerden onderzoek uit, startten experimenten en werkten met een participatietraject Voorjaarsnota. Daarnaast start half 2025 een nieuwe functie van initiatieven coördinator. We willen zorgen dat de resultaten van deze fase blijvend effect hebben in onze organisatie. Daarom vragen we budget voor 2026 en 2027.

Democratische vernieuwing sluit aan op onze visie voor handelen, voortkomend uit de strategische analyse financiën. We dienen in samenwerking met onze inwoners, verenigingen, coöperaties, ondernemers vorm te geven aan nieuwe ontwikkelingen. Het op-handen-zijnde ravijnjaar, geopolitieke ontwikkelingen en landelijke beleidsthema's die voor lokale maatschappelijke onrust zorgen, maken dat we nog meer genegen zijn de opbrengsten uit het experimenteren met democratische vernieuwing te benutten voor verdere verbinding en samenwerking. En deze te koppelen aan het cultuurontwikkeltraject en onze organisatieontwikkeling. Borging doen we onder het programma voor organisatieontwikkeling en in samenwerking met de initiatieven coördinator.

Als we dit niet doen, dan zal een deel van de opbrengst van het gelopen traject vervliegen.

We stellen voor een deel van het budget te dekken uit onze organisatiebrede middelen voor opleiding en ontwikkeling.

Hoofdstuk 5

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

In dit hoofdstuk gaan we in op de algemene dekkingsmiddelen en de post onvoorzien. Dit zijn vooral de inkomsten die we vrij kunnen besteden, zoals lokale heffingen en de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De onderwerpen 'overhead' en 'vennootschapsbelasting' behandelen we in het volgende hoofdstuk.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Lokale heffingen

De volgende lokale belastingen mogen we vrij besteden en zijn daarom onderdeel van dit hoofdstuk:

- onroerendezaakbelastingen (OZB)
- forensenbelasting
- toeristenbelasting
- precariobelasting (voor gebruik van gemeentelijke gronden of de ruimte erboven)
- vermakelijkhedenretributie

Meer over de lokale heffingen in 2026 leest u in de paragraaf 'Lokale heffingen'.

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

Keuze voor verwerking mei- of septembercirculaire 2025

De provincie verwacht dat elke gemeente een bestendige gedragslijn volgt bij de verwerking van de mei- of septembercirculaire in de begroting. Volgens onze gedragslijn verwerken we de meicirculaire tegen lopende prijzen in de begroting. De effecten van de septembercirculaire verwerken we in de najaarsnota. In de begroting 2026 hebben we de uitkomsten van de meicirculaire 2025 integraal verwerkt. Met [Bijlage 7.1 van de voorjaarsnota 2025](#) en [Memo bij beantwoording schriftelijke vragen voorjaarsnota 2025](#) informeerden wij u over de uitkomsten. We begroten in 2026 ruim € 30 miljoen aan inkomsten uit het gemeentefonds.

Begrotingsrichtlijn provincies Stelpost afrekening BTW-compensatiefonds

Elk jaar wordt er vooraf een bedrag ingehouden op het gemeentefonds. Dit bedrag is gelijk aan wat gemeenten naar verwachting declareren via het BTW-compensatiefonds.

De provincie als toezichthouder staat het toe dat we hiervoor een stelpost op nemen in de begroting. Deze stelpost mag maximaal gelijk zijn aan het bedrag dat het Rijk bij de nacalculatie terugstort in het gemeentefonds. Dit komt neer op een stelpost van € 200.000,- die we aan extra algemene uitkering ramen.

Verwerking Klimaatmiddelen (CDOKE) na 2025

De provincie geeft als toezichthouder aan, dat gemeenten er van uit mogen gaan dat zij in de jaren na 2025 in ieder geval hetzelfde bedrag aan klimaatmiddelen (CDOKE) ontvangen als in 2023, net als bij de vorige meerjarenbegroting. Met andere woorden, we mogen dit bedrag zowel als structurele baat en structurele uitgaven(stelpost) opnemen. In de begroting is € 330.000,- opgenomen bij de uitgaven en inkomsten bij programma 2, thema 4.

Treasury (financiering en beleggingen)

Financiering

Het renteresultaat bestaat uit het verschil tussen de daadwerkelijk te betalen en te ontvangen rente en de aan de exploitatie toegerekende rente. In paragraaf 4 van deze begroting gaan we verder in op onze financiering.

Aandelen (dividend)

We hebben aandelen 'NV Bank voor Nederlands Gemeenten (BNG)' waar we jaarlijks dividend over ontvangen. Voor het dividend 2025, uit te keren in 2026, houden we rekening met € 40.000,-. We hebben ook nog aandelen van Brabant Water NV. Over deze aandelen ontvangen gemeenten geen dividend.

In 2023 besloot het college deel te nemen aan het Publiek Ontwikkelbedrijf REKS B.V. door aandelen te kopen tot een bedrag van ongeveer € 427.000,-. In 2023 is daarvan € 134.000,- gestort als aandelenkapitaal in de BV. De rest van het bedrag storten we in fases in het bedrijf, afhankelijk van de voortgang van de bedrijfsactiviteiten.

	aantal aandelen	waarde*)
NV Bank voor Nederlandse Gemeenten (dividend 2020)	23.510	€ 58.775
Brabant Water NV	13.166	€ 1.316
Publiek Ontwikkelbedrijf REKS B.V	134.000	€ 134.000
*) deelnemingen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of duurzaam lagere waarde.		

Overige baten en lasten

De overige baten en lasten binnen dit hoofdstuk bestaan uit een stelpost voor prijscompensaties en salariscompensaties. We lichten deze onderdelen hieronder toe.

Prijs-, volume- en looncompensatie

In de begroting nemen we de meerjarenramingen van de individuele posten op tegen constante prijzen en lonen op. In dit geval gebaseerd op het loon- en prijsniveau van 2026. De algemene uitkering ramen we tegen lopende prijzen. Dat betekent in dat we in de meerjarenberekening van de algemene uitkering rekening houden met de compensatie voor lonen en prijzen in de toekomst.

De toekomstige compensatie voor de jaren 2027 tot en met 2029 zonderen we vervolgens af via een stelpost. Deze stelpost gebruiken we om de prijs- en loonontwikkeling na 2026 te dekken. Als we via de algemene uitkering tussentijds meer of minder inkomsten krijgen van het Rijk voor prijs- en looncompensaties, dan passen we deze stelpost in onze begroting hierop aan.

Kosten

In de volgende tabel vindt u een overzicht van de begrote kosten en opbrengsten voor uitvoering van dit thema. In het overzicht geven wij expliciet inzicht in welke ontwikkelingen uit de voorjaarsnota 2025 in dit thema financieel landen. Ook de nieuwe ontwikkelingen die we in deze begroting hebben doorgevoerd en in dit thema financieel landen maken we hier inzichtelijk.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien (x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo 2026	2027	2028	2029
Saldi uitvoering bestaand beleid	382	35.861	35.478	35.267	35.083	34.944
Mutaties voorjaarsnota 2025						
<u>Autonome ontwikkelingen</u>						
Uitkomsten decembercirculaire 2024 (knop 11)	0	63	63	105	147	147
Meer inkomsten toeristenbelasting Beekse Bergen (knop 12)	0	0	0	50	100	100
Lagere OZB inkomsten (knop 13)	0	-30	-30	-30	-30	-30
Compensatie Rijk (knop 14)	0	1.163	1.163	1.095	594	824
Volume-, prijs-, en loonindexatie (knop 22)	18	0	-18	-18	-18	-18
<u>Nieuwe ontwikkelingen</u>						
Starterslening (knop 47)	87	0	-87	-87	-87	-7
Saldi begroting 2026-2029	487	37.307	36.819	36.632	36.039	36.210

Mutaties voorjaarsnota 2025

Autonome ontwikkelingen

Uitkomsten decembercirculaire 2024 (knop 11)

We informeerden de gemeenteraad met RIB2025-03 over de uitkomsten van de decembercirculaire algemene uitkering uit het gemeentefonds. Daarin gaven we aan dat we de resultaten 2025-2028 in de voorjaarsnota meenemen.

Meer inkomsten toeristenbelasting Beekse Bergen (knop 12)

Met de Beekse Bergen is een overeenkomst afgesloten die elke vijf jaren wordt geëvalueerd. In 2026 staat het volgende evaluatiemoment gepland. Bezien wordt welke mate van stijging van de toeristenbelasting mogelijk is.

Lagere OZB inkomsten (knop 13)

Aan de hand van uiteindelijke WOZ-waarden maakten we een confrontatie tussen de geraamde en werkelijke structurele OZB opbrengsten en de aftrekpost binnen de algemene uitkering. Het nettoresultaat hiervan bedraagt € 30.000 structureel nadeel.

Compensatie Rijk (knop 14)

Voor een nadere onderbouwing verwijzen naar bijlage 7.1

Prijs-, en loonindexatie (knop 22)

Met de voorjaarsnota(+) indexeren we begrotingsjaar T+1. We houden begrotingsjaar T+1 als constante voor prijs-, en loonindexaties voor de daaropvolgende begrotingsjaren. We hanteren een stelpost in onze begroting waaruit we reguliere volume-, prijs- en loonindexaties dekken. De stelpost voeden we met de compensatie die we daarvoor ontvangen via de algemene uitkering.

De compensatie die we eerder ontvingen voor de indexering 2025 wordt door het rijk naar boven bijgesteld. Dit komt overeen met een structureel bedrag van € 250.000 voor onze gemeente. We gaan er voorslagnog van uit dat het rijk dit bedrag ook daadwerkelijk beschikbaar stelt bij de meicirculaire 2025. Als het rijk andere keuzes maakt hierin gezien hun uitdagingen, heeft dat uiteraard ook weer invloed op de uitkomsten van de meicirculaire.

Vooralsnog komt het totaal beschikbare bedrag voor compensatie uit op:

- € 300.000 structureel vanaf 2025
- € 1.014.000 structureel vanaf 2026 voor indexaties boekjaar 2026.

De budgetten zijn bijgesteld naar het verwachte niveau van 2026, waarbij zoveel als mogelijk het principe van indexering 'nee, tenzij' is gehanteerd. Dat betekent dat de indexering zoveel als mogelijk beperkt is tot die budgetten op basis van afspraken en onderliggende contracten.

Omdat we de indexeringen voor het jaar 2025 al verwerkt hebben en nu alsnog een hogere compensatie ontvangen, leidt dit tot een voordeel in 2025. De compensatie die we ontvangen voor 2026 is voorslagnog onvoldoende om de indexeringen te dekken.

Volume- en prijsindexatie	2025	2026	2027	2028	2029
Beschikbaar vanuit bestaande stelpost	+50	+764	+764	+764	+764
Verwachte bijstelling nav meicirculaire 2025	+250	+250	+250	+250	+250
Totaal beschikbaar	+300	+1.014	+1.014	+1.014	+1.014
Benodigde bedrag voor indexering					
Indexering salarissen eigen apparaat	-	-400	-400	-400	-400
Diverse Sociaal Domein	-	-415	-415	-415	-415
Diverse afdeling Ruimte	-40	-100	-100	-100	-100
Diverse afdeling Dienstverlening	-55	-85	-85	-85	-85
OMWB	-	-12	-12	-12	-12
Veiligheidsregio	-	-20	-20	-20	-20
Totaal	-95	-1.032	-1.032	-1.032	-1.032
Verschil	+205	-18	-18	-18	-18

Nieuwe ontwikkelingen

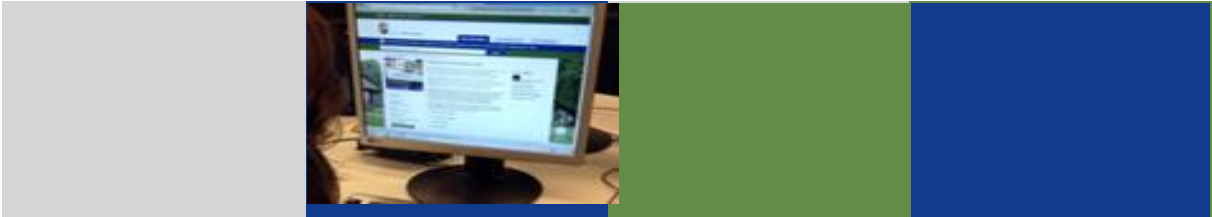
Starterslening (knop 47)

Bij de vaststelling van de nieuwe verordening Starterslening is bepaald dat bij de voorjaarsnota een besluit genomen wordt over het beschikbaar stellen van nieuw budget. Daarmee kunnen de komende periode nieuwe startersleningen worden toegekend aan kandidaten die voldoen aan de voorwaarden van de nieuwe verordening. In het raadsvoorstel is daarbij uitgegaan van een extra in de regeling te storten bedrag van € 2 miljoen. Het direct toedelen van maximaal € 280.000,- uit de duurzaamheids-lening aan de Starterslening is reeds toe besloten.

Het daarbij behorende financieel effect is ook in dit voorstel meegenomen.

Aan het beschikbaar stellen van nieuw budget zijn per saldo extra lasten verbonden. Die komen voort uit rentelasten en beheerkosten. Hiervoor is geen dekking voorzien op voorhand.

Wanneer de gelden niet beschikbaar gesteld worden heeft dat tot gevolg dat we minder goed in staat zijn om jongeren te behouden voor onze gemeente. Het budget voor de starterslening dan enkel nog uit de tot op heden daarin gestorte bedragen, gezamenlijk groot € 3,1 miljoen. Nieuwe aanvragen kunnen dan maar beperkt toegekend worden afhankelijk van aflossing van uitstaande leningen.

Hoofdstuk 6

Overhead en VPB

Dit hoofdstuk gaat over de overhead van de gemeente en de vennootschapsbelasting die we betalen over winstgevende ondernemingsactiviteiten.

Overhead en VPB

Overhead

De baten en lasten van onze overhead worden centraal opgenomen in en apart hoofdstuk. Dit wordt door de Wettelijke regels begroting (BBV) verplicht. Deze eenduidige werkwijze maakt een betere vergelijking met andere gemeenten mogelijk. Om verschillen in aanpak tegen te gaan, is er een algemene definitie van overhead voorgeschreven:

- Alle kosten die samenhangen met sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces.

De primaire processen vinden in de beleidsprogramma's plaats. Dit zijn de activiteiten die onze externe klanten direct dienen. Uitgangspunt is dat we kosten zoveel mogelijk toerekenen aan de activiteiten uit de beleidsprogramma's. Zo verantwoorden we de salariskosten van onze medewerkers die direct bijdragen aan een primair proces in de beleidsprogramma's. Ook behoren ook de kosten van onderhoud van de openbare ruimte, zorg en het subsidiebeleid tot de primaire processen, en dus tot de beleidsprogramma's.

Overhead zijn de kosten voor de aansturing en ondersteuning van deze primaire proces. Denk daarbij aan kosten voor leidinggevend, personeel van stafafdelingen en algemene personeelskosten zoals het opleidingsbudget. Maar overhead is meer dan alleen personeelskosten. Ook de huisvesting van het gemeentehuis, ICT het archief en kosten voor organisatieontwikkeling horen hierbij. Daarnaast rekenen we ook overhead toe aan projecten binnen de grondexploitatie en rehabilitatie projecten wegen en riolering. Bij het opstellen van de begroting maken we per medewerker een inschatting van het percentage van de loonkosten dat moet worden toegerekend aan de GREX/IMVA's en kredieten. Op basis daarvan reken we de overhead toe middels de overheadopslag. In totaal gaat het om een bedrag van € 335.000,- aan overheadlasten aan GREX/IMVA's en kredieten. Het wordt daarom niet toegerekend aan programma 6 Overhead.

Meer over de algemene bedrijfsvoering leest u terug in de paragraaf bedrijfsvoering van deze begroting.

Vennootschapsbelastingplicht Begroting 2026

Sinds 2016 geldt de wet 'modernisering Vennootschapsbelastingplicht (Vpb) in 2016 voor overheids-ondernemingen'. Daardoor zijn wij Vpb-plichtig voor het cluster Grondexploitaties én het cluster Afval opbrengst recycleerbare reststromen. Uit de beoordeling van de opbrengsten en kosten van de zonnepanelen blijkt dat deze activiteit structureel verlies oplevert.

De verwachting is dat er in 2026 vier grondexploitaties worden toegevoegd:

- De Leeuwerik 4De Wingerd
- Slibbroek
- Vroonacker 4

De volgende 9 grondexploitaties zijn al in ontwikkeling:

- Loosche Akkers
- Vroonacker 3
- De Welder
- Gelderakkers 1 en 2
- De Leeuwerik 3
- De Gulden Akker 32
- J.F. Kennedylaan
- Hart van Haghorst.

De Vpb aangifte 2024 wordt in 2025 ingediend. De berekende winst is € 592.199,- waardoor het recht op verliescompensatie uitkomt op € 490.015,-. Er is geen voorlopige aanslag opgelegd voor 2025 of 2026.

Jaar	Restant te verrekenen verlies	Verrekend verlies	Resterend verlies
2016 (Restant) verlies 2016	224.638	-81.708	142.930
2017 (Restant) verlies 2017	221.511		221.511
2018 (Restant) verlies 2018	100.391		100.391
2019 (Restant) verlies 2019	75.746		75.746
2020 (Restant) verlies 2020	186.163		186.163
2022 (Restant) verlies 2022	6.094		6.094
Resterend verlies voorgaande boekjaren per 31-12-2022			732.835
Berekend verlies 2023 (ingediend 10-09-2024)			349.379
Berekende winst 2024 (fiscale positie dd 05-06-2025)			-592.199
Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de Vpb 1969			490.015

Kosten

In de volgende tabel vindt u een overzicht van de begrote kosten en opbrengsten voor uitvoering van dit thema. In het overzicht geven wij expliciet inzicht in welke ontwikkelingen uit de voorjaarsnota 2025 in dit thema financieel landen. Ook de nieuwe ontwikkelingen die we in deze begroting hebben doorgevoerd en in dit thema financieel landen maken we hier inzichtelijk.

Overhead (x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo 2026	2027	2028	2029
Saldi uitvoering bestaand beleid	8.153	63	-8.090	-8.454	-8.264	-7.845
Mutaties voorjaarsnota 2025						
<u>Autonome ontwikkelingen</u>						
Vervanging software voor geografische beheer (BAG & BOR) (knop 5)	46	0	-46	-17	-17	-17
Archiefwet en Regionaal Archief Tilburg (RAT) (knop 15)	16	0	-16	-27	-28	-30
ICT kosten voor innovatie en wetgeving (knop 16)	10	0	-10	-25	-25	-25
Nieuwe digitale (samen)werkplek Equalit (knop 17)	35	0	-35	-30	-30	-30
<u>Nieuwe ontwikkelingen</u>						
Bijstellen vervanging verlichtingsinstallaties en camerabewaking (knop 58)	15	0	-15	-15	-15	-15
Case farmall 55C (knop 76)	3	0	-3	-17	-17	-17
SKV: Cultuurontwikkeling (knop 78)	30	0	-30	0	0	0
Zakelijke mobiele telefonie (knop 80)	20	0	-20	-21	-22	-23
Opleidingsbudget (knop 84)	8	0	-8	-8	-8	-8
Optimalisatie inhuur (beheers)proces (knop 85)	8	0	-8	-8	-8	-8
Aanpassing kilometervergoeding (knop 86)	5	0	-5	-5	-5	-5
Aanpassing regeling goed en aantrekkelijk werkgeverschap (knop 87)	35	0	-35	-35	-35	-35
Mutaties begroting 2026						
Vervallen taakstelling 110 bezuiniging fac.zaken	28	0	-28	-28	-28	-28
Extra overdekking hogere BCF Afval/ Riolering	0	50	50	50	50	50
Extra toerekening overhead naar afval/ riolering	0	100	100	100	100	100
Effect nieuwe doorrekening kap.lst/rente	-30	0	30	430	263	-142
Personele uitgaven als gevolg van personele mutaties	55	0	-55	0	0	0
Saldi begroting 2026-2029	8.437	213	-8.224	-8.110	-8.089	-8.078

Mutaties voorjaarsnota 2025

Autonome ontwikkelingen

Vervanging software voor geografische beheer (BAG & BOR) (knop 5)

In 2026 moeten we onze basisregistratie adressen en gebouwen (BAG) en basis-registratie openbare ruimte (BOR) applicatie vervangen door nieuwe applicaties. Onze leveranciers stoppen de ondersteuning op onze huidige applicaties in 2026. Dit betekent er geen garantie is dat ze blijven functioneren. Onze BAG en BOR applicatie zijn nu lokaal bij Equalit geïnstalleerd. Alle leveranciers bieden richting de toekomst alleen nog cloud applicaties aan. We verwachten voor de nieuwe cloud applicaties structureel hogere kosten dan voor de huidige (bij Equalit geïnstalleerde) applicaties.

De kosten in beeld:

- Incidentele migratie/implementatie kosten BAG en BOR
- Structurele extra licentie kosten BAG en BOR

Dekking:

€ 5.000,- uit bestaande budget door een aantal kleine besparingen.

Risico's als niet:

De BAG applicatie is noodzakelijk om de wettelijke taken (going concern) voor de BAG uit te voeren. Vervangen we de applicatie niet, dan voldoen we niet aan onze wettelijke taken. Daarbij gaat de kwaliteit van BAG informatie snel achteruit. Dit leidt bijvoorbeeld tot onjuiste Waardering onroerende zaken (WOZ) belastingheffing, vergunningverlening, toezicht, handhaving en beheer openbare ruimte.

De BOR applicatie is noodzakelijk om (met landelijke standaarden) grip te hebben op het onderhoud van gemeentelijke objecten in de openbare ruimte. Het niet hebben van deze applicatie betekent inefficiënte op deze taken en verslechtering van de openbare ruimte.

Archiefwet en Regionaal Archief Tilburg (RAT) (knop 15)

De nieuwe Archiefwet brengt nieuwe beheerverplichtingen. Het toenemende volume aan te archiveren analoge en digitale informatie zorgt aanvullend voor groeiende kosten. Vanuit het Rijk is geen extra compensatie voorzien. Gemeenten moeten de kosten om aan de nieuwe Archiefwet te blijven voldoen en de continue archiefgroei zelf dragen. Archivering organiseren we al volgens scenario 2 in een regionale samenwerking via het RAT.

De kosten in beeld:

- Het RAT brengt per 2026 voor het eerst kosten in rekening voor digitaal archief. Reden is dat kosten in 10 jaar met 400% zijn toegenomen en blijven groeien.
- De archiefwet verkort de overbrengingstermijn naar een archiefbewaarplaats (= RAT) van 20 naar 10 jaar. Dit betekent eenmalig een dubbele overbrenging (gepland in 2027) met structurele (en groeiende) kosten als gevolg.
- De Archiefwet verplicht archivering van de gemeentelijke website naar een archief bewaarplaats (= RAT). Dit is een eenmalige migratie vanaf Archiefweb.
- De gemeente Tilburg voorziet in het verplichte archieftoezicht. Zij brengen kosten voor deze diensten (regionale archivaris) per 2026 in rekening.

We actualiseren de dienstverleningsovereenkomst met gemeente Tilburg voor het RAT in 2026 voor 2027. Als hier kosten uit voortvloeien, nemen we deze mee in de planning-en-controlcyclus (P&C) cyclus zodra ze te concretiseren zijn.

Dekking:

Binnen de bestaande middelen voor archiefbeheer zijn geen dekkingsmogelijkheden. Door geen particuliere archieven (jaarlijks 5 miljoen a € 1000) op te nemen en onze website vanaf 2026 niet meer te archiveren (wettelijke taak) ontstaat een structurele dekkings-optie van € 4.000. We voldoen hiermee niet meer aan de wet, maar gebruik van digitale website archief is zeer beperkt.

Risico's:

Doen we deze investeringen niet, dan voldoen we op bovenstaande onderdelen niet meer aan de Archiefwet. Dan is onze informatie dus niet op orde en komen we onder provinciaal toezicht (meerjarig negatief oordeel). Hierdoor zijn we minder goed of niet in staat om verantwoording over onze acties en besluiten af te leggen. Het levert onze eigen organisatie bovendien veel extra zoekwerk en extra uren aan informatieverstrekking op (waar anders het RAT in voorziet).

ICT kosten voor innovatie en wetgeving (knop 16)

Als gemeentelijke organisatie zijn we continu in ontwikkeling. Dit is nodig om aan te passen richting onze lokale samenleving (scenario 2). Hiervoor maken de domeinen nieuw beleid en bedenken we innovaties om andere, snellere of betere dienstverlening te leveren. Daarnaast zoeken we als bestuur en organisatie ontwikkelingsopties om slimmer ons werk te doen en tot nog betere besluitvorming te komen. Daarbovenop zien we een aantal grote innovaties op ons afkomen. Denk aan Cloud-ontwikkeling, AI-mogelijkheden en een groeiend aantal EU/NL wetten over digitalisering overheid en data vraagstukken (digital decade 2020-2030). Ook de samenwerkingsvorm Equalit moet zich adaptief organiseren. In 2025 vindt hiervoor een onderzoek plaats. Externe ontwikkelingen en organisatiewensen vragen dus continu om kleine en grotere ontwikkelingen in processen en applicaties. Hiervoor is budget nodig. De gemeentelijke ICT Benchmark van M&I Partners ondersteunt deze ervaring; innovatie en wetgeving zorgt voor groeiende ICT kosten van 4% tot 7% per jaar om waarde voor samenleving, organisatie en bestuur te bieden.

De kosten in beeld:

Budget, afhankelijk van organisatieprioriteit, in te zetten voor bijvoorbeeld:

- Inrichting EU-wetgeving als SingleDigitalGateway, Digital Wallet, Open Data, etc
- Vervroegde (of gedwongen) migratie naar cloud applicaties
- Pilots AI-werkplekassistentie om kansen op productiviteitswinst te onderzoeken
- Pilots Robotic Process Automation om kansen proces efficiëntie te onderzoeken
- Aanvullende informatieveiligheid en privacy maatregelen.

Als resultaat van de gezamenlijke Equalit onderzoeksopdracht vindt er in 2027 mogelijk een aanpassing van de Equalit samenwerkvorm plaats die tot kosten aanpassing leidt. Zodra deze concreet in beeld zijn, nemen we deze mee in de P&C Cyclus.

Dekking

Er is geen dekking in het huidige ICT-budget voor wetgeving en innovaties. Zodra een innovatie/ontwikkeling succesvol is en structureel ingezet wordt, ontstaat een structurele ICT-kostenpost. Dit verklaart de trend van 4% tot 7% stijging ICT kosten per jaar. Het budget dat jaarlijks overblijft vloeit terug naar de algemene reserve.

Risico's als niet:

Dan is er geen of beperkte digitale- en dataontwikkeling van de organisatie. We onderzoeken en/of benutten de kansen die er zijn niet. Dit maakt ons inefficiënter in diensten richting de samenleving en partners (ten opzichte van andere organisaties) en op termijn een onaantrekkelijke(re) werkgever. Bovendien zorgt het dat we niet of trager voldoen aan EU/NL wetgeving met risico op bijbehorende consequenties.

Nieuwe digitale (samen)werkplek Equalit (knop 17)

Het ICT-samenwerkingsverband Equalit past in 2025 en 2026 hun digitale werkplek voor alle deelnemende gemeenten aan. Deze nieuwe digitale werkplek ondersteunt de toenemende digitalisering beter en draagt bij aan modern werkgeverschap (in een krappe arbeidsmarkt en groeiend aantal samenwerkingen – scenario 2). De werkplek is van Microsoft, toegankelijk via elk apparaat en volledig gericht op succesvol samenwerken. Dit verhoogt de interne en externe samenwerkingskracht, efficiëntie en productiviteit van medewerkers.

Daarbij is het de visie van de samenwerkende Equalit-gemeenten om elke gemeente in 2026 een eigen digitale werkplek omgeving te bieden in plaats van een gezamenlijke Equalit-omgeving. Dit is nodig vanwege wettelijke eisen op het gebied van veiligheid en privacy, voor Archiefwet e-mail archivering en bijvoorbeeld innovatie kansen op het gebied van AI-werkplekassistentie. Na splitsing ontstaat een lokale functioneel beheer taak per gemeente (naast het bestaande beheer bij Equalit).

De kosten in beeld:

- Implementatie vervanging nieuwe werkplek omgeving (voor rekening Equalit)
- Inrichting en licenties werkplek omgeving gemeente Hilvarenbeek (of GHo)
- Functioneel beheer eigen werkplek omgeving in GHo verband (3 keer 12 uur)

Indien er extra kosten (concreet) in beeld komen, nemen we deze mee in de P&C Cyclus.

Dekking

Equalit verzorgt de dekking voor de implementatie van de nieuwe werkplekomgeving. Uitgangspunt is de structurele kosten nieuwe werkplekinrichting en licenties binnen het huidige Equalit budget te bekostigen. In de begroting 2027 is meer duidelijkheid te geven over potentiële plus of min. Er is binnen de begroting nu geen formatie voor Functioneel Beheer beschikbaar.

Risico's:

De nieuwe werkplek is een keuze van alle Equalit deelnemers gezamenlijk. Gebaseerd op eerdergenoemde kansen. Kiezen we als Equalit samenwerking niet voor deze digitale werkplek ontwikkeling, dan ontstaan extra kosten voor Citrix licenties van naar schatting € 50.000 tot € 100.000 per gemeente. Kiest Hilvarenbeek om niet met deze werkplek ontwikkeling mee te gaan, dan is er een risico op een beperkter (of niet) werkende werkplek vanaf 2026. Bovendien volgt dan vanuit Equalit een kostenstijging om de oude werkplek in de lucht te houden.

Nieuwe ontwikkelingen

Krediet vervangen verlichtingsinstallatie en camerabewaking (knop 58)

Verlichting

Voor het vervangen van de verlichtingsinstallatie (verlichting en verlichtingssysteem), het inbraakalarm en het toegangscontrolesysteem is een investeringskrediet van € 184.000,- beschikbaar.

Het vervangen van de huidige verlichting door led is wettelijk verplicht. Daarnaast verkeren zowel het verlichtingssysteem als het inbraakalarm- en toegangscontrolesysteem in matige staat en zijn ze aan vervanging toe. Door deze werkzaamheden te combineren, kan efficiënt gewerkt worden: het plafond hoeft slechts één keer open voor de aanleg van de bekabeling.

Uit een recente kostenraming blijkt alleen dat het huidige krediet niet toereikend is. Door stijgende materiaal- en arbeidskosten is een marktconform investeringskrediet van € 240.000,- noodzakelijk.

Camerabewaking

Door een steeds harder wordende maatschappij is betere beveiliging van het gemeentehuis noodzakelijk. Er zijn extra veiligheidsmaatregelen nodig om de veiligheid van bezoekers, gemeentelijke medewerkers en politieke ambtsdragers te kunnen waarborgen. De veiligheid van het gemeentehuis kan

door middel van cameratoezicht worden verbeterd. Deze maatregel sluit aan bij een landelijke trend van gemeenten om een veilige omgeving te garanderen.

De besluitvorming voor de aanschaf van de camera's op korte termijn wordt aan het college voorgelegd. Simultaan wordt bij VJN de structurele kosten voor onderhoud en kapitaallasten opgevoerd. Na vijf jaar wordt er (op gebruik) geëvalueerd en indien nodig een meerjarenonderhoudsplan opgesteld.

Case farmall 55C (knop 76)

In 2025 staat de Case farmall 55C voor € 65 .000 in het investeringsplan. Het huidige materieel werkt niet meer naar behoren. Onderzocht is of er een elektrisch alternatief is. De kosten hiervan zijn echter veel hoger en de bedrijfsduur voldoet (nog) niet. Verhoging van het krediet met € 25.000 is het gevolg van kostenstijgingen. Dit resulteert in hogere kapitaallasten vanaf 2026 van € 3.000.

Daarnaast dient het type 5080R vervangen te worden in 2026 voor € 100.000. Dit resulteert in kapitaallasten vanaf 2027 van € 14.000. Daarnaast dient er een rioolbus vervangen te worden in 2026 voor € 55.000.

Samen Krachtig Vooruit (SKV): Cultuurontwikkeling (knop 78)

In 2024 stelde we het nieuwe organisatie-ontwikkelprogramma Samen Krachtig Vooruit vast. Hierin verbeteren we de organisatie op het gebied van voortdurend ontwikkelen, eigenaarschap tonen, planmatig werken en leefwereld van de klant centraal stellen.

Onder de vlag het programma Samen Krachtig Vooruit hebben we de afgelopen twee jaar mooie stappen gezet. We zijn ons nu bewust van de gesignaleerde cultuurpatronen op de afdeling ruimte en in onze organisatie. We stonden in alle drie de afdelingen hierbij stil en bepaalden op individueel en op teamniveau vervolgstappen. Nu is het zaak hierop door te pakken zodat we werken volgens de nieuwe leidende principes als gewoonte aanleren. Onze dienstverlening zal daardoor verbeteren.

Doen we dit niet vervallen we in de oude cultuurpatronen zoals ontdekt in het onderzoek ruimte.

Zakelijke mobiele telefonie (knop 80)

Vanuit de organisatie is er een toenemende vraag naar "een telefoon van de werkgever". Dit wordt ondersteund door team informatieveiligheid en privacy.

Werknemers gebruiken nu hun eigen mobiele telefoon voor zakelijke activiteiten. Redenen dit anders te doen zijn het flexibel (thuis)werken, geen vaste telefoons meer op kantoor en het groeiende aantal plaats-onafhankelijke (bel)contacten met inwoners, ondernemers en partners. Het gebruik van een privé telefoon is daarbij onveiliger voor de gemeentelijke informatie-bescherming en vergroot het risico op cybercrime op onze informatie. Het risico van het gebruik van onveilige apps in de privé situatie en een verkeerde omgang met (cloud) informatie is aanwezig. Als werkgever kunnen we dit tegengaan met een zakelijke telefoon en niet afdwingen of tegenhouden op persoonlijke onbeheerde apparaten.

Daarnaast zorgen privé telefoons voor vermenging van zakelijk en privé die leidt tot privacy problemen en tot verstoring van privé-werkbalans. Met name voor medewerkers met veel externe contacten, waarbij het privé mobiel nummer bekend raakt bij inwoners of anderen. Denk daarbij aan een burger-zaken medewerkers, jeugdconsulent of een vergunningverlener.

In een recente peiling geeft 75% van de gemeentelijke medewerkers aan behoefte te hebben aan een zakelijke telefoon. 25% geeft aan dat niet te hebben. Het voorstel is om, net zoals in de andere GHO en Equalit gemeenten, de beheerde mobiele telefoons van Equalit in te zetten. Alternatief is om medewerkers zelf de keuze te bieden. Nadeel daarvan is dat maatwerk meerwerk vraagt.

Kosten in beeld

Bij inzet in de loop van Q3 2025.

- Leasen van zakelijke mobiele telefoons Equalit (vaste afschrijving 4 jaar)
- Proces uitgifte en inname mobiele telefoons

Dekking

- Stoppen kosten voor BYOD
- Stoppen kosten huidige onbeheerde zakelijke mobiele telefoons

Risico's

Doen we dit niet dan accepteren we een groter veiligheidsrisico (met imago schade kans). Daarnaast blijven onze werknemers, in verband met privacy afwegingen, minder flexibel in het kiezen van communicatiekanalen met inwoners, ondernemers en partners. Door die privacy risico's is ook de privé-werkbalans niet optimaal wat kan leiden tot onaantrekkelijk werkgeverschap (voor huidige en potentiële nieuwe medewerkers)

Opleidingsbudget (knop 84)

Een van onze strategische doelen is 'We ontwikkelen onszelf voortdurend'. Om hier (meer) uitvoering aan te geven, stellen we voor om aan te sluiten bij het Learning experience platform van het Mobiliteitscentrum. Een leerplatform maakt het beheer en de organisatie van leerprogramma's efficiënter en maakt een zeer divers aanbod aan professionele trainingen toegankelijker voor medewerkers. Ook andere gemeenten in de regio, waaronder Goirle en Oisterwijk, sluiten aan bij het leerplatform van het Mobiliteitscentrum, waardoor we samen profiteren van schaalvoordeel. Daarmee past het voorstel ook in scenario 2 Samenwerkend Hilvarenbeek. We stellen voor om met ingang van 1-1-2026 bij het leerplatform aan te sluiten. Jaarlijkse structurele kosten bedragen € 8.000,-. Eenmalige aansluitkosten bedragen € 9.000,-

Er is geen dekking in het reguliere opleidingsbudget. De afgelopen jaren wordt het budget benut en in 2024 is het budget zelfs overschreden. We zijn bezig met een inhaalslag op leren en ontwikkelen. Ten opzichte van referentiegemeenten (<20.000 inwoners) heeft Hilvarenbeek een lager opleidingsbudget. Door middelen beschikbaar te stellen voor een leerplatform zetten we medewerkers meer in hun kracht op leren en ontwikkelen. Dit kan niet betaald worden uit het reguliere, relatief lage budget. We stellen wel voor de eenmalige aansluitkosten te betalen uit het organisatiebrede opleidingsbudget.

Optimalisatie inhuur (beheers)proces (knop 85)

Aanleiding

We zetten externe inhuur (personeel niet in loondienst/ PNIL) in wanneer er sprake is van uitval van vaste medewerkers, bij onvoldoende capaciteit / opvang van piekwerkzaamheden of wanneer er expertise nodig is die binnen de organisatie ontbreekt.

Het aantal te verwerken inhuuraanvragen vraagt relatief veel capaciteit en expertise van het team HR, zowel van de medewerker HR (0,66 FTE) als de HR adviseurs (1,7 FTE, wordt per juni 1,9 FTE). Ter illustratie: in 2022 zijn er 34 aanvragen uitgezet via de Inhuurdesk FlexWestBrabant (FWB), in 2023 waren het er 27 en in 2024 waren het er 49. Het werkelijke aantal inhuuraanvragen ligt hoger omdat er ook een deel niet via de inhuurdesk FWB loopt, bijvoorbeeld omdat de inkoopwaarde klein is en inzet van FWB niet noodzakelijk is. Het voldoen aan de (veranderende) wet- en regelgeving die met inhuur van PNIL verband houdt, legt in toenemende mate druk op het HR team. Het beoordelen, begeleiden, ondersteunen van en adviseren op dit inhuurproces vraagt onevenredig veel tijd ten opzichte van andere HR werkzaamheden. Hierdoor loopt de werkdruk op en blijven andere belangrijke HR taken onverhoopt liggen.

In de voorjaarsnota van 2024 hebben we aan de gemeenteraad 1 extra FTE gevraagd ter uitbreiding van het HR team. Via de begroting 2025 is 0,5 FTE uitbreiding vastgesteld. Daar zijn we heel blij mee. Maar om de toegenomen taken en verantwoordelijkheden binnen het HR beter op te vangen, hebben we nog steeds zeker 0,5 FTE uitbreiding nodig. De beschikbare formatie van het team HR blijkt jaarlijks, ondanks de inzet van de huidige medewerkers, onvoldoende. Ter ondersteuning van de medewerkers werken we structureel met een stagiair. De aanhoudende werkdruk bij de HR medewerker en adviseurs staat nog steeds onder druk. Enkele belangrijke opgaven en projecten schuiven nog op in de tijd. In GH0-verband kunnen we niet altijd mee.

GH0 HR capaciteit ter vergelijking:

- Hilvarenbeek: 0,66 HR medewerker en 1,88 FTE HR adviseur
- Oisterwijk 1,67 FTE HR medewerker en 2,83 FTE HR adviseur, en 0,95 FTE werving & selectie adviseur
- Goirle: 1,67 HR medewerker, 2,67 FTE HR adviseur

Optimalisatie inhuur (beheers)proces

Als oplossing voor het beter beheersbaar maken en optimalisatie van het inhuurproces én tegelijk als gedeeltelijke oplossing voor het beschikbaar maken van capaciteit voor andere HR taken dan inhuur, zijn wij een pilot opgestart om een deel van het inhuurproces uit te besteden. Een win-win situatie. Wij zouden die uitbesteding vanaf 2026 graag willen voortzetten.

De inhuurdesk FlexWestBrabant biedt deze mogelijkheid, in 2025 start hiervoor een pilot. Bij uitbesteding worden taken als het opstellen en indienen van inhuuraanvragen, de eerste selectie van kandidaten en het beheer/controle van de digitale dossiers incl. opdrachtmutaties / -verlengingen overgenomen van de HR medewerker. Door centralisatie van expertise bij FWB, wordt een duurzame kennisopbouw gerealiseerd, waarmee we altijd toegang hebben tot up-to-date informatie op het gebied van inhuur en compliance. Bovendien biedt de samenwerking voordelen op het gebied van bereikbaarheid (5 werkdagen bereikbaar) en de waarborging dat de processen altijd blijven doorlopen.

Onze berekening is dat we door uitbesteding van het inhuurproces 0,25 FTE vrij spelen. De werkgeverskosten voor inzet van een HR medewerker voor 0,25 FTE zijn ca. € 23.000,- per jaar. Deelname aan de pilot kost in 2025 € 3.000,-. Naar verwachting lopen de kosten daarna op naar jaarlijks maximaal € 8.000,-. Dit is € 15.000,- minder dan wanneer we zelf uitbreiding van 0,25 FTE bekostigen.

Het niet toekennen van budget voor optimalisatie van het inhuur(beheers)proces betekent dat de kwaliteit (beheersbaarheid en optimalisatie) van het inhuur(beheers)proces onder druk komt te staan en/of we andere HR taken en -projecten mogelijk niet of slechts gedeeltelijk kunnen uitvoeren. Ook is er het risico dat de langdurig ervaren werkdruk in het HR team zal leiden tot uitval of vertrek.

Aanpassing kilometervergoeding (knop 86)

In de samenwerking GH0 stellen we voor de reiskostenvergoeding voor de drie gemeenten aan te passen. We leggen we 2 formats voor:

- format 1 aanpassing kilometervergoeding
- format 2 aanpassing regeling goed en aantrekkelijk werkgeverschap

Kilometervergoeding auto

De huidige reiskostenregeling is verouderd (2007). De maximale onbelaste vergoeding op basis van de regeling van de Belastingdienst was € 0,19 per km. Deze vergoeding is verhoogd naar € 0,23 per km, maar nog niet verhoogd in onze lokale regeling. Goirle en Oisterwijk besloten de vergoeding te verhogen per 1 april 2025. Voor Hilvarenbeek stellen we voor deze verhoging per 1 oktober 2025 in te laten gaan. Deze verhoging voor de auto km-vergoeding bedraagt jaarlijks structureel € 3.000,-.

Daarnaast stellen we voor om de in plaats van de kortste route de snelste route woon-werkverkeer te vergoeden en bij een verhuizing de hoogte van de km-vergoeding aan te passen, ook als de medewerker verder van de werkplek gaat wonen.

Kilometervergoeding fiets

We stellen voor om ook de vergoeding voor het fietsen te verhogen van € 0,09 per km (spaarsysteem via Trappers) naar een vergoeding van € 0,23 per km met ingang van 1 oktober 2025. Medewerkers worden hierdoor gestimuleerd om meer te bewegen. We hebben hiermee aandacht voor de thema's 'vitaliteit' en 'duurzaamheid'. Kosteninschatting van deze verhoging voor de vergoeding van fietskilometers bedraagt jaarlijks structureel € 6.000,-. Dekking halen we uit twee posten waardoor structureel € 2.000,- gevraagd wordt voor ophogen kilometervergoeding fiets.

Dekking

Abonnement Trappers stopzetten bespaart € 1.500,- per jaar.

Dekking voor de vergoeding van de fietskilometers kan deels gevonden worden in het vitaliteitsbudget. Hier kan jaarlijks € 3.000,- voor beschikbaar worden gesteld.

Aanpassing regeling goed en aantrekkelijk werkgeverschap (knop 87)

Naast een verhoging van de kilometervergoeding voor het woon-werkverkeer - zie format Reiskostenvergoeding (1) – stellen we in GH0-verband voor de reiskostenregeling ook op andere onderdelen aan te passen, in het kader van 'goed en aantrekkelijk werkgeverschap'.

We streven naar een gelijke regeling voor GH0. In Oisterwijk is de nieuwe reiskostenregeling per 1 april 2025 vastgesteld. Goirle gaat voor een stapsgewijze aanpassing van de reiskostenregeling. Oisterwijk past de regeling aan door tot een maximum van 40 km enkele reis te vergoeden. Goirle gaat in eerste instantie per 1 april 2022 tot 25 km enkele reis vergoeden en zal op een later moment (streven is 2026) de vergoeding ophogen tot 40 km.

Voor Hilvarenbeek stellen we voor de reiskostenvergoeding aan te passen per 1 oktober 2025 en Oisterwijk te volgen in de vergoeding tot 40 km enkele reis. Als we net als Goirle in eerste instantie tot 25 km vergoeden, vallen de kosten € 8.000,- lager uit.

Krapte op de arbeidsmarkt dwingt ons om kritisch naar onze secundaire arbeidsvoorwaarden te kijken. Hierin kunnen we ons positief onderscheiden van andere organisaties/gemeenten in de regio. Ook werken steeds meer medewerkers binnen GH0 voor twee of drie gemeenten. Binnen de GH0-samenwerking is daarbij niet wenselijk dat de vergoeding voor reiskosten verschillend is per gemeente. Bovendien is het praktisch lastig uitvoerbaar en uitlegbaar. Het gaat om structurele kosten.

Het risico als we het niet doen is een verslechtering van onze positie op de arbeidsmarkt. We kunnen niet achterblijven bij onze samenwerkende gemeenten Oisterwijk en Goirle en mogelijk andere organisaties in de regio die een hogere reiskostenvergoeding hanteren.

Het is te verwachten dat deze investering leidt tot een besparing op onze inhuurkosten, omdat we medewerkers langer behouden en vacatures sneller kunnen invullen. Hierdoor hoeven we minder (lang) in te huren en kunnen we mogelijk ook besparen op kosten voor werving, inwerken en opleiden van nieuwe medewerkers. Deze besparing is lastig te berekenen.

Eind 2024 heeft de OR een initiatiefvoorstel aan de WOR-bestuurder gestuurd met daarin het verzoek de reiskostenregeling aan te passen. Met de nieuwe reiskostenregeling komen we tegemoet aan dit initiatiefvoorstel van de OR.

Mutaties begroting 2026

Vervallen taakstelling 110 bezuiniging facilitaire zaken

Wij hadden in de begroting een taakstelling opgenomen die we nu terugdraaien. Dat ligt aan twee elementen:

- Anders organiseren inkoop. In 2025 hebben we het inkoopbeleid geactualiseerd. Ook de aanbestedingskalender is op orde gebracht. Dit heeft extra uren en geld gekost. Het vervolg pakken we in 2026 op. Kort samengevat: we zijn onze kwaliteit aan het verhogen en daardoor is besparing op dit moment nog niet reëel. We zijn in overleg met Goirle en Oisterwijk over hoe we inkoop samen slim kunnen organiseren (uitbesteden of zelf doen).
- Verdere samenwerkingsmogelijkheden zijn voor een aantal bedrijfsvoering teams in 2025 onderzocht via gesprekken in GH0 verband. Gezien de onzekerheid van de invulling van deze taakstelling herstellen wij deze post in de begroting, temeer omdat het niet aan de eisen van de toezichthouder voldoet (onvoldoende onderbouwd). Wel biedt dit nog kansen voor latere jaren.

Extra overdekking door hogere BCF Afval en Riolering

Van de 100% kostendekkende tarieven riolering en afval maakt ook de fictieve BTW-last deel uit. Sinds de invoering van het BTW-compensatiefonds in 2023 kunnen de gemeenten onder andere voor deze activiteiten hun BTW declareren bij het BTW-compensatiefonds. Het geld voor dit fonds komt uit het gemeentefonds.

Door het wegvallen van de kostenverhogende BTW kregen we minder kosten. Omdat we niet meer dan kostendekkende tarieven mogen heffen, nam ook de opbrengst af. Doordat we voor de kosten-dekkende tarieven geen BTW meer kunnen declareren is hiervoor de uitkering uit gemeentefonds verlaagd. Dus per saldo werden de gemeenten gekort voor het deel dat werd uitgenomen uit het gemeentefonds wat vervolgens niet meer via tarieven kon worden terugverdiend. Daarom werd de wet aangepast. Zodat dat de gemeenten de 'fictieve' btw-last mogen betrekken in de berekening van de kostendekkende tarieven.

We hebben al een aantal jaren met een vaste fictieve btw-last gerekend. Gezien de gestegen kosten in de afgelopen jaren, hebben we zowel voor riolering als voor afval het bedrag dat we meenemen als btw-last in de berekening van de tarieven met € 25.000,- verhoogd. Voor Afval en Riool samen komt dit op een totaal bedrag van € 50.000,-. Dit bedrag komt als 'overdekking' tot uitdrukking als voordeel algemene dienst.

Extra toerekening overhead naar afval en riolering

Bestaand beleid is dat we loonkosten en overhead toerekenen aan kostendekkende activiteiten zoals riolering en afval conform de administratieve regels van de gemeenten (BBV). Omdat we in de begroting 2026 meer loonkosten toerekenen aan die activiteiten neemt ook de daaraan gekoppelde toerekening van overhead toe. Deze extra loonkosten en overhead drukken dan niet meer als kosten op de algemene dienst en vormt daardoor een voordeel voor de algemene dienst.

Effect nieuwe doorrekening kapitaallasten en rente

In de begroting en voorjaarsnota 2025 gingen we uit van oplevering van de projecten school de Doelakkers en Hart van Haghorst (HvH) in 2026. Hierdoor zou de afschrijving van deze projecten starten in 2027. Op basis van nieuwe informatie is de verwachting dat de afschrijving voor HvH start in 2028, in geval van de Doelakkers in 2029. Doordat er geen afschrijving is voor deze grote projecten in de eerdere jaren, ontstaat er nu een voordeel in 2027 en 2028.

Personele uitgaven als gevolg van personele mutaties

Medio 2026, na de gemeenteraadsverkiezingen, start de vertrouwenscommissie van de gemeenteraad met de werving van een nieuwe burgemeester. De verwachting is dat deze procedure in januari 2027 door de benoeming van een nieuwe burgemeester is afgerond.

Overige verplichte hoofdstukonderdelen per programma

Het *Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten* (BBV) verplicht ons de beleidsdoelstelling van een verbonden partij op te nemen in de programma indeling van het begrotingsboekwerk. Ook is het verplicht om enkele voorgeschreven beleidsindicatoren in de programma indeling van het begrotingsboekwerk op te nemen. Wij kiezen er voor deze informatie niet per programma maar centraal weer te geven. Wij verwijzen u hiervoor dan ook respectievelijk naar de paragraaf 'verbonden partijen' en de bijlage 'beleidsindicatoren'.

Beleidsbegroting

2. Paragrafen

Paragraaf 1

Lokale heffingen

In deze paragraaf bespreken we de ontwikkeling van de lokale belastingen en wat dit betekent voor de belastingdruk. We sluiten af met ons beleid voor kwijtschelding. Eerst leggen we het verschil uit tussen algemene belastingen, bestemmingsbelastingen en retributies.

Algemene belastingen

De opbrengsten van de algemene belastingen gaan naar de algemene middelen van de gemeente. Dit zijn belastingen zoals de onroerendezaakbelasting (OZB), forensenbelasting, toeristenbelasting en precariobelasting.

Bestemmingsbelastingen

Bestemmingsbelastingen zijn bedoeld voor specifieke taken of voorzieningen die van algemeen belang zijn. Bij ons gaat het om de riool en waterzorgheffing en de afvalstoffenheffing. Volgens artikel 229b van de Gemeentewet mogen we niet meer heffen dan nodig is om de begrote kosten te dekken. Dit noemen we kostendekkendheid. De onderbouwing hiervan staat in de bijlage 'Kostendekkendheid heffingen'.

Retributies

Retributies zijn kosten die je betaalt wanneer de gemeente een specifieke dienst voor je uitvoert. De belangrijkste retributies zijn leges. Je betaalt bijvoorbeeld leges bij het aanvragen van een paspoort of een omgevingsvergunning. Net als bij bestemmingsbelastingen mogen retributies niet hoger zijn dan de werkelijke kosten.

Lokale heffingen

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

De OZB heffen we over onroerende zaken in de gemeente. Het gaat om twee belastingen; een eigenarenbelasting en een gebruikersbelasting. Het gebruikersdeel van de OZB geldt alleen voor niet-woningen. Huurders van een woning betalen dus geen OZB.

Jaarlijks vastgestelde indexatie

We indexeren onze opbrengst volgens bestaand beleid jaarlijks met 2,25%.

Waardeontwikkelingen

Jaarlijks worden - op grond van de Wet waardering onroerende zaken - alle onroerende zaken gewaardeerd. De waardeontwikkeling verdisconteren we in het tarief.

Bij een waardestijging verlagen we het tarief OZB om niet meer dan de gewenste geïndexeerde totaalopbrengst (exclusief areaal = volume-toename aantallen) te genereren. Dit uitgangspunt werkt

uiteraard ook andersom. Wanneer de WOZ-waarde daalt, moeten we met een hoger tarief de be-
grote totaalopbrengst behalen.

Nacalculatie waardeontwikkeling naar peildatum 1 januari 2024

Bij de bepaling van de tarieven 2025 hielden we voor de woningen rekening met een stijging van 3,5 % en voor niet-woningen een stijging van 1,25 %.

Nu blijkt dat de gemiddelde waarde van de woningen steeg met 4,57 % en de waarde van niet wonin-
gen met gemiddeld 2,78 %.

We verrekenen de afwijkende mutatie van de waarde woningen en niet-woningen met de tarieven 2026. Als we dit niet doen, dan sluit de OZB in absolute zin niet meer aan op de afgesproken indexe-
ring/verhoging.

Verwachte waardeontwikkeling naar peildatum 1 januari 2025

We rekenen met een waardeontwikkeling naar peildatum 1 januari 2025. De ontwikkeling voor onze
gemeente is nog niet bekend. Vandaar dat we vooralsnog rekenen met de verwachte landelijke in-
schatting van het rijk bij de meicirculaire 2025 van de waardeontwikkeling. Dit leidt tot een waarde-
stijging van 10,5 % voor de woningen en voor niet-woningen van 2,00 %. We maken dit onderscheid
omdat de waardeontwikkeling van beide categorieën van elkaar verschilt.

Verhoging OZB tarieven naar aanleiding van knop 88 voorjaarsnota 2025

Met de vaststelling van de voorjaarsnota 2025 besloot de gemeenteraad de OZB tarieven van alle ca-
tegorieën (woningen-eigenaren, niet-woningen-eigenaren en niet-woningen-gebruikers) voor het
jaar 2026 richtinggevend te verhogen met 5%.

Tarieven 2026

Rekening houdend met het vorenstaande komen de tarieven 2026 uit op:

Categorie	Tarief 2026	Tarief 2025
Woningen Eigenaren	0,0848 %	0,0883 %
Niet-woningen Eigenaren	0,2595 %	0,2505 %
Niet-woningen Gebruikers	0,2169 %	0,2094 %

Tabel - Tarievenoverzicht OZB

De berekening leidt tot een geraamde totaalopbrengst OZB 2026 van afgerond € 5.220.000.

Toeristenbelasting

Bij de voorjaarsnota 2020 heeft u gekozen om de toeristenbelasting stapsgewijs te verhogen met 17% per jaar tot en met 2025. Bij de begroting 2023 heeft u gekozen om de tarieven te bevriezen tot en met 2026.

De tarieven bedragen:

- € 1,90 per overnachting voor groepsaccommodatie;
- € 1,90 per overnachting voor mobiel kampeeronderkomen en/of op vaste standplaatsen op een mini-camping;
- € 2,15 per overnachting voor mobiel kampeeronderkomen en/of op vaste standplaatsen niet zijnde een mini-camping;
- € 2,65 per overnachting voor overige accommodaties;
- € 382,40 jaartarief mobiel kampeeronderkomen of stacaravan op vaste standplaats

Ontwikkeling Beekse Bergen

Als we vooruit kijken zien we dat onze financiën onder druk staan. Dat betekent dat we zowel kritisch naar onze opbrengsten als naar onze kosten moeten kijken. Op verschillende onderwerpen werken we dit verder uit. Een van die onderwerpen zijn de belastingen bij Beekse Bergen. In 2016 zijn afspreken gemaakt over maximering van de toeristenbelasting en gemakkelijkhedenretributie. Sindsdien is Beekse Bergen gegroeid en heeft de gemeente meermaals noodgedwongen de toeristenbelasting moeten verhogen. Gezien de afspraken over maximering bij Beekse Bergen zijn deze verhogingen vooral bij andere ondernemers in Hilvarenbeek (met vaak kleinschalige overnachtingsmogelijkheden) terecht gekomen. We gaan onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om dit in de toekomst gelijkjer/eerlijker te verdelen over alle ondernemers in Hilvarenbeek.

Forensenbelasting

We heffen forensenbelasting van natuurlijke personen die geen hoofdverblijf in de gemeente hebben, maar gedurende meer dan 90 dagen van het belastingjaar een gemeubileerde woning beschikbaar houden voor zichzelf of voor hun gezin. In de regel gaat het om eigenaren en gebruikers van recreatieverblijven, zoals vakantiewoningen of stacaravans.

De forensenbelasting kent een laag en een hoog tarief. Welk tarief van toepassing is, dat hangt af van de WOZ-waarde van het object. In de voorgaande belastingjaren gold voor objecten tot € 65.000 het lage tarief en voor objecten vanaf € 65.000 het hoge tarief. Voor 2026 handhaven we beide categorieën. In lijn met de toeristenbelasting verhogen we de tarieven voor 2026 niet.

	2026	2025	2024	2023
Laag tarief	€ 382,40	€ 382,40	€ 382,40	€ 382,40
Hoog tarief	€ 792,40	€ 792,40	€ 792,40	€ 792,40

Tabel - Tarievenoverzicht forensenbelasting ten opzichte van vorige jaren

Vermakelijkhedenretributie

De maatstaf voor de heffing is het aantal bezoekers van een vermakelijkheid dat de 20.000 bezoekers overstijgt. We verhogen het tarief met de standaard indexatie van 2,25 % en ronden het tarief naar boven af. We verhogen het tarief van € 0,19 naar € 0,20.

Precariobelasting gebruik openbare ruimte

Gemeenten kunnen precariobelasting heffen voor het gebruik van de openbare ruimte door particulieren en bedrijven. Denk bijvoorbeeld aan gebruik voor terrassen en reclameborden.

Wij heffen vanaf 2015 precariobelasting voor terrassen op gemeentegrond. We verhogen het tarief met de standaard indexatie van 2,25%. Het tarief voor 2026 bedraagt daarmee € 23,30 per m2 per seizoen voor voorwerpen (stoelen, tafels, banken en andere voorwerpen) onder, op of boven een terras. Het maximumaantal m2 is 50.

Marktgelden

We verhogen het tarief met de standaard indexatie van 2,25% van € 70,75 naar € 72,30 per kwartaal per standplaats van vier strekkende meter.

Riool en waterzorgheffing

We belasten niet alleen de gebruikers van het rioolstelsel maar ook degenen die profiteren van onze hemelwaterafvoer en van de maatregelen die we nemen voor onze grondwaterstand. Dus ook eigenaren van panden, die geen gebruikers zijn. De riool en waterzorgheffing kent voor agrarische percelen een speciale regeling. Al het water dat zij naar hun perceel toevoeren, lozen zij namelijk niet volledig via de gemeentelijke riolering. De gevolgen van de veranderde heffingssystematiek van de riool en waterzorgheffing voor de agrariërs minimaliseren we door een speciale regeling voor agrarische percelen te handhaven. We bepalen de riool en waterzorgheffing op basis van het gebruik, maar de

agrarische percelen plaatsen we standaard in de derde staffel van de riool en waterzorgheffing. Deze staffelcode is van toepassing bij een waterverbruik tussen 251 m³ en 500 m³ per jaar. De tariefstijging is in beginsel beperkt tot een trendmatige correctie van 2,25%. Dit is in overeenstemming met het in februari 2022 door de gemeenteraad vastgestelde nieuwe riool- en waterplan.

De voorgestelde tariefsaanpassing, samen met de voorziene jaarlijkse onttrekking aan de egalisatievoorziening riolering, leidt net als voorgaande jaren tot 100 % kostendekkendheid.

	Tarief 2026	Tarief 2025
Eigenaren woningen	125,32	122,57
Eigenaren niet-woningen	214,25	209,54
Eigenaren garageboxen	63,01	61,63
Gebruikers afgevoerd water tot en met 130 m ³	36,24	35,40
Gebruikers afgevoerd water van 131 tot en met 250 m ³	151,32	147,96
Gebruikers afgevoerd water van 251 tot en met 500 m ³	340,44	333,00
Gebruikers afgevoerd water van 501 tot en met 1.500 m ³	781,32	764,16
Gebruikers afgevoerd water van 1.501 tot en met 5.000 m ³	1.562,64	1.528,20
Gebruikers afgevoerd water van 5.001 m ³ en meer	3.125,40	3.056,64

Tabel – Ontwikkeling Tarieven Riool en waterzorgheffing met 2,25%

Afvalstoffenheffing

Met de opbrengsten van de afvalstoffenheffing dekken wij volledig (100%) de kosten voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. Huishoudelijk rest- en gft-afval zamelen we in via afzonderlijke minicontainers, terwijl een aantal (appartementen)complexen gebruikmaakt van ondergrondse containers. PMD zamelen we in via afvalzakken. Daarnaast is er de milieustraat, waar huishoudens diverse afvalstromen kunnen aanbieden.

In 2024 voerden we ingrijpende wijzigingen door in zowel de inzamelsystematiek als de inzamelfrequenties van verschillende afvalstromen zoals de invoering van aparte inzameling voor luier- en incontinentiemateriaal (10 wijkverzamelcontainers) en de plaatsing van GFE-cocons voor hoogbouwlocaties.

Bij de vaststelling van de tarieven voor 2025 gingen we uit van veel aannames, omdat ervaringsgegevens over ledigingen, tonnages en verwerkingskosten toen nog ontbraken.

Omdat het contract met de huidige exploitatie van de milieustraat op 30 september 2025 afloopt, hebben we een nieuwe aanbesteding doorlopen en inmiddels afgerond voor de periode 1 oktober 2025 tot 1 oktober 2029.

Inmiddels is er ook data beschikbaar over het aantal ledigingen en tonnages door de nieuwe inzamelsystematiek. In combinatie met de actualisatie van de tijdsbesteding en de nieuwe aanbesteding van de milieustraat, maakten we een actualisatie van de afvalstoffenheffing.

Rekening houdend met het uitgangspunt 100% kostendekkendheid, komen we tot een tariefsverhoging van 3,48% in 2026 voor de tarieven afvalstoffenheffing.

Verder voeren we in de loop van 2026 op de milieustraat enkele wijzigingen door. Zo vervallen of verplaatsen we bepaalde afvalstromen zoals Bouw- en Sloopafval, PMD, textiel, luier- en incontinentiemateriaal en fijn restafval. Ook gaan we in 2026 actief aan de slag met textielinzameling. We verwachten dit in 2026 budgettair neutraal te organiseren.

Risico:

Er bestaat een mogelijk risico dat de overheid in de toekomst een CO₂-heffing gaat invoeren op de verwerking restafval. Dit kan, afhankelijk van de uitwerking, stapgewijs, in 2030 oplopen tot circa € 20 à € 30 per huishouden per jaar. Vooralsnog is hierover weinig duidelijkheid over. Zodra hierover meer informatie beschikbaar is, zullen wij hierop tijdig en actief inspelen en uw gemeenteraad er over informeren.

	Tarief 2026	Tarief 2025
Vast tarief per maand	14,50	14,00
Variabel tarief per lediging Restafvalcontainer 120 liter	11,60	11,20
Variabel tarief per lediging GFT-afval	2,60	2,49
Tarief per inworp 60lt zak in ondergrondse container	5,80	5,59

Tabel - Tarievenoverzicht afvalstoffenheffing, 2026 afgerond op € 0,10.

Leges

De legesverordening omvat de belastingtarieven voor onder andere burgerzaken, de APV en de omgevingsvergunningen. Voor de legesverordening en de daarbij behorende tarieventabel is het van belang om de tarieven niet zodanig vast te stellen dat de geraamde baten uitkomen boven de geraamde lasten. We spreken ook wel over de opbrengstenlimiet ofwel de kostendekkendheid. Dit is expliciet bepaald in artikel 229b lid 1 Gemeentewet. De totale kostendekkendheid komt neer op 85%.

Een overzicht van deze kostendekkendheid vindt u ook in de bijlage van deze begroting.

We verhogen de legestarieven zodat de kostendekkendheid van de leges van 81 % naar 85 % gaat.

Dit doen we om de kosten van de dienstverlening beter af te dekken. Per Hoofdstuk van de legesverordening doen zich op hoofdlijnen de volgende wijzigingen voor vanaf jaar 2026:

Hoofdstuk 1:

- De meeste tarieven zijn geïndexeerd. Bij o.a. reisdocumenten, Nederlandse identiteitskaart en rijbewijzen gelden wettelijke maximumtarieven. Er is gerekend met de voorlopige wettelijke tarieven per belastingjaar 2025 omdat de nieuwe wettelijke tarieven nog niet bekend zijn.
- Het Reglement burgerlijke stand wordt geactualiseerd en treedt per 1 januari 2026 in werking. De besluitvorming loopt via een apart collegebesluit. Het aanpassen van het reglement heeft ook gevolgen voor paragraaf 1.1 van de tarieventabel van de Legesverordening 2026. In de huidige tarieventabel (2025) zijn namelijk 20 artikelen met verschillende legestarieven opgenomen voor het onderdeel huwelijksvoltrekking/registratie partnerschap. Door de aanpassing van het reglement is dit teruggebracht naar 6 artikelen.
- De nieuwe opzet van de mogelijkheden om te trouwen zorgt ervoor dat nieuwe legestarieven bepaald moeten worden. Gekozen is om de tarieven in eerste instantie te verhogen zodat deze meer kostendekkend zijn waarbij ook aansluiting is gezocht bij de tarieven van de omliggende gemeente Oisterwijk en Goirle. Nadien zijn ook deze legestarieven extra verhoogd vanwege het behalen van de extra legesinkomsten

Hoofdstuk 2:

- In de tarieventabel bijbehorend bij de Legesverordening 2026 is een nieuwe tussencategorie voor de buitenplanse omgevingsplanactiviteit opgenomen. Een buitenplanse omgevingsplanactiviteit is een activiteit die niet voldoet aan de regels van het omgevingsplan. Uit de praktijk is gebleken dat de Bopa's divers van aard zijn en dat de huidige legestarieven niet altijd in verhouding staan tot de werkzaamheden die uitgevoerd moeten worden. Gekozen is om een tussencategorie op te nemen voor gevallen die niet vallen onder de huidige bijlage A 'Verplicht

bindend advies en verplichte participatie' en niet zijn opgenomen in het nieuw vast te stellen bijlage b 'kleine Bopa'.

Hoofdstuk 3:

- De tarieven zijn geïndexeerd, met uitzondering van paragraaf 3.1. Hierbij is een lagere verhoging van toepassing nu elk afzonderlijke paragraaf in hoofdstuk 3 niet boven de 100% kostendeckendheid uit mag komen.

Ontwikkeling totale belastingdruk

In deze paragraaf vergelijken we de totale gemeentelijke lasten 2026 voor een gemiddeld gezin ten opzichte van 2025. Dit doen we voor zowel een eigenaar als voor een huurder van een woning.

Bedragen x € 1 Afgerond op hele euro's	2026	2025	Mutatie 2026 tov 2025
Afvalstoffenheffing	248	240	3,48 % stijging
Riool en waterzorgheffing	277	271	2,25 % stijging
OZB – eigenaar	458	427	7,25 % stijging
Totaal	983	938	4,80 % stijging

Tabel – Ontwikkeling Belastingdruk eigenaar woning

Bedragen x € 1 Afgerond op hele euro's	2026	2025	Mutatie 2026 tov 2025
Afvalstoffenheffing	248	240	3,48 % stijging
Riool en waterzorgheffing	151	148	2,25 % stijging
OZB – eigenaar	Nvt	Nvt	
Totaal	399	388	2,84 % stijging

Tabel – Ontwikkeling Belastingdruk huurder woning

Ter vergelijking: Volgens de Atlas Lokale Lasten van Coelo bedragen de gemiddelde lokale lasten in 2025 voor:

- een meerpersoonshuishouden met een eigen woning € 1.052
- een meerpersoonshuishoudens met een huurwoning € 480

Uitgangspunten

Bij de bepaling van de belastingdruk zijn we uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing	Tarief 2026	Tarief 2025	Aantal ledi- gingen	Totaal 2026	Totaal 2025
Vast tarief per maand	14,50	14,00	12 maanden	174,00	168,00
Variabel tarief per lediging restafval	11,60	11,20	5,44	63,10	60,92
Variabel tarief per lediging GFT-afval	2,60	2,49	4,41	11,47	10,98
Totalen afgerond				248	240

Tabel - Afvalstoffenheffing

Riool en waterzorgheffing

We hanteren de staffel van 131 m3 tot en met 250 m3 waterverbruik als grondslag voor de berekening van de rioolheffing en gaan uit van een twee ouderhuishouden met één kind.

OZB – eigenaar

Voor de OZB-vergelijking rekenen we met de volgende uitgangspunten:

- voor het jaar 2025 rekenen we met een gemiddelde WOZ-waarde van € 483.000 (ontleend aan voorlopige cijfers van het CBS naar de stand van juni 2025)
- voor het jaar 2026 rekenen we met een gemiddelde WOZ-waarde van € 534.000 (WOZ waarde 2025 van € 483.000 verhoogd met 10,5% voorlopige inschatting waardeontwikkeling door het rijk ten tijde van meicirculaire 2025)

Gemeentelijk kwijscheldingsbeleid

We voeren een actief kwijscheldingsbeleid voor afvalstoffenheffing en de riool en waterzorgheffing. De begrote kosten bedragen € 23.000 voor het kwijscheldingsbeleid voor afvalstoffenheffing en de riool en waterzorgheffing (exclusief uitvoeringskosten).

Paragraaf 2

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf leest u hoe we omgaan met financiële risico's en hoe we ons hiertegen wapenen. We doen dit met onze weerstandscapaciteit: dit zijn de middelen die we achter de hand houden om onverwachte, grote kosten op te vangen zonder dat dit ten koste gaat van ons bestaande beleid.

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre we risico's kunnen opvangen met onze weerstandscapaciteit. In de nota 'Risicomanagement & Weerstandsvermogen' leggen we uit hoe we risicomanagement als vast onderdeel van onze bedrijfsvoering toepassen.

Tot slot beoordelen we in deze paragraaf onze financiële positie aan de hand van vijf kengetallen.

Beoordelen risico's

Om te bepalen welke risico's de meeste aandacht verdienen, geven we ze scores. We schatten in hoe groot de kans is dat een risico zich voordoet en wat de financiële gevolgen zijn als dat gebeurt. We gebruiken de volgende scoringstabellen.

Kans	Score
Gering (minder dan 1 x per 4 jaar)	1
Gemiddeld (ongeveer 1 x per 4 jaar)	3
Hoog (minimaal 1 x per jaar)	5

Financieel gevolg (bij omzetverwachting van € 50.000.000)	Score
Gering (< 0,1% omzet = < € 50.000)	1
Beperkt (> 0,1% omzet < 0,5 % omzet = tussen € 50.000 - € 250.000)	2
Groot (> 0,5 % omzet = > € 250.000)	3

Omdat risico's in de praktijk niet allemaal tegelijk optreden, nemen we ze niet allemaal volledig mee in onze berekeningen. We berekenen per risico een score door de kans dat het zich voordoet te vermenigvuldigen met de financiële impact. Aan de hand van deze score voorzien we het risico van een ranking met impactcategorie. Afhankelijk van de impactcategorie nemen we een risico volledig, voor een deel of niet mee in de berekening van ons benodigde weerstandscapaciteit.

Ranking	Impactcategorie
Scores 10 en hoger	Hoog risico Voor het risico dient voor het volledige bedrag weerstandscapaciteit aanwezig te zijn (100%)
Scores hoger dan 5, maar lager dan 10	Beperkt risico Voor een structureel risico dient voor een kwart (25%) van het bedrag weerstandscapaciteit aanwezig te zijn. Voor een incidenteel risico dient voor de helft (50%) van het bedrag weerstandscapaciteit aanwezig te zijn.
Scores van 5 en lager	Gering risico We achten het risico volledig te kunnen dragen binnen de reguliere bedrijfsvoering, dus niet opnemen (0%)

Opstellen risicoprofiel

Ons risicoprofiel bevat alle risico's die we binnen de organisatie in kaart hebben gebracht. We maken daarbij onderscheid tussen risico's voor de 'algemene dienst' en risico's die te maken hebben met grondexploitaties. De algemene dienst omvat alle gemeentelijke activiteiten, behalve grondexploitaties.

In deze paragraaf geven we een samenvatting van de belangrijkste risico's zoals die op 4 september 2025 bekend waren. Het volledige overzicht van alle risico's vindt u in de bijlage 'Risicokaart' bij deze begroting.

Nr.	Onderwerp	Risico
	Structurele risico's algemene dienst	
1.	Huisvesting statushouders	€ 400.000
2.	Vergoeding Gemeentelijke Opvang Oekraïners	€ 100.000
3.	Jeugdhulpverlening (specialistische zorg)	€ 200.000
4.	WMO middelen ontoereikend	€ 160.000
5.	BUIG-middelen ontoereikend	€ 110.168
6.	Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (VRMWB)	€ 48.000
7.	Project Hart van Haghorst	€ 50.000
8.	Toerekening uren aan investeringen en grondexploitaties	€ 94.000
9.	Toenemende druk op gemeenten	€ 127.000
10.	Algemene uitkering	€ 150.000
11.	Impact cloud transitie (RV)	€ 12.500
12.	Informatiewetten NL en Digital Decade 2030 EU (RV)	€ 0
13.	Asielopvang	€ 100.000
	Totaal structurele risico's algemene dienst	€ 1.551.668
	Incidentele risico's algemene dienst	
1.	Onvoorzien uit reguliere bedrijfsvoering / Algemeen bedrijfsrisico	€ 510.000
2.	Huur Nieuwe Erf	€ 0
3.	Wachtgeldregeling wethouders	€ 50.000
4.	Pensioenregeling wethouders	€ 0
5.	Deelname Regionaal Publiek Ontwikkelbedrijf	€ 215.000
6.	Niet voldoen aan privacywetgeving (RV)	0
	Totaal incidentele risico's algemene dienst	€ 775.000

Nr.	Onderwerp	Risico
	Risico's grondbedrijf	
1.	Afzet gronden	€ 162.500
2.	Prijrisico/inflatie	€ 92.500
3.	Geurcontour de Leeuwerik 3	€ 82.500
4.	Gemaakte kosten diverse IMVA's	€ 200.000
	Totaal risico's grondbedrijf	€ 537.500

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen waarmee de gemeente onverwachte financiële tegenvallers kan opvangen, zonder dat we ons beleid hoeven aan te passen. We maken hierbij onderscheid tussen structurele en incidentele capaciteit. Hieronder lichten we dit verder toe.

Structurele capaciteit

Onze structurele weerstandscapaciteit bepalen we op basis van de onbenutte belastingruimte voor de onroerendezaakbelasting (OZB). We berekenen deze op twee manieren:

- We vergelijken onze OZB-tarieven met het gemiddelde in Nederland. Dit verschil gebruiken we als structurele capaciteit.
- Daarnaast laten we zien hoeveel OZB-opbrengst we zouden hebben als we het tarief hanteren dat geldt voor gemeenten met een artikel 12-status. Gemeenten met deze status staan onder financieel toezicht van het Rijk.

Ruimte ten opzichte van landelijk gemiddelde Bedragen x € 1.000	
A = OZB opbrengst landelijk gemiddeld ¹	5.861
B = OZB opbrengst Hilvarenbeek raming 2026	5.220
Beschikbare ruimte A -/- B	641

Ruimte ten opzichte van artikel 12 Bedragen x € 1.000	
A = OZB opbrengst artikel 12 ²	7.520
B = OZB opbrengst Hilvarenbeek raming 2026	5.220
Beschikbare ruimte A -/- B	2.300

Als we de OZB-tarieven zouden verhogen tot het niveau van de artikel 12-norm, dan is onze onbenutte belastingcapaciteit € 2,3 miljoen.

Als we het gemiddelde landelijke OZB-tarief hanteren, komt onze beschikbare capaciteit uit op € 641.000,-. Hierbij hebben we al gerekend met de extra tariefsverhoging van 5% in 2026.

We tellen bij de beschikbare structurele capaciteit (uitgaande van de ruimte ten opzichte van het landelijk gemiddelde) nog de structurele ruimte op die nu in onze begroting 2026 zit. Dit is voor 2026 € 99.000 (2027: € 444.000, 2028: - € 472.000, 2029: - € 451.000)

¹ Bron: Coelo.nl, tarievenoverzicht 2025

² Bron: meicirculaire 2025 pagina 114, tarieven 2026

Structurele weerstandscapaciteit	2026	2027	2028	2029
A = OZB ruimte ten opzichte van landelijk gemiddelde	641	641	641	641
B = Structurele begrotingsresultaten	99	444	-472	-451
Totaal = A + B	740	1.085	169	190

Incidentele capaciteit

Voor de incidentele capaciteit weerstandscapaciteit nemen wij de geraamde stand van begin elk jaar van onze algemene reserve en de reserve grondexploitatie-risico's. Dit is inclusief de effecten van de voorjaarsnota 2025.

Stand per 01-01	2026	2027	2028	2029
Algemene bedrijfsreserve	3.286	3.766	2.041	1.570
Algemene reserve grondexploitatie	3.007	3.296	3.084	3.095

Tabel – Geraamde stand begin van het jaar

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de mate waarin de gemeente in staat is om substantiële tegenvallers op te vangen zonder dat het beleid veranderd moet worden. Om het structurele weerstandsvermogen te bepalen, confronteren we de structurele risico's met de structurele weerstandscapaciteit.

Het incidentele weerstandsvermogen bepalen we door alle incidentele risico's af te zetten tegen de algemene bedrijfsreserve. De confrontatie van het risicoprofiel en weerstandscapaciteit is hieronder weergegeven.

Berekening ratio's structurele weerstandsvermogen	2026	2027	2028	2029
A = Structurele capaciteit	740	1.085	169	190
B = Structurele risico's	1.552	1.552	1.552	1.552
Ratio = A gedeeld door B	0,48	0,70	0,11	0,12

Berekening ratio's incidentele weerstandsvermogen algemene dienst	2026	2027	2028	2029
A = Algemene bedrijfsreserve	3.286	3.766	2.041	1.570
B = Incidentele risico's algemene dienst	775	775	775	775
Ratio = A gedeeld door B	4,24	4,86	2,63	2,03

Berekening ratio's incidentele weerstandsvermogen grondexploitaties	2026	2027	2028	2029
A = Algemene bedrijfsreserve grondexploitaties	3.007	3.296	3.084	3.095
B = Incidentele risico's algemene dienst	538	538	538	538
Ratio = A gedeeld door B	5,59	6,13	5,73	5,75

Conclusie: waardering en normen voor het weerstandsvermogen

De onderstaande tabel geeft de waardering aan per score van de berekende ratio's weerstandsvermogen.

Ratio	Waardering
> 2	uitstekend
1,5 – 2	ruim voldoende
1,0 - 1,5	voldoende
0,8 - 1,0	matig
0,6 - 0,8	onvoldoende
< 0,6	ruim onvoldoende

De provincie adviseert ons om een norm vast te stellen voor het noodzakelijke weerstandsvermogen. Wij hebben dit advies ter harte genomen. Wij hanteren een norm van minimaal 0,8 voor zowel het structurele als het incidentele weerstandsvermogen. Tussen de 1 en de 0,8 is extra voorzichtigheid geboden. Een score onder de 0,8 betekent dat we een onvoldoende scoren.

Structureel

Voor het structurele weerstandsvermogen voldoen wij niet aan deze norm. In de berekening is rekening gehouden met de structurele ruimte die nu in onze begroting 2026 zit. In de berekening is alleen gekeken naar het verschil in OZB ten opzichte van het gemiddelde in Nederland en niet naar de uitbreidingsmogelijkheden in vergelijking met een artikel 12 status. Wanneer we deze werkwijze hanteren stijgt de ratio nog van 0,48 naar 1,48. In dat geval is de waardering voldoende.

Incidenteel

Het incidentele weerstandsvermogen van de algemene dienst scoort net als het incidentele weerstandsvermogen voor de grondexploitatie uitstekend. Wanneer we naar het totaal van de incidentele risico's kijken en dit afzetten tegen de totale beschikbare incidentele weerstandscapaciteit is de ratio 4,79. Dit wordt eveneens gewaardeerd als uitstekend.

Financiële kengetallen

In deze paragraaf geven wij u een overzicht van enkele financiële kengetallen met als doel u op een eenvoudige manier inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente. Deze financiële kengetallen zijn verplicht op basis van artikel 11 BBV. Naast een structureel sluitende reële begroting is het voor een gezonde financiële positie ook van belang dat de schulden niet te hoog oplopen, de risico's binnen de grondexploitatie op te vangen zijn en er nog voldoende financiële ruimte is binnen de exploitatie of om belastingen te verhogen. We gaan eerst in op de normering en daarna volgen de financiële kengetallen.

Normering

Om meer inzicht te krijgen in de kengetallen kiezen we ervoor om aan te sluiten bij de 'signaleringswaarden' die diverse gemeenten gebruiken zoals in onderstaande tabel weergegeven. De signaleringswaarden zijn oorspronkelijk afkomstig uit de houdbaarheidstest voor gemeenten van de VNG. De signaleringswaarden zijn geen normeringsinstrument in het kader van het financieel toezicht door de provincie. Het is primair bedoeld als instrument voor de raad. Per kengetal zijn signaleringswaarden ingedeeld in drie categorieën. Categorie A is het minst risicovol, categorie B is een risicoprofiel waarbij voorzichtigheid is geboden, categorie C is een risicovol profiel.

Kengetallen	Cat. A	Cat. B	Cat. C
Netto schuldquote	<0,9	0,9 - 1,3	>1,3
Netto schuldquote - correctie verstrekte leningen	<0,9	0,9 - 1,3	>1,3
Solvabiliteitsratio	>0,5	0,2 - 0,5	<0,2
Structurele exploitatieruimte	>0	0	<0
Grondexploitatie	<0,2	0,2 - 0,35	>0,35
Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpers. huishouden	<0,95	0,95 - 1,05	>1,05

Financiële kengetallen

We hebben de financiële kengetallen berekend voor onze gemeente. U ziet ze in onderstaand overzicht. De kengetallen van 2024 (JR24) komen uit de jaarrekening 2024. De kengetallen van 2025 uit de begroting 2025. De jaren 2026 en verder zijn berekend op basis van de cijfers uit dit begrotingsboekwerk. Per kengetal hebben we met kleur weergegeven in welk risicoprofiel het kengetal valt.

Kengetallen	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027	Begr 2028	Begr 2029
Netto Schuldquote	0,51	0,64	0,88	1,08	1,15
Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	0,44	0,51	0,76	0,96	1,04
Solvabiliteitsratio	0,26	0,23	0,20	0,16	0,14
Structurele exploitatieruimte	0,01	0,00	0,01	-0,01	-0,01
Grondexploitatie	-0,03	-0,04	-0,02	-0,01	-0,01
Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden	0,94	0,93	0,93	0,93	0,93

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een laag percentage is gunstig. Omdat bij verstrekte leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald bepalen we de netto schuldquote zowel inclusief als exclusief verstrekte leningen. De VNG adviseert om 1,3 als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. Als algemene norm geven we de onderstaande richtgetallen. De netto schuldquote gaat vanaf 2028 naar een niveau waarbij voorzichtigheid is geboden. Dit heeft te maken met de externe financiering die nodig is voor investeringen zoals School Doelakkers en Hart van Haghorst.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin het bezit van de gemeente is afbetaald en de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het betreft het eigen vermogen uitgedrukt in een percentage van het balanstotaal. De schuldratio is de tegenhanger hiervan. De toename of afname van de schulden in een jaar is het financieringsresultaat van de gemeente. Het wordt ook wel schuldevolutie genoemd. De schuld mag niet zover oplopen dat de financiële positie in de waagschaal wordt gelegd. De gemeentefinanciën horen - ook bij economisch slecht weer - zonder hulp van buitenaf beheersbaar te blijven. Normaal ligt de waarde voor de solvabiliteitsratio boven de 0,5. Voorzichtigheid is geboden bij een ratio tussen de 0,2 en 0,5. We zien dat de waarde de komende jaren op een niveau ligt waarbij voorzichtigheid is geboden. In 2028 duikt de waarde naar een risicovol profiel. Net zoals bij de netto schuldquote heeft dit te maken met de investeringen in onder andere Hart van Haghorst en School Doelakkers. Ook zien we dat we vanaf 2028 minder middelen van het Rijk ontvangen waardoor we ook minder kunnen reserveren in onze algemene reserves.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte er is om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De provincie hanteert de richtlijn dat de begroting structureel en reëel in evenwicht moet zijn. Het structurele saldo berekenen we in hoofdstuk 3 van de jaarrekening. Als het structurele saldo positief is dan is het kengetal van de structurele exploitatieruimte ook positief. We berekenen dit kengetal namelijk door het structurele saldo van de baten en lasten te delen door de totale baten. De provincie hanteert als richtlijn dat het structurele saldo meerjarig positief moet zijn. Wij hanteren daarom als norm dat de structurele exploitatieruimte minimaal 0 moet zijn. Met een kengetal van 0,01 in 2026 voldoen wij aan deze norm. In 2028 zien we het kengetal dalen naar een risicovol profiel. We kunnen de structurele exploitatieruimte verder vergroten door het eigen beleid aan te passen waardoor we meer opbrengsten ontvangen of minder kosten maken.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De boekwaarden van verliesgevende plannen zijn gebaseerd op de actuele marktwaarde en voor verwachte verliezen zijn voorzieningen getroffen. De invloed van de grondexploitatie op de exploitatie is met een kengetal van -0,01 tot -0,04 beperkt. We hebben ook een aparte algemene reserve voor de grondexploitatie waarmee we risico's opvangen.

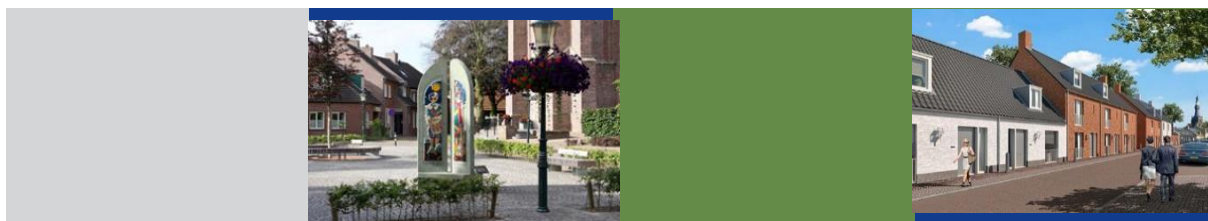
Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde waarde in de gemeente. Het kengetal belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in het begrotingsjaar te vergelijken met het landelijke gemiddelde. De (ongewogen) gemiddelde woonlasten van gemeenten waar we mee rekenen zijn € 1.054 in jaar 2025. De gemiddelde geraamde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in de gemeente Hilvarenbeek bedragen € 930 in 2025. We nemen het jaar 2025, omdat uiteraard het landelijk gemiddelde over 2026 nog niet bekend is. Het kengetal komt daardoor op 0,88. Daarmee zit onze belastingdruk onder het landelijk gemiddelde en valt in de minst risicovolle categorie.

Algemene conclusie financiële positie

Onze financiële positie is normaal, maar er is wel voorzichtigheid geboden. Bij de solvabiliteit is voorzichtigheid geboden. Deze schuurt tegen een risicovol profiel aan. De resultaten van de komende ja-

ren zorgen ervoor dat ons solvabiliteitsratio in 2028 onder onze ondergrens zakt. Nieuwe investeringen van een grote omvang moeten zorgvuldig worden afgewogen omdat onze schuld daarmee kan stijgen naar een niet wenselijke omvang. De grondexploitaties hebben een beperkte invloed op de exploitatie. De gemiddelde woonlasten liggen onder het landelijk gemiddelde. Tot slot voldoet de structurele exploitatieruimte van jaar 2026 aan de norm van de provincie. Wel accepteren we vanaf 2028 een nadelig resultaat waardoor voorzichtigheid geboden is. We hebben hier nog invloed op door het eigen beleid aan te passen. Bijvoorbeeld de lokale heffingen verhogen of versoberen op een beleidsterrein waardoor kosten dalen.

Paragraaf 3

Onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf gaat over hoe wij onze kapitaalgoederen beheren en onderhouden. Kapitaalgoederen zijn de gemeentelijke wegen, riolering, gebouwen, openbaar groen, sportvelden en water. Het grootste deel van het werk doen we omdat we als gemeente eigenaar en beheerder zijn van de publieke ruimte en een aantal onroerende en roerende zaken. We hebben een groot vermogen veel geld geïnvesteerd in kapitaalgoederen. De kwaliteit en het onderhoud hiervan bepalen onder andere het voorzieningenniveau aanbod aan voorzieningen binnen onze gemeente. Ze bepalen ook de hoogte van de kosten die dit met zich meebrengt.

In deze paragraaf leggen we uit welke afspraken en regels we volgen voor het onderhoud en wat dit financieel betekent. We gaan eerst in op de kapitaalgoederen binnen de openbare ruimte. Daarna lichten we de categorie gebouwen toe.

Onderhoud openbare ruimte

Beheer openbare ruimte

Beleidskader Openbaar groen

Het openbaar groen onderhouden we al jaren op onderhoudsniveau B. De werkzaamheden voeren we uit op basis van een bestek. Dit is voor een gedeelte een beeldbestek met posten die op een bepaald beeld onderhouden moeten worden. Denk hierbij onkruidbeheersing. Voor de controle op deze posten worden de beeldlatten van het CROW gebruikt. In de beeldlatten is omschreven aan welke voorwaarden voldaan moet worden. Door de toezichthouders van de buitendienst wordt hierop steekproefsgewijs gecontroleerd.

Naast de beeldposten zijn er werkzaamheden op frequentie basis opgenomen. Denk hierbij aan het knippen van de hagen; dat twee keer per jaar wordt uitgevoerd. Werkzaamheden die nauwelijks uitvoerbaar zijn op basis van beeld of frequentie, zoals bijvoorbeeld het onderhoud aan de parkeerkeerder worden op regiebasis uitgevoerd.

Beleidskader Spelen

De beleidsnota Spelen vormt het kader voor ons speelterreinenbeleid. Toestellen waarvan uit de keuring is gebleken dat ze gevaarlijk zijn, worden vervangen. Daarnaast worden, in overleg met bewoners, enkele speelplekken vernieuwd. Vier maal per jaar worden de speelterrein gecontroleerd, waarvan één keuring door een extern deskundige wordt uitgevoerd.

Financiële consequenties die voortvloeien uit het beleidskader

We maken het volgende financiële onderscheid:

1. Exploitatiekosten, exclusief de kapitaallasten;
2. Kapitaallasten (rente- en afschrijvingslasten) van investeringen;

Afgerond op € 1.000	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Exploitatiekosten	1.283.000	1.278.000	1.253.000	1.253.000
2. Kapitaallasten	8.000	8.000	8.000	8.000

Bij de exploitatiekosten in 2026 een extra bedrag van € 30.000 opgenomen voor uitdiepen watergangen/bermsloten (voorjaarsnota 2025, knop 67).

Bij de exploitatiekosten in 2027 een extra bedrag van € 25.000 opgenomen voor de aanpak achterstallig onderhoud bomen en groen langs wegen in het buitengebied (voorjaarsnota 2024, knop 42).

Sportvelden

Beleidskader

Het onderhoud aan de sportvelden wordt jaarlijks afgestemd met de diverse sportverenigingen. Daarnaast wordt op basis van een meerjarig onderhoudsplan het groot onderhoud uitgevoerd. De werkzaamheden worden uitgevoerd op basis van een raambestek. Dit bestek is gebaseerd op kwaliteit en duurzaamheid; zoals het maaien met maairobots, automatische berekening en nieuwste ontwikkelingen op gebied van grasmengsels.

Financiële consequenties die voortvloeien uit het beleidskader

We maken het volgende financiële onderscheid:

1. Exploitatiekosten, exclusief de kapitaallasten.
2. Kapitaallasten (rente- en afschrijvingslasten) van investeringen;

Afgerond op € 1.000	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Exploitatiekosten	272.000	240.000	254.000	254.000
2. Kapitaallasten	90.000	92.000	94.000	92.000

Bij de exploitatiekosten is in 2026 € 20.000 extra opgenomen ter verbetering van de kwaliteit en duurzaamheidsverbeteringen onderhoud grassportvelden (voorjaarsnota 2024, knop 10). Daarnaast komen de verschillende bedragen bij de jaarschijven voort uit de kosten voor groot onderhoud (voorjaarsnota 2024, knop 11).

Riolering en Water

Beleidskader

De wet milieubeheer verplicht gemeenten om een actueel gemeentelijk rioleringsplan (vGRP) te hebben. In februari 2022 is het Riool- en Waterprogramma voor de periode 2022-2026 vastgesteld. Daarbij is een kostendekkingsplan met kostendekkende tarieven opgesteld voor de periode 2022 tot en met 2026. In de loop van 2026 zullen we het gemeentelijk rioleringsplan actualiseren en aanpassen om te komen tot een kostendekkingsplan met kostendekkende tarieven voor de periode 2027 tot en met 2031.

Financiële consequenties die voortvloeien uit het beleidskader

Om uitvoering te geven aan het beleidskader kennen we het volgende financiële onderscheid in:

1. Saldo exploitatielasten en -baten, inclusief overhead en fictieve BTW, maar exclusief kapitaallasten
2. Kapitaallasten, zijnde rente- en afschrijvingslasten investeringen. Inclusief de kapitaallasten van de investeringen in de komende jaren. De nieuwe investeringen vindt u terug in de bijlage 'Overzicht investeringen (meerjarig).
3. Rioolrechten
4. Mutatie voorziening riolering = Saldo product riolering. Geraamde stand van de voorziening per 01-01-2026 = € 4.355.000

Exploitatie Bedragen x € 1.000	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Saldo Exploitatielasten en –baten	1.872	1.814	1.797	1.800
2. Kapitaallasten	543	633	726	731
3. Rioolrechten	-/- 1.744	-/- 1.744	-/- 1.744	-/- 1.744
4. Onttrekking aan voorziening = inkomst	-/- 671	-/- 703	-/- 779	-/- 787

Wegbeheer

Beleidskader

Het nieuwe beheerplan wegen leggen we begin 2026 ter vaststelling voor aan het college, conform de richtlijn van de provincie. In het beheerplan hanteren we wederom onderhoudsniveau C als ondergrens en wordt er preventief onderhoud uitgevoerd zodat de kosten voor groot structureel onderhoud uitgesmeerd worden over een langere periode. De provincie hanteert als toezichthouder van gemeenten onderhoudsniveau C als ondergrens bij de integrale toetsing van de financiële positie van de gemeente. De opzet van het beheerplan wegen gaat uit van de beleidskaders in het nog vast te stellen mobiliteitsplan.

Voorvloeiende financiële consequenties uit beleidskader

Om het beleidskader uit te voeren, kennen we het volgende financiële onderscheid in:

1. Klein jaarlijks onderhoud, aangevuld met overige kleinere exploitatiekosten. In 2026 € 35.000 incidenteel extra voor onderhoud zandwegen via voorjaarsnota 2025, knop 52);
2. Jaarlijks groot onderhoud aan asfalt- en elementenverharding, die we ten laste van de voorziening dekken;
3. Storting in voorziening ter dekking van de jaarlijkse kosten voor groot onderhoud (geraamde stand van de voorziening per 1 januari 2026 = € 583.000);
4. Kapitaallasten rehabilitaties, zijnde rente- en afschrijvingslasten voor vervangingen van het wegdek inclusief de fundering. Betreft bestaande en nieuwe kapitaallasten samen. De nieuwe investeringen vindt u terug in de bijlage 'Overzicht investeringen (meerjarig).

Kosten Afgerond op € 1.000	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Klein jaarlijks onderhoud	240.000	205.000	205.000	205.000
2. Jaarlijks groot onderhoud	472.000	482.000	452.000	467.000
3. Storting in voorziening	452.000	452.000	452.000	452.000
4. Kapitaallasten rehabilitaties	158.000	221.000	311.000	334.000

Openbare verlichting

Uitgangspunt voor onderhoud en vervanging van afgeschreven materieel is het op 17 april 2025 vastgestelde beleidsplan Openbare Verlichting. Het plan is vooral gericht op het meerjarige onderhoud en de vervanging en heeft als uitgangspunt meer in te zetten op onderhoudsvriendelijke en energiezuinige duurzame ledverlichting.

Voorvloeiende financiële consequenties uit beleidskader

Om uitvoering te geven aan het beleidskader kennen we het volgende financiële onderscheid in:

1. Exploitatiekosten, zijnde jaarlijks regulier onderhoud, oplossen storingen en stroomverbruik;
2. Jaarlijkse kapitaallasten (in de vorm van rente en afschrijving) bij vervangingen lichtmasten en armaturen. De nieuwe investeringen vindt u terug in de bijlage 'Overzicht investeringen (meerjarig)'.

Openbare Verlichting Afgerond op € 1.000	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Exploitatiekosten	225.000	224.000	223.000	222.000
2. Kapitaallasten	59.000	71.000	80.000	85.000

Gemeentelijke gebouwen

Beleidskader onderhoud gebouwen

Voorzieningen waaronder gebouwen voor sport, onderwijs, gemeenschap, cultuur en zorg in onze gemeente zijn belangrijk. In 2023 is het Duurzaam Meerjaren Onderhoudsprogramma voor de gemeentelijke gebouwen(DMJOP's) geactualiseerd voor de periode van 2023 - 2026. Hierin worden verdere stappen gezet naar verduurzaming van het eigen vastgoed. Op basis van de DMJOP's en technische inspecties maken we een jaarplanning 2026 voor de uit te voeren werkzaamheden. We hebben een actueel beeld van de benodigde middelen voor het meerjarig groot onderhoud en de vervangingsinvesteringen voor de gemeentelijke gebouwen.

Voorvloeiende financiële consequenties uit beleidskader

We maken onderscheid tussen kosten voor groot onderhoud en vervangingsinvesteringen. De kosten voor groot onderhoud - zoals schilderwerk - brengen we in één keer ten laste van de voorziening. Bij vervangingsinvesteringen – zoals vervangen van een dak - brengen we jaarlijks de kapitaallasten (afschrijvingen en rente) afhankelijk van de afschrijvingsperiode ten laste van de exploitatie.

Om uitvoering te geven aan het beleidskader kennen we het volgende financiële onderscheid in:

1. Jaarlijkse storting in de voorziening gemeentelijke gebouwen en gymnastieklokalen (geraamde stand voorziening per 01-01-2026 € 1.727.000);
2. Jaarlijkse kosten ten laste van de voorziening gemeentelijke gebouwen en gymnastieklokalen;

Voorziening Gebouwenbeheer Afgerond op € 1.000	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Storting in voorziening	277.000	277.000	277.000	277.000
2. Kosten ten laste van voorziening	633.000	334.000	468.000	245.000

Financieringsparagraaf

De gemeentelijke begroting moet worden opgesteld volgens de regels van het stelsel van baten en lasten. Dat wil zeggen dat we uitgaven en inkomsten toerekenen aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Dit betekent bijvoorbeeld dat investeringen in een gebouw dat x jaar meegaat niet ten laste komen van het jaar waarin de rekeningen zijn betaald. Deze investeringen worden gespreid over de jaren waarin het gebouw wordt gebruikt.

Voor gezonde gemeentefinanciën is alleen sturen op baten en lasten niet genoeg. We moeten ook sturen op uitgaven en inkomsten (kasstelsel). Kopen we bijvoorbeeld een nieuw gebouw, dan betekent dit dat we eenmalig een bedrag betalen aan de verkoper. We moeten er dan bijilstaan hoe we dit financieren. Betalen we het bedrag met onze eigen middelen - hebben we het bijvoorbeeld op onze bankrekening staan - of moeten we een lening afsluiten waardoor we een schuld opbouwen? Het is belangrijk dat we de schuld in de gaten houden en deze niet te hoog laten oplopen.

We gaan in deze paragraaf allereerst in op de gemeentelijke financieringsbehoefte. Daarna beantwoorden we de vraag hoe we in onze financieringsbehoefte voorzien en in hoeverre dat past binnen de wettelijke kaders. Vervolgens evalueren we onze schuldpositie. Omdat we financieren met externe middelen hebben we te maken met rente. We gaan in op de rentes die we hanteren en het renteresultaat.

Financieringsbehoefte

Hoe we omgaan met onze financiering, stelden we vast in de financiële verordening. De behoefte aan financiering ontstaat hoofdzakelijk door twee zaken. Aan de ene kant door investeringen in materiële vaste activa, zoals wegen, gebouwen en riolering. Aan de andere kant door verstrekte leningen en onze grondexploitaties. Dit laatste komt doordat bij grondexploitaties de kosten voor de baten uitgaan. We voorzien in deze financieringsbehoefte door - naast de eigen reserves en voorzieningen - geld te lenen.

We brengen dit cijfermatig in beeld in de meerjarenprognose van de balans in hoofdstuk 3. Omdat we niet genoeg middelen beschikbaar hebben om in de verwachte financieringsbehoefte te voorzien, ontstaat per saldo een behoefte aan nieuwe financiering.

Financiering (x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Financieringsbehoefte	-1.167	-6.445	-10.368	-16.998

De financieringsbehoefte geldt van jaar tot jaar. Het is bijvoorbeeld niet zo dat de financieringsbehoefte van 2027 bovenop de financieringsbehoefte van 2026 komt. In de tabel is al rekening gehouden met de toekomstige investeringen die in deze begroting zijn opgenomen. Bij de interpretatie van deze

cijfers moet u rekening houden met het volgende. Allereerst maken we financieel ruimte om investeringen te kunnen plegen. Echter, in de praktijk lopen geplande investeringen regelmatig vertraging op. Het geld dat we hiervoor nodig hebben hoeven we dan ook pas later te lenen. Ten tweede lopen in het verleden afgesloten leningen ook weer af. Dit verklaart ook een deel van de nieuwe financieringsbehoefte. We voorzien in onze (nieuwe) financieringsbehoefte door continu binnen de kaders kort en lang te lenen.

Kaders kortlopende leningen (kasgeldlimiet)

Op grond van de kasgeldlimiet mogen we zo'n € 4,3 miljoen aan 'kort geld' aantrekken. De kasgeldlimiet bepaalt namelijk dat onze gemiddelde netto-vlootende schuld in een bepaald kwartaal niet hoger mag zijn dan 8,5% van ons gemiddelde begrotingstotaal, dat zo'n € 51 miljoen aan lasten - inclusief reservemutaties - bedraagt. De meerjarenbegroting laat zien dat we in alle jaren te maken krijgen met een financieringstekort. We blijven de financieringsbehoefte nauwlettend volgen op basis van onze liquiditeitsprognoses. Deze is uiteindelijk bepalend voor de strategische afweging voor het aantrekken van kort of lang geld.

Kaders langlopende leningen (renterisiconorm)

De renterisiconorm bepaalt dat jaarlijks 20% van het begrotingstotaal onderhevig mag zijn aan renteherziening en herfinanciering. Hiermee is een maximumgrens gesteld aan het renterisico op de langlopende leningenportefeuille. Van renteherziening is sprake als in de leningsovereenkomst is bepaald dat de rente gedurende de looptijd in een bepaald jaar wordt aangepast. Herfinanciering is het totaalbedrag aan aflossingen op de bestaande leningenportefeuille. Zoals uit onderstaande tabel blijkt, lopen we € 1,39 miljoen renterisico [3] in 2026, terwijl de norm [4] ruimte geeft tot € 10,2 miljoen. Deze renterisiconorm is afgeleid van het begrotingstotaal.

Bedragen x € 1 miljoen		2026	2027	2028	2029
1a	renteherziening op vaste schuld o/g	0,00	0,00	0,00	0,00
1b	renteherziening op vaste schuld u/g	0,00	0,00	0,00	0,00
1	renteherziening op vaste schuld (1a -/- 1b)	0,00	0,00	0,00	0,00
2	Aflossingen	1,39	1,50	1,70	1,60
3	renterisico op vaste schuld (1 + 2)	1,39	1,50	1,70	1,60
4a	begrotingstotaal, afgerond op 1 miljoen	51	53	50	51
4b	percentage regeling	20%	20%	20%	20%
4	renterisiconorm (4a x 4b)	10,20	10,60	10,00	10,20
5a	ruimte onder renterisiconorm (4 > 3)	8,91	9,10	8,30	8,60
5b	overschrijding renterisiconorm (3 > 4)	0,00	0,00	0,00	0,00

Langlopende leningen

De komende jaren is er een dringende financieringsbehoefte. Denk aan de kredieten Hart van Haghorst en school Doelakkers. We willen aan deze financiële behoefte voldoen door in drie delen geld te lenen ('lang geld'), in totaal € 21 miljoen. Door de lening op te splitsen, spreiden we het risico op rente en houden we de rentelasten zo laag mogelijk. De rente en aflossing van deze drie leningen zijn al meegenomen in de Begroting voor 2026.

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren bij het Rijk is verplicht en betekent dat we al onze overtollige liquide middelen - die we (tijdelijk) niet nodig hebben om onze publieke taken en verantwoordelijkheden uit te oefenen - boven een bepaald drempelbedrag verplicht moeten aanhouden in de schatkist bij het ministerie van Financiën.

De drempel voor schatkistbankieren, opnieuw vastgesteld vanaf 1 juli 2021, ligt voor onze gemeente tussen een minimum van € 1,0 miljoen en een maximum van € 10,0 miljoen. Op basis van 2% van het begrotingstotaal van € 51 miljoen komt de gemeente net uit boven de ondergrens van € 1,0 miljoen.

Gezien het ontbreken van overtollige middelen is de 'budgettaire impact' van Schatkistbankieren voor onze gemeente naar verwachting tot en met 2029 nihil. We hebben een financieringstekort in plaats van een structureel financieringsoverschot.

Schuldpositie

Voor gezonde, houdbare gemeentefinanciën is alleen sturen op baten en lasten niet genoeg. We moeten ook kijken naar de hoogte van de schuld. Rente en aflossingen leggen tenslotte een beslag op de toekomstige begroting. Hoe meer we extern financieren, hoe hoger de schulden, hoe meer rente en aflossingen drukken op onze toekomstige begroting. In de paragraaf 'weerstandsvormogen en risico-beheersing' gaan we in op de risico's die we hierbij lopen.

Renteontwikkeling

Europese Centrale Bank (ECB)

Sinds 1 januari 1999 is de ECB verantwoordelijk voor het uitvoeren van het monetair beleid voor het eurogebied. De ECB werkt hierbij nauw samen met de nationale centrale banken van de EU-landen die de euro hebben ingevoerd, zoals De Nederlandsche Bank (DNB).

De belangrijkste taak van de ECB is het garanderen van prijsstabiliteit in de Eurozone. In tegenstelling tot de Amerikaanse Fed, houdt de ECB bij hun monetaire politiek minder rekening met de economische vooruitzichten. Doelstelling van de ECB is om de inflatie laag, stabiel en voorspelbaar te houden.

Refi rente daalt

Als er gesproken wordt over de rente van de ECB gaat het meestal om de zogenaamde refi rente. De refi rente wordt ook wel herfinancieringsrente genoemd. De refi rente is de rente die banken moeten betalen aan de ECB wanneer zij geld bij de ECB opnemen. Bankers maken gebruik van deze faciliteit als ze liquiditeiten te kort komen. De refi rente is een goed instrument voor de ECB om invloed uit te oefenen op de marktrente. De ECB gebruikt de refi rente daarom voor het beheersen van de geldmarkt en voor het beheersen van de inflatie.

De herfinancieringsrente - ook wel beleidsrente genoemd - stond op 6 juni 2024 op 4,25%. Door de beperkte ontwikkeling van de inflatie heeft de ECB besloten om deze in stappen te verlagen. Na verlagingen staat deze rente op 5 juni 2025 op 2,15%.

Nu de inflatie in de eurozone op het gewenste niveau van 2% is uitgekomen, verwacht de ECB een stabilisatie van de rente, een daling van de ECB-rente is slechts mogelijk indien de inflatie verder afzwakt. ECB-president gaf aan dat de inflatie naar verwachting in 2026 uitkomt op 1,9%, en dat de centrale bank de rente blijft aanpassen om de economische stabiliteit te waarborgen.

De driemaands Euribor rente - waarbij de leningen een looptijd hebben van drie maanden -, volgt in grote lijnen het verloop van de refi rente. Begin 2024 was de driemaands Euribor rente ca. 2,61%,

gedurende 2025 is deze driemaands Euribor gedaald naar 1,99% eind juni 2025. De verwachting is dat de driemaands Euribor zal stabiliseren.

De lange rente (looptijd 30 jaar, lineair. Bron: BNG) bedraagt het rentetarief 3,50% gedurende het eerste halfjaar in 2025. De ECB verwacht dat de rente van de kapitaalmarkt in 2025 zal stabiliseren.

Inflatie en economische groei

Inflatie is een term die in de economie veel gebruikt wordt, waarbij inflatie meestal omschreven wordt als geldontwaarding of waardevermindering van het geld. Eenvoudig gezegd betekent inflatie in dit verband dat je na verloop van tijd steeds minder kunt kopen met hetzelfde aantal euro's. Deze inflatie wordt prijsinflatie genoemd.

De DNB publiceerde in haar *Voorjaarsraming juni 2025* dat de Nederlandse economie groeit in 2025 met 1,1%. Door onzekerheid en handelsspanningen blijft de economische groei ook de komende twee jaar beperkt tot ongeveer 1% per jaar. De inflatie daalt geleidelijk, maar blijft hoger dan in de rest van het eurogebied.

De Nederlandse economie zal, in 2026, voornamelijk worden gestimuleerd door particuliere consumptie en overheidsbestedingen. Echter, geopolitieke onzekerheden en handelsspanningen, zoals mogelijke importheffingen vanuit de Verenigde Staten, kunnen de groei belemmeren.

Rente uitgangspunten

Voor de berekening van de rentelasten en –opbrengsten hanteren we de volgende uitgangspunten:

	2026	2027	2028	2029
Financieringsoverschot	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Financieringstekort (tot kasgeldlimiet) rente kort geld	2,75%	2,75%	2,75%	2,75%
Financieringstekort (boven kasgeldlimiet) rente lang geld	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%
Rekenrente (rentelasten nieuwe investeringen)	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%
Omslagrente (rentelasten bestaande investeringen)	1,00%	1,50%	1,75%	1,75%
Omslagrente (rente grondexploitaties)	1,00%	1,50%	1,75%	1,75%
Projectfinanciering binnensportaccommodatie	1,66%	1,66%	1,66%	1,66%

Renteresultaat

Het renteresultaat bestaat uit het verschil tussen de daadwerkelijk te betalen en te ontvangen rente en aan de exploitatie toegerekende rente. In hoofdstuk 'algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien' is het renteresultaat gepresenteerd vanuit de financieringsfunctie. De rente die we doorberekenen aan onder andere investeringen is lager dan de rente die we betalen. In de bijlage 'berekening renteresultaat' brengen we de totstandkoming van het renteresultaat in beeld.

Paragraaf 5

Bedrijfsvoering

In deze paragraaf leest u meer over onze bedrijfsvoering. U leest over onze organisatieontwikkeling en over reguliere thema's in de bedrijfsvoering zoals de financiële besturing en beheersing, personeelsontwikkeling en informatiemanagement.

Aandachtspunten bedrijfsvoering

Besturing en beheersing

Om uw kade stellende en controlerende rol goed te ondersteunen, maakten we afspraken over de jaarlijkse Planning & Control-documenten (de begroting, de voorjaarsnota, de najaarsnota en de jaarstukken). Risicovolle processen bewaken we via interne controles die we uitvoeren op basis van onze Interne Controle plannen.

De huidige werkwijze kost zoveel tijd dat we tegen de grenzen van onze formatie aanlopen. Dit willen we verbeteren. Begin 2026 zijn de gemeenteraadsverkiezingen. Dan stelt een nieuwe coalitie een nieuw collegeprogramma op. Dit zal waarschijnlijk leiden tot nieuwe prioriteiten en maatschappelijke keuzes. Daarom is het in 2026 nog niet zinvol om producten in de Planning & Control-cyclus samen te voegen tot een compacte "voorjaarsnota in 1 oogopslag" (knop 122). Wel kijken we vanuit een LEAN bril hoe we deze processen dusdanig kunnen verbeteren dat ze minder tijd kosten en van dezelfde kwaliteit blijven.

Fiscaal beleid en beheersing

Op 15 december 2023 sloot de gemeente een convenant met de Belastingdienst af rondom het horizontaal toezicht. Bij horizontaal toezicht werkt de gemeente nauw samen met de Belastingdienst. Belangrijke onderwerpen stemmen we vooraf met elkaar af zodat er sneller duidelijkheid is over onze belastingzaken en zodat het risico op fouten in de aangifte wordt verkleind. Om te blijven voldoen aan de eisen van het convenant, moet de gemeente met extra steekproeven aantonen dat zij haar fiscale risico's beheerst. Uit het gesprek met de Belastingdienst van 13 mei 2025 blijkt dat de omvang van deze extra controles niet in verhouding staat met de huidige beschikbare capaciteit van de gemeente. Volgens een inschatting van de ambtelijke organisatie zijn voor de extra controles op de fiscale aspecten ongeveer 2 fte extra nodig, maar deze capaciteit is er nu niet. Daarom heeft het college het besluit genomen om het convenant "Horizontaal Toezicht" niet te verlengen per 1 oktober 2025.

Organisatieontwikkeling

In het Samenlevingsakkoord staat het uitgangspunt 'modern bestuur, invloedrijke inwoners'. Wij willen een betrokken gemeente zijn die deskundig en snel inspeelt op vragen van inwoners en ondernemers. We zijn een adaptieve gemeente en passen ons makkelijk aan bij veranderende omstandigheden en maatschappelijke vraagstukken. We maken en houden in samenspraak en 'samenkracht' de leefomgeving en leefbaarheid in de kernen steeds zo goed mogelijk. Daarvoor moet de gemeentelijke organisatie aansluiten bij de opgaven van de gemeente Hilvarenbeek, haar inwoners, ondernemers en partnerorganisaties. We blijven samenwerken in ons netwerk. Dit betekent focus en aandacht voor ontwikkeling van onze organisatie: van medewerkers, onze strategie en cultuur en onze systemen en werkwijzen.

Blijvend ontwikkelen met het organisatie-ontwikkelprogramma Samen Krachtig Vooruit 2024 - 2028

In 2024 stelden we ons programma voor organisatieontwikkeling 'Samen Krachtig Vooruit' 2024 -2028 vast. Met dit programma ontwikkelen we onze medewerkers op de volgende strategische doelen:

- wij ontwikkelen ons voortdurend
- wij tonen eigenaarschap
- wij werken planmatig
- wij stellen de leefwereld van de inwoner centraal

Dit doen we met concrete opgaven en (bestuurlijke) projecten, zoals cultuurontwikkeling, een wervingsstrategie en democratische vernieuwing met de focus op ontwikkeling van de vier belangrijke competenties. In 2026 voeren we fase 4 en 5 van het programma uit.

Cultuurontwikkeling

Na het onderzoek *Ruimte* in 2023 zijn we vanaf 2023 en 2024 gestart met cultuurontwikkeling binnen alle afdelingen en in de samenwerking tussen het college en het Managementteam. In 2025 en 2026 heeft dit een vaste plek binnen Samen Krachtig Vooruit. We zijn ons bewust van de cultuurpatronen die zichtbaar werden bij de afdeling ruimte en in onze hele organisatie. In alle drie de afdelingen hebben we de cultuurpatronen besproken en de vervolgstappen bepaald, zowel op individueel als op teamniveau. De volgende stap is om de nieuwe leidende principes eigen te maken, zodat ze onderdeel worden van ons dagelijks handelen. Dat versterkt onze dienstverlening.

Doorlichting Informatieprocessen raad – college – organisatie

Organisatie, college en de gemeenteraad raad staan de hele tijd met elkaar in verbinding. We delen informatie om elkaar op de hoogte te houden of om beslissingen te nemen. Het verbeteren van informatieprocessen heeft als doel dat (beslis)informatie op tijd, controleerbaar en compleet beschikbaar is op het juiste niveau in de keten organisatie-college-gemeenteraad. Zo werken we effectiever samen, zowel intern als richting de samenleving. In 2025 hebben we met een externe doorlichting via de LEAN methodiek het proces voor toezeggingen en moties verbeterd. Dit was een opdracht uit het college-programma en de aanpak is goed bevallen. In 2026 willen we ook op andere onderwerpen met deze werkwijze aan de slag.

Personeelsontwikkeling

In ons Samenlevingsakkoord geven we aan dat we een betrokken gemeente willen zijn die deskundig en op tijd inspeelt op vragen van inwoners en ondernemers. Om dit te bereiken werken we steeds aan de verbetering van onze dienstverlening. Hierbij is het belangrijk dat we voldoende gekwalificeerde medewerkers hebben. Het hoge ambitieniveau en forse bezuinigingen in de afgelopen jaren hebben veel gevraagd van onze organisatie. Daarom moeten we bewuste keuzes maken in onze ambities voor de komende periode.

Onder andere binnen Team HR is de capaciteit elk jaar onvoldoende, ondanks de inzet van huidige medewerkers en de structurele inzet van een stagiair. Belangrijke opgaven, zoals de wervingsstrategie, zijn hierdoor al eerder uitgesteld.

Met de extra inzet van een teamleider per afdeling in 2025 creëren we ruimte voor de afdelingshoofden om meer aandacht te besteden aan (afdeling overstijgende) strategische thema's en ambities. En om signalen van buiten beter naar binnen te halen.

Door onder andere de vergrijzing van ons personeelsbestand en de krapte op de arbeidsmarkt staat de continuïteit van onze organisatie en de kwaliteit van onze dienstverlening steeds meer onder druk. Onze omvang brengt kwetsbaarheid met zich mee, zeker omdat we een aanzienlijk aandeel een-pitters hebben. Daarom is het belangrijk om de juiste keuzes te maken in onze opgaves en ambities. Tegelijk moeten we blijven letten op zaken als efficiency, werkverdeling, werkdruk, vitaliteit, (persoonlijke) ontwikkeling en het aantrekken van de juiste medewerkers.

Opstellen wervingsstrategie

Met de wervingsstrategie van de gemeente Hilvarenbeek willen we een duidelijke strategie en een uitvoerbaar plan opstellen, zodat we de komende jaren zo soepel mogelijk onze vacatures kunnen invullen met de juiste mensen. De arbeidsmarkt verandert voortdurend en is in sommige vakgebieden erg krap. Huidige medewerkers worden actief benaderd voor een baan ergens anders. Omdat onze salarissen lager liggen dan in omliggende gemeenten, verliezen we onnodig collega's. Voor een kleine gemeente als Hilvarenbeek is het niet altijd makkelijk om nieuwe medewerkers te vinden en langdurig aan ons te binden. Als het ons niet lukt om onze medewerkers vast te houden en vacatures goed te vervullen, komt de continuïteit en kwaliteit van onze dienstverlening verder onder druk te staan. Met de wervingsstrategie willen we onszelf (weer) goed in de markt zetten. We herijken en benadrukken de kracht van gemeente Hilvarenbeek als werkgever en dragen dit actief uit. Zo vullen we vacatures effectiever en duurzamer in en verminderen we het aandeel inhuur voor vaste posities.

In het tweede deel van 2026 voeren we de wervingsstrategie gedeeltelijk uit. Hierbij maken we onderscheid tussen korte (0-1 jaar) en lange termijn (1-3 jaar) doelstellingen. Als het wenselijk, nodig en haalbaar is, zoeken we hierbij de samenwerking binnen GH0 en regionaal op. We gaan uit van de bestuurlijk geformuleerde wensen, benoemd in het collegeprogramma. Voor externe expertise gebruiken we het budget dat eerder al beschikbaar werd gesteld: jaarlijks € 12.000,- voor 2024, 2025 en 2026. In de voorjaarsnota van 2026 geven we inzicht in de maatregelen voor de langere termijn nodig zijn en wat deze kosten.

Vitaliteit

Aandacht voor vitaliteit en duurzame inzetbaarheid blijft belangrijk (deels vanwege het welzijn van onze medewerkers en ons imago als aantrekkelijke werkgever, deels om hogere kosten als gevolg van stijgend ziekteverzuim te voorkomen). In 2026 werken we verder aan ons vitaliteitsbeleid en organiseren we activiteiten op basis van de vitaliteitskalenders. Als het mogelijk is werken we trekken we hierbij samen op met Goirle en Oisterwijk. We werken met onze eigen medewerkers aan vitaliteit, ook door hen zelf workshops te laten verzorgen. Door de aanpassing van onze reiskostenregeling woon-werkverkeer (najaar 2025) stimuleren we medewerkers om op de fiets naar het werk te komen. We verwachten dat dit de komende jaren een positief effect heeft op de vitaliteit van onze medewerkers.

Leren en ontwikkelen

Een van onze strategische doelen is 'We ontwikkelen onszelf voortdurend'. Dit draagt bij aan onze persoonlijke effectiviteit en werkgeeluk en komt de kwaliteit en continuïteit van onze dienstverlening ten goede. Om hier (meer) uitvoering aan te geven onderzoeken we de aansluiting bij een leerplatform. Een leerplatform maakt het beheer en de organisatie van leerprogramma's efficiënter en maakt een zeer divers aanbod aan professionele trainingen toegankelijker voor medewerkers. Oisterwijk zit

op dit moment in de implementatiefase om aan te sluiten bij het leerplatform van het Mobiliteitscentrum. Hilvarenbeek en Goirle volgen deze ontwikkeling en sluiten hier mogelijk vanaf 2026 ook bij aan. We verwachten dat de toegang tot een leerplatform bijdraagt aan het continu leren en ontwikkelen van onze medewerkers en dus aan het bereiken van dit strategische doel.

Optimalisatie inhuurproces

Doelstelling is een duidelijker, efficiënter en beheersbaar inhuurproces dat voldoet aan de wet- en regelgeving. Daarnaast is het aantal inhuuraanvragen de afgelopen jaren aanzienlijk gestegen en vraagt dit een onevenredig groot aandeel in capaciteit van het kleine HR team.

Vanaf 1 september 2025 starten we een pilot met het Mobiliteitscentrum West Brabant (MWB). Flex-WestBrabant (FWB) neemt als inhuurdesk het aanvraagproces, (de coördinatie) van kandidatenbeoordeling en dossierbeheer over van het HR team. Door centralisatie van expertise bij FWB, wordt een duurzame kennisopbouw gerealiseerd, waarmee we altijd toegang hebben tot up-to-date informatie op het gebied van inhuur en compliance. Bovendien biedt de samenwerking voordelen op het gebied van bereikbaarheid (5 werkdagen) en de waarborging dat de processen altijd blijven doorlopen. We monitoren en evalueren de pilotfase tussentijds en zetten de samenwerking halverwege 2026 mogelijk om naar een structurele samenwerkingsvorm.

Parallel hieraan ontwikkelen we momenteel inhuurbeleid waarin de kaders en spelregels voor externe inhuur zijn vastgelegd. Er is een structureel bedrag van €8.000 beschikbaar gesteld voor deze samenwerking.

Aanpassen regelingen

Mede als gevolg van de nieuwe Cao gemeenten moeten verschillende personele regelingen aangepast worden. We pakken (aanpassing van) personeelsregelingen zoveel mogelijk binnen de GH0 samenwerking op. Verschillende prioriteiten of budgetten maken dit soms uitdagend, maar het is van belang dat de regelingen zoveel als mogelijk gelijk zijn. Verschillen zijn praktisch lastig(er) uitvoerbaar en moeilijk uitlegbaar aan de zittende medewerkers. Ook werken collega's steeds vaker voor twee of drie van de GH0-gemeenten.

Formatie

In onderstaande tabel zetten we de formatie exclusief bestuur af tegen de formatie 2025.

	raming begroting 2026	raming begroting 2025
Reguliere formatie	134,5	133,4
Griffiefunctie	1,8	1,8
Garantiebanen	0,1	0,8
Projectleiders (boven reguliere formatie) en tijdelijke formatie	2,5	3,3
Totaal exclusief bestuur	138,9	139,3

Het verschil van 1,1 fte bij reguliere formatie betreft:

- 0,5 fte openbare werken (VJN25/10 infrastructuur energie)
- 0,3 fte openbare werken (VJN25/68 uitbreiding capaciteit onderdeel afval)
- 0,3 fte VJN25/70 Voorzetting functie Bibob Coördinator 2026 en verder

De afname van 0,7 fte bij garantiebanen ontstaat doordat de medewerker grotendeels ingestroomd is op een reguliere functie.

De 2,5 fte betreft 1,3 fte projectleiders met een vaste aanstelling waarvoor dekking is binnen projecten en GREX, 0,7 fte extra capaciteit piek reisdocumenten t/m 2028 (VJN23/60) en 0,5 fte initiatievencoördinator (begroting 2025 - tijdelijk t/m 2027)

De formatie en bijbehorende bruto salarislsten, inclusief bestuur, zijn als volgt over de programma's verdeeld:

Programma	Formatie (fte)	Brutosalaris
1. Samenlevend	27,0	2.502.663
2. Belevend	48,1	4.422.758
3. Ondernemend	1,7	166.721
4. Dienstverlenend	11,6	1.104.611
6. Overhead	52,4	4.933.704
Investeringsen	2,2	192.323
Eindtotaal	142,9	13.322.780

Inkoop en Contractmanagement

De wereld rondom inkoop en aanbesteden is in beweging. Gedreven door zowel externe factoren (regelgeving, marktontwikkelingen, jurisprudentie, etc.) als interne factoren (door de account vastgestelde onrechtmatigheid in de jaarstukken 2024, verdere professionalisering is noodzakelijk voor het hebben van een goedkeurende accountantsverklaring) wordt daarom het inkoop- en contractmanagementbeleid in 2025 geactualiseerd. De verwachting is dat dit in 2026 zal resulteren in positieve effecten.

Hierbij is rekening gehouden om:

- de uniformiteit en samenwerking tussen gemeenten te bevorderen.
- de lasten voor gemeenten en inschrijvers te verlichten.
- de meest economische én maatschappelijke waarde voor de publieke middelen te creëren.

Dit hebben we gedaan door:

- door het inkoopbeleid zo goed mogelijk af te stemmen in GH0-verband.
- de aanbestedingskalender te actualiseren
- de samenwerking met inkoopbureau Karel verder vorm te geven en het inkoopproces en de formats te verbeteren waardoor het proces efficiënter verloopt.
- uniforme documenten te hanteren zodat ondernemers weten waar ze aan toe zijn en landelijk gezien niet steeds met verschillende procedureregelingen worden geconfronteerd. Zo wordt gebruik gemaakt van vigerende Algemene Inkoopvoorwaarden voor leveringen diensten (model VNG), de gemeentelijke inkoopvoorwaarden voor ICT diensten (GIBIT) die beide rekening houden met de belangen van gemeenten en opdrachtnemers.
- met het inkoopbeleid aan te sluiten het Omgevingsprogramma Duurzaam Hilvarenbeek zodat Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) meer aandacht krijgt in het aanbestedingsproces.
- de drempelbedragen bij aanbestedingen als volgt aan te passen:

Procedure	Leveringen en Diensten*	Werken en Concessie-opdrachten
	Tot € 2.500,00	Tot € 2.500,00
Enkelvoudig onderhands	€ 2.500,00 – € 70.000,00	€ 2.500,00 – € 150.000,00
Meervoudig onderhands	€ 70.000,00 - Europese drempel	€ 150.000,00 - € 3.000.000,00
Nationaal	n.v.t.	€ 3.000.000,00 - Europese drempel
Europees	Vanaf Europees drempelbedrag	Vanaf Europees drempelbedrag

* Uitzondering op de genoemde Diensten in bovenstaande tabel zijn:

1. de Sociale- en andere Specifieke diensten (SAS-diensten) zoals vernoemd onder bijlage XIV van richtlijn 2014/24/EU. Voor deze SAS-diensten hanteert de Gemeente de bedragen als opgenomen in de aanbestedingswetgeving.
2. Diensten waarvoor gebruik wordt gemaakt van bijvoorbeeld een Dynamisch Aankoopsysteem (DAS) of broker. Bijvoorbeeld de inzet van externe inhuur wordt (Europees) aanbesteed via Flex West-Brabant.

Het is altijd toegestaan om een aanbestedingsprocedure met meer openbaarheid te gebruiken dan wordt voorgeschreven.

Afwijken van het inkoop- en aanbestedingsbeleid is een bevoegdheid van het College van burgemeester en wethouders op basis van een afwijkingsvoorstel.

Informatiemanagement en digitalisering

In 2026 zet de gemeente verder in op de professionalisering van informatiemanagement en groeiende digitalisering. Beide thema's zijn onmisbaar voor een toekomstbestendige overheid die transparant, efficiënt en dienstverlenend werkt. De doorlopende digitale transformatie raakt alle domeinen van de gemeentelijke organisatie en vraagt om een integrale visie, strategie en aanpak waarbij mens, proces en technologie samen komen. Met name aandacht voor de digitale (verander)vaardigheden van alle gemeentelijke medewerkers, en de mentale inspanning die dit vereist, is daarbij essentieel.

Voor dit ontwikkel pad, werken we samen met Equalit als technologische ondersteuner. Vanuit de (met 11 gemeenten) opgestelde Equalit i-Visie 2022-2026, werken we door aan betrouwbare digitale oplossingen. Het afgeleide GHO beleidsplan 2023-2027, met gekoppelde uitvoeringsagenda, geeft daarbij richting op 9 aandachtsgebieden. Ontwikkeling van deze aandachtsgebieden biedt kansen en bedreigingen. Dit vraagt politiek bestuurlijke aandacht en beschikbaarheid van ICT budget om de kansen en bedreigingen op te pakken. De nationale trend laat namelijk een structurele groei van ICT kosten bij lokale overheden zien om aan wetgeving te voldoen en nieuwe innovatieve oplossingen in te zetten om aan de groeiende vraag te voldoen. Denk daarbij aan het leveren van nieuwe (wettelijke) diensten, het vergroten van de kwaliteit of snelheid van dienstverlening of juist het behalen van efficiency in de uitvoering van bestaande werkprocessen.

In de uitvoeringsagenda en de begroting 2026 zien we vanuit informatiemanagement de volgende onderwerpen die bijdragen aan de digitalisering van onze organisatie en dienstverlening:

Dienstverlening en open overheid

In programma/thema 4.1 staat beschreven wat onze ambities en activiteiten zijn op het gebied van (digitale) dienstverlening. In paragraaf 8 leggen we verantwoording af over onze Woo activiteiten.

Verbeterde werkplek oplossing en digitale samenwerkfaciliteiten

In de gemeenschappelijke regeling Equalit loopt van 2024 tot (ten minste) 2026 een programma 'werkplek van de toekomst'. In dit programma vervangen we alle digitale werkplekdiensten door moderne oplossingen in de nieuwe (private) cloud van Equalit. Denk aan het vernieuwen van onze telefooncentrale, het vervangen van de huidige werkomgeving (Citrix), en het beter benutten van digitale samenwerking en procesautomatisering via Microsoft 365. Het doel is om slimmer en efficiënter digitaal samen te werken binnen onze organisatie.

Om dit programma goed te ondersteunen, is in de begroting voor 2026 een eenmalig bedrag van € 20.000 opgenomen. Daarnaast is er een structureel bedrag van € 15.000 per jaar, dat in 2027 oploopt tot € 30.000. Dit structurele budget is bedoeld voor zaken zoals applicaties, licenties en extra uren voor functioneel beheer..

Zaaksysteem & Archief

Een blijvend aandachtspunt voor elke gemeente is het optimaliseren van de informatiehuishouding. Door zaakgericht te werken en continu bezig te zijn met bewustwording in de organisatie proberen we de juiste informatie op de juiste plek op het juiste moment beschikbaar te hebben. Zo proberen we zoeken te voorkomen of efficiënt te maken, zowel via zaaksysteem als archiefoplossingen en Woo platform.

Daarnaast groeit het archief alsmaar door en zorgt de verandering in de Archiefwet voor nieuwe verplichtingen. Het continu toenemende volume aan te archiveren (analoge en digitale) informatie zorgt daarbij voor groeiende kosten. Vanuit het Rijk is geen extra compensatie voorzien. Het niet nakomen van wettelijke taken op het gebied van archiefbeheer kan bovendien leiden tot geïntensiveerd provinciaal toezicht. In de begroting is daarom budget opgenomen om toenemende kosten voor (digitaal) archief bij RAT, extra overbrenging van archief jaren en gemeentelijke website content naar archiefbewaarplaats en de “gemeente archivaris dienst” van de gemeente Tilburg op te vangen. Dit gaat om structureel budget van € 16.000,- in 2026, oplopend naar € 27.000,- in 2027 en verder.

Overgang naar cloud architectuur en applicaties

Daarnaast zien we groei van cloud applicaties doordat de markt vooral nog cloud applicaties aanbiedt. Veel applicaties die in het verleden op lokale Equalit servers stonden, zijn de afgelopen jaren vervangen door cloud applicaties. Een aantal van de resterende lokale applicaties worden komende jaren niet meer ondersteund. Dit betekent verschuivende kosten van Equalit naar andere leveranciers, maar ook licht toenemende kosten omdat de afbouw van kosten bij Equalit niet zo groot en snel is als de groei van kosten bij andere leveranciers. Voor 2026 staat de vervanging van de ‘on premise’ BOR en BAG applicaties op de planning. Hiervoor is in 2026 een budget van € 40.000,- beschikbaar voor implementatie van de vervanging. Daarnaast een verhoging van € 11.000,- voor de licenties in 2026 (dat oploopt naar € 22.000,- voor de licenties voor het volledig jaar 2027).

Informatieveiligheid en privacy

In 2026 blijft de gemeente zich actief inzetten voor de bescherming van persoonsgegevens en digitale veiligheid. Met toenemende digitalisering is het essentieel dat inwoners erop kunnen vertrouwen dat we hun gegevens veilig verwerken en opslaan.

We stappen in 2026 over van “bring your own device” smartphones naar centraal beheerde Equalit smartphones voor medewerkers. Enerzijds vanwege de veiligheidscomponent, anderzijds vanwege de privacy bescherming van collega’s door groeiende mobiele communicatie met inwoners en partners. Voor het beschikbaar stellen van beheerde smartphones is een bedrag van € 20.000,- vastgelegd in de begroting 2026.

Data & Proces ontwikkelingen

Door AI in te zetten, meer data gedreven te werken en processen steeds slimmer in te richten willen we (op termijn) onze slagkracht vergroten en de dienstverlening aan inwoners verbeteren. Als kleine gemeente (en GH0 samenwerking) volgen we hierin ontwikkelingen vanuit de VNG en de markt.

Met ons Data Team GH0 werken we in 2026 aan de invulling van onze data strategie, het gebruik van moderne BI-platforms, het verbeteren van de data governance en -kwaliteit in de organisatie en het ontsluiten en integreren van databronnen. Hiermee bouwen we steeds nieuwe informatie oplossingen waarmee beleidsmakers en uitvoerders sneller en beter onderbouwde beslissingen kunnen nemen. Zo zorgen we ervoor dat de gemeente wendbaar blijft en helpen we maatschappelijke meerwaarde te vergroten.

Voor deze ontwikkelingskansen maken we gebruik van het extra budget voor innovatie en wetgeving van € 10.000,- (en groeiend naar € 25.000,- in 2027) in de begroting. Dit is hetzelfde budget als in te zetten voor de ontwikkelingen op gebied van digitale dienstverlening in paragraaf 4.

Samenwerking en governance Equalit

De gemeenschappelijke regeling tussen Equalit en de gemeente Hilvarenbeek is, samen met de regeling die zij hebben met andere deelnemende gemeenten, volop in beweging. In 2026 vindt een onderzoek plaats naar de toekomst van deze samenwerking en de juridische en governance vorm waarin deze optimaal tot zijn recht komt. Wij zetten in op een vorm met meer informatietoegang en stuurmogelijkheden voor deelnemende gemeenten. De verwachting is dat deze samenwerking in de loop van 2026 de nieuwe vorm kiest en de eerste stappen gaat zetten om deze te bereiken. De financiële gevolgen hiervan zijn op dit moment nog niet duidelijk en dus niet meegenomen op de begroting van 2026.

Paragraaf 6

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarmee we een bestuurlijke en/of een financiële band hebben. Dit zijn onder andere gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen (waarvan de aandelen geheel of gedeeltelijk in het bezit zijn van de gemeente), verenigingen of stichtingen die een publiek belang behartigen.

Met de bestuurlijke band bedoelen we dat we één of meer zetels hebben binnen de betreffende partij of dat we stemrecht hebben. Van een financiële band is sprake zodra we middelen ter beschikking stellen aan deze partij.

Verbonden partijen zijn te verdelen in de volgende categorieën:

1. gemeenschappelijke regelingen
2. coöperaties/vennootschappen
3. stichtingen/verenigingen
4. overige verbonden partijen.

Zie voor het meest recent overzicht [Raadsinformatiebrief 2025-35](#).

In deze paragraaf geven we uitleg over de verbonden partijen waarmee we een bestuurlijke en financiële band hebben. In de tabellen hieronder staan de begrote financiële gegevens van 2026, voor zover ze bekend waren bij het opmaken van dit boekwerk. Eventuele afwijkingen vermelden we expliciet.

Financiële risico's bij de verbonden partijen

Voor een aantal gemeenschappelijke regelingen draagt de gemeente financiële risico's. De specifieke risico's staan benoemd per verbonden partij en in de tabel.

Met de GGD, de Diamantgroep, de Veiligheidsregio en de Omgevingsdienst is afgesproken dat de deelnemende partijen de financiële risico's opvangen wanneer de organisatie zelf niet over voldoende weerstandscapaciteit beschikt. Specifieke risico's staan uitgewerkt in de risicokaart.

Voor de samenwerking met de Regionale ambulance voorziening, Regio Hart van Brabant en de verbonden vennootschappen draagt de gemeente geen financiële risico's. Voor het onderdeel Jeugdzorg van de Regio Hart van Brabant worden de werkelijke (toegerekende) kosten doorbelast.

Verbonden partijen *€ 1.000	Taak- veld	Bestuur	Bijdrage 2026	Grondslag	Resultaat 2024 x 1.000	Eigen Vermogen 01-01-26	31-12-26	Vreemd Vermogen 01-01-26	31-12-26
Gemeenschappelijke regeling (GR)									
1 GGD Hart voor Brabant	7.1	Lid AB	743	Bijdrage per inwoner	151	4.670	3.509	11.079	10.494
1 Diamantgroep	6.4	Lid AB	1.500	Rijksuitkering Sociale werk- voorziening	- 304	15.189	11.821	18.488	19.870
2 Veiligheidsregio Midden- en West Brabant	1.1	Lid AB	1.058	Inwoneraantal	176 ***)	4.444	6.066	57.369	52.053 *)
2 Omgevingsdienst Midden-West Brabant	7.4	Lid AB	799	Ingebracht werk en inwo- nersaantal	2.461 ***)	3.247	3.215	12.874	12.322 *)
2 Regionale ambulance voorziening	1.1	Lid AB	n.v.t.	Geen bijdrage	17 ***)	15.877	15.877	31.792	30.833 *)
4 Regio Hart van Brabant	0.1	Lid AB	78.163	Bijdrage per inwoner Jeugd- hulp	2.169	103**)		17.647**)	
4 Midpoint Brabant	3.1	Lid AB	78.804	Bijdrage per inwoner	0				
Vennootschap									
5 Brabant Water NV	0.5	Aandeel- houder	n.v.t.	13.166 aandelen	17.115 ***)	716.350 ***)		694.860 ***)	
5 NV Bank Nederlandse Gemeen- ten	0.5	Aandeel- houder	n.v.t.	23.510 aandelen	294.000	.			
5 Publiek Ontwikkelbedrijf REKS B.V.		Aandeelhou- der	Betreft aankoop aandelen in 2023	Uiteindelijk € 427.000 aan aandelen (betreft 2,5% van totaal). Hiervan is in 2023 €134.000 gestort.	-576	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Samenwerkingsverband									
6 Wij zijn Karel	0.4	Lid AB	n.v.t.	Inkoop dagdelen	n.v.t	n.v.t	n.v.t	n.v.t	n.v.t

*) Cijfers betreffen geprognosticeerde balans 2026

**) Cijfers betreffen geprognosticeerde balans 2025

***) Cijfers betreffen jaarverslag 2024

GGD Hart voor Brabant (Tilburg)

Deze Gemeenschappelijke Regeling van 19 Brabantse gemeenten heeft als doel een bijdrage te leveren aan de openbare gezondheidszorg, zoals voorgeschreven door de Wet collectieve preventie volksgezondheid. Hieronder vallen onder andere jeugdgezondheidszorg, infectieziektebestrijding, medische milieukunde en gezondheidskundig onderzoek. Daarnaast voert de GGD controles uit bij kinderopvangorganisaties op basis van de Wet Kinderopvang.

Het risico voor de financiële positie van de GGD voor de gemeente is afgedekt in de Algemene reserve van de GGD. Deze reserve is door het AB genormeerd op minimaal € 1,5 miljoen en maximaal € 5,2 miljoen. In 2026 is deze reserve € 1,5 miljoen. Dit is genoeg voor het afdekken van risico's.

Diamantgroep (Tilburg)

Samen met de gemeenten Tilburg, Alphen-Chaam, Goirle, Gilze en Rijen en Dongen vormt Hilvarenbeek de Diamantgroep. In opdracht van het bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling voeren zij de Sociale Werkvoorziening (SW) uit. De Diamant-groep draagt bij aan de doelstelling om de werkloosheid terug te dringen, door begeleiding te bieden bij onze re-integratieactiviteiten. Als uitvoerder van de WSW draagt deze partij ook bij aan het bieden van participatiekansen aan al onze inwoners. Omdat de Diamantgroep een Gemeenschappelijke Regeling is van meerdere regiogemeenten, draagt zij ook bij aan de doelstelling om de regionale samenwerking te versterken. Daarnaast voert de Diamant-groep taken uit als aannemer voor het beheer van de openbare ruimte en het groenonderhoud. De opdrachten die Diamant-groep in dit verband uitvoert, zijn altijd gekoppeld aan de inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Het risico voor de financiële positie van de Diamantgroep voor de gemeente is afgedekt in de Algemene reserve van de Diamantgroep. In 2026 is deze reserve € 11,7 miljoen en groot genoeg voor het afdekken van risico's.

Veiligheidsregio Midden- en West Brabant (VRMWB) (Tilburg)

Deze verplichte regeling geeft uitvoering aan de wet veiligheidsregio's. De VRMWB is een samenwerkingsverband tussen 24 gemeenten en hulpdiensten. Om de veiligheid in de regio Midden- en West- Brabant te vergroten en beter voorbereid te zijn op rampen en crisissen, bundelen de gemeenten, Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR), brandweer en politie hun krachten. De verschillende diensten en besturen werken binnen de VRMWB intensief samen op het gebied van crisisbeheersing, rampenbestrijding, brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij rampen en handhaving van openbare orde en veiligheid.

Het Algemeen Bestuur besloot in haar vergadering van 12 december 2024 om de crisis- en calamiteitenreserve vrij te laten vallen en een algemene reserve te vormen. De algemene reserve kunnen wij vrij inzetten om risico's op te vangen, zonder dat dit het vastgestelde beleid ernstig verstoort. De algemene reserve is per 31 december 2024 € 1.770.255,- en vormt de beschikbare weerstandscapaciteit, voordat teruggevallen moet worden op de deelnemende gemeenten. De overige (bestemmings)reserves horen niet bij de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit zijn de bestemmingsreserves en hieraan zijn al een bestemming

toegekend. De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 1.770.255,-. De benodigde weerstandscapaciteit is € 5.502.500,-. Het weerstandsvermogen ($\frac{€ 1.770.255}{€ 5.502.500}$) bedraagt 0,32.

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de VRMWB in staat is om financiële tegenvallers op te vangen, zonder de noodzaak om direct te bezuinigen of het beleid aan te passen. Ze zijn met een ratio weerstandsvermogen van 0,32 beperkt in staat om financiële tegenvallers zelf op te vangen. Daarom dienen de deelnemende gemeenten een algemene reserve aan te houden om hun risico's op te vangen. Hiermee vormen de gemeenten in feite een deel van de benodigde weerstandscapaciteit en doen ze indien nodig, een beroep op de weerstandscapaciteit van de deelnemende gemeenten.

Omgevingsdienst Midden- en West Brabant (OMWB) (Tilburg)

Deze verplichte samenwerking geeft uitvoering aan vergunningsverlening, toezicht- en handhavingstaken op milieugebied. Het is een Gemeenschappelijke Regeling waarin 25 gemeenten uit Midden- en West Brabant en de provincie deelnemen. De OMWB voert vergunningverlenings-, toezicht- en handhavingstaken uit en handelt klachten af op het gebied van milieu. Denk hierbij aan adviseren milieu in het kader van omgevingsvergunning, toezicht en handhaving bij bedrijven en bodemsanering. Het risico voor de financiële positie van de OMWB voor de gemeente is afgedekt in de Algemene reserve. In de begroting 2026 gaat de OMWB uit van een geraamde algemene reserve van € 2,5 miljoen en is daarmee nagenoeg gelijk aan de berekende risico's.

RAV Brabant Midden-West-Noord (Tilburg)

De regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV Brabant Midden-West-Noord) is een Gemeenschappelijke Regeling van 40 Brabantse gemeenten. Het doel is om kwalitatief goede ambulancezorg te bieden binnen het budgettair kader. De RAV heeft een reserve van € 15,9 miljoen. Deze is ruim voldoende om te voorkomen dat aan de verplicht deelnemende gemeenten een inwonersbijdrage wordt gevraagd.

Regio Hart van Brabant (RHvB) (Tilburg)

Versterking van de regio op de gebieden economie en arbeidsmarkt, mobiliteit, duurzaamheid, zorg, welzijn, onderwijs, ruimtelijke ordening en wonen. Daarnaast is de regio Hart van Brabant strategische gesprekspartner voor onder andere de provincie, de nationale overheid en Europa zoals voor jeugdzorg en in Stedelijke Regio Breda Tilburg (SRBT) verband.

De Bestuurscommissie Jeugd is onderdeel van de gemeenschappelijke regeling regio Hart van Brabant en bestaat uit de wethouders Jeugd van de elf deelnemende gemeenten. Er wordt samengewerkt op het gebied van beleid, inkoop, administratie, monitoring en innovatie.

Het risico voor de financiële positie van de uitvoeringsprogramma's van de regio Hart van Brabant voor de gemeente is afgedekt in de Algemene reserve. In 2025 is deze reserve € 103.265,-. Met een voordelig jaarrekeningresultaat 2024 is dit voldoende voor het afdekken van de risico's. Naast de algemene dekkingsmiddelen zoals de inwonerbijdrage van de deelnemende gemeenten, ontvangt de gemeenschappelijke regeling regio Hart van Brabant bijdragen bij

verschillende projecten vanuit onder andere het Rijk, de provincie, waterschappen en overige derden. Voor dekking van activiteiten kan sprake zijn van onttrekking aan reserve.

Stichting Midpoint Brabant (Tilburg)

Het doel van Stichting Midpoint Brabant is het verbeteren en stimuleren van de regionale economische ontwikkeling in de regio Midden-Brabant. Het is een samenwerking tussen overheid, onderwijs, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven. De stichting is een onderdeel van de regio Hart van Brabant. De stichting draagt direct bij aan de doelstellingen op het gebied van werkgelegenheid, bedrijventerreinen, het versterken van de regionale samenwerking en Social Innovation. Verder draagt de stichting bij aan de gestelde doelen voor aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt en afname werkloosheid.

NV Brabant Water (Breda)

Borgt een optimale drinkwatervoorziening in Noord-Brabant. Er zijn geen specifieke risico's.

NV Bank Nederlandse gemeenten (Den Haag)

De BNG is de bank van en voor overheden en voor instellingen met een maatschappelijk belang. Het doel daarbij is om duurzaam bij te dragen aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de inwoner. Er zijn geen specifieke risico's.

Publiek Ontwikkelbedrijf REKS B.V.

Op [12 juli 2023](#) stemde de gemeenteraad in met deelname aan de besloten vennootschap Publiek Ontwikkelbedrijf REKS BV. Er is een bedrag van € 430.000,- beschikbaar gesteld voor de aankoop van aandelen in de besloten vennootschap. In 2023 is € 134.000,- als eerste tranche gestort. Het Publiek Ontwikkelbedrijf kent de volgende doelen:

- Het Publiek Ontwikkelbedrijf en het Regionaal Klimaatfonds geven invulling aan de doelstellingen uit het nationale Klimaatakkoord zoals uitgewerkt in de REKS Regio Hart van Brabant. Het is een goede manier om de REKS-ambities waar te maken.
- Met het Publiek Ontwikkelbedrijf is het mogelijk om de REKS-ambitie van een hoog percentage lokaal eigendom en behoud van inkomsten voor de regio waar te maken.
- Met het Publiek Ontwikkelbedrijf kunnen we sturen op een betrouwbaar, inclusief en betaalbaar energiesysteem.
- Het Publiek Ontwikkelbedrijf biedt meer economische kansen voor de regio Hart van Brabant.
- Het Publiek Ontwikkelbedrijf maakt de bundeling van kennis en kunde mogelijk en vergroot daarmee de effectiviteit in de realisatie van de energiehubs.

Voorafgaand aan de deelname Publieke Ontwikkelbedrijf REKS B.V. is een risico-analyse gemaakt. Daarbij is bekeken hoe de risico's afgezwakt kunnen worden zodat de risico's beperkt blijven.

Wij zijn Karel

Inkoopbureau “Wij zijn Karel” is in 2002 opgericht door 10 kleine en middelgrote gemeenten onder de naam Stichting Inkoopbureau West-Brabant. Met als doel een professionaliseringsslag te maken van de inkoopfunctie bij de deelnemers en om onderling kennis te delen. Later is contractmanagement toegevoegd aan de specialisaties. Sinds de oprichting heeft de organisatie een flinke groei doorgemaakt en is het werkgebied uitgebreid. Vanaf 2023 is de stichting verdergegaan onder de naam Karel.

Op 19 februari 2025 heeft de gemeente Hilvarenbeek haar samenwerkingsovereenkomst verlengd met “Wij zijn Karel” voor 88 dagdelen tegen een tarief van € 397 per dagdeel.

In september 2024 heeft de gemeenteraad de Nota Grondbeleid vastgesteld. Voorheen maakte dit beleid onderdeel uit van de jaarlijkse grondnota. Het BBV (Besluit Begroting Verantwoording) schrijft voor dat we over een aantal zaken die betrekking hebben op ons grondbeleid toelichting geven in onze begroting en in ons jaarverslag. Het gaat om de volgende onderdelen:

- visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van doelstellingen van de begrotings-programma's
- uitgangspunten voor de uitvoering van het grondbeleid
- beleidsuitgangspunten voor reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van grondzaken (financiële positie)
- actuele prognose van de resultaten van de totale grondexploitatie en onderbouwing van de geraamde winstneming

Visie op het grondbeleid

Het Grondbeleid:

1. is faciliterend voor onze volkshuisvestingsopgave
2. versterkt de ruimtelijke kwaliteit van onze gemeente
3. biedt mogelijkheden voor medefinanciering van overige gemeentelijke activiteiten.
4. versterkt het economisch vestigingsklimaat

Een solide financieel beleid is het uitgangspunt. Dat waarborgen we door minimaal eens per jaar de grondexploitaties te actualiseren en door de winstverwachtingen van het grondbedrijf aan de algemene dienst te ontkoppelen. Deze 'ontkoppeling' is ook uitgangspunt in deze begroting.

Uitgangspunten grondbeleid

Nota Grondbeleid

Sinds 2024 kennen we een Nota Grondbeleid. Het daarin opgenomen grondbeleid baseren we mede op het Samenlevingsakkoord 2022-2026 'SAMEN is van iedereen!'. De Nota Grondbeleid heeft in beginsel een langjarig perspectief. Jaarlijks bij de jaarrekening beschouwen we de ontwikkelingen en stand van zaken met betrekking tot de grondexploitatie.

De raad heeft in maart 2025 het Grondprijnsbeleid vastgesteld. Op grond daarvan stelt het college jaarlijks de gronduitgifteprijs vast.

Startersleningen

Om starters te kunnen helpen bij het financieren van hun eerste woning hanteren we de Starterslening. Tot op heden is € 3,1 miljoen in dit revolverende systeem gestoken. De middelen waren echter uitgeput. Bij de Voorjaarsnota 2025 heeft de raad daarom bepaald dat er direct een aanvulling komt op het beschikbare budget voor de starterslening. Het gaat om een bedrag van € 2 miljoen wat daarmee extra beschikbaar komt om nieuwe aanvragen te kunnen verwerken. De financiële lasten daarvan zijn verwerkt in deze begroting.

Financiële positie

Er is een actuele inventarisatie en beoordeling van de grondexploitatie-risico's. De grondexploitatie heeft een eigen 'algemene reserve'. Deze reserve dient als weerstandsvermogen om eventuele risico's op te vangen. In de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' leest u hier meer over.

Prognose grondexploitaties

Winstverwachting

Bij de Jaarrekening leggen we verantwoording af over onze exploitatieopzetten. Die zijn in het eerste kwartaal van 2025 herzien. Op basis daarvan presenteren we in deze begroting de winstnemingen en verliezen.

Plan	Winstrealisatie		Raming ongerealiseerde winsten					Totaal verwacht resultaat
	tm 2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	
Loosche Akkers	4.971.479	167.471	35.830					5.174.780
Vroonacker	1.645.455	344.421	96.059					2.085.935
De Welder fase 2	-383.401	5.897						-377.504
De Leeuwerik 3	27.811	-8.139	73	417	2.731			22.892
Gelderakkers 1	1.233.526	146.959	244.412	27.399				1.652.296
Gelderakkers 2	66.499	68.197	180.932	58.895	29.254			403.778
Gulden Akker				96.449				96.449
J.F. Kennedylaan	139.762	47.152	552.420	92.545				831.880
Hart voor Haghorst		4.883	72.656	38.845	296.529	55.267	13.582	481.763
Totaal	7.701.132	776.841	1.182.382	314.550	328.514	55.267	13.582	10.372.268

In dit overzicht gaat het om geraamde winstnemingen. Bij de jaarrekening beoordelen we of we daadwerkelijk winstnemen op basis van de Poc-methode (Percentage of completion).

Nieuwe planontwikkelingen

We werken aan diverse nieuwe planontwikkelingen waarvoor t.z.t. een grondexploitatiecomplex wordt vastgesteld. Dit zijn onder andere Vroonacker IV, Leeuwerik 4 en Slibbroek Noord. Zodra een exploitatiecomplex is vastgesteld, nemen we de geraamde resultaten in de eerstvolgende begroting en jaarrekening mee in de winstverwachtingen.

De Wingerd

Bij ontwikkeling van de locatie De Wingerd nemen we een actief faciliterende rol in waarbij we via een Tenderprocedure tot verkoop van de bestaande locatie met opstallen over gaan. Als gevolg daarvan is geen sprake van het openen van een grondexploitatiecomplex, maar leiden de gemaakte kosten en opbrengsten tot een resultaat dat wordt verantwoord binnen de Algemene dienst. In dit verband is eerder aangegeven een eventueel tekort op de ontwikkeling van de Wingerd te dekken door een onttrekking aan de Algemene reserve grondexploitatie.

In de Tender is een opgave opgenomen om een ruimte voor een maatschappelijke voorziening op te leveren in het plan. De daarmee gemoeide kosten zijn op dit moment niet in beeld. Zodra de Tenderprocedure doorlopen is, zal aan de winnende inschrijver opgave gevraagd worden van de kosten die zijn toegerekend aan de maatschappelijke functie zodat binnen de Algemene Dienst e.e.a. op een juiste wijze in beeld gebracht en verantwoord wordt.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 1 januari 2016 is grondexploitatie - als ondernemersactiviteit - belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. In het hoofdstuk 'overhead en vpb' gaan we hier verder op in.

Per 1 mei 2022 trad de Wet Open Overheid gedeeltelijk in werking. De wet Open Overheid richt zich op een transparante overheid en vraagt een verandering in hoe we omgaan met informatie. De Woo verplicht bestuursorganen om actief en passief informatie openbaar te maken over beleid, uitvoering en bedrijfsvoering. Eén van de verplichtingen is ook om in de begroting aandacht te schenken aan de uitvoering van de Woo. Deze paragraaf is de invulling van die verplichting.

Woo verantwoording

Onder de Woo moeten we als gemeente in totaal 17 informatiecategorieën verplicht en actief openbaar maken. Ook informatieverzoeken (voorheen WOB-verzoek) aan de overheid (passieve openbaarmaking) vallen onder de nieuwe wet als passieve openbaarmaking. Om aan de Woo eisen te voldoen moet onze gemeentelijke informatiehuishouding op orde zijn en de juiste voorzieningen aanwezig zijn. Daarnaast moet bekend zijn wat de wet voor medewerker en bestuurder betekent.

Door de Woo wordt het nog belangrijker dat onze informatie langdurig toegankelijk, vindbaar, juist, volledig en betrouwbaar is. Het grijpt in op het dagelijks handelen van een groot deel van onze organisatie en heeft daarmee de komende jaren een flinke impact op onze bedrijfsvoering. In 2027 moet de Woo volledig geïmplementeerd zijn, met nog 3 extra jaren voor het op orde krijgen van het informatiebeheer.

Stand van zaken op basis van onze ambities

Vanaf midden 2025 is er een Woo coördinator actief als een onderdeel van de functie adviseur dienstverlening. Doordat deze persoon is aangesteld en er een Woo contactpersoon is (het Klant Contact Centrum -KCC-) voldoen we op dit moment aan de passieve openbaarmaking (informatie aanleveren op verzoek). Hiervoor stelden we het proces 'Woo verzoeken' op en implementeerden dit om verzoeken binnen de gestelde kaders en termijnen af te handelen. In 2025 zijn er in het eerste half jaar 11 Woo verzoeken binnengekomen. In 2024 zijn er in totaal 41 afgehandeld.

De gemeenteraad heeft in 2024 ons ambitieniveau (2) voor actieve openbaarmaking vastgesteld. Met niveau 2 voldoen we aan het doel en de verplichting van de wet. Een hoger ambitieniveau kan later alsnog een doel zijn. We volgen de landelijke fasering van invoering voor de actieve openbaarmaking.

Voor de Woo actieve openbaarmaking implementeerden we in 2024 de eerste tranche van 5 Woo informatiecategorieën. Dit deden we grotendeels via onze website en via ons raadsinformatiesysteem Notubiz. De tweede tranche stond gepland voor 1 juli 2025, maar is tot nader orde uitgesteld. Om de tweede en volgende tranches uit te voeren hebben we een andere publicatie voorziening nodig dan onze gemeentelijke website of Notubiz. In de ICT Equalt samenwerking hebben we met 10 andere

gemeenten een platform oplossing aanbesteed en gekozen in 2025. Implementatie van de oplossing vindt plaats in de tweede helft van 2025.

Vervolg activiteiten in 2026 en verder

In 2026 volgt de uitrol van het publicatiebeleid en het werkproces naar de verschillende organisatie doelgroepen. Totdat de landelijke overheid een duidelijke en realistische planning biedt voor de informatiecategorieën, implementeren we vooral een technisch platform. Daarnaast bekijken we natuurlijk al beperkt vooruit wat er voor bepaalde informatiecategorieën nodig is aan proces of gedragsverbeteringen om openbaarmaking te kunnen doen. Verder blijven we als organisatie werken aan onze basis informatiehuishouding, bijvoorbeeld door training van medewerkers op het gebruik van het zaaksysteem en archivering.

Natuurlijk besteden we ook aandacht aan het (kunnen) monitoren en evalueren van de publicatie van de verschillende informatiecategorieën. Daarbij hoort bijvoorbeeld ook een rapportage over de aantallen en afhandeling van de passieve openbaarmaking van Woo-verzoeken.

Het kabinet heeft in het gemeentefonds tot 2028 zowel incidenteel als structureel budget opgenomen voor de invoering van de Woo. Onze kosten zijn daarmee tot dan gedekt. Na dat moment wordt het Woo budget opgenomen in het gemeentefonds.

Paragraaf 9

Bezuinigingsmaatregelen

In 2024 is een Strategische Financiële Analyse uitgevoerd. Bij deze analyse is onderzoek gedaan naar bezuinigingsmogelijkheden binnen de gemeente. In de Voorjaarsnota 2025 hebben wij de gemeenteraad toegezegd om nader in te gaan op de voortgang van de ingeboekte taakstellingen.

Ook heeft de toezichthouder in haar begrotingscirculaire geadviseerd om een afzonderlijke paragraaf op te nemen in de begroting om haar en de gemeenteraad nader te informeren over het realiteitsgehalte van de ingeboekte bezuinigingen. Met deze paragraaf geven wij dat inzicht.

Inmiddels is een aantal van de genoemde maatregelen doorgevoerd en zijn de besparingen gerealiseerd. Sommige taakstellingen in onze begroting blijkt lastiger te realiseren. Reële taakstellingen zijn een voorwaarde vanuit onze toezichthouder. Hieronder geven we actuele stand van zaken weer.

Knop	Taakstelling	2026	2027	2028	2029	Voortgang
72.	Privatisering/verkoop vastgoed	431	431	0	0	●
86.	Kostendekkendheid Afvalstoffenheffing verhogen	60	60	60	60	●
88.	Kostendekkendheid Rioolheffing verhogen	90	90	90	90	●
96.	Niet aanleggen van mountainbikeroute	0	8	8	8	●
105.	Beperken faciliteren wegafzettingen bij evenementen	0	0	0	0	●
108.	Verlagen van de accountantskosten	0	0	0	0	●
110.	Bezuinigen op facilitaire zaken	0	0	0	0	●
111.	Onderhoud gemeentelijke panden versoberen	0	0	0	0	●
112.	Verhogen van huurtarieven panden van de gemeente	0	0	0	0	●
121.	Meer inzetten op digitale dienstverlening	0	0	0	0	●
122.	Minimaliseren P&C-cyclus	0	0	0	0	●
127.	Invoeren scootmobielpoule	0	0	0	0	●
128.	Niet gebruik passen collectief vervoer	0	0	0	0	●
129.	Versnellen van de beweging naar "gewenste situatie".	0	0	0	0	●
130.	Zowel voor jeugd als Wmo: meer inzetten op groepsbegeleiding	0	0	0	0	●
131.	Meer directe hulpverlening door bij de toegang lichte vorm van begeleiding te bieden	0	0	0	0	●
132.	Kostenbewustzijn toegang en inwoners vergroten door de waarde van indicaties te vermelden op de beschikking.	0	0	0	0	●

Knop	Taakstelling	2026	2027	2028	2029	Voortgang
133.	Periodieke afstemming GI's (tandemfunctie)	0	0	0	0	
134.	Versoberen herindicaties, kritisch beoordelen.	25	50	50	50	
136.	Vooruitlopend op de hervormingsagenda en de reikwijdte van de jeugdwet bepaalde vormen van jeugdhulp niet meer doen	0	0	0	0	
137.	SPUK GALA/IZA inzetten t.b.v. voorliggend veld	0	0	0	0	
138.	Meer uitgaan van eigen kracht bij huishoudelijke hulp	0	45	75	75	
142.	Bijstellen kaders leerlingenvervoer (eigen vervoer, OV-gebruik) conform wettelijke kaders	30	30	30	30	
	Totaal in de begroting verwerkte taakstellingen	636	714	341	341	
	Waarvan structureel	205	283	313	313	

Knop	Onderwerp	2026	2027	2028	2029
72.	Privatisering/verkoop vastgoed Uiterlijk begin oktober 2025 wordt een advies aan het college voorgelegd met meerdere opties voor de (gedeeltelijke) invulling van deze opgave. De verschillende opties (verkoop in vrije staat, verkoop in verhuurde staat) worden financieel doorgerekend met verwachte verkoopprijs.	431	431	0	0
86.	Kostendekkendheid Afvalstoffenheffing verhogen Dit is verwerkt in de tarieven	60	60	60	60
88.	Kostendekkendheid Rioolheffing verhogen Dit is verwerkt in de tarieven	90	90	90	90
96.	Niet aanleggen van mountainbikeroute De verkenning en samenwerking is gestopt waardoor deze besparing reëel is.	0	8	8	8
105.	Beperken faciliteren wegafzettingen bij evenementen In 2026 wordt dit nader uitgewerkt, zodat eventuele extra inkomsten inzichtelijk zijn bij de begroting 2027. Aandachtspunt voor de uitwerking is dat een aantal van activiteiten waar wegafzettingen bij nodig zijn georganiseerd wordt door gesubsidieerde organisaties, die bij verhoging van de kosten mogelijk om extra subsidie vragen. Voorlopig zijn de PM bedragen vervangen door 0.	0	0	0	0
108.	Verlagen van de accountantskosten Deze eerdere inschatting blijkt niet reëel. We zien juist een stijging in het aantal Sisa-regelingen. Dit heeft er bij JR 2024 toe geleid dat er € 12.000,- (excl BTW) extra in rekening werd gebracht door de accountant. De accountant rekent per Sisa / subsidie. Ook als we subsidies hebben die niet doorgaan brengt de accountant hier dus wel geld voor in rekening. Het is onduidelijk welke subsidies er komende jaren worden aangevraagd en daardoor is het ook niet mogelijk om een reële inschatting te maken van de hoeveelheid werk die gemoeid is met Sisa-regelingen. Voorlopig zijn de PM bedragen vervangen door 0.	0	0	0	0
110.	Bezuinigen op facilitaire zaken - Anders organiseren inkoop. In 2025 hebben we het inkoopbeleid geactualiseerd. Ook de aanbestedingskalender is op orde gebracht. Dit heeft extra uren en geld gekost. De vervolgstappen zijn het op orde brengen van het contractenregister. Dit pakken we in 2026 op. Kort samengevat: we zijn onze kwaliteit aan het verhogen en daardoor is besparing op dit moment nog niet reëel. We zijn in overleg met Goirle en Oisterwijk over hoe we inkoop samen slim kunnen organiseren (uitbesteden of zelf doen).	0	0	0	0

Knop	Onderwerp	2026	2027	2028	2029
	- Verdere samenwerkingsmogelijkheden zijn voor een aantal bedrijfsvoering teams in 2025 onderzocht via gesprekken in GHO verband. Gezien de onzekerheid van de invulling van deze taakstelling herstellen wij deze post in de begroting, te meer omdat het niet aan de eisen van de toezichthouder voldoet (onvoldoende onderbouwd). Wel biedt dit nog kansen voor latere jaren.				
111.	Onderhoud gemeentelijke panden versoberen De benodigde extra investeringen voor duurzaamheid betekenen mogelijk wel hogere kosten. Of en in welke mate die te verrekenen zijn in wijziging van de huur-overeenkomsten wordt in 2026 onderzocht. Voorlopig zijn de PM bedragen vervangen door 0.	0	0	0	0
112.	Verhogen van huurtarieven panden van de gemeente In 2026 onderzoeken we de mogelijkheid en consequenties van verhoging van de tarieven. Mogelijk betekent dit ook dat gesubsidieerde instellingen om extra subsidie zullen vragen wat de opbrengst kan beperken. Voorlopig zijn de PM bedragen vervangen door 0.	0	0	0	0
121.	Meer inzetten op digitale dienstverlening Digitaliseren raakt vooral de IT-systemen die we gebruiken. Daarvoor geldt dat de kosten ver voor de baten uitgaan. Goed uitzoeken of en hoe dit kan bijdragen aan besparingen kost geld en tijd. Beiden hebben we nu nauwelijks beschikbaar een daarom zetten we de verwachtingen voor komende jaren op € 0,- in plaats van PM. Dat betekent niet dat we niets doen. We zijn bijvoorbeeld binnen de Equalit gemeenten aan het kijken welke mogelijkheden digitaliseren biedt. Ook gaan we eind 2025 aan de slag met onze visie op dienstverlening. Die gaat richting geven aan de wensen op het gebied van digitaliseren. Bij Burgerzaken proberen we wel steeds meer digitaal te doen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan Digitale Rijbewijzen etc. In onze omvang zijn de verwachte baten daarvan ook beperkt.	0	0	0	0
122.	Minimaliseren P&C-cyclus Dit willen we zeker onderzoeken. We zien dat de huidige manier van werken dusdanig tijdsintensief is dat deze tegen de grenzen van onze formatie loopt. Verbeteren van werkwijze leidt vooralsnog niet tot formatiereductie, maar alleen tot een werkbare werkwijze binnen bestaande formatie. Daarom hebben we bedragen ingeschat op € 0,- in plaats van PM.	0	0	0	0

Knop	Onderwerp	2026	2027	2028	2029
	Begin 2026 vinden de gemeenteverkiezingen plaats. Dan gaat een nieuw coalitie een nieuw collegeprogramma opstellen wat hoogstwaarschijnlijk leidt tot nadere politieke en maatschappelijke keuzes. Daarvoor is het nauwelijks zinvol om producten in P&C samen te voegen.				
127.	Invoeren scootmobiel poule Deze taakstelling is bij de Voorjaarsnota al 2025 neerwaarts bijgesteld	0	0	0	0
128.	Niet gebruik passen collectief vervoer Deze taakstelling is bij de Voorjaarsnota 2025 al neerwaarts bijgesteld	0	0	0	0
129.	Versnellen van de beweging naar “gewenste situatie”. Deze taakstelling is bij de Voorjaarsnota 2025 reeds neerwaarts bijgesteld	0	0	0	0
130.	Zowel voor jeugd als Wmo: meer inzetten op groepsbegeleiding In GH0-verband zijn we bezig met het project 'Thema-gerichte transformatiegesprekken'. We zijn in GH0 verband voornemens om verschillende 'Ontwikkeltafels' te organiseren voor uiteenlopende thema's. Tijdens deze ontwikkeltafels worden op thema's gesprekken gevoerd met samenwerkingspartners die zich richten op het vinden van (nieuwe) concrete oplossingen en het versterken van de samenwerking. Een voorbeeld van een concrete oplossing is een pilot op het gebied van collectief aanbod. Eind september staat een startbijeenkomst met de belangrijkste GH0 partners gepland. Eind 2025/begin 2026 zal de eerste 'Ontwikkeltafel' plaatsvinden. Er wordt op dit moment geen directe besparing verwacht naar aanleiding van dit project. Het is wel de bedoeling dat de oplossingen/uitkomsten van de ontwikkeltafels bijdragen aan de transformatie van het sociaal domein. Voorlopig zijn de PM bedragen vervangen door 0.	0	0	0	0
131.	Meer directe hulpverlening door bij de toegang lichte vorm van begeleiding te bieden Bij de najaarsnota 2025 wordt hier naar gekeken. Voorlopig zijn de PM bedragen vervangen door 0.	0	0	0	0
132.	Kostenbewustzijn toegang en inwoners vergroten door de waarde van indicaties te vermelden op de beschikking In oktober 2025 vindt hierover een bijeenkomst plaats met de toegang. Wij verwachten niet dat dit een (directe) besparing gaat opleveren. Voorlopig zijn de PM bedragen vervangen door 0.	0	0	0	0
133.	Periodieke afstemming GI's (tandemfunctie) Het aantal verwijzingen door de GI's is inzichtelijk. De	0	0	0	0

Knop	Onderwerp	2026	2027	2028	2029
	sturing hierop is reeds regionaal belegd. Dekkingsmaatregel wordt al uitgevoerd en hierop valt dus geen extra besparing te verwachten.				
134.	Versoberen herindicaties, kritisch beoordelen Inmiddels heeft de scholing door HHM plaatsgevonden. Instructies voor de toegang zijn aangescherpt. Zie knop 134 en 138 voor uitgebreidere toelichting. Deze taakstelling is bij de Voorjaarsnota 2025 al gedeeltelijk neerwaarts bijgesteld	25	50	50	50
136.	Vooruitlopend op de hervormingsagenda en de reikwijdte van de jeugdwet bepaalde vormen van jeugdhulp niet meer doen Zolang de reikwijdte van de Jeugdwet niet is herzien, heeft de gemeente de wettelijke taak om de vormen van Jeugdhulp die hieronder vallen uit te voeren. Dekkingsmaatregel is pas uitvoerbaar als wet is herzien. Voorlopig zijn de PM bedragen vervangen door 0.	0	0	0	0
137.	SPUK GALA/IZA inzetten t.b.v. voorliggend veld Het GALA en IZA zijn bedoeld voor vernieuwende, incidentele initiatieven. In 2025 zetten we in op het versterken van de sociale basis (onder andere Voorzorgcirkels en Eén tegen eenzaamheid) en op preventie (onder andere Kansrijke Start en Valpreventie). De vraag is hoe het GALA en IZA na 2026 vorm krijgen en welke budgetten beschikbaar blijven. Voorlopig zijn de PM bedragen vervangen door 0.	0	0	0	0
138.	Meer uitgaan van eigen kracht bij huishoudelijke hulp Het wetsvoorstel voor afschaffing van het abonnementstarief is controversieel verklaard. De verwachting is dat het abonnementstarief niet per 1-1-2027 wordt afgeschaft maar mogelijk langer op zich laat wachten. Inmiddels is gestart met het onderzoek naar de implementatie van reablement in de gemeente Hilvarenbeek. Dit doen we in samenwerking met de gemeente Oisterwijk. Ook weten we inmiddels dat binnen de SPUK Gala middelen (knop 137) geen ruimte is om deze investering te bekostigen. Mogelijk dat er binnen de IZA middelen nog mogelijkheden zijn. (MELVIN kijkt voor investering). Deze taakstelling is bij de Voorjaarsnota 2025 al gedeeltelijk neerwaarts bijgesteld.	0	45	75	75
142.	Bijstellen kaders leerlingenvervoer (eigen vervoer, OV-gebruik) conform wettelijke kaders Leerlingenvervoer is geborgd in een (sub)regionale samenwerking, welke op dit moment wordt herzien. Het leerlingenvervoer is recentelijk opnieuw aanbe-	30	30	30	30

Knop	Onderwerp	2026	2027	2028	2029
	steed, en worden er jaarlijks kaders en vervoersoplossingen ontwikkelend om kosten te besparen. Dit zijn individuele maatwerkoplossingen, waardoor het berekenen van potentiële besparingen moeilijk vooraf te berekenen zijn.				

Financiële verdieping

3. Uiteenzetting van de financiële positie en toelichting

3.1 Overzicht van baten en lasten incl. meerjarenraming

In dit hoofdstuk staat het overzicht van baten en lasten voor de begroting 2026 en de meerjarenraming 2027 tot en met 2029 centraal. We gaan in dit hoofdstuk in op de financiële consequenties die we hebben verwerkt ná vaststelling van de Strategische analyse financiën inclusief Voorjaarsnota 2025. Daarna geven we het totaaloverzicht van baten en lasten weer inclusief de meerjarenraming. Grote verschillen tussen baten en lasten tussen begrotingsjaren ontstaan vaak door incidentele baten en lasten. De incidentele baten en lasten geven we weer in een overzicht. De provincie bepaalt onder andere aan de hand van dit overzicht of onze begroting 'gezonder' - structureel en reëel in evenwicht - is. Met andere woorden: geeft onze begroting een rooskleurig beeld doordat we incidenteel meevalers hebben. Tot slot gaan we in op de uitgangspunten en grondslagen die we hebben gehanteerd in deze begroting.

Financiële consequenties verwerkt in deze begroting

Aan de basis van deze begroting ligt de door de gemeenteraad vastgestelde Strategische analyse financiën inclusief Voorjaarsnota 2025, inclusief het aangenomen amendement. Dat wil zeggen dat onder andere de autonome ontwikkelingen, nieuwe ontwikkelingen en dekkingsmaatregelen waarover u besloot verwerkt zijn in de begroting en het meerjarenperspectief. Die uitkomsten vormen dan ook het vertrekpunt van deze begroting voor de jaren 2026-2029. Met deze begroting stellen we voor om een aantal nieuwe mutaties te verwerken in onze meerjarenbegroting. We gaan nu verder in op welke dit zijn.

Bijgestelde begroting en meerjarenperspectief waarbij - = nadelig	2026	2027	2028	2029
Saldi boekwerk Voorjaarsnota(+) 2025 incl. amendementen en Meicirculaire 2025	480	-225	-471	-45
Structureel saldo	408	318	-431	-5
Incidenteel saldo	72	-543	-40	-40
1. Mutaties begroting 2026	-314	141	-26	-431
2. Reguliere Financiële technische mutaties begroting 2026	-6	10	26	26
3. Actualisatie berekening leges	-15	-15	-15	-15
Subtotaal mutaties 1 t/m 3	-335	136	-15	-420
Structureel saldo	-309	126	-41	-446
Incidenteel saldo	-26	10	26	26
Saldi begroting 2026 -2029	145	-89	-486	-465
Structureel saldo	99	444	-472	-451
Incidenteel saldo	46	-533	-14	-14

1. Mutaties begroting 2026

We stellen als college voor in te stemmen met een aantal ontwikkelingen, die nog niet bekend waren tijdens het opstellen van de Voorjaarsnota 2025. U vindt de toelichting van de betreffende mutaties terug bij de verschillende programma's van de begroting.

Specificatie Mutaties Begroting 2026 waarbij - = hogere lasten of lagere baten	Knop	Prog	2026	2027	2028	2029
Mutaties op de Voorjaarsnota 2025						
Uitgaven regionale jeugdhulp	2	1.1	-411	-411	-411	-411
Mutaties taakstellingen						
Vervallen taakstelling 110 bezuiniging fac.zaken	div	6	-28	-28	-28	-28
Overige nieuwe ontwikkelingen begroting						
Extra overdekking door hogere BCF Afval en Riolering	nvt	6	50	50	50	50
Extra toerekening overhead naar afval en riolering	nvt	6	100	100	100	100
Effect nieuwe doorrekening kapitaallasten en rente	nvt	6	30	430	263	-142
Personele uitgaven als gevolg van personele mutaties	nvt	6	-55	0	0	0
Totaal			-314	141	-26	-431

Mutaties op de voorjaarsnota 2025

Uitgaven regionale jeugdhulp

In de Voorjaarsnota 2025 is de begroting voor Jeugdzorg incidenteel verhoogd met € 411.000. Voor 2026 en de jaren erna adviseren wij dit bedrag structureel op te nemen, omdat naar verwachting de jeugdzorgkosten blijven stijgen (zie ook raadsinformatiebrief 2025-18). De regionale begroting voor 2025 en 2026 is daarom aangepast. Met deze bijstelling borgen we dit in de lokale begroting. De Provincie houdt er toezicht op dat deze begrotingen in lijn liggen met elkaar. De hogere zorgkosten zijn ontstaan door de wijze van verdeling van regionale jeugdzorgkosten in segment 1, indexaties en instroom segment 4. U bent in de verenigde vergadering meegenomen in deze ontwikkelingen. In Hilvarenbeek zien we enerzijds een redelijk stabiele zorgvraag, maar ook toenemende complexiteit. Naast onze preventieve acties zetten we (regionaal) in op een eerlijke verdeling van de kosten segment 1. De financiële vertaling hiervan is met het tot stand komen van de begroting nog niet inzichtelijk. Voor de lange termijn is de landelijke hervormingsagenda van belang. In dit kader werken ook wij aan de ontwikkeling van Stevige Lokale Teams, waarmee we meer van de zorg die nu in segment 4 wordt ondergebracht meer in eigen beheer gaan uitvoeren en mogelijk zorgkosten gaan besparen. Wij komen hier met de Voorjaarsnota 2026 op terug.

Mutaties taakstellingen

Vervallen taakstelling 110 bezuiniging facilitaire zaken

Wij hadden in de begroting een taakstelling opgenomen die we nu terugdraaien. Dat ligt aan twee elementen:

- Anders organiseren inkoop. In 2025 hebben we het inkoopbeleid geactualiseerd. Ook de aanbestedingskalender is op orde gebracht. Dit heeft extra uren en geld gekost. Het vervolg pakken we in 2026 op. Kort samengevat: we zijn onze kwaliteit aan het verhogen en daardoor is besparing op dit moment nog niet reëel. We zijn in overleg met Goirle en Oisterwijk over hoe we inkoop samen slim kunnen organiseren (uitbesteden of zelf doen).
- Verdere samenwerkingsmogelijkheden zijn voor een aantal bedrijfsvoering teams in 2025 onderzocht via gesprekken in GH0 verband.

Gezien de onzekerheid van de invulling van deze taakstelling herstellen wij deze post in de begroting, temeer omdat het niet aan de eisen van de toezichthouder voldoet (onvoldoende onderbouwd). Wel biedt dit nog kansen voor latere jaren.

Overige nieuwe ontwikkelingen begroting

Extra overdekking door hogere BCF Afval en Riolering

Van de 100% kostendekkende tarieven riolering en afval maakt ook de fictieve BTW-last deel uit. Sinds de invoering van het BTW-compensatiefonds in 2023 kunnen de gemeenten onder andere voor deze activiteiten hun BTW declareren bij het BTW-compensatiefonds. Dit fonds werd en wordt gevoed door een uitname uit het gemeentefonds.

In de praktijk kwam het er op neer dat we te maken kregen met minder kosten door het wegvallen van de kostenverhogende BTW. Omdat we niet meer dan kostendekkende tarieven mogen heffen, nam ook de opbrengst af. Op zich geen probleem zou je zeggen. Maar doordat we voor deze activiteit de BTW kunnen declareren, is ook voor deze activiteiten het gemeentefonds verlaagd. Dus per saldo werden de gemeenten gekort voor het deel dat werd uitgenomen uit het gemeentefonds en niet meer via tarieven kon worden terugverdiend. Dit onbedoelde effect is door de wetgever met een aanpassing van de gemeentewet ondervangen. Zodanig dat de gemeenten de 'fictieve' btw-last mogen betrekken in de berekening van de kostendekkende tarieven.

We hebben al een aantal jaren met een vaste fictieve btw-last gerekend. Gezien de gestegen kosten in de afgelopen jaren, hebben we zowel voor riolering als voor afval het bedrag dat we meenemen als btw-last in de berekening van de tarieven met € 25.000,- verhoogd. Voor Afval en Riool samen maakt dit € 50.000,-. Dit bedrag komt als 'overdekking' tot uitdrukking als voordeel algemene dienst.

Extra toerekening overhead naar afval en riolering

Bestaand beleid is dat we loonkosten en overhead toerekenen aan kostendekkende activiteiten zoals riolering en afval conform de administratieve regels van de gemeenten (BBV). Omdat we in de begroting 2026 meer loonkosten toerekenen aan die activiteiten neemt ook de daaraan gekoppelde toerekening van overhead toe. Deze extra loonkosten en overhead drukken dan niet meer als kosten op de algemene dienst en vormt daardoor een voordeel voor de algemene dienst.

Effect nieuwe doorrekening kapitaallasten en rente

In de begroting en voorjaarsnota 2025 gingen we uit van oplevering van de projecten school de Doelakkers en Hart van Haghorst (HvH) in 2026. Hierdoor zou de afschrijving van deze projecten starten in 2027. Op basis van nieuwe informatie is de verwachting dat de afschrijving voor HvH start in 2028, in geval van de Doelakkers in 2029. Doordat er geen afschrijving is voor deze grote projecten in de eerdere jaren, ontstaat er nu een voordeel in 2027 en 2028.

2. Reguliere financieel technische mutaties begrotingsboekwerk 2026

Jaarlijks stellen wij ons begrotingsboekwerk op waarbij we een aantal financieel technische exercities doen. Zo berekenen we onze rente opnieuw volgens de wettelijke richtlijnen, stellen we onze vervangingsinvesteringen bij, stellen we de kapitaallasten bij op basis van een geactualiseerd investeringsprogramma en rekenen we areaaluitbreidingen door. Deze financieel technische mutaties hebben we zoals ieder jaar verwerkt in ons begrotingsboekwerk.

3. Actualisatie berekening leges

Jaarlijks stellen wij onze legestarieven voor het volgend jaar bij en maken we daarbij een berekening voor de kostendekkendheid. De totale opbrengsten mogen namelijk niet meer zijn dan de totale kosten. Ook nu hebben we de legestarieven 2026 bijgesteld en in deze begroting financieel vertaald. Daarbij hebben we rekening gehouden met uw besluit bij de voorjaarsnota om als dekkingsmaatregel (knop 150) de kostendekkendheid ten aanzien van Algemene Dienstverlening en APV te verhogen. U neemt met het raadsvoorstel belastingverordeningen 2026 het besluit over de legestarieven 2026.

Overzicht baten en lasten inclusief toelichting en meerjarenraming

Hieronder is het overzicht van baten en lasten 2026 met de meerjarenraming 2027 - 2029 weergegeven. Ook hebben we de saldi van de jaarrekening 2024 inclusief resultaatbestemming en de actuele begroting 2025 opgenomen. In de begroting 2025 hebben we de meircirculaire 2025 al verwerkt. U besluit met de najaarsnota 2025 formeel over de verwerking van de meircirculaire 2025 in jaarschijf 2025. Het overzicht is op programmaniveau. Een financieel overzicht per programma uitgesplitst naar taakveld hebben we in dit boekwerk niet opgenomen.

Resultaat voor bestemming

Baten en lasten (x € 1.000)		JR2024	B2025	B2026	B2027	B2028	B2029
1. Samenlevend	L	-26.704	-25.123	-22.259	-23.718	-21.788	-21.914
	B	9.282	5.749	3.088	3.055	3.313	3.313
Totaal 1. Samenlevend		-17.422	-19.374	-19.171	-20.663	-18.475	-18.601
2. Belevend	L	-17.109	-24.624	-16.517	-16.580	-15.045	-15.110
	B	10.619	16.489	9.685	9.619	7.272	7.275
Totaal 2. Belevend		-6.490	-8.135	-6.832	-6.961	-7.773	-7.835
3. Ondernemend	L	-379	-650	-448	-431	-431	-431
	B	122	138	138	138	138	138
Totaal 3. Ondernemend		-257	-512	-310	-293	-293	-293
4. Dienstverlenend	L	-2.871	-2.251	-2.508	-2.445	-2.404	-2.404
	B	412	329	406	406	406	406
Totaal 4. Dienstverlenend		-2.459	-1.923	-2.102	-2.039	-1.997	-1.997
5. Algemene dekkingsmiddelen	L	-883	-273	-487	-1.422	-2.372	-3.461
	B	35.291	36.874	37.307	38.054	38.410	39.671
Totaal 5. Algemene dekkingsmiddelen		34.407	36.602	36.819	36.632	36.039	36.210
6. Overhead	L	-8.984	-8.514	-8.437	-8.323	-8.302	-8.290
	B	262	140	173	173	173	173
Totaal 6. Overhead		-8.722	-8.374	-8.264	-8.149	-8.129	-8.117
Resultaat vóór bestemming	L	-56.931	-61.434	-50.656	-52.919	-50.341	-51.609
	B	55.988	59.718	50.797	51.446	49.713	50.976
Resultaat vóór bestemming		-943	-1.716	141	-1.473	-628	-632

Reservemutaties

Baten en lasten (x € 1.000)		JR2024	B2025	B2026	B2027	B2028	B2029
1. Samenlevend	L	-156	-20	-	-	-	-
	B	592	669	260	1.681	159	142
Totaal 1. Samenlevend		436	649	260	1.681	159	142
2. Belevend	L	-1.508	-1.236	-365	-882	-105	-64
	B	611	797	69	546	49	49
Totaal 2. Belevend		-897	-439	-295	-336	-56	-14
3. Ondernemend	L	-100	-	-	-	-	-
	B	24	100	-	-	-	-
Totaal 3. Ondernemend		-77	100	-	-	-	-
4. Dienstverlenend	B	12	2	-	-	-	-
Totaal 4. Dienstverlenend		12	2	-	-	-	-
5. Algemene dekkingsmiddelen	L	-211	-	-	-	-	-
	B	962	1.254	-	-	-	-
Totaal 5. Algemene dekkingsmiddelen		750	1.254	-	-	-	-
6. Overhead	B	719	150	39	39	39	39
Totaal 6. Overhead		719	150	39	39	39	39
Totaal reservemutaties	L	-1.975	-1.256	-365	-882	-105	-64
	B	2.919	2.972	368	2.266	247	231
Totaal reservemutaties		943	1.716	4	1.384	142	167

Resultaat na bestemming

Baten en lasten (x € 1.000)		JR2024	B2025	B2026	B2027	B2028	B2029
Resultaat na bestemming	L	-58.907	-62.690	-51.020	-53.800	-50.446	-51.672
	B	58.907	62.690	51.165	53.712	49.960	51.207
Saldo na bestemming		0	0	145	-89	-486	-465

* Met de jaarrekening 2024 is besloten het resultaat te bestemmen waardoor het saldo op € 0 uitkomt.

Zijn we structureel en reëel in evenwicht?

De provincie hanteert de richtlijn dat onze begroting reëel en structureel in evenwicht moet zijn. Reëel betekent dat de raming realistisch moeten zijn. Structureel betekent dat het structurele saldo in ieder geval of in het eerste begrotingsjaar of in het laatste begrotingsjaar positief moet zijn. In onderstaand overzicht ziet u dat we aan die richtlijn voldoen (voor 2026).

Structurele en incidentele baten en lasten				
	B2026	B2027	B2028	B2029
Saldo totale baten en lasten	145	-89	-486	-465
Saldo incidentele baten en lasten	46	-533	-14	-14
Structureel saldo definitief	99	444	-472	-451

Welke uitgangspunten gelden er bij de incidentele baten en lasten?

In 2018 verscheen de notitie 'structurele en incidentele baten en lasten' van de commissie *Besluit Begroting en Verantwoording*, met als doel het onderscheid tussen structureel en incidenteel te verduidelijken. In de praktijk is gebleken dat de notitie tot verschillende opvattingen leidde tussen gemeenten onderling en tussen de gemeenten en de toezichthouder. Door de gezamenlijke provincies als toezichthouder is in 2021 daarom een handreiking uitgebracht, met als doel scherper te omschrijven wanneer baten en lasten als incidenteel beschouwd worden.

Algemene uitgangspunten zijn:

- Baten en lasten die zich vier jaar of langer voordoen zijn in beginsel structureel van aard;
- Baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen zijn in beginsel incidenteel;
- Baten en lasten komen in aanmerking om als incidenteel aangemerkt te worden als deze voor bepaalde tijd geraamd worden, er is een onvoorwaardelijke einddatum bekend;
- De incidentele baten en/of lasten moeten van materiële omvang zijn;
- Onttrekkingen en toevoegingen aan reserves zijn in beginsel incidenteel;
- De aard van de raming (soort of de eigenschap van een begrotingspost) gaat echter altijd boven de eerdergenoemde uitgangspunten.

Voor het begrip 'aard van de baten en lasten' geeft de handreiking de volgende uitleg: 'De aard van de baten en lasten betekent in het kader van deze notitie dat de soort of de eigenschap van een begrotingspost binnen een taakveld in eerste instantie bepalend is of een post als incidenteel of structureel aangemerkt wordt'.

Materiële omvang van de incidentele baten en lasten

In het *Besluit Begroting en Verantwoording* is opgenomen, dat de belangrijkste incidentele baten en lasten afzonderlijk per programma in het overzicht van incidentele baten en lasten worden opgenomen en dat minder belangrijke posten als totaalbedrag opgenomen kunnen worden.

De Commissie *Besluit Begroting en Verantwoording* adviseert om in de financiële verordening aan te geven wat een gemeente bij het bepalen van een incidentele post aanmerkt als een materiële beïnvloeding. De bedoeling hiervan is om de begroting en het overzicht nietodeloos ingewikkeld te maken door een grote hoeveelheid kleine bedragen als incidenteel aan te merken. In onze financiële verordening is geen grensbedrag opgenomen wat als materiële beïnvloeding wordt aangemerkt. Wij gaan in de voorliggende begroting uit van € 25.000 als materiële ondergrens per incidentele baat of last, waarvoor we in ieder geval een afzonderlijke toelichting opnemen.

Welke incidentele baten en lasten zijn in onze begroting opgenomen?

U ziet dit in onderstaand overzicht terug. We lichten deze posten verder toe.

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Programma Samenlevend				
Reserve vrijwilligersfonds	10	10	10	10
Programma Hervorming Sociaal Domein	-245			
Progr Hervorming Sociaal Domein, dekking reserve budgetoverheveling	100			
Herijking subsidiebeleid	-75			
Tijdelijke huisvesting Kindcentrum De Doelakkers		-925		
Subsidie Wijkcirkel De Schutterij	-9	-9		
Dekking deel cultuurbeleid	15	15		
		-		
Afwaardering aankoop grond tbv Project Hart van Haghorst (HvH)		1.500		
Dekking Afwaardering aankoop grond tbv Project HvH via ABR		1.500		
Bijdrage reserve GREX voor project HvH		-503		
Storting opbrengst grondverkoop in reserve dekking kapitaallasten		503		
Programma Belevend				
Energieloket	-39			
Dekking energieloket via reserve Duurzaamheid	39			
Huisvesting arbeidsmigranten	-90			
Storting in reserve Bijdrage Ruimtelijke kwaliteit	-50	-50	-50	-50
Verkoop vastgoed, Dekkingsmaatregel voorjaarsnota 2024, knop 72	431	431	0	0
Rente Grondexploitaties in voorbereiding	-25	-38	-44	-44
Dekking rente GREX via reserve Grondexploitaties	25	38	44	44
	-	-		
Lasten Grondexploitaties	2.065	1.883	-136	-174
Baten Grondexploitaties	2.379	2.212	191	188
Winstnemingen Grondexploitaties	-314	-329	-55	-14
Programma Dienstverlenend				
Werving nieuwe burgemeester	-35			
Diversen kleine mutaties	-6	-5	26	26
Totaal incidenteel	46	-533	-14	-14

Bijdrage vanuit reserve vrijwilligersfonds (programma 1, thema 3)

Met de vaststelling van de begroting 2020 besloot de gemeenteraad jaarlijks een bedrag aan de reserve vrijwilligersfonds te onttrekken in het voordeel van de exploitatie. Dit vanwege de verwachting dat we in werkelijkheid minder subsidies verstrekken, dan de raming aan te verstrekken subsidies. Omdat reservemutaties naar de aard als incidenteel worden gezien, is deze reeks als incidenteel gerubriceerd.

Programma Hervorming Sociaal Domein (programma 1, thema 1)

Vanaf januari 2025 is het programma 'Hervorming Sociaal Domein' gestart. Door maatschappelijke trends zoals vergrijzing, toenemende ongelijkheid en complexiteit van de samenleving, is het noodzakelijk dat de toegang tot hulp en ondersteuning door gemeenten wordt herzien. De huidige systemen dreigen onhoudbaar te worden. Om ook in de toekomst passende hulp te kunnen bieden aan degene die het echt nodig hebben, moeten gemeenten hun burgers op een andere manier gaan ondersteunen en daarbij vooral ook gebruik maken van de kracht van de samenleving zelf. De verwachte kosten voor het projectmanagement zijn € 245.000 waarvan €100.000 wordt gedekt uit de reserve.

Herijking subsidiebeleid (programma 1, thema 1)

In 2026 stellen we nieuw subsidiebeleid vast passend bij de gemeentelijke ambities en visies binnen scenario 2 Samenwerkend Hilvarenbeek vast. En in 2027 gaan we werken met dit nieuwe beleid. Hier-voor is een projectbudget van € 75.000 toegekend.

Tijdelijke huisvesting Kindcentrum De Doelakkers (Voorjaarsnota 2025 / knop 37) (programma 1, thema 3)

Om het nieuwe Kindcentrum De Doelakkers te kunnen realiseren, worden de kinderen in een tijdelijke huisvesting ondergebracht. Dit is een eenmalige last van € 925.000.

Wijkcirkel De Schutterij (programma 1, thema 1)

De Schutterij is een initiatief waar mensen elkaar ontmoeten. Het gaat eenzaamheid tegen en er wordt preventief en participierend gewerkt. Een wijkcirkel is een werkwijze om de verbinding tussen kwetsbare en niet-kwetsbare bewoners te versterken en zo de zelfredzaamheid te vergroten en (potentiële) eenzaamheid te verkleinen of te voorkomen. Met amendement A-09 bij de Voorjaarsnota 2025 is er voor 2026 en 2027 jaarlijks € 9.000 beschikbaar gesteld.

Project Hart van Haghorst (Voorjaarsnota 2023, nr. 46) (programma 1, thema 2 en 3)

Voor het project zijn een gronden met opstallen verworven. De gemeenteraad besloot inmiddels de gronden bij ingebruikname van de nieuwe maatschappelijke functies de gronden af te waarderen naar de nieuwe waarde ten laste van de algemene bedrijfsreserve. Hiervoor staat € 1.500.000 gereserveerd in 2027.

Resultaat grondexploitatie project Hart van Haghorst (programma 2, thema 1)

De gemeenteraad besloot in juli 2024 het verwachte positieve resultaat van de grondexploitatie te storten in de reserve dekking kapitaallasten. Dit ter dekking van een deel van de jaarlijkse kapitaallasten.

Continuering en Dekking kosten energieloket (programma 2, thema 4)

Tot en met 2026 is er sprake van een samenwerkingsovereenkomst met het Energiehuis. De kosten van € 39.000 die hiervoor jaarlijks zijn begroot, dekken we uit de Reserve Duurzaamheid.

Huisvesting arbeidsmigranten (programma 2, thema 6)

Voor de aanpak huisvesting arbeidsmigranten zijn 482 adressen in beeld waarvoor net als in de tweede helft van 2025 in 2026 extra capaciteit voor toezicht en handhaving nodig is.

Bijdragen ruimtelijke kwaliteit naar reserve Ruimtelijke kwaliteit (programma 2, thema 1)

Ingeval van een verzoek door een initiatiefnemer tot wijziging van het planologisch regime voor van het toestaan van nieuwe woningen binnen het stedelijke gebied is door de aanvrager een financiële bijdrage verplicht. De bijdragen zetten we in voor het doen van gemeentelijke investeringen voor de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit en daarmee het woon-, leef- en vestigingsklimaat in onze gemeente.

We begroten jaarlijks € 50.000 aan bijdragen die we ontvangen en wat gezien wordt als structurele inkomsten. Met de gemeenteraad is afgesproken dat jaarlijkse bijdragen te storten in de daarvoor ingestelde Reserve Bijdrage Ruimtelijke Kwaliteit.

Omdat reservemutaties naar de aard als incidenteel worden gezien, is deze reeks als incidenteel gerubriceerd.

Verkoop onroerend goed (programma 2, thema 1)

Met de voorjaarsnota 2024, knop 72 is besloten opbrengsten te ramen met de volgende toelichting. 'Op dit moment is de gemeente bezig met strategisch vastgoedbeleid (gericht op gemeentelijke accommodaties (inclusief scholen). De richting is dat de gemeente Hilvarenbeek eenzelfde rol blijft hanteren. Ten aanzien van sportaccommodaties (kleedkamers) kan dat wellicht wijzigen.

De strategische positie ten aanzien van vastgoed is relatief klein:

- * Er zijn nog een paar gebouwen, bijvoorbeeld woonhuizen, die de gemeente niet gebruikt voor eigen dienstverlening. Een paar kunnen mogelijk afgestoten worden.
- * Een aantal panden kunnen nog wel gebruikt worden voor opvang vreemdelingen.
- * Vastgoed is nu niet altijd kostendekkend (huurinkomsten). Dit zou nog verder onderzocht kunnen worden.'

Met de beantwoording op schriftelijke vragen naar aanleiding van de voorjaarsnota 2025 deelden we mee dat volgens planning er in het najaar een nadere analyse gemaakt wordt van de haalbaarheid van verkoop onroerend goed. Daarbij wordt nader ingegaan op het te verwachten verschil in opbrengst in verhuurde staat t.o.v. onverhuurde staat. Op basis van die analyse wordt dan het vervolg bepaald.

Grondexploitaties in voorbereiding (Grondnota's, Begrotingen en Voorjaarsnota's) (programma 2, thema 1)

Er zijn op dit moment een aantal projecten in voorbereiding die kosten met zich meebrengen. Het gaat hier om ontwikkelingen die naar verwachting binnen afzienbare tijd moeten leiden tot de vaststelling van een bestemmingsplan voor woningbouw dan wel bedrijventerrein. Voor deze plannen zal dan naar verwachting ook een gemeentelijke Grondexploitatie (GREX) worden voorgelegd ter vaststelling door de gemeenteraad. Tot dat moment maken wij al wel (voorbereidings)kosten zoals advies- en onderzoekskosten, interne uren en kosten externe medewerkers. Deze kosten kunnen volgens het *Besluit Begroting en Verantwoording* geactiveerd worden als immateriële vaste activa. De rentekosten die deze immateriële vaste activa met zich meebrengen, dekken we ten laste van de algemene reserve grondexploitatie.

Lasten Grondexploitaties, Baten Grondexploitaties en Winstnemingen Grondexploitaties (Begroting) (programma 2, thema 1)

Het saldo van de ramingen grondexploitatie wordt gemuteerd op de balanspost 'Vorraden'. De grondexploitatie sluit met een saldo van € 0 en heeft dus geen invloed op het structureel begrotingssaldo. In de handreiking staat dat Mutaties grondexploitaties naar de aard van de raming incidenteel zijn. Het totaal van de lasten en het totaal van de baten grondexploitatie dient daarom in het overzicht van incidentele baten en lasten opgenomen te worden. Dit geldt ook voor de (tussentijdse) winstnemingen. Deze staan daarom ook in het overzicht van incidentele baten en lasten.

Uitgangspunten en grondslagen

Het is gebruikelijk dat we onze begroting en meerjarenraming baseren op beleid dat eerder door de gemeenteraad is vastgesteld. De volgende belangrijkste uitgangspunten en grondslagen hebben we bij de uitwerking van deze begroting als uitgangspunt en grondslag gehanteerd:

- Begroting is reëel en structureel in evenwicht volgens kaders provinciaal toezicht.
- Raming van het gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2025.
- Raming van de lokale heffingen zie paragraaf 'Lokale Heffingen'.
- Gehanteerde rente, zie paragraaf 'Financiering'
- Raming voor grondexploitaties en bijbehorende reserve, zie paragraaf 'Grondbeleid'
- Raming reserves en voorziening, zie bijlage 'overzicht reserves en voorzieningen'.
- Raming investeringen, zie bijlage 'overzicht investeringen'
- Toerekening van overhead: volgens de gebruikelijke berekening hanteren we op het uurtarief een opslag voor overhead van 99,3% in 2026.
- Het resultaat muteren we conform bestaand beleid met de algemene bedrijfsreserve.

3.2 Meerjarige vermogenspositie (balansprognose)

Op grond van het BBV-artikel 20 en 22 is voor het begrotingsjaar en voor de drie daaropvolgende jaren een geprognosticeerde balans opgenomen. De activa bevat onze bezittingen. De passiva is de wijze waarop we dit hebben gefinancierd. De balans geeft de geprognosticeerde stand van eind juli 2025, waarin de raadsbesluiten tot en met 3 juli 2025 zijn verwerkt. We bevriezen de balans namelijk op een bepaald moment om onder andere de rentelasten te bepalen.

ACTIVA stand 01-01 x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Vaste activa					
Activa regulier	51.926	63.036	68.871	72.153	71.685
Activa Binnensportaccommodatie	5.695	5.495	5.291	5.085	4.882
Vlottende activa					
GREX	-2.073	-943	-682	-490	-464
Financieringsoverschot	0	0	0	0	0
Totaal	55.549	67.589	73.480	76.747	76.103

PASSIVA (stand 01-01 x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Eigen vermogen					
Algemene Reserves	6.293	7.062	5.125	4.665	4.589
Bestemmingsreserves	6.421	6.128	6.456	6.303	6.166
Vreemd vermogen					
Voorzieningen	10.125	8.803	7.876	6.823	5.967
Langlopende externe leningen	25.600	33.350	38.000	36.450	35.000
Langlopende lening binnensportacc.	5.943	5.800	5.656	5.509	5.359
Vlottende passiva					
Financieringstekort	1.167	6.445	10.368	16.998	19.020
Totaal	55.549	67.589	73.480	76.747	76.103

Reserves en voorzieningen

Op grond van het BBV-artikel 20 is een overzicht opgenomen van het verloop van reserves en voorzieningen. Het beleidskader voor reserves en voorzieningen is vastgelegd in de nota 'reserves en voorzieningen gemeente Hilvarenbeek 2018'. Onderstaande teksten en cijfers zijn daarop afgestemd.

Per 1 januari 2026 bedragen de reserves en voorzieningen in totaal ongeveer € 23 miljoen. We gaan hieronder nader in op de stand van de diverse categorieën reserves en voorzieningen. In de bijlage 'reserves en voorzieningen' is het overzicht van reserves en voorzieningen opgenomen op basis waarvan onderstaand overzicht is opgesteld.

De staat van reserves en voorzieningen is eind juli in het begrotingsproces 'bevroren' om bepaalde berekeningen af te wikkelen zoals renteomslag en interne doorrekeningen.

bedragen x € 1.000		2026	2027	2028	2029	2030
a	Algemene bedrijfsreserve	3.286	3.766	2.041	1.570	1.525
a	Algemene reserve grondexploitatie	3.007	3.296	3.084	3.095	3.065
b	Geblokkeerde reserves	4.347	4.168	4.471	4.278	4.102
c	Egalisatiereserves	0	0	0	0	0
d	Bestemmingsreserves	2.074	1.960	1.985	2.025	2.065
	Totaal reserves	12.714	13.190	11.581	10.968	10.757
e	Voorzieningen	10.125	8.803	7.876	6.823	5.967
	Totaal reserves en voorzieningen	22.839	21.993	19.457	17.791	16.724

Tabel - Reserves en voorzieningen naar de stand per 1-1 van enig jaar

Algemene reserves

Hieronder vallen de algemene bedrijfsreserve en de algemene reserve grondexploitatie. Deze reserves worden ook gebruikt voor het bepalen van het weerstandsvermogen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Geblokkeerde reserves

Eén reserve is geblokkeerd. Deze reserve is gevormd om de afschrijving van specifieke investeringen (deels) te dekken. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de bouw van cultureel centrum Elckerlyc. De afschrijvingslasten worden jaarlijks door deze reserve gedekt. Het is namelijk niet toegestaan de reserve in één keer in mindering te brengen op de investering.

Egalisatiereserves

Onder de egalisatiereserves vallen reserves die zijn bedoeld om schommelingen op te vangen in de exploitatie en/of tarieven. Wij hebben zulke reserves op dit moment niet.

Bestemmingsreserves

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de gemeenteraad een bepaalde bestemming heeft gegeven. Zo lang de bestemming van een reserve door de gemeenteraad nog kan worden veranderd, is sprake van een bestemmingsreserve. Reserves rangschikken we onder het eigen vermogen van de gemeente.

Stille reserves

Er is sprake van een stille reserve indien activa op de balans staan die te laag gewaardeerd zijn. Met name activa die in de loop der jaren meer waard zijn geworden dan de historische kostprijs. Bij de stille reserves gaat het om alle niet-bedrijfsgebonden activa (activa niet voor de openbare dienst bestemd) die een hogere waarde hebben dan de boekwaarde die is gebaseerd op de historische kostprijs.

De navolgende niet-bedrijfsgebonden activa kunnen worden genoemd:

Pachtgronden

In totaal is er een oppervlakte van ca. 19 ha grond in (erf)pacht uitgegeven (dit is exclusief de (weide)gronden in eigendom van de afdeling Biest). Ervan uitgaande dat de verkeerswaarde van een ha. pachtgrond in verpachte staat ca. € 45.150 (de helft van de vrije verkoopwaarde) bedraagt, kan het potentieel pachtareaal vastgesteld worden op ongeveer € 850.000.

Bossen

Het bosbezit bedraagt ca. 304,4 ha. Er van uitgaande dat een ha. bosgrond tussen de € 7.500 en € 10.000 op kan brengen kan het potentieel worden bepaald op een bandbreedte tussen de € 2,28 en 3,04 miljoen.

Gronden gelegen in oude bestemmingsplannen

Onder 'Gronden gelegen in oude bestemmingsplannen' zijn diverse verhuurde perceeltjes opgenomen met een totale boekwaarde van € 1. Deze gronden met een totale oppervlakte van ± 0,46 ha. kunnen bestempeld worden als overhoeken. Daarvan is de actuele verkoopprijs vastgesteld op 50% van de vrije kavel prijs in de betreffende kern. Bij verkoop zou op basis van een gemiddelde prijs van € 257,- per m² een opbrengst behaald kunnen worden van ± € 1,18 miljoen. We maken hierbij de kanttekening dat de daadwerkelijke opbrengstrealisering echter afhankelijk is van de daartoe te maken kosten en van het tijdstip waarop de lopende contracten beëindigd kunnen worden in relatie tot de vraag in de markt. Verzoeken tot verkoop van overhoeken worden steeds beoordeeld op basis van een aantal criteria, zodat niet zondermeer elk verzoek tot een verkoop(opbrengst) zal leiden.

Woningen/gebouwen

We hebben nog drie woningen in eigendom waar geen boekwaarde tegenover staat. Uitgaande van een gemiddelde verkoopprijs per woning van ca. € 275.000 kunnen we de potentiële verkoopopbrengst stellen op ca. € 0,83 miljoen. Bij de vaststelling van het meerjarenonderhoudsplan gemeentelijke gebouwen werd besloten deze panden zodra dit mogelijk is (vrij van huur) af te stoten.

Aandelen Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Wij hebben 23.510 aandelen bij de BNG. De aandelen BNG staan op onze balans voor een nominale waarde per aandeel van € 2,50 en een totaalbedrag van € 59.000. De werkelijke waarde is - mede vanwege de relatief hoge dividenduitkeringen van deze bank - vele malen hoger dan de aanschafwaarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd vanwege verplichtingen, verliezen of risico's waarvan de omvang onzeker is maar wel logisch ingeschat kan worden. Voorzieningen zijn ook middelen die van derden zijn verkregen en die specifiek besteed moeten worden, maar die óf nog niet zijn besteed óf in termijnen in het voordeel van de exploitatie komen. Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen van de gemeente.

Loonkosten gerelateerde verplichten

Voor arbeid gerelateerde verplichtingen - van jaarlijks vergelijkbaar volume - treffen we geen voorzieningen; die verwerken we als jaarlijkse last in de exploitatiebegroting. U kunt hierbij denken aan overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken (exclusief het spaarverlof waarvoor wel verplicht een voorziening wordt getroffen).

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Het BBV verplicht met artikel 23 een overzicht per jaar van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves worden als incidenteel beschouwd, tenzij het gaat om:

- reguliere onttrekkingen aan financieringsreserves en dekkingsreserves (kapitaallasten)
- onttrekkingen uit een daartoe toereikende (bestemmings-) reserve gedurende een periode van minimaal 3 jaar met als doel het dekken van structurele lasten.

Structurele toevoegingen reserves	2026	2027	2028	2029
Niet van toepassing	0	0	0	0

Structurele onttrekkingen reserves	2026	2027	2028	2029
Dekking kapitaallasten van specifieke activa	179	200	193	177

Vaste activa (investerings)

In de bijlage 'overzicht investeringen (meerjarig)' treft u het overzicht van investeringen aan. Hierin staan onze vervangingsinvesteringen en nieuwe investeringen.

Berekening meerjarig EMU-saldo

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Van dit maximale tekort van Nederland is een deel voor de rijksoverheid en een deel voor de decentrale overheden.

Het EMU-saldo is een saldo op kasbasis (inkomsten en uitgaven). Een gemeente hanteert echter een stelsel van baten en lasten. Zo tellen bijvoorbeeld investeringen niet mee in de uitkomst in het baten-lastenstelsel, maar tellen wel door in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben.

EMU-saldo (bedragen x € 1.000,-)		2026	2027	2028	2029
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan/onttrekking uit reserves	615	-1.019	-142	-146
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	1.699	3.363	2.461	2.644
3	Bruto dotaties aan voorzieningen ten laste van de exploitatie	1.399	1.498	1.604	1.612
4	Investerings in materiële vaste activa	-12.650	-9.163	-5.689	2.143
5	Toegekende bijdragen van Rijk, provincies en overigen inzake de investeringen die niet via de exploitatie lopen	-	-	-	-
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs)	-	-	-	-
7	Aankoop grond, bouw-, woonrijpmaken e.d.	-1.684	-1.680	-509	-649
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	2.385	1.713	645	662
9	Betalingen ten laste van de voorzieningen	-2.120	-1.800	-1.943	-1.744
10	Betalingen die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves worden gebracht	-	-	-	-
11a	Opbrengsten uit deelnemingen en aandelen	-	-	-	-
11b	De boekwinst op verkoop deelnemingen en aandelen	-	-	-	-
	Berekend EMU-saldo (negatief is tekort)	-10.356	-7.088	-3.573	4.552

4. Bijlagen

In deze bijlage zijn per programma de voorgeschreven verplichte beleidsindicatoren weergegeven. We vergelijken Hilvarenbeek met het gemiddelde van de gemeenten kleiner dan vijftienduizend inwoners. Het merendeel van deze beleidsindicatoren komen van www.waarstaatjegemeente.nl.

Programma 1: Samenlevend

Indicator	Toelichting	H'beek	< 25k	Eenheid	Jaar
Absoluut verzuim	Leerlingen niet ingeschreven op school	6,3	6,1	Per 1000 leerlingen	2023
Relatief verzuim	Leerlingen ingeschreven op school, maar ongeoorloofd afwezig	15	21	Per 1000 leerlingen	2023
Voortijdige schoolverlaters totaal	Leerlingen (12-23 jaar) dat zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat (VO + MBO)	2,0	1,8	%	2024
Niet-sporters	Inwoners (19 en ouder die niet wekelijks sporten	38,8	44,1	%	2024
Aantal banen	Banen per inwoners (leeftijd 15-64 j.)	738.3	708.1	Per 1000 inwoners (15-64jr.)	2023
Jongeren met delict voor rechter	Jongeren dat met een delict voor de rechter is verschenen	1	1	%	2018
Kinderen in uitkeringsgezin	Kinderen tot 18 jaar in een gezin dat van de bijstand moet rondkomen	4	3	%	2023
Netto arbeidsparticipatie	Werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	75	73.8	%	2024
Achterstandsleerlingen Primair onderwijs	Leerlingen (4-12) primair onderwijs dat kans heeft op leerachterstand	geen data	geen data	Geen cijfers bekend	
Werkloze jongeren	Werkloze jongeren (16-22 jaar)	Geen data	1	%	2023
Bijstandsuitkeringen	Bijstandsuitkering 18 jaar en ouder	10,7	17,6	Per 1000 inwoners	2024
Lopende re-integratievoorzieningen	Re-integratievoorzieningen in de leeftijd van 15-64 jaar.	7,2	15,7	Per 1000 inwoners	2024
Jongeren met jeugdhulp	Jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp	10,8	13,1	% jongeren tot 18 j.	2024
Jongeren met jeugdbescherming	Jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel	0,4	0,9	% jongeren tot 18 j.	2024
Jongeren met jeugdreclassering	Jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel	geen data	0,4	% jongeren (12-22 jaar)	2024
WMO-cliënten met maatwerkarrangement	Maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning WMO	67	67	Per 1000 inwoners	2024

Programma 2: Belevend

Indicator	Toelichting	H'beek	< 25k	Eenheid	Jaar
Verwijzingen Halt	Verwijzingen naar Halt (leeftijd 12-17)	6	9	per 1000 inwoners	2024
Winkeldiefstal	Winkeldiefstallen	1,6	0,8	per 1000 inwoners	2024
Geweldsmisdrijven	Bv.: seksuele misdrijven, levensdelicten, lichamelijk letsel door schuld	0,9	2,6	per 1000 inwoners	2024
Diefstal uit woning	Diefstallen uit woningen	1,9	1,1	per 1000 inwoners	2024
Vernieling/beschad.	Vernielingen en beschadigingen	2,2	3,6	per 1000 inwoners	2024
Ziekenhuisopname nav verkeersongeval met motorvoertuig	Aandeel van totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.			Geen cijfers bekend	
Ziekenhuisopname nav vervoersongeval met een fietser	Aandeel van totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.			Geen cijfers bekend	
Huishoudelijk restafval	Restafval per bewoner per jaar	94	103	kg per inwoner	2023
Hernieuwbare elektriciteit	Elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.	38,8	geen data	%	2022
Nieuwbouw woningen	Nieuwbouwwoningen	6,4	7,5	per 1000 woningen	2023
Demografische druk	Personen 0-19 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen 20-65 jaar.	80,8	82,0	%	2025
Woonlasten éénpersoonshuishouden	Bedrag per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	878	996	euro	2025
Woonlasten meerpersoonshuishouden	Gemiddeld jaarbedrag betaald aan woonlasten door meerpersoonshuishouden.	948	1.091	Euro	2025

Programma 3: Ondernemend

Indicator	Toelichting	H'beek	< 25k	Eenheid	Jaar
Funcitiemenging	De funcitiemengingsindex (FMI) weer- spiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken)	50,8	49,8	%	2023
Bruto gemeentelijk product	Product van de toegevoegde waarde per baan en aantal banen in de gemeente	-	-	Geen data	
Aantal vestigingen	Vestigingen bedrijven	217	187	per 1000 inwoners (leeftijd 15-64 j)	2023

Programma 4: Dienstverlenend

Indicator	Toelichting	H'beek	< 25k	Eenheid	Jaar
Formatie	Toegestane formatie van het ambtelijk apparaat voor begrotingsjaar op 1 jan.	8,3	-	Fte per 1000 inwo- ners	2026
Bezetting	Werkelijk fte werkzaam op 31 dec.	7,4	-	Fte per 1000 inwo- ners	2024
Apparaatskosten	De personele en materiële kosten ver- bonden aan het functioneren van de or- ganisatie excl. griffie en bestuur. (bv.: personeel, huisvesting, automatisering.	1.023	-	Kosten per inwoner	2026
Externe inhuur	Uitvoeren van werkzaamheden door een private organisatie met winstoogmerk, middels het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen.	5,2	-	% kosten inhuur externen van totale loonsom (incl.in- huur)	2026

Hoofdstuk 5: Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Indicator	Toelichting	H'beek	< 25k	Eenheid	Jaar
WOZ-waarde woning	Gemiddelde WOZ-waarde woningen.	468	408	X € 1000	2024

Hoofdstuk 6: Overhead en VPB

Indicator	Toelichting	H'beek	< 25k	Eenheid	Jaar
Overhead	Overhead gedeeld door totaal saldo van de lasten (excl. reservemutaties)	16,5	-	%overhead/totale last	2026

Bijlage 2

Overzicht reserves en voorzieningen

De staat van reserves en voorzieningen is eind juli in het begrotingsproces 'bevroren' om bepaalde berekeningen af te wikkelen zoals renteomslag en interne doorrekeningen. Daardoor kan het zijn dat de getallen in onderstaand overzicht niet altijd overeenkomen met andere tabellen in het boekwerk waar reserves en voorzieningen staan genoemd.

De mutaties van de reserves vind u terug in hoofdstuk 3 bij de toelichting op de incidentele baten en lasten.

Stand Reserves en Voorzieningen per 01-01 (x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Algemene Reserves					
Algemene reserve	3.286	3.766	2.041	1.570	1.525
Algemene reserve grondexploitatie	3.007	3.296	3.084	3.095	3.065
Totaal algemene reserves	6.293	7.062	5.125	4.665	4.589
Bestemmingsreserves ("geblokkeerd")					
Reserve dekking kapitaallasten	3.860	3.681	3.983	3.791	3.614
Bestemmingsreserve Afdeling Biest	488	488	488	488	488
Totaal Bestemmingsreserves ("geblokkeerd")	4.347	4168	4.471	4.278	4.102
Bestemmingsreserves (overige)					
Reserve uitvoering monumentenbeleid	37	37	37	37	37
Reserve aanpassing openbare ruimte	51	51	51	51	51
Reserve kleine kernen / vrijwilligers	137	112	87	77	67
Reserve Personeel	103	103	103	103	103
Reserve Duurzaamheid	279	240	240	240	240
Reserve Ruimtelijke kwaliteit	258	308	358	408	458
Reserve LIR / Maatwerkregeling voor omgevingskwaliteit	109	109	109	109	109
Reserve Nieuwe Erf	500	500	500	500	500
Reserve budgetoverhevelingen	600	500	500	500	500
Totaal Bestemmingsreserves (overige)	2.074	1.960	1.985	2.025	2.065
Voorzieningen					
Voorziening wachtgelden wethouders	110	35	0	0	0
Voorziening pensioenen wethouders	2.971	2.892	2.811	2.729	2.644
Voorziening onderhoud wegen	583	562	532	531	516
Voorziening riolering	4.355	3.683	2.980	2.201	1.414
Voorziening nog te maken kosten afgesloten bp	55	55	55	55	55
Voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	1.727	1.370	1.313	1.122	1.154
Voorziening Voormalig personeel	140	21	0	0	0

Voorziening Natuurcompensatie Beekse Bergen	28	28	28	28	28
Voorziening Spaarverlof	82	82	82	82	82
Voorziening Egalisatie Afvalstoffenheffing	74	74	74	74	74
Totaal voorzieningen	10.125	8.803	7.876	6.823	5.967
 Totaal reserves en voorzieningen	 22.839	 21.993	 19.456	 17.790	 16.723

In onderstaand overzicht vindt u de investeringen van de Begroting 2026 (en de jaren 2027-2028-2029) met daarbij het jaar en het bedrag.

We hanteren de volgende uitgangspunten voor de begroting:

- We beginnen met afschrijven het jaar nadat de investering is afgerond.
- We rekenen rente toe over het geïnvesteerde bedrag op datum 1 januari van het betreffende jaar.

Conform de financiële verordening geeft de gemeenteraad bij de begrotingsbehandeling aan van welke nieuwe investeringen hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringskrediet wil ontvangen. De overige investeringen worden bij de begrotingsbehandeling geautoriseerd.

Activa nr	Omschrijving krediet	Totaal (2026 - 2029)	Begroting 2026	Meerjarenraming 2027	Meerjarenraming 2028	Meerjarenraming 2029
	Gemeentelijke gebouwen					
535	Vervangingen gemeentehuis schuttingmuur	20.000	20.000			
538	Vervangingen gemeentewerf 2026 dakbedekking	68.000	68.000			
536	Vervangingen gemeentehuis zonwering elektrische schuifdeuren	40.000		40.000		
	Lichtmasten en armaturen					
561	Vervanging armaturen, 2026	46.000	46.000			
564	Vervanging lichtmasten, 2026	98.500	98.500			
562	Vervanging armaturen, 2027	46.000		46.000		
565	Vervanging lichtmasten, 2027	98.500		98.500		
563	Vervanging armaturen, 2028	46.000			46.000	
566	Vervanging lichtmasten, 2028	98.500			98.500	
574	Vervanging armaturen, 2029	45.000				45.000
575	Vervanging lichtmasten, 2029	97.500				97.500

Activa nr	Omschrijving krediet	Totaal (2026 - 2029)	Begroting 2026	Meerjarenraming 2027	Meerjarenraming 2028	Meerjarenraming 2029
	Wegen					
368	Rehabilitatie Van de Veldenweg	70.000	70.000			
385	Rehabilitatie Voortsepad	182.000	182.000			
416	Vjn21/30 landbouwverkeer noordwestzijde kwadrant	300.000	300.000			
417	Vjn21/30 landbouwverkeer zuidwestelijk kwadrant	700.000	700.000			
	Wensen vanuit participatie projecten openbare ruimte					
422	Participatie projecten openbare ruimte, 2026	45.000	45.000			
404	Participatie projecten openbare ruimte, 2027	45.000		45.000		
553	Participatie projecten openbare ruimte, 2028	45.000			45.000	
	Tijdelijke woonlocaties					
572	Bijdrage bouw- en woonrijp tijdelijke woonlocaties	800.000	800.000			
	Materieel buitendienst					
433	Vervanging Tractor John Deere 6 105 R	124.000	124.000			
434	Vervanging Iveco rioolbus	55.000	55.000			
435	Vervanging zoutstrooier Sirius AST 4m3 Medium	40.000	40.000			
437	Vervanging Epoke SK 15 zoutstrooier	40.000	40.000			
439	Vervanging Epoke Igloo S2400	30.000	30.000			
440	Vervanging Epoke Igloo S2400 gladheidstrooier	30.000	30.000			
441	Vervanging Case Farmall	90.000	90.000			
571	Iveco bus (i.p.v. vervanging van John Deere 5080R)	65.000	65.000			
438	Vervanging Volkswagen Caddy (Electric)	35.000		35.000		
481	MAN vrachtwagen 60-BBN-9	195.000		195.000		
482	Volkswagen Crafter 85-BHV-6	75.000		75.000		
483	Volkswagen Crafter 84-BHV-6	75.000		75.000		
484	Dienstauto VJN17 nr. 31 RL-794-Z	40.000		40.000		
485	Volkswagen Caddy VJ-732-P	35.000		35.000		
442	Vervanging Tractor Case Maxxum	125.000			125.000	
486	Volkswagen Caddy VJ-733-P	35.000			35.000	

Activa nr	Omschrijving krediet	Totaal (2026 - 2029)	Begroting 2026	Meerjarenraming 2027	Meerjarenraming 2028	Meerjarenraming 2029
	Doelakkers					
487	SWC De Doelakkers	10.475.000	2.075.000	4.350.000	4.050.000	
	<i>Dit krediet wordt, zodra definitief bekend, opnieuw uitgesplitst over de functies school en gymzaal en opnieuw uitgesplitst over de onderdelen: installaties en gebouwen</i>					
	Hart van Haghorst					
522	Hart v Haghorst - School - installaties	739.539	539.539	200.000		
523	Hart v Haghorst - School - gebouw	1.508.754	1.108.754	400.000		
525	Hart v Haghorst - Kinderopvang - installaties	250.401	180.401	70.000		
526	Hart v Haghorst - Kinderopvang - gebouw	500.750	370.750	130.000		
528	Hart v Haghorst - Gymzaal - installaties	547.380	397.380	150.000		
529	Hart v Haghorst - Gymzaal - gebouw	1.117.398	817.398	300.000		
531	Hart v Haghorst - MFA (horeca) - installaties	933.244	683.244	250.000		
532	Hart v Haghorst - MFA (horeca) - gebouw	1.775.289	1.275.289	500.000		
580	Hart v Haghorst - Mij ontm.ruimte - installaties	0	0	0		
581	Hart v Haghorst - Mij ontm.ruimte - gebouw	0	0	0		
	<i>De kredieten wordt, zodra definitief bekend, opnieuw uitgesplitst over de verschillende functies en opnieuw uitgesplitst over de onderdelen: installaties en gebouwen</i>					

Activa nr	Omschrijving krediet	Totaal (2026 - 2029)	Begroting 2026	Meerjarenraming 2027	Meerjarenraming 2028	Meerjarenraming 2029
	Wegen					
469	Aandeel wegen Drie-Eilanden 2024-2027 (wegbeheerplan 21-25)	310.000	155.000	155.000		
471	Aandeel wegen Elsakkers 2025-2027 (wegbeheerplan 21-25)	604.000	302.000	302.000		
473	Cyclisch geplande rehabilitaties vanaf 2026-2028	992.000	366.000	313.000	313.000	
493	Aandeel wegen Willibrordusstraat e.o.	622.000	311.000	311.000		
514	Aandeel wegen J. van Brabantlaan 2028	430.000			430.000	
543	Jaarschijven aanleg grasbetontegels (2026)	60.000	60.000			
554	Jaarschijven aanleg grasbetontegels (2027)	60.000		60.000		
555	Jaarschijven aanleg grasbetontegels (2028)	60.000			60.000	
576	Aandeel wegen nieuwe projecten 2029	800.000				800.000
	Riolering					
449	Faunapassages 6 locaties	190.602	190.602			
452	Giselbert Backstraat Hilvarenbeek vervangen riolering	731.500	365.500	366.000		
453	Elsakkers Hilvarenbeek vervanging riolering 2023-2027	700.000	350.000	350.000		
455	Van der Lindenstraat Diessen vervangen riolering 2024-2027	430.000	215.000	215.000		
465	B5 Maatregelen uit BRP 2020 jaarschijf 2026	56.000	56.000			
466	Randvoorziening Diessenseweg - EM 2026	28.000	28.000			
559	B5 Maatregelen uit BRP 2020 jaarschijf 2027	56.000		56.000		
560	B5 Maatregelen uit BRP 2020 jaarschijf 2028	56.000			56.000	
577	Aandeel riolering nieuwe projecten 2029	1.200.000				1.200.000
578	Aandeel riolering J. van Brabantlaan 2028	430.000			430.000	
	Totaal	29.643.857	12.650.357	9.162.500	5.688.500	2.142.500

Riolering

Naast het taakveld Riolering wordt een bedrag vanuit Taakveld Inkomensregelingen (kwijtscheldingen) betrokken in de berekening van de tarieven rioolheffing. Het bedrag uit taakveld Verkeer en Vervoer betreft de toerekening van kosten straatreiniging aan het product riolering. Dit laatste als onderdeel van de dekkingsmaatregelen uit de Strategische Analyse Financiën/Voorjaarsnota 2024, knop 88.

Kostendekkendheid Riolering	Begroting
Lasten taakveld riolering	1863
Lasten taakveld inkomensregelingen	6
Lasten taakveld verkeer en vervoer	90
Toe te rekenen BTW-lasten	180
Toe te rekenen Overhead	293
Totaal lasten	2432
Baten exclusief rioolrecht	-17
Opbrengsten rioolheffing	-1744
Resultaat	671
Bijdrage van de voorziening riolering	-671
Saldo	0

Afval

Naast het taakveld Afval wordt een bedrag vanuit Taakveld Inkomensregelingen (kwijtscheldingen) betrokken in de berekening van de tarieven afvalstoffenheffing. Het bedrag uit taakveld Verkeer en Vervoer betreft de toerekening van kosten straatreiniging aan het product afval. Dit laatste als onderdeel van de dekkingsmaatregelen uit de Strategische Analyse Financiën/Voorjaarsnota 2024, knop 86.

Kostendekkendheid Afval	Begroting
Lasten taakveld Afval	1.723
Lasten taakveld inkomensregelingen	17
Lasten taakveld verkeer en vervoer	60
Toe te rekenen BTW-lasten	205
Toe te rekenen Overhead	197
Totaal lasten	2.202
Baten exclusief afvalstoffenheffing	-387
Opbrengsten afvalstoffenheffing	-1.815
Resultaat	0
Onttrekking aan voorziening Afval	0
Saldo	0

Marktgelden

Taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	
Directe baten/lasten:	
Lasten	5.500
BTW-component lasten	1.155
Totale lasten taakveld	6.655
Opbrengsten marktgelden	3.500
Dekkingspercentage	53 %

Leges

Hieronder ziet u de kostendekkendheidsberekening terug voor de leges 2026 zoals opgenomen in het raadsvoorstel belastingverordeningen 2026. U neemt met het raadsvoorstel belastingverordeningen 2026 formeel het besluit over de legestarieven 2026.

		Totale kosten	Opbrengsten	Kosten dekkendheid
Totaal		€ 1.847.126	€ 1.569.335	85%
Hoofdstuk 1	Algemene dienstverlening	€ 590.404	€ 520.299	88%
Paragraaf 1.1	Burgerlijke stand	€ 31.243	€ 32.291	103%
Paragraaf 1.2	Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	€ 277.315	€ 252.141	91%
Paragraaf 1.3	Rijbewijzen	€ 84.047	€ 70.203	84%
Paragraaf 1.4	Verstrekingen in het kader van de basisregistratie persoonsgegevens	€ 21.721	€ 7.149	33%
Paragraaf 1.7	Overige publiekszaken	€ 23.870	€ 12.959	54%
Paragraaf 1.9	Bijzondere wetten	€ 149.024	€ 142.013	95%
Paragraaf 1.10	Diversen	€ 3.183	€ 3.544	111%
Hoofdstuk 2	Dienstverlening en besluiten in het kader van de Omgevingswet	€ 1.165.323	€ 961.972	83%
Paragraaf 2.1	Algemene bepalingen			
Paragraaf 2.2	Voorfase	€ 162.627	€ 22.208	14%
Paragraaf 2.3	Activiteiten met betrekking tot bouwwerken	€ 838.109	€ 879.634	105%
Paragraaf 2.4	Activiteiten met betrekking tot cultureel erfgoed en werelderfgoed	€ 7.815	€ 1.032	13%
Paragraaf 2.5	Milieubelastende activiteiten	€ 8.711	€ 8.711	100%
Paragraaf 2.7	Aanlegactiviteiten	€ 44.936	€ 4.397	10%
Paragraaf 2.8	Overige activiteiten	€ 58.613	€ 10.223	17%
Paragraaf 2.9	Maatwerkvoorschriften	€ 3.474	€ 3.474	100%
Paragraaf 2.11	Overige tarieven	€ 30.528	€ 37.053	121%
Paragraaf 2.12	Modaliteiten	€ 8.678	€ 11.898	137%
Paragraaf 2.14	Teruggaaf			
Hoofdstuk 3	Dienstverlening vallend onder de dienstenrichtlijn en niet vallend onder hoofdstuk 2	€ 91.399	€ 87.064	95%
Paragraaf 3.1	Horeca	€ 9.382	€ 9.382	100%
Paragraaf 3.4	Organiseren evenement of markt	€ 82.017	€ 77.683	95%
Paragraaf 3.5	Standplaatsen			
Paragraaf 3.6	Gereserveerd: Huisvestigingswet 2014			
Paragraaf 3.6a	Overige APV activiteiten			

Structurele risico's algemene dienst

Risico/ Oorzaak	Beheersmaatregel	K	G	Bedrag	Score	%	Risicobedrag
1. Huisvesting statushouders							
De gemeente heeft een achterstand in haar taakstelling voor het huisvesten van statushouders. Er is een kader in de gemeenteraad vastgesteld waarin onder andere de mogelijkheden voor een tussenvoorziening van 10-15 jaar worden onderzocht. Uitgangspunt is ontwikkeling door derden, maar omdat de gemeente verplicht is om aan de taakstelling te voldoen schatten we de kans dat de gemeente moet gaan bijdragen in op "hoog".	Besluitvorming is uitgesteld tot eind 2025. In de voorjaarsnota 2024 is incidenteel een bedrag van € 300.000 opgenomen. Deze is bestemd voor de versnelling van de realisatie van locaties en heeft (gedeeltelijk) betrekking op een reductie van dit risicobedrag.	5	3	€ 400.000	15	100%	€ 400.000
2. Vergoeding Gemeentelijke Opvang Oekraïners (GOO)							
De RTB status is verlengd tot 4 maart 2027. Het voorlopig normbedrag is € 45,- per persoon per dag. Voor de opvang in De Nieuwe Erf (inclusief dependance de Broeksie) moeten we huur, huismeesters, beveiligers, etc.. betalen. Dit normbedrag dekt deze kosten niet. Hiervoor kunnen we gebruik maken van de meerkostenregeling, maar mocht dit onverhoopt niet lukken of de regelgeving wijzigt dan kan daarvoor de reserve Nieuwe Erf worden aangesproken.	We hebben € 500.000 gereserveerd in de reserve Nieuwe Erf.	3	3	€ 400.000	9	25%	€ 100.000
3. Jeugdhulpverlening (specialistische zorg)							
Jeugdhulp is een open einde regeling en de gemeente kan geen zorg weigeren als dit nodig blijkt. Pieken en dalen in jaarlijkse uitgaven kunnen zich altijd voordoen. Een complexe casus kan in kosten flink oplopen en dan kan er ook nog sprake zijn van een gezinssituatie met meerdere kinderen (als voorbeeld: de gemiddelde kosten voor een kind dat in een instelling geplaatst wordt zijn € 140.000 per jaar). We rekenen met een risico van 2 extra gevallen per jaar. Met dit risico is de verhoging van de uitgaven aan jeugdzorg van de afgelopen jaren (door de toenemende vraag) niet afgedekt. Sinds 2023 is er een nieuwe inkoopsystematiek welke had moeten leiden tot het beter beheersbaar maken van de kosten (zie beheersmaatregel). Echter de gewenste effecten van de nieuwe inkoop zijn nog niet zichtbaar. Vooral nog zien we een stijging van de aantallen/kosten. Indien bekend zijn deze kostenstijgingen verwerkt in de begroting (bijstelling in de najaarsnota). Daarnaast zal in de regionale begroting Jeugdhulp 2025 rekening moeten worden gehouden met een verdere stijging in aantallen. Er dient rekening te worden gehouden met de mogelijkheid dat de regionale begroting moet worden aangepast met een afwijking van meer dan 5% ten opzichte van de huidige begroting. Landelijke programma's en akkoorden zoals de Hervormingsagenda en het Integraal Zorgakkoord benadrukken de noodzaak van toegankelijke en goed bereikbare lokale teams die direct hulp kunnen bieden en regie voeren. Aan de ene kant leidt dit op landelijk niveau tot forse bezuinigingen, terwijl er van gemeentes aanzienlijke investeringen worden verwacht.	De groei van de uitgaven aan jeugdhulp is een landelijk probleem. We proberen deze te beperken door het uitvoeren van een aantal beheersmaatregelen. Daarnaast investeren we in versterking van preventie, in innovatie, sturing, monitoring en verantwoording. Omdat in 2024 de kosten van Crossroads forse stijgingen lieten zien, is er een Taskforce opgericht met o.a. als doel de kosten beheersbaar te maken. Intern loopt er een onderzoek naar de manier van inkopen. Met de mogelijke bevindingen gaan we regionaal in gesprek om de inkoopafspraken onder de loep te nemen.	5	2	€ 200.000	10	100%	€ 200.000
4. Wmo middelen ontoereikend							
De Wmo betreft een openeinderegeling. Een aantal autonome ontwikkelingen zijn aan de orde, die zich uiten in jaarlijks stijgende Wmo kosten. Eén van deze ontwikkelingen is de vergrijzing en de verwachting dat onze inwoners langer (zelfstandig) thuis blijven wonen. De verwachting is dat deze ontwikkelingen de aankomende jaren een aanzuigende werking zullen hebben op het aantal aanvragen voor maatwerkvoorzieningen. We zien bijvoorbeeld een toename in het aantal verstrekkings voor trapliften. Daarnaast zal in toenemende mate een aanspraak worden gedaan op Huishoudelijke Ondersteuning. Hierbij geldt dat de zorgpartijen te maken hebben met personeelsproblemen, dit leidt onder andere tot een lage verzilveringsgraad. Ook is de afschaffing van het abonnementstarief wederom uitgesteld tot zeker 1 januari 2027. De invoering van een inkomensafhankelijke eigen bijdragen had geleid tot meer inkomsten voor de gemeente en daarnaast een mogelijke afzwakking van	We blijven inzetten op verdere professionalisering van onze toegang en van sturing, monitoring en verantwoording. Daarnaast blijven we werken aan de intensivering van de samenwerking in GHO verband en/of op regionaal niveau (Hart van Brabant) om onder andere kosten te kunnen besparen door efficiënter (samen) te werken. Ook worden de huidige verordening en beleidsregels aangescherpt. Vanuit de dekkingsmaatregelen onderzoeken we de mogelijkheden om de inzet van voorliggende voorzieningen uit te breiden. Hierbij kan gedacht worden aan de inzet van reablement en Automaatje.	5	2	€ 160.000	10	100%	€ 160.000

Risico/ Oorzaak	Beheersmaatregel	K	G	Bedrag	Score	%	Risicobedrag
het aantal aanvragen voor maatwerkvoorzieningen Wmo. Voor de regionale inkoop Wmo Begeleiding, Dagopvang en Beschermd Wonen moet rekening gehouden worden met zowel een reguliere bijstelling van het lumpsumbedrag (indexering) als een bijstelling in verband met volumeontwikkelingen. We nemen een bedrag van € 160.000 (10% van de begroting) als uitgangspunt.							
5. BUIG-middelen ontoereikend							
Gemeenten ontvangen jaarlijks een BUIG-budget van €2.203.351 van het Rijk voor het bekostigen van uitkeringen en loonkostensubsidie. Indien de uitgaven dit budget overschrijden, dragen wij een eigen risico van maximaal 5% (per 2026 verlaagd van 7,5% naar 5%), wat neerkomt op €110.168. Voor het deel van het tekort boven deze drempel bestaat onder voorwaarden recht op een vangnetuitkering van het Rijk. Bij meerjarige tekorten kan deze drempel dalen naar 2,5%, waardoor het eigen risico verder wordt beperkt.	We sturen actief op doelmatige inzet van het BUIG-budget, met nadruk op loonkostensubsidie voor personen met een arbeidsbeperking, re-integratie van uitkeringsgerechtigden en regionale samenwerking. Daarnaast monitoren we structurele tekorten om tijdig in aanmerking te komen voor de vangnetuitkering en benutten we de compensatiemogelijkheden bij meerjarige overschrijdingen.	3	2	€ 110.168	6	100 %	€ 110.168
6. Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (VRMWB)							
Uit de begroting 2026 van de VRMWB blijkt dat zij € 5,5 miljoen aan risico's berekenen, terwijl hun beschikbare weerstandscapaciteit € 1,8 miljoen bedraagt. Een ongedekt risico dus van € 3,7 miljoen. Het staande beleid van de VRMWB (staat ook in hun paragraaf weerstandsvermogen begroting 2026) is dat de deelnemende gemeenten een algemene reserve aan dienen te houden om de risico's VRMWB op te kunnen vangen. Deze algemene reserve is onder meer bestemd voor de risico's die voortvloeien uit de gemeenschappelijke regeling. Hiermee vormen de gemeenten in feite een deel van de benodigde weerstandscapaciteit en doen we, indien nodig, een beroep op de weerstandscapaciteit van de deelnemende gemeenten. Uitgaande van een ongedekt risico van € 3,7 miljoen en het feit dat wij omgerekend voor 1,3% deelnemer zijn, komt ons risicobedrag uit op € 48.000.	De VRMWB staat in deze jaren voor een financiële uitdaging. Dat is eveneens zichtbaar in de huidige begroting waarin de gemeentelijke bijdrage stijgt. Omdat dat ook richting de toekomst zich zal blijven ontwikkelen heeft het Algemeen Bestuur de directie de opdracht gegeven om de financiële opgave te onderzoeken. Daar besluit het AB in december 2025 over en wordt opgenomen in de kadernota van 2027.	5	2	€ 48.000	10	100%	€ 48.000
7. Project Hart van Haghorst							
Met de vaststelling van de voorjaarsnota 2023 besloot de raad in te stemmen met het financieel kader voor het project gebaseerd op de toen beschikbare informatie en uitgangspunten. Vervolgens heeft een aantal onderzoeken plaatsgevonden hetgeen met de vaststelling van de voorjaarsnota 2025 heeft geleid tot een aanvulling van het financieel kader tot een realistisch projectbudget. Met de verwerving van een tweetal percelen en het vaststellen van het bestemmingsplan en grondexploitatie (voor wat betreft de woningbouwontwikkeling) is een aantal risico's gemitigeerd. Ook heeft de verkoop van de grond voor de eerste 5 woningen een gunstig resultaat opgeleverd en is de eerste bouwkostenraming van het voorlopig ontwerp van het mfa conform het financieel kader. Risico zit met name in 1) het aanbestedingsresultaat van het mfa dat begin 2026 wordt verwacht, 2) de exploitatie van het mfa en 3) de opbrengsten van de 12 tot 18 woningen die in 2027 in de markt worden gezet.	Beheersmaatregel 1. Aanbestedingsresultaat mfa Gekozen wordt voor een traditioneel bouwproces waardoor onzekerheden zoveel mogelijk aan de voorkant worden weggenomen en kans op afwijkend aanbestedingsresultaat t.o.v. raming wordt geminimaliseerd. 2. Exploitatie mfa In komende definitief ontwerpfase worden concrete afspraken met exploitanten gemaakt over hoogte huur en andere exploitatie en gebruikerslasten. 3. Resultaat GREX In 2026 wordt gestart met verdere planoptimalisatie laatste fase woningbouw en worden voorbereidingen getroffen voor marktbenadering. Kansen & Risico's Bandbreedte houden van 100k > -50k (minder last) / + 50k (meer last)	5	2	€ 50.000	10	100%	€ 50.000
8. Toerekening uren aan investeringen en grondexploitaties							
We rekenen loonkosten en overhead toe aan investeringen riolering, wegen en grondexploitaties in de begroting. In de begroting 2026 gaat het om een bedrag van € 747.000. Mochten in de toekomst de werkzaamheden teruglopen waardoor we minder uren hieraan kunnen toeschrijven dan ontstaat er een nadeel voor de exploitatie van de algemene dienst. De uren kunnen we dan namelijk niet meer activeren. We houden rekening met een terugloop van de helft, dus € 374.000.	Mochten we in de toekomst minder uren en overhead aan investeringen en grondexploitaties kunnen toeschrijven, dan anticiperen we hierop bij de invulling van de ambtelijke capaciteit in relatie tot de werkzaamheden.	3	3	€ 374.000	9	25%	€ 94.000

9. Toenemende druk op gemeenten

De stijging van het aantal uit te voeren taken (van Rijkswege), druk vanwege politieke ambities (Rijk en lokaal) en de staat van de arbeidsmarkt (aanhoudende schaarste) leidt tot een noodzaak tot het inhuren van externe medewerkers. Voorbeelden zijn wijzigingen in het gemeentelijk takenpakket waardoor specifieke kennis of tijdelijk extra menskracht nodig is, ziekte, (natuurlijk) verloop en het noodgedwongen invullen van vacatures met minder ervaren medewerkers die (deels) nog intern opgeleid moeten worden. Om die gevallen het hoofd te bieden hebben we budgetten voor inhuur opgenomen, deze zijn echter niet toereikend. We bepalen het risicobedrag op 508.000. Dit is de gemiddelde ongedekte inhuur 2022 t/m 2024.

Wij nemen interne maatregelen (o.a. invulling vacatures en verlaging ziekteverzuim) om beroep op (externe) ondersteuning te beperken. Ook zoeken wij samenwerking binnen de regio en met andere gemeenten om kennis te delen en vraagstukken zoveel mogelijk met anderen te delen en op te lossen. In Q4 2024 startten we met het opstellen van onze Wervingsstrategie. De noodzakelijk geachte ondersteuning monitoren we periodiek en verantwoorden we met tussentijdse rapportages naar de raad. Eventuele tekorten/overschotten op personele budgetten reserveren we in of onttrekken we uit de daartoe ingestelde reserve personeel. Deze reserve is te gering van omvang om het risico af te dekken.

3 3 € 508.000 9 25% € 127.000

10. Algemene uitkering

De algemene uitkering uit het gemeentefonds vormt voor ruim de helft de inkomsten van onze begroting. Via de algemene uitkering ontvangen we jaarlijks een compensatie voor de loon- en prijsontwikkelingen. De compensatie is een afgeleide van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Daarbij is het zeer de vraag of die compensatie voldoende blijft om de eigen volume, prijs- en cao-ontwikkelingen te kunnen dekken. Voorzichtigheidshalve houden we rekening met een risico van 0,50% van € 30 miljoen aan algemene uitkering.

We hebben geen directe invloed op de ontwikkeling van de algemene uitkering. Wel vragen we via bijvoorbeeld via de K80 (80 kleine gemeenten die zich verenigd hebben) blijvend aandacht voor de noodzaak van voldoende compensatie vanuit het rijk voor de uit te voeren taken door de gemeenten. Het Rijk sprak in 2024 met de VNG af dat in de toekomst (een nader te bepalen deel van) de Wmo niet langer via de algemene uitkering van het Gemeentefonds gaat, maar via een aparte financiering. Er is nog geen zicht op wanneer en in welke vorm de aparte financiering vorm krijgt. Vooruitlopend op de uitwerking is door het rijk bij Voorjaarsnota 2024 een jaarlijkse tranche van € 75 miljoen vanaf 2026 oplopend tot € 300 miljoen in 2029 gereserveerd voor een aanvullende indexering voor demografie. Wij ontvangen hierdoor een jaarlijks cumulerende extra algemene uitkering vanaf het jaar 2026 van € 50.000 per jaar. Deze extra algemene uitkering hebben we in de meerjarenbegroting afgezonderd ter dekking van de toemerkende kosten door demografische ontwikkelingen.

5 3 € 150.000 15 100% € 150.000

11. Impact cloud transitie (RV)

Door de voortgaande cloud transitie verandert het landschap waarin ICT diensten worden aangeboden en beheerd. De impact op samenwerking met leveranciers en de samenwerking met ons SSC Equalit is aanzienlijk. Vanaf 2025/2026 verwachten we een toename van verSAASing doordat huidige (on premise) applicaties of diensten opeens end-of-life worden verklaard. Dit kan leiden tot onverwachte en snelle migraties en gerelateerde kosten(groei). Daarnaast kunnen dienstverleningsnormen, veiligheid, privacy en ethiek een (imago, juridisch en financieel) risico vormen.

We hebben geen directe invloed op deze transitie. Het is een internationale ICT&IV ontwikkeling en leveranciers bepalen zelf hun portfolio.

3 2 € 50.000 6 25% € 12.500

12. Informatiewetten NL en Digital Decade 2030 EU (RV)

Zowel in Nederland als in Europa zijn diverse informatiewetten gemaakt of in wording. Denk aan WOO, WDO, WEP, WMEBV, SDG, AI-act, NIS2, etc. Met uitzondering van de WOO is nog niet duidelijk of en hoeveel middelen het Rijk hiervoor beschikbaar stelt. Dit kan incidenteel en structureel extra kosten meebrengen om ontwikkelingen op korte termijn te moeten uitvoeren.

In Equalit en GH0 verband zo vroeg mogelijk uitwerking naar implicatie en uitvoeringseisen van wetten.

3 1 € 40.000 3 0% € 0

13. Asielopvang

Tot 1 juli 2025 was de declaratieregeling van het COA / Rijk van toepassing voor de huisvesting van asielzoekers. Vanaf 1 juli 2025 is er sprake van een normbedrag per asielzoeker wat fors verlaagd is

€ 400.000,- 25% € 100.000,-

naar € 78,- per asielzoeker per nacht. Voor 2025 volstaat dit, maar het is onduidelijk hoe de opvang en de regeling er vanaf 2026 gaat uitzien op dit moment. Omdat de spreidingswet nog geldig is en we een opvangverplichting hebben zou het kunnen dat hier een risico ontstaat	In een vroegtijdig stadium met het COA en rijk dekkende financiële afspraken proberen te maken.
--	---

Totaal structurele risico's algemene dienst	€ 1.551.668
---	-------------

Incidentele risico's algemene dienst

Risico/ Oorzaak	Beheersmaatregel	K	G	Bedrag	Score	%	Risicobedrag
1. Onvoorzien uit reguliere bedrijfsvoering / Algemeen bedrijfsrisico							
In de reguliere bedrijfsvoering is sprake van werkzaamheden waar toereikende beheersmaatregelen op worden toegepast waar toch risico's uit voortvloeien. Bijv. uitvoering grondwerkzaamheden (voorzorgsmaatregelen onderzoek en proefsleuven), cybercriminaliteit en digitale bedreigingen (o.a. hacken). Deze risico's worden als totaal gezien, we gaan uit van 2% van het begrotingstotaal.	Toereikende beheersmaatregelen afhankelijk van de werkzaamheden. M.b.t. cyber-bedreigingen treffen we technische en organisatorische maatregelen voor een passend niveau van weerbaarheid.	2	3	€ 1.020.000	6	50%	€ 510.000
2. Huur Nieuwe Erf							
De huurovereenkomst loopt eind 2026 af, dus is er geen meerjarig risico meer. Dit risico wordt dan ook ondergebracht bij 2 Gemeentelijke opvang Oekraïners							
3. Wachtgeldregeling wethouders							
Na verkiezingen kan een nieuwe coalitie gevormd worden. Dit brengt het risico met zich mee dat er wisselingen komen ten aanzien van de invulling van de wethouders-posten. Ook gedurende een coalitietermijn kunnen dergelijke wisselingen optreden. Bij het ontstaan van een verplichting tot wachtgeld storten we dit in een voorziening. Daarom zien we dit als een incidenteel risico. Op basis van het gemiddelde van de afgelopen 4 jaar, bepalen we het risicobedrag op € 100.000.	Er is voor de huidige aanspraken op wachtgeld een voorziening gevormd.	3	2	€ 100.000	6	50%	€ 50.000
4. Pensioenregeling wethouders							
Vanaf 1 januari 2028 worden de pensioenen van de wethouders onder gebracht in het ABP. Dit in tegenstelling tot de huidige APPA-regeling, waarbij we jaarlijks de voorziening op hoogte van de totale pensioenaanspraken brengen en dit herberekenen met de dan bekende actuariële rente. Op dit moment is er nog geen inzicht in de berekeningswijze van het ABP en kunnen we niet bepalen of de stand van de voorziening, de juiste omvang heeft voor deze verplichte pensioenoverdracht. In 2025 wordt een onderzoek gestart vanuit o.a. het VNG om hierin meer duidelijk te scheppen. In september 2025 worden de resultaten bekend gemaakt. Daaruit moet dan meer inzicht volgen wat de consequentie voor Hilvarenbeek zal zijn.	Er is voor de huidige (lopende en toekomstige) pensioenaanspraken een voorziening gevormd. Deze wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van de berekening die onze pensioenuitvoerder aanlevert. Dit zullen we ook richting 1-1-2028 blijven doen.			PM		0%	€ 0
5. Deelname Publiek Ontwikkelbedrijf							
Hilvarenbeek is in 2023 ingestapt als aandeelhouder in het Publiek Ontwikkelbedrijf (POB). Deelname aan het Publiek Ontwikkelbedrijf is niet zonder financiële risico's. Het kopen van aandelen kost geld en aan elke bedrijfsmatige activiteit kleef het risico dat er iets misgaat of anders loopt dan vooraf ingeschat. Doordat het POB nog volop in ontwikkeling is, hebben we dit gekwalificeerd als een gemiddeld risico. Het risicobedrag is maximaal de totale inleg van € 430.000.	De inleg vindt gefaseerd plaats en deelname betreft meerdere projecten met afzonderlijke resultaten. Het risico van staatsteun is onderzocht en er is geconcludeerd dat dit zeer gering is. Daarnaast is een pre-notificatie gedaan bij de Europese Commissie en er is een eerste reactie binnengekomen waarin er ambtelijk is aangegeven dat op basis van de informatie in de documenten (o.a. het advies van AKD) geen bezwaar gezien wordt. Er is echter nog geen definitieve reactie van de Europese Commissie.	3	3	€ 430.000	9	50%	€ 215.000
6. Niet voldoen aan privacywetgeving (RV)							
De GH0-gemeenten voldoen op niet alle punten consequent aan de privacywetgeving. We verwerken als gemeenten daarbij ook veel bijzondere persoonsgegevens (bijv. over gezondheid of leefsituatie binnen het Sociaal Domein). Bij controles kunnen de gemeenten daarom in aanmerking komen voor een boete van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Op basis van draagkracht van de organisatie en geen eerdere overtredingen, gaan we uit van de minimale boete in de relatief zware boete categorie 4 (uit de 2023 Boetebeleidsregels AP)	Het in GH0-verband verbeteren van integraal risicobeheer en -management.	1	3	€ 450.000	3	0%	€ 0
Totaal incidentele risico's algemene dienst							€ 755.000

Risico's grondbedrijf

Nr.	Onderwerp	Risico / Oorzaak	Beheersmaatregel	K	G	Bedrag	I / S	Risico-score	%	€
1.	Afzet gronden	Aannames ten aanzien van reële grondprijzen en afzet van gronden (in de tijd gezien) zijn binnen de huidige woningmarkt moeilijk te onderbouwen. Wij hebben binnen het kader van risicomanagement het negatieve effect van de rente berekend in geval binnen de huidige meer jaren periode geen gronden worden verkocht.	Binnen grondbedrijf continue aandacht en focus op beheersmaatregelen die van positieve invloed kunnen zijn op de grondverkoop.	3	3	€325.000	I	9	50%	€ 162.500
2.	Prijrisico/inflatie	Wij hebben onderzocht wat het effect op de grondexploitaties is als wel de inflatie op de kosten doorloopt terwijl de grondopbrengsten constant blijven.	Vasthouden aan jaarlijkse herziening van de exploitatieopzetten.	3	3	€ 370.000	S	9	25%	€ 92.500
3.	Geurcontour De Leeuwerik 3	Binnen het uitgiftegebied van De Leeuwerik 3 belemmert een stankcirkel de uitgifte van enkele percelen.	In overleg gaan met vergunninghouder icm planvorming Leeuwerik 4	3	2	€ 165.000	I	6	50%	€ 82.500
4.	Gemaakte kosten diverse IMVA's	Mogelijk nieuwe grondexploitaties welke in voorbereiding zijn, tot dat de grondexploitatie is vastgesteld, is er het risico dat deze geen doorgang gaat vinden.	Scherp blijven op planontwikkeling en monitoring van de kosten. De mogelijkheid voor faciliterend grondbeleid in het oog houden.	3	3	€ 400.000 ³	I	9	50%	€ 200.000
Totaal risico's grondbedrijf										€ 537.500

³ Er is een gemiddelde genomen van de vier lopende voorbereidingskredieten, totale kosten van de vier IMVA's is +/- € 1.600.000 (peildatum 1-1-2025)

We lichten hier toe hoe het renteresultaat tot stand is gekomen.

Schema rentetoerekening	2026	2027	2028	2029
De externe rentelasten over de lange PROJECT-financiering	97	95	93	90
De externe rentelasten over de lange financiering Overig	500	759	884	848
De externe rentelasten over de korte financiering < Kasgeldlimiet	32	119	119	119
De externe rentelasten over de korte financiering > Kasgeldlimiet	0	74	211	443
De externe rentelasten over de belegging Afdeling Biest	9	9	9	9
Totaal Externe Rentelasten	638	1057	1316	1510
De externe renteBATEN over de lange financiering Leijstroken (eigen geld)	-58	-47	-34	-21
De externe renteBATEN over Financieringsoverschot	0	0	0	0
De externe renteBATEN van SVN Startersleningen	-25	-25	-55	-135
De externe renteBATEN van SVN Duurzaamheidsleningen	-8	-8	-8	-8
De externe renteBATEN van SVN Verzilverleningen	-1	-1	-1	-1
De externe renteBATEN van SVN Blijversleningen	0	0	0	0
Totaal Externe Rentebaten	-92	-80	-98	-165
Totaal door te rekenen externe rente	546	976	1218	1344
Rente die aan grondexploitaties wordt doorberekend	18	5	2	0
Rente projectfinanciering Binnensportaccommodatie	-97	-96	-94	-91
	-79	-91	-92	-91
Saldo nog te door te berekenen externe rente	467	885	1126	1253
Rente CW over voorziening Pensioenen Wethouders nr 61	69	67	65	63
De aan taakvelden toe te rekenen rente	536	952	1192	1317
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (Omslagrente)	-519	-944	-1201	-1251
Renteresultaat op het taakveld treasury	-17	-9	10	-66